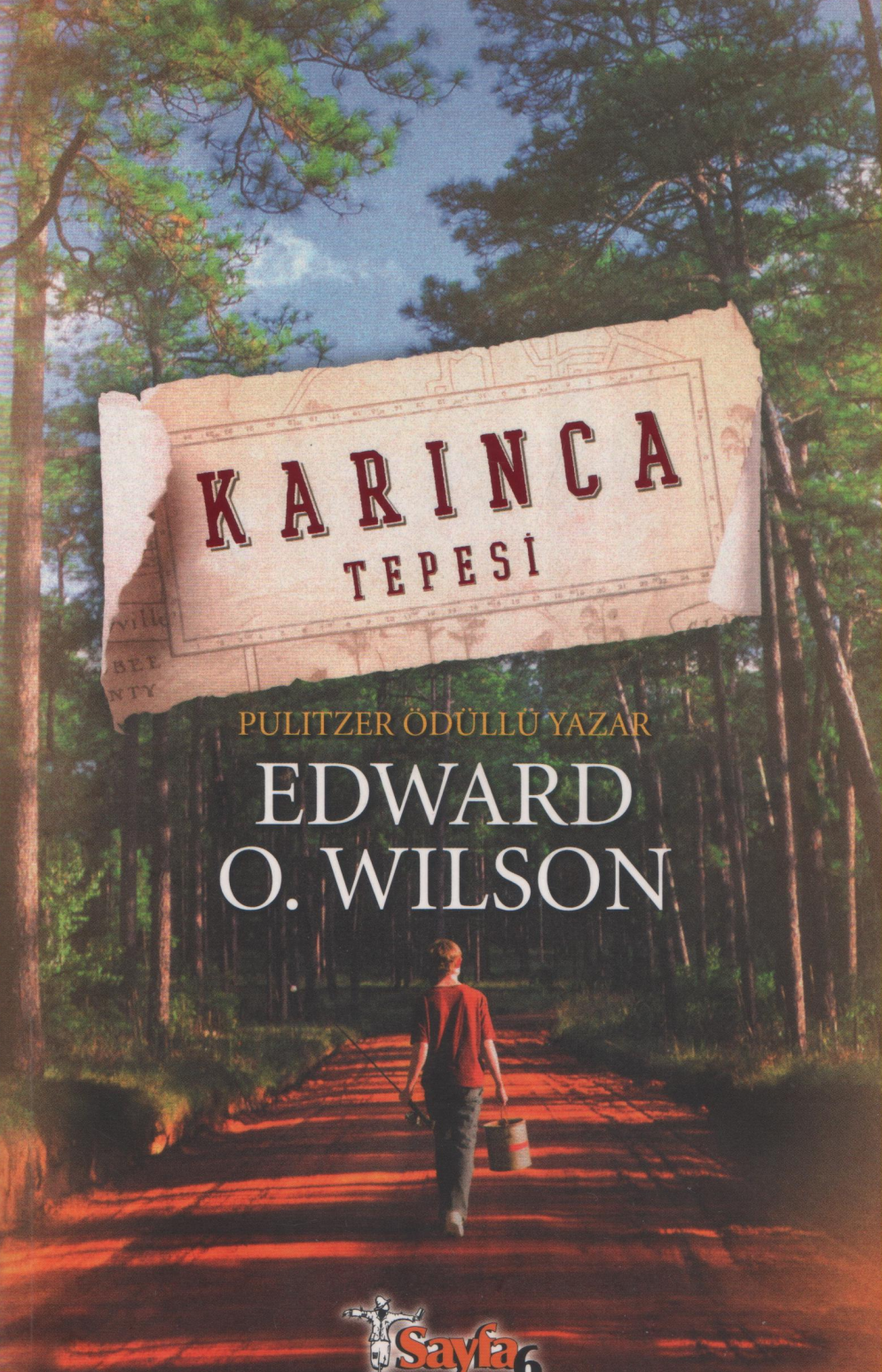

KARINCA
TEPESİ
PULITZER ÖDÜLLÜ YAZAR
EDWARD
O. WILSON
Sayfa 6

PULITZER ÖDÜLLÜ YAZAR

E. O. WILSON

Roman

İngilizceden Çeviren
Ahmet Aybars Çağlayan

Sayfa6

Sayfa6 Yayın No: 15

KARINCA TEPESİ
Edward O. Wilson
Özgün adı: Anthill

© 2010, Edward O. Wilson
W. W. Norton & Company, Inc. ve
Akçalı Telif Hakları Ajansı aracılığı ile
Türkiye'de yayın hakkı
© 2011, Sayfa6
Beşinci sayfa resmi,
"Hasat", Tim Davis © Sayfa6, 2011

Her hakkı saklıdır. Yayıncının yazılı izni
alınmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Sertifika No: 10614

Editör: Senem Davis
Yayıma hazırlayan: Nazlı Ceyhan Sümter
Kapak uygulama: Okan Koç
Sayfa tasarım: Derya Balcı

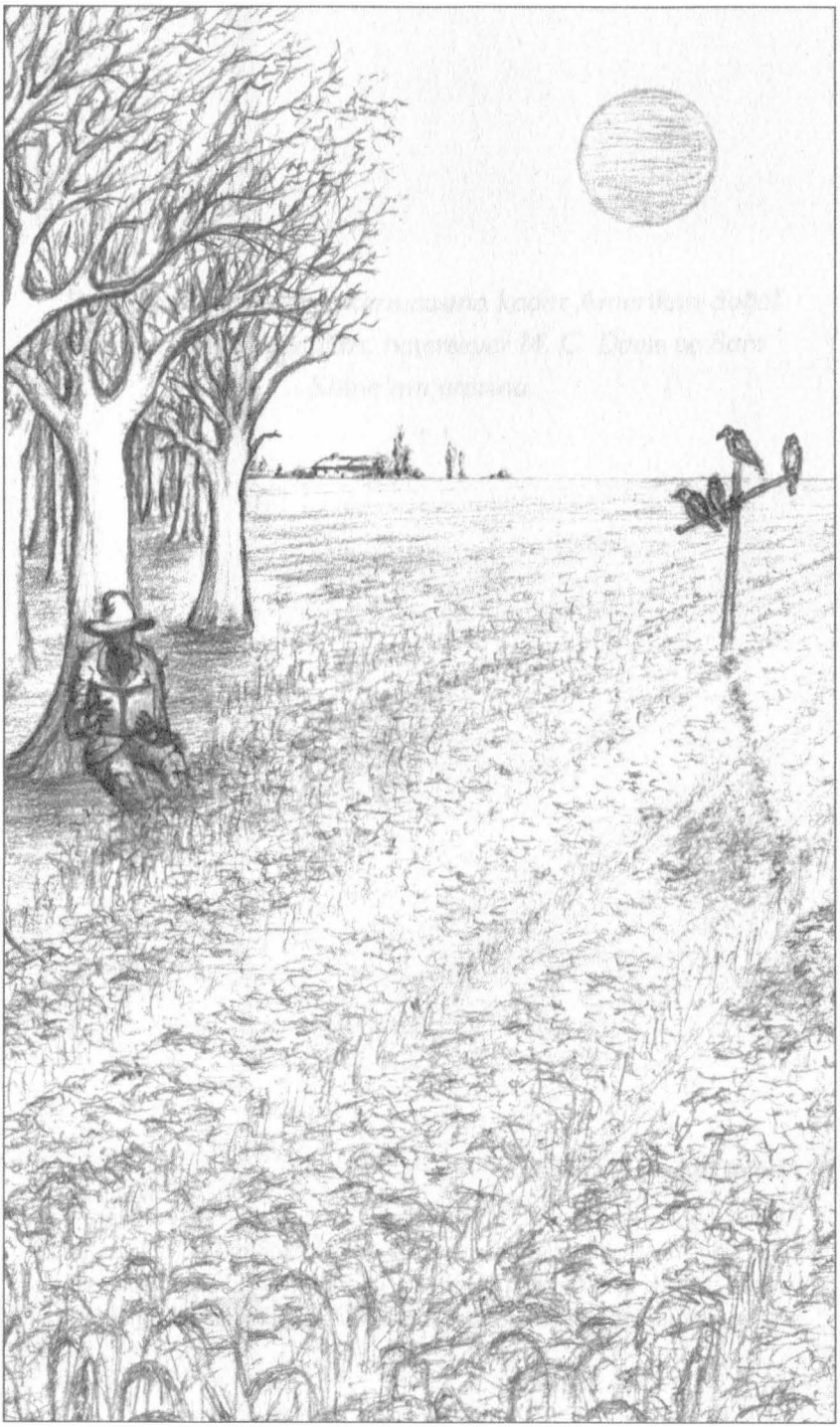
11 12 13 14 15 7 6 5 4 3 2 1

ISBN: 978-975-10-3116-7

Baskı ve Cilt
İnkılâp Kitabevi Baskı Tesisleri
Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sk. No. 8
34196 Yenibosna – İstanbul
Tel : (0212) 496 11 11 (Pbx)
Faks : (0212) 496 11 12
e-posta: editor@sayfa6.com

Sayfa6 Yayınları, İnkılâp Kitabevi Yay. San. Tic. AŞ'nin tescilli markasıdır.

MANDOLİN www.mandolin.com.tr
İNKILÂP www.inkilap.com
Sayfa6 www.sayfa6.com

Ahmet Aybars Çağlayan

Ahmet Aybars Çağlayan, 1953'te İstanbul'da doğdu. TED Ankara Koleji'ni ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fizik Bölümü'nü bitirdi. İş hayatına, yüksek lisans çalışmalarını da yaptığı ODTÜ Fizik bölümünde asistan olarak başladı. Halen danışmanlık ve çevirmenlik yapmaktadır.

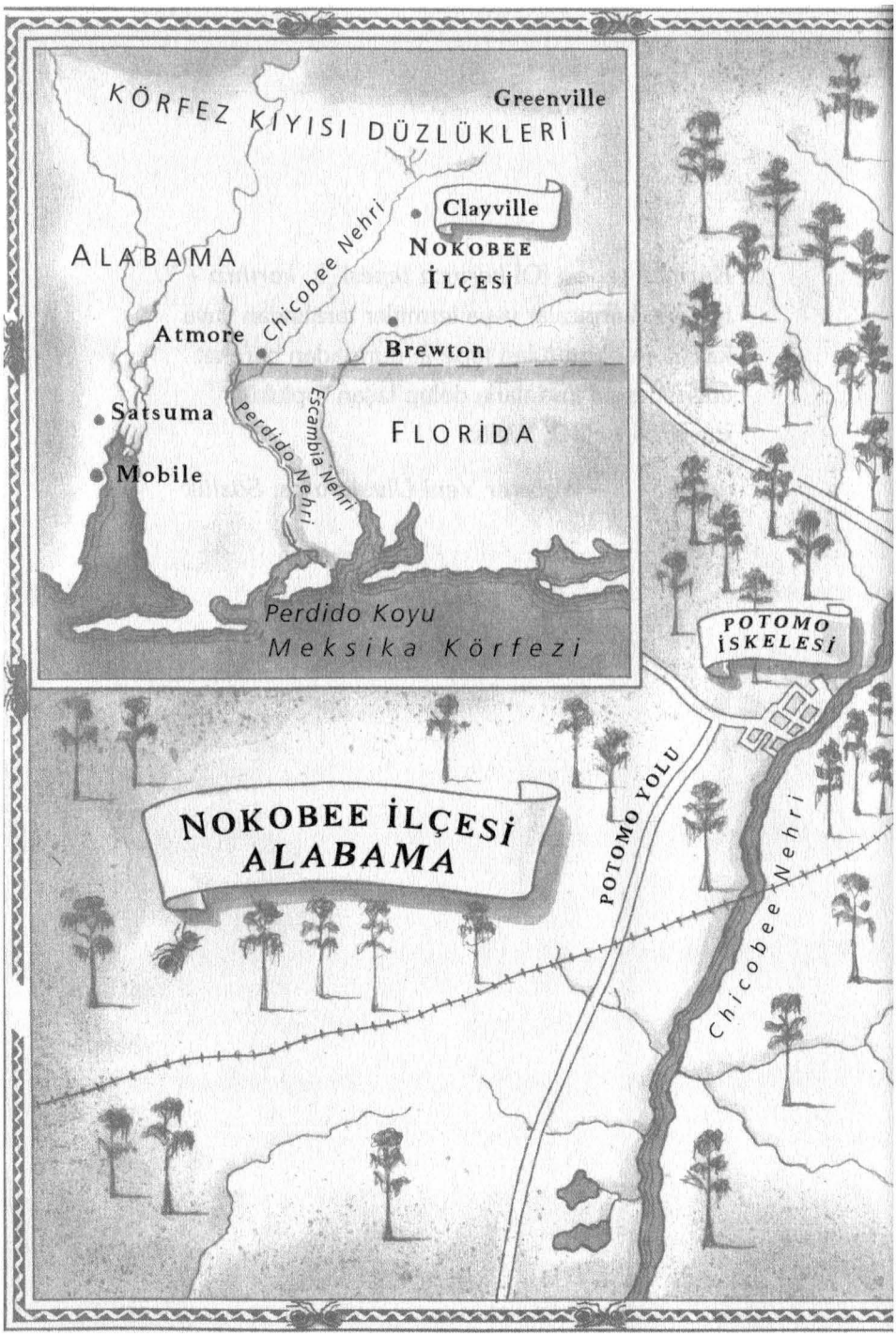
Dev ağacından ufacık karıncasına kadar Amerikan doğal mirasının koruyucuları, hayırsever M. C. Davis ve Sam Shine'nın anısına.

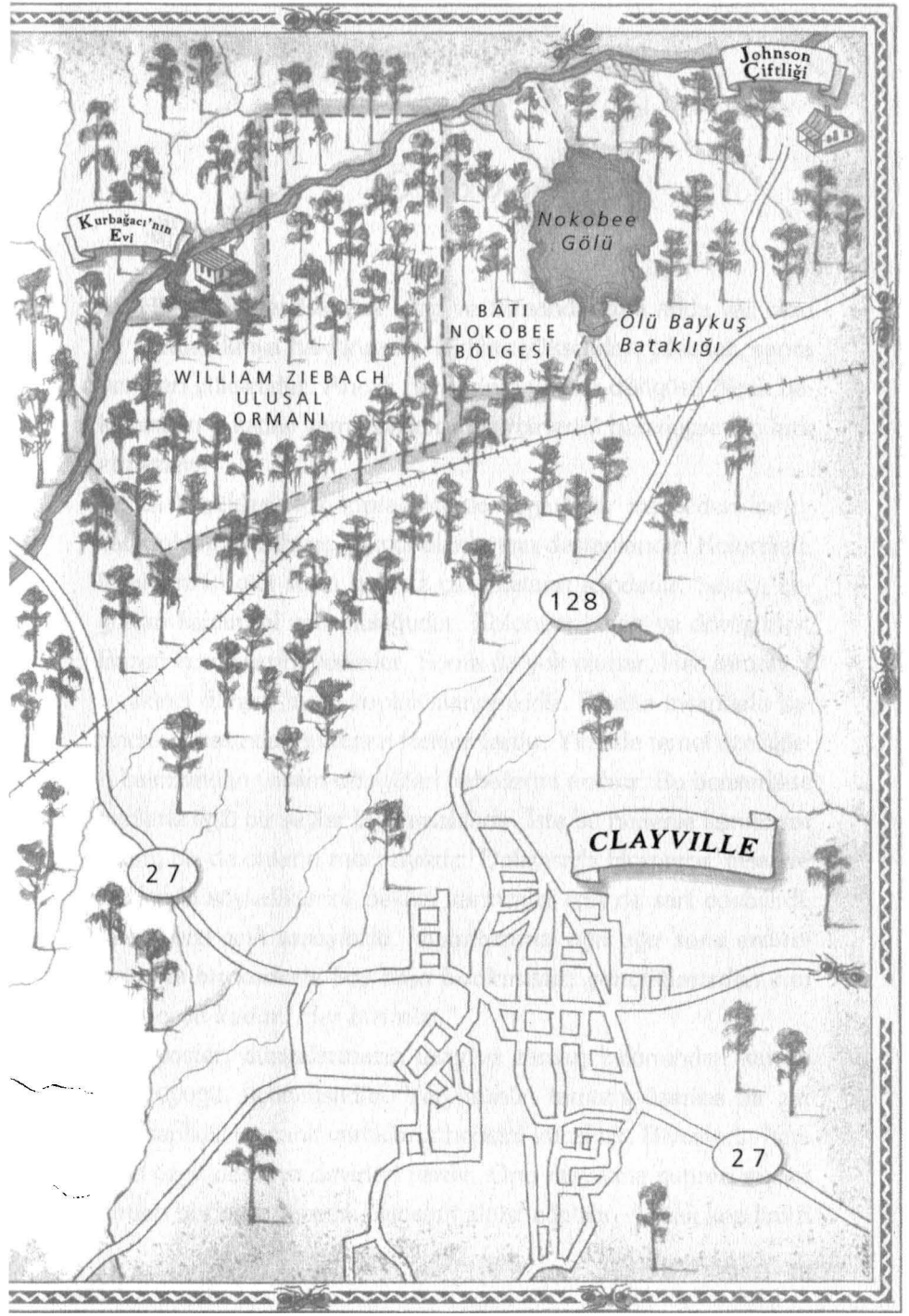
• • •

Sayfa 6'nda *Doğa Macerası...*

Karınca tepesi [Ol *karınca tepesi*, k. *karınca* + tepe] 1: karıncalar veya termitler tarafından yuva kazarken oluşturulan tepe 2: durmadan hareket eden meşgul insanlarla dolup taşan topluluk <insan ~ - H. G. Wells>

– *Webster Yeni Uluslararası Sözlük*

KÖRFEZ KIYISI DÜZLÜKLERİ
Greenville
Clayville
ALABAMA
NOKOBEE İLÇESİ
Chicobee Nehri
Atmore
Brewton
Satsuma
Perdido Nehri
Escambia Nehri
FLORİDA
Mobile
Perdido Koyu
Meksika Körfezi
POTOMO İSKELESİ
NOKOBEE İLÇESİ ALABAMA
POTOMO YOLU
Chicobee Nehri

Johnson Çiftliği
Kurbağacı'nın Evi
Nokobee Gölü
BATI NOKOBEE BÖLGESİ
Ölü Baykuş Bataklığı
WILLIAM ZIEBACH ULUSAL ORMANI
128
CLAYVILLE
27
27

ÖNSÖZ

BU HİKÂYE, ister istemez uzay ve zamanda aynı anda var olan üç paralel dünya hakkındadır. Birlikte yükselirler, yıkılırlar, sonra yeniden yükselirler. Ancak her birinin yaşam döngüsü ölçek bakımından o kadar bambaşkadır ki, birbirlerini neredeyse hiç fark etmezler.

En küçükleri, toz toprak içinde uygarlıklar inşa eden karıncalarınkidir. Tarihleri, piknik alanlarının destanlarıdır. Kolonileri, insanlarınki gibi sonu gelmez çatışmaların içindedir. Savaş, çoğunun kalıtımsal zorunluluğudur. Koloniler büyür ve dövüşürler. Bazen komşularını yenerler. Sonra da yok olurlar. Her zaman.

İkinci dünya, insan topluluklarınınkidir. Elbette insanlarla karıncalar arasında muazzam farklar vardır. Yine de temel özellikleri bakımından yaşam döngüleri birbirlerini andırır. Bu benzerlikte genlerle ilgili bir şeyler bulunmaktadır. İşte bu nedenle karıncalar bizim, biz de onların mecazıyızdır. Dolayısıyla Homeros, insanlar hakkında söylediklerini pekâlâ karıncalar için de sarf edebilirdi: "*Zeus bizi acılı savaşlarla, hayatlarımızı ağır ağır sona erdireceğimiz bir kaderle baş başa bırakmıştır; gençliğimizden can verinceye kadar. Her birimizi.*"

Biyosfer, dünyalarımızın uzay ve zaman bakımından kat be kat büyüğü, üçüncüsüdür. Yeryüzünün tamamı üzerine bir zar gibi serilidir ve canlı varlıkların hepsini kucaklar. Biyosferin kendine özgü destansı devirleri vardır. Onu meydana getiren sayısız türden biri olan insanlık biyosferi altüst edebilir. Ancak kendimizi

de yok etmeden, ne ondan kopabilir ne de onu tüketebiliriz. İnsanlık diğer türlerin yaşam döngülerini sona erdirebileceği gibi, biyosferi de mahvedilebilir. Ne var ki, atacağımız her özensiz adım, türümüzün eninde sonunda ağır bir bedel ödemesiyle sonuçlanacaktır. Her seferinde.

I

KURBAĞACI

• 1 •

İŞÇİ BAYRAMI'NDAN iki hafta önce Raphael Semmes Cody, kuzeni Ufaklık'la birlikte Roxie'nin Dondurma Sarayı'nda oturmaktaydı. İkisi de karamel ve dövülmüş ceviz kaplı, bademli dondurmalarını kaşıklamakla meşguldü. Dışarıda, Meksika Körfezi üzerinden geçerken iyice nemlenen, Florida Çıkıntısı'ndan yayılan sıcaklıkla da kavurucu hale gelen bunaltıcı bir hava vardı. Bu hava, küçük Clayville kasabasının üzerinde çakılıp kalmıştı. Alabama gökyüzü insafsızca berraktı. Bir öğleden sonra sağanağı hiç de mümkün görünmüyordu. Saray'ın kapısından içeri giren müşteriler, terden bedenlerine yapışmış gömleklerini ve bluzlarını parmaklayıp duruyordu.

"Tanrım, dışarısı yakıyor," diye inleyen keten takım elbiseli bir işadamı kendini içeriye dar attı.

Taburede oturan bir çiftçi gülerek, "Evet, hem de bir kova dolusu *ateş karıncasından*[1] daha yakıcı," dedi.

Oysa kavurucu sıcak Ufaklık'ın umurunda değildi. Raphael'e, "Harika bir fikrim var. Hadi gidip Chicobee İblisi'ni arayalım," dedi. Kastettiği Loch Ness Canavarı'nın Alabama'daki dengiydi. Geçen yüzyıldan beri bölge halkından yüzlercesi yakınlardaki Chicobee Nehri'nin derin sularında pusuya yatmış çok büyük, yı-

1 *Solenopsis* (çev.)

lanımsı ve kesinlikle gizemli bir şey gördüklerini ileri sürüyordu.

"Hadi oradan. Bu bir saçmalık," diye cevap verdi –çoğu zaman çağrıldığı adla– Raff. "Bu düpedüz insanların uydurduğu bir hikâye, Chicobee İblisi diye bir şey yok."

Ufaklık bu cevabı bekliyordu. "Tabii ki var. Bir sürü insan görmüş onu. Nehrin akıntısıyla usulca ilerlemen gerekir. Takma motor falan kullanmadan. Yani kayığın yüzen bir kütüğü ya da onun gibi bir şeyi andırmalı."

"Öyle mi? Bir sürü insan gördüyse neden hiç resim çekmemişler?" dedi Raff.

"Belki de yanlarında fotoğraf makineleri yoktu. Yalnızca balığa çıkmışlardı. Bak sana ne diyeceğim. Biz yanımızda bir fotoğraf makinesi götüreceğiz. Bende var. Hele bir de fotoğrafını çekersek, emin ol şöhret kapısı açılır."

"Peki, neye benziyormuş bu şey?" diye sordu Raff.

"Birçok bakımdan oldukça büyük bir yılana benziyormuş. Hep kıvrıla kıvrıla ilerliyormuş. Yalnızca gövdesinin bazı bölümlerini görmüşler. Başını kimse seçememiş."

Raff başını sağa sola salladı. "Bilemiyorum. Hem annem babam..."

Kollarını kanat gibi çırpıp gıdaklayarak, "Hadi ama, bu kadar ödlek olma," diye araya girdi Ufaklık. "Ne kaybederiz ki? Çok eğlenceli olur. Yolda durup Kurbağacı'yı ziyaret ederiz. Belki bize Yaşlı Ben'i gösterir. Dünyanın en büyük timsahını görmek istemez misin?"

Raff başını, bu defa daha da şiddetle, yeniden salladı. "Şimdi anladım. Sen çıldırmışsın. Arazisine adımımızı atar atmaz Kurbağacı bizi vurur. Onun kuzeydeki Lownes İlçesi'nde birilerini öldürüp paçayı kurtardığını anlatanlar var. Duydum ki iskelesine çok yaklaştığında, hatta sadece çevrede balık tutuyor olsan bile dışarıya fırlayıp bağıra çağıra seni öldüreceğini söylüyormuş."

"Yok, canım!" diye cevap verdi Ufaklık, "yaşlı Kurbağacı epey gürültü koparır ama sineği bile incitmez. Onu ziyaret etmek gerçekten ilginç olabilir. Millete anlatacağımız konu çıkar. Belki Yaşlı Ben'in fotoğrafını çekmemize bile izin verir. Öyle bir *resmi* sağda solda göstermemiz gerçekten de olay olur."

"Öyle mi? Chicobee Nehri'nde kaybolup cesetleri hiçbir zaman bulunamayan insanların olduğu söyleniyor."

"Bunu Kurbağacı'nın yaptığını mı sanıyorsun? Mümkün değil. Azıcık kuşkulansalar onu hemen Clayville Polis Karakolu'na çeker, arazisini de cesetleri ararken kazma kürekle alt üst ederlerdi."

"Peki o halde bunu *yapan* kim?

"Ne bileyim ben? Belki Chicobee İblisi yapmıştır. Belki de tekneden nehre düşüp boğuldular. Cesetleri de Körfez'e sürüklendi. Ya da belki aslında kimsenin kaybolduğu falan yok ve bu sadece bir söylenti."

"Kurbağacı'nın bir sapık olduğunu da duydum," diye karşılık verdi Raff. "Oğlan çocuklarına bir şeyler yapıyormuş, anlarsın ya."

"Nasıl şeyler?"

"Acayip şeyler, yani."

"Aman Tanrım. Gerçekten iğrençsin Raff." Raff'tan tam bir yaş büyük olan on altı yaşındaki Ufaklık, kuzenine ondan daha ergin olduğunu hatırlatmaya karar vermişti. Kızgın bir ifadeyle, başını hafifçe bir o yana bir bu yana salladı. Onun bilgisizliği karşısında şaşırmış gibiydi. "Bir yerlerden böyle şeyler duymuş olabilirsin. Ama bunun aslı astarı olsaydı çoktan Monroeville Hapishanesi'ni boylamaz mıydı?"

Raff suskunluğunu korudu, Ufaklık'sa devam etti. "Bu kadar korkak olma. Sabahın erken saatlerinde yola çıkar, Johnson Çiftliği'nden geçerek nehre ulaşırız. Su setinin civarında ödünç

alabileceğimiz kayıkların olduğu bir yer biliyorum. Sonra birkaç kilometre akıntı yönünde süzülüp Potomo İskele'sinden karaya çıkarız. Akşam yemeği saatlerinde de evde oluruz. Rahatlıkla."

"Öğrenirlerse, annemle babam beni öldürür. Zaten başımı belaya sokacağını düşünüyorlar. Seninle birlikte hiçbir yere gitmemden hoşlanmıyorlar."

"Onlara günü Nokobee Gölü'nde çapak balığı tutarak geçireceğimizi söyle. O zaman akıllarına başka bir şey gelmez."

İKİ GÜN sonra Ufaklık, sabah sekizde Raff'ın evine gelmişti. İki delikanlı, Raff'ın annesine içtenlikle sözler verip yeminler ettikten sonra bisikletleriyle Clayville'in dışına, kuzeye doğru yöneldi. Bir süre 128 sayılı Alabama karayolunda pedal çevirip, ardından ilçenin yan yollarından birine saptılar. Yolda neredeyse hiç trafik yoktu. Sadece, o da karşı yönden gelen, *kurbağa çuvallarına*[1] doldurulmuş ham domates yüklü iki araç geçmişti. Delikanlılar Johnson Çiftliği'nin sınırındaki kıyısı ormanlık dereye ulaştı. Bisikletlerini üstgeçidin hemen yakınındaki sık çalı ve ot öbeğinin arkasına gizlediler. Derenin kıyısına indiler, ayakkabılarını çıkarıp paçalarını dizlerine kadar sıyırdılar. Berrak, tatlı tatlı akan suda yürümeye başladılar. Ayak parmakları arasına giren kum taneleriyle üstlerine bastıkça sağa sola savrulan kaygan çakıl taşlarını hissettikçe de keyiflendiler.

Chicobee Nehri'ne doğru, akıntı yönünde ilerledikçe ok gibi fırlayıp *ketencik*[2] öbeklerinin arasına ve dere yatağının oyuklarına kaçışan küçük balıklara rastladılar. Kabuğuna yapışan yosunlarla yol yol yeşile boyanmış bir *çamur kaplumbağası*[3], onlar ge-

1 Kurbağa çuvalı: Aslında kurbağa nakli için üretilmiş, kendirden dokunmuş çuval. (çev.)
2 *Ketencik*: Bir tür ince, uzun yapraklı yosun. (çev.)
3 *Kinosternon* (çev.)

çip giderken suyun dibinde donakalmıştı. Derenin üstüne sarkan bir daldaki *şerit yılanı*[1] suya atlayıp hızla gözden kayboldu. Bir *kızıl omuzlu şahin*[2] yükseklerden tiz çığlıklar atarak havalandı. Ağaçların tepesindeki, gözlerden neredeyse saklı yuvasını ancak yukarı bakınca fark ettiler.

"Kuluçka mevsimi bitti," dedi Raff.

Derenin aşağılarında sular durulup derinleşmişti. Çocuklar diz boylarını aşan gölcüğe ulaştıklarında dere kıyısına tırmanıp yeniden ayakkabılarını giydiler. Yollarına otların bürüdüğü, izi kaybolmaya yüz tutmuş bir patikada devam ettiler. Patikanın yok olduğu yerlerde sık çalılıklarla kaplı dere yatağı boyunca zorlulukla ilerlediler.

Bir iki kilometre sonra, dere genişleyip yeniden sığlaştı. Ufak bir gölcüğü çevreleyen sukamışı fundalığı yüzünden dere, yatağından öte yana doğru kısmen taşmıştı. Bitki örtüsü seyrelmişti. Su meşesi, servi ve sahil şeridinin taşkın yatağını saran diğer ağaç çeşitleri belirmişti. Çocuklar, derenin giderek balçığa dönüşen yatağını çaprazlarına alıp dikkatle yürüyerek buradan uzağa yöneldi.

Ufaklık, "Bataklığa dikkat et," diye uyardı.

Raff, bilinçli olarak arkadan geliyordu. Öyle bir şeye rastladıklarında önce Ufaklık'ın batması gerektiğini düşünüyordu. Nehir yönünde peş peşe hızla ilerlediler. Su birikintilerini üzerlerinden atlayarak geçtiler, kaygan çamur yataklarının etrafındaysa daha yavaş hareket ettiler.

Chicobee, nihayet ortaya çıktı. Yeşil mavi renkli nehrin yüzeyi kuşluk vakti güneşinin altında simliymişçesine parıldıyordu. Görebildikleri kadarıyla nehir, taşkın yatağı ağaçlarının nehrin yüzeyine dokunmak için uzanmış, yeşil dalgaları andıran dallarıyla çevrelenmişti.

---

1 *Thamnophis sauritus* (çev.)
2 *Buteo lineatus* (çev.)

Su durgundu. Ağır ağır akıyordu. Nehrin aşağısına doğru yüzen kuru ağaç dalı parçaları akıntının hızı hakkında fikir veriyordu. Akıntı usulcacık yürüyen birinin hareketi kadar yavaştı.

Kıyı, derenin nehirle birleştiği noktada tek yönde yükselmeye başlıyordu. Daha sık ve değişik bitki örtüsünden fark ettikleri kadarıyla dikleşen kıyı, nehrin kaynağındaki şiddetli yağışları izleyen en yoğun taşkınlardan bile nerdeyse kurtulmayı sağlayacak kadar yüksekti. Nehre bakan yüzü oldukça sarptı. Çıplak yüzeyi kum sarısıydı. Yamaç iki yana doğru giderek eğimini kaybediyor ve nehrin çamurlu kıyısıyla buluşuyordu.

Kıyıda, boyasız ve her biri yaklaşık üç metre boyunda yarım düzine kayık duruyordu. Bunlar rampa boyunca yükselen *defne*[1] ağaçlarının gövdelerine bağlıydı. Düzenlemenin amacı belliydi. Körfeze dökülen nehirlerde sıkça rastlandığı gibi Chicobee taştığında küçük tekneler suyun üzerinde yükselip sağa sola yalpalayacak ama halatları kopmayacaktı. Böylelikle hemen hemen en güçlü sel sularıyla bile nehrin aşağılarına sürüklenmeyeceklerdi.

Ufaklık, kayıklardan birine sıçrayarak bağlı olduğu halatı çözmeye koyuldu. Raff onu yakından takip etti. Kayığın içine bakınca oturak tahtasıyla ona yaslanmış iki kürek gördü.

Raff, "Bu kime ait?" diye sordu.

"Hiçbir fikrim yok," diyen Ufaklık, palamarın düğümünü açmaya başladı.

Raff bir eliyle Ufaklık'ın kolunu sıkıca kavrayarak, "Hey, dur bir dakika! Bir kayığı öylece çalamayız. Başımız büyük belaya girebilir," diye itiraz etti.

"Sakin olur musun yahu?" diye cevapladı Ufaklık. "Çaldığımızı da nereden çıkartıyorsun ki? Sadece ödünç alıyoruz. Potomo İskelesi'ne kadar inip onu orada bırakırız. Sahibi de gelip alır. Bir

1 *Laurus nobilis* (çev.)

tekne ödünç alındığında Potomo İskelesi'ne bırakılacağını herkes bilir."

Raff Ufaklık'a hiç inanmamıştı. Kuzenini, düpedüz hırsızlık yaptığını bir çırpıda anlayacak kadar iyi tanıyordu. Ayrıca Chicobee gibi akıntısı güçlü bir nehirde aksi yönde nasıl kürek çekeceklerini aklı almamıştı. Sonra ıskarmozların yanı sıra, kayığın kıç tarafındaki dıştan takmalı motor yuvasını fark etti. Ama onların dıştan takmalı bir motoru yoktu. O ve Ufaklık kayığı nasıl geri getireceklerdi ki?

Neyse sonuçta, bu o kadar da önemli değildi. Zaten Raff da artık kendini anın heyecanına kaptırmıştı. Işıltılı nehrin derin suları ayaklarının dibindeydi ve Chicobee İblisi yakınlarda bir yerde olabilirdi. Raff, eğer kayıkla yakalanırlarsa buna pekâlâ Ufaklık'ın yeşil ışık yaktığını söyleyebileceğini düşündü. Ondan daha küçük olduğu ortadaydı. Dolayısıyla kabahati üstünden atıp hesap verme işini Ufaklık'a bırakabilirdi.

Ufaklık halatı çözmüş ve kayık artık serbest kalmıştı. İki delikanlı onu balçık içindeki kıyıdan kâh çekip kâh iterek sığ sulara saldı. Ardından bordasının bir tarafından içine tırmanıp yolculuklarına başladılar. Kürekleri toplayıp kayığın burnunu akıntı yönüne çevirdiler. Ağaçlıklı nehir kıyısına hep yakın kalacak şekilde ilerlemeye gayret ettiler. Nehrin üstünde ne başka birilerini görmüş ne de yukarıdan ya da aşağıdan onlara yaklaşan motorlu bir teknenin sesini işitmişlerdi.

"Normal bir günde, iki üç balıkçı görmen mümkün," dedi Ufaklık. "Bir keresinde babam, beni ve kız kardeşimi buralara getirmiş ve bunun hep böyle olduğunu söylemişti."

"Bu gerçekten garip," diye cevapladı Raff. "Buralar o kadar güzel ki. Hem eminim iyi de balık tutuluyordur."

"Hı hı," diyerek aynı fikirde olduğunu belirtti Ufaklık, "ama o kadar çamurun içinden nehrin bu taraflarına ulaşmak çok zor.

Ayrıca su yükseldiğinde gerçekten berbat oluyor. İnsanlar daha aşağılara gidiyor. Chicobee'yi es geçip otomobille daha güneydeki Escambia Nehri'ne gitmeyi tercih ediyorlar. Hem orada daha çok iskele var."

Raff, nehrin kıyısındaki ormanın iç kısımlarını gözünün seçebildiği yere kadar inceledi. El değmemiş gibi görünüyordu. Bir balıkçı kulübesinin yanından geçtiler. Kulübe tek odalıydı ve suyun içindeki kazıkların üstüne oturtulmuştu. Terk edilmiş gibi görünüyordu. Daha ilerde devasa bir *kara tupelo*[1] ağacının suya uzanmış dalına asılı duran bir halata rast geldiler.

"Çocuklar bunu nehrin derinliklerine doğru sallanıp suya atlamak için kullanır," dedi Ufaklık.

"Buraya nasıl geliyorlar? Ben ne yol ne de bir iz görüyorum."

"Yakınlarda bir yolağzı olmalı. Ya oradan ya da tekneyle geliyorlardır."

Bir yetişkinin iki eli büyüklüğündeki *su kaplumbağaları*[2] kâh kütüklerde kâh suya sarkan ağaç dallarında güneşleniyordu. Kayık dört beş metre yakınlarına geldiğinde bulanık suların içine dalıp gözden kayboldular.

"Yemeğe uygun değiller," dedi Ufaklık. "Zaten istesen de onları yakalayamazsın."

Çocuklar kıyıya doğru yüzen bir su yılanının yanından geçtiler. Bir *büyük mavi balıkçıl*[3] sığ sulardaki kum yığının kenarında dimdik duruyor, önünden gelip geçecek balıkları bekliyordu. Üstlerinden iki yabani ördek havalandı. Birer ok gibi, gergin duruşlarını hiç bozmadan, kanatlarının gücüyle dosdoğru nehrin aşağılarına ilerlediler. Bir *hindi akbabasıyla*[4] bir *geniş kanatlı şahin*[5], daha

1 *Nyssa sylvatica* (çev.)
2 *Pseudemys* ve *Trachemys* (çev.)
3 *Ardea herodias* (çev.)
4 *Cathartes aura* (çev.)
5 *Buteo platypterus* (çev.)

sıcak bir hava akımının üzerinde döne döne yukarılara tırmanmışlardı. O kadar uzaklık ve yükseklikte artık birer karaltıdan farksız hale gelmişlerdi.

İki küçük, uzun çatalkuyruklu, atmaca benzeri kuş karşı kıyıdaki ağaçların tepesinde süzülüyordu.

"Bunlar *kırlangıçkuyruklu çaylak*[1] olmalı. Daha önce bir tane bile görmemiştim," dedi Raff. Yararı olduğunu düşündüğü ek bir bilgiyle sözlerine devam etti: "Ağaç tepelerindeki yılanları avlarlar."

Sık sık gökyüzünü ve ağaçları gözden geçiriyorlardı. Ne var ki, açığa vurmasalar da Chicobee İblisi'ni kollamaktan da vazgeçmemişlerdi. Aslında iblisin izi sayılabilecek herhangi bir şey görmemişlerdi. Zaten onun güpegündüz durgun sularda ortaya çıkmasını pek beklemiyorlardı. Buna rağmen umutlarını kaybetmemişlerdi.

Sonra aniden, açılan bir kapı gibi, sık orman sona erdi. Bir kumsala varmışlardı. Kumsalda onlarınkilere benzer küçük bir kayık duruyordu. Ot ve yapraklardan temizlenmiş toprak bir yol gördüler. Yol üç yüz metre ilerde kutu şeklindeki küçük bir eve çıkıyordu. Evin eğimli çatısı galvanize sacdandı. Bakımlı bir evdi. Boyasız olsa da sağlam görünüyordu. Yıpranma belirtisi yoktu. Bir tarafındaki birkaç tahta daha açık renkliydi ve büyük bir ihtimalle yeni kaplanmıştı. Giriş kapısının önündeki dar verandaya üç basamaklı bir merdivenle çıkılıyordu. Nehre bakan kapının yanı başında panjuru yarı açık, perdesiz bir pencere vardı.

Çocuklar, dibi sürttüğünde kayıktan atlayıp onu el birliğiyle kısmen kumsalın üstüne çektiler.

Başlarını çevirdiklerinde, hemen hemen otuz metre ötede ayakta dikilmiş duran Kurbağacı'yı gördüler. Onları kayığı yukarı çekerken fark edip dışarıya fırlamış olmalıydı.

---

1 *Elanoides forficatus* (çev.)

Kurbağacı bir seksenden biraz daha uzundu. İnce yüzlü ve zayıftı. Kırk yaşlarında olmasına rağmen on yaş daha büyük görünecek kadar kavruktu. Koyu yanık tenliydi. Gözleriyle dudaklarının çevresi buruş buruştu. Önünde alet edevat cebi olan, askılı, eski moda, mavi bir tulum giymişti. Üstüne kol düğmeleri iliklenmiş bej bir gömlek, başına da FLOMATON KERESTE yazılı bir kasket geçirmişti. Düzgünce tıraş edilmiş keçisakalı ve atkuyruğu yapılmış uzun saçları vardı. Yalınayaktı.

Sağ elinde pompalı bir av tüfeği taşıyordu. Sabit tuttuğu tüfeği çocuklara doğrultmuştu.

Suratı asıktı.

"*Siz* ne *halt* ettiğinizi sanıyorsunuz?" diye bağırdı sözcükleri uzatarak.

Kendinden büyüklerle yüzleşmeye alışık olan küçük Cody, "Efendim, biz özel bir gezi için görevlendirilen izcileriz. Geçerken uğrayıp bir nezaket ziyaretinde bulunmak istedik," diyerek hiç istifini bozmadan yalan attı.

Kurbağacı, kımıldamadan donuk donuk bakarak tüfeğini hafifçe düzeltti. Sonra namluyu birdenbire nehre doğru çevirdi. Görüşme bitmişti sanki.

Raff'ın aklına bir fikir geldi. "Efendim, kesinlikle çok güzel bir yerdesiniz. Ağaçlar o kadar büyük ki... Ayrıca her çeşit kuş ve kelebek var. Onları geçerken gördük."

Yarım dakika hareketsiz kalan Kurbağacı yüksek sesle cevap verdi: "Kesinlikle öyle! Ve herhangi bir piç kurusu buralara gelip arazimi berbat ederse, onu vururum."

Yeniden sustu. Tüfeğini çocuklara doğrultmuş, sımsıkı tutuyordu.

Bu apaçık bir kovulmaydı. Ne var ki, Ufaklık bir kez daha denedi. "Hemen yola devam etmemiz lazım ama acaba gitmeden

önce Yaşlı Ben'i göremez miyiz? Millet onun dünyadaki en büyük timsah olduğunu söylüyor. Boyu üç metre falanmış."

"Dört," diye tersledi Kurbağacı. Yine de ardından, tüfeğin namlusunu biraz olsun indirdi ve normal bir ses tonuyla konuşmaya başladı.

Ufaklık'ın hamlesi işe yaramış, Kurbağacı'nın timsahtan duyduğu gurur düğümü çözmüştü.

"Dört metre," diye devam etti Kurbağacı. "Çevrede ondan daha büyük timsahlar vardı ama hepsini vurup öldürdüler. Yine de yaşlı Ben'i göremeyeceksiniz. Sadece geceleri ortaya çıkar ve buralara geldiğinde yakınımda dolanır. Ona göz kulak olurum. Onu yayınbalığı ve bacaklarını koparttığım kurbağalarla beslerim."

Kurbağacı'nın, geceleri nehirde pupa feneri kullanıp zıpkınla *öküzkurbağası*[1] avladığını herkes biliyordu. Ertesi gün kurbağa bacaklarını en yakındaki benzin istasyonuyla Potomo İskelesi'ndeki, her türlü ürünün tek noktadan temin edilebildiği "one-shop" marketine götürürdü. Oraya karadan yürür, hiçbir zaman teknesiyle gitmezdi. Ufak tefek şeyler alacak kadar satış yapardı. Dükkân sahiplerinin anlattığına göre nadiren konuşurdu. Müşteriler de, dükkân sahipleri de onun çıkıp gitmesiyle her seferinde rahat bir nefes alırdı.

Kurbağacı, bir kez daha susmuştu.

Uzaklaşma zamanı kesinlikle gelip çatmıştı. Ancak Ufaklık tam ayrılmak üzere adım atacakken geri dönüp şansını yeniden zorladı.

"Derhal gitmemiz gerektiğini biliyorum, efendim ama söyleyebilir misiniz, Chicobee İblisi'ni hiç gördünüz mü?"

Kurbağacı çocuklara dik dik bakmaya devam etti. Raff, havanın anlaşılmaz bir nedenle değiştiğini hissetti. Kurbağacı, ko-

1 *Rana catesbeiana* (çev.)

nuşmaya hazırlanıyormuş gibi dilini hızlıca dudaklarının üzerinde gezdirdi. Kısa bir süre için ağzını açmakta tereddüt etti. Sonunda, "Belki gördüm. Belki de görmedim," dedi.

Biraz daha duraksadı. Ardından samimi bir nutuk attı. "Orada büyük bir şey gördüm, hep hava kararırken. Bir şeyler duyduğum da oldu. O bir timsah değil, eminim. Su yüzüne çıkan insan büyüklüğünde mersin balığı da değil. Körfezden girip nehrin yukarılarına doğru yüzen, biçilmiş tomruk büyüklüğündeki yaşlı bir *boğa köpekbalığı*[1] olabilir ama sanmam. O tür köpekbalıkları yüzeye çıkmaz, insana suyun altında saldırırlar."

Ufaklık değilse bile Raff, boğa köpekbalıklarının dünyada tatlı sulara giren birkaç türden biri olduğunu ve bazen insanlara saldırdığını biliyordu.

Kurbağacı çocukları görmezden gelip kendi kendine konuşuyor gibiydi. "Ama bir şey gördüm. Bir şeyi duydum."

Ufaklık ve Raff donakalmıştı. Kurbağacı'nın devam etmesini beklediler ama o söyleyeceğini söylemişti. Dudakları kilitlenmiş, gözleri kısılmış, Chicobee gulyabanisi geri dönmüştü.

"Şimdi arazimden defolun. Cehenneme kadar yolunuz var. Eğer siz küçük piçlerden birinin tekrar buraya geldiğini görürsem yaşadığına pişman ederim."

El pençe divan durup kafa sallayarak, "Evet, efendim. Evet, efendim," diye mırıldanarak kumsala gerisin geri yürüdüler. Çabucak kayığı suya itip içine atladılar ve kaçıp gittiler.

Potomo İskelesi'nde kayığı ite kaka çamurlu sahile çektiler. Çimenlikli nehir kıyısı boyunca yürüyüp köprü ayağının yanı başındaki dev bir *yalancı tüylü meşenin*[2] gölgesinde oturdular. Raff, sırt çantasını açıp içinden annesinin hazırladığı öğlen yeme-

1 *Carcharhinus leucas* (çev.)
2 *Quercus virginiana* (çev.)

ğini çıkardı: beyaz ekmek arasına fıstık ezmesi ve çilek marmeladı sürülmüş sandviçler, elmalar ve bademli Hershey's çikolataları.

Raff ve Ufaklık daha sonra tek şeritli asfalt kaplı Potomo Yolu'nu izlediler. Yirmi dakika kadar yürüyüp küçük bir bakkalla benzin istasyonunun önünden geçince eski Thomasville Demiryolu kavşağına vardılar. Güneye doğru rayların üzerinden ilerlediler. Kimi zaman bir ahşap traversten[1] ötekine zıplayıp, kimi zaman da toprak dolgunun üzerini saran sık otların arasından yürüdüler. 27 numaralı eyalet karayoluna çıktıklarında Clayville'e doğru güneybatıya yöneldiler. Yolda, Johnson Çiftliği'ndeki bisikletlerini almak için ertesi gün otostop yapmayı kararlaştırdılar. Cezalandırılma korkusuyla maceralarından ebeveynlerine hiç bahsetmemek üzere büyük bir ciddiyetle karşılıklı yemin ettiler.

Yürüdükleri uzun dönüş yolu yüzünden yorgun düşmüşlerdi ama coşku içindeydiler. Raff'ın evine tam akşam yemeği vaktinde ulaştılar. Ufaklık yoluna devam etti. Üstünde fırınlanmış tavuk, kavrulmuş bamya ve mısır ekmeği olan mutfak masasına yerleştiğinde, annesi Raff'a Nokobee bölgesinde gününü nasıl geçirdiğini sordu.

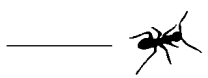
"Fena değildi," diye cevapladı Raff. "Ufaklık'ın, doğa tarihiyle daha fazla ilgilenmesini isterdim doğrusu. Ayrıca yılanlardan da ödü patlıyor."

İlerleyen günlerde Raff ve Ufaklık, arkadaşlarına ayrıntılı bir şekilde Chicobee macerasını anlattılar. İkisi de kendi kahramanlıklarını göklere çıkarttı. Ödünç alınan değil de çalınan kayık gerçeğiniyse sadece en yakın sırdaşlarına sakladılar.

---

1 Travers: Demiryollarında, üzerine rayların yerleştirildiği, enine konulmuş ağaç ya da demir parçaların her biri (yay. hzl.).

II

NOKOBEE YURTTAŞI

• 2 •

FLORİDA EYALET Üniversitesi'nde geçirdiğim onca yıl boyunca doğaya Raphael Semmes Cody'den daha düşkün bir öğrenciye rastlamadım. Henüz on sekiz yaşındayken, üniversitenin birinci sınıfına başladığında zaten deneyimli bir doğabilimciydi. Aramızdaki kuşak farkına rağmen çabucak sıkı dost olduk. Adının yaygın söylenişiyle Raff'ı çocukluğundan beri tanıyordum. Onunla, Güney Alabama'nın ortasındaki Florida Çıkıntısı sınırına yakın, Nokobee Gölü'nün el değmemiş ortamında karşılaşmıştık. Burası pek az kimsenin varlığından haberdar olduğu, çok daha azının bilerek sözünü ettiği bir dünyaydı. Paylaştığımız ve tutkuyla bağlı olduğumuz bir dünya... Ben buranın tarihçisi ve bilimadamıydım. Raff ise bir anlamda burada büyümüştü. Olağanüstü hayatına rehberlik edecek ahlaki pusulayı Nokobee'yle olan yakınlığı sağlamıştı. Ben onun akıl hocasıydım ama birçok yönden Nokobee'yi o, benden de başkalarından da iyi tanıyordu. Ayrıca herkesten çok daha fazla üstüne titriyordu...

İsmim Frederick Norville. Artık emekli olsam da Florida Eyalet Üniversitesi'nde çevrebilim profesörüyüm. Otuz yıl boyunca her yaz eşim Alicia ve ben, dinlenmek ve araştırma yapmak için Tallahassee'den Nokobee'ye seyahat ettik. Bölgeye olan bilimsel ilgim gölden ziyade göl kıyısından başlayıp batıya doğru iki kilometre kadar uzanan ve William Ziebach Ulusal Ormanı sınırına

dayanan balta girmemiş çıralı çam savanıydı. Nokobee, korunmuş özel bir mülktü. Meksika Körfezi kıyı şeridinde, az sayıdaki insan eli değmemiş yerlerden biriydi.

Civardaki Clayville'den küçük oğulları Raphael'le birlikte hafta sonları piknik için buraya gelen Ainesley Cody ve karısı Marcia'yla orada tanışmıştık. Ne zaman çalışmalarım ve hava elverse, hep birlikte bir oyun masası etrafında, katlanır sandalyelerde oturur; sandviç, patates cipsi ve *MoonPie'*ları[1] paylaşır; soğuk biralarımızı yudumlardık. Zamanla akraba gibi olmuştuk.

O pikniklerden biri, Raphael yeni yürümeye başlamış bir bebekten azıcık daha büyükken Nokobee'nin vahşi doğasıyla büyülenmesine vesile olmuştu. Oyun arkadaşlarının yokluğu, televizyondan ve diğer ayak bağlarından mahrum bırakılması –daha bilgece bir yorumla, bunlardan kurtulması– onu Nokobee'nin sır dolu doğal ortamına yöneltmişti. Ebeveynleri onun özgürce keşfe çıkmasına izin veriyordu. Yakalayabildiği her türlü yaratığı, ne olduğunu öğrenmek üzere bana getirirdi. Onu, su ve yılanlardan kesinlikle uzak durması için uyarırlardı. Bunlar bir çocuğun karşılaşabileceği neredeyse tüm tehlikeleri kapsıyordu zaten.

Raphael'in burada bulduğu defineler arasında kalın çizgili, benekli veya şeritli birkaç çeşit semender türü; çiftleşmek için, tarak dişlerine sürtülen tırnağın çıkardığı gıcırtı benzeri seslerle bağıran *ağaç kurbağaları*[2]; güneşin aydınlattığı suyun kıyısında, ipe dizili uçuşan boncuklar gibi havada reverans yapan metal mavisi *küçük kızböcekleri*[3] ve insan eli üzerinde oturmaya alıştırılabilen dev *çekirgeler*[4] vardı.

İlkokula başlar başlamaz Raphael, Nokobee Patikası'nın daha

1 *MoonPie*: genellikle çikolatayla kaplanmış, içinde lokuma benzer şekerleme olan, tatlı kraker sandviçi. (çev.)
2 *Pseudacris* (çev.)
3 *Zygoptera* (çev.)
4 *Romalea guttata* (çev.)

içlerine ilerleme cesareti buldu; hem de korkusuzca. Bana küçük ve zararsız, çeşitli türde örümcekler getiriyordu. Onları ağlarından parmaklarıyla toplayıp avcunun içinde taşıyordu. Bir keresinde eli büyüklüğünde bir *altın ipek örümceğiyle*[1] dönmüştü. Örümcek, kısmen üzerinde yakalandığı ağına sarılıydı. Ayaklarıyla debeleniyor, zehirli dişlerini birbirine sürtüyordu. Canavarı karnından, başparmağıyla işaret parmağı arasında tutarak kavramıştı. İnsanın ellerini hırlayan bir köpeğin ağzından uzak tutma içgüdüsüne benzer şekilde, zehirli dişlerin tenine değmemesi gerektiğinin bilincindeydi. Ebeveynlerine bu olaydan hiç bahsetmedim. Belki hatalıyım. Ne var ki, keşif gezilerini büsbütün iptal etmelerinden korktum. Onun yerine örümcek ve çıyanları, onlara hiç dokunmadan cam kavanozların içine nasıl yerleştirebileceğini gösterdim.

Raphael'i eğitmekten adamakıllı hoşlanıyordum. İyi bir çocuktu ve hem bilgisi hem de hevesi hızla gelişiyordu. Yine de, onun doğuştan bir doğabilimci olduğunu söyleyemem. Aslında belki de hiç kimse değildir. Biliyorum ki ben değilim. Ancak şundan eminim: Onun doğabilime yatkınlığının nedeni ne olursa olsun Nokobee Gölü havzasının vahşi ortamından beslenmişti. Tüm çocukların bir böcek dönemi vardır. Tabii ki, onlardan ürkmez veya cesaretleri ebeveynlerince kırılmazsa. Ben böcek dönemimden çıkıp bir botanikçi oldum. Raphael ise o dönemi hiç terk etmedi. Orada kaldı ve ilgisini, her bakımdan bir doğabilimci olmak üzere geliştirdi. Hem bitkiler hem de hayvanlarla, özellikle de böcekler ve omurgasızlarla, Nokobee'yle de bir bütün olarak ilgilenmeye devam etti.

Alicia ve benim çocuğumuz yoktu. Bu nedenle Raphael'i kendi oğlumuz yerine koymuştuk. Bize Fred Amca ve Alicia Tey-

1 *Nephila clavipes* (çev.)

ze diye hitap etmesi için ebeveynlerinin onu yüreklendirmesinden de çok memnunduk. Bu jest, ülkenin bu kesimde istisnai bir dostluk ve güven anlamını taşıyordu. Her sonbahar Florida Üniversitesi'nde ders vermek üzere uzaklaştığımda zihninin bir yazdan ötekine kadar çiçek veren bir bitkinin hızlı çekim filmi gibi açılışını izliyordum.

İlk günlerden itibaren Raphael'de bir gariplik de sezdim. Erkek çocuklarında ender rastlanır sakinlikte bir mizaca sahipti. Bu özelliğini, dikkatini tek bir konu üzerinde çok uzun süre odaklama yeteneğiyle birleştirmişti.

Raphael, Nokobee havzasını yuvasının bir parçası, kişisel mekânı gibi görmeye başlamıştı. Liseden mezun olduğunda bölgenin tüm hayvanlarıyla bitki örtüsünün çetelesini tutan, amatör bir uzman haline gelmişti. O yaşlarda biri için alışılmadık ölçüde deneyim biriktirmeyi başarmıştı. Bir bilgin, belki de en büyüklerinden biri olacağından emindim.

Ne var ki Raphael Semmes Cody bambaşka bir yol izlemeye yönelecekti. Nitekim bu süreç hiç tahmin edemediğim bir şekilde gelişti. Herhangi bir kimsenin hayatının, kendi hayatımızın bile, nerelere varacağını öngörmenin imkânsız olduğunu söyleyebilirsiniz. Yine de bana öyle geliyordu ki Raphael'i, başarıdan başarıya koşacağı bir hayat bekliyordu; bilimle ilgili olmasa bile başka bir konuda, her halükârda çevreyle ilgili bir alanda. Eğer onu etkileyen şeylerle ilgili tüm bildiklerimi akılcı bir şekilde bir araya getirmiş olsaydım onun nasıl ve neden böyle bir bireye dönüştüğünü pekâlâ tahmin edebilirdim. Bunun, muhtemelen geç anlamış olmanın kibiri olduğunu itiraf ediyorum. Her halde gerçekte meydana gelenlerin daha önemli ve pekâlâ anlatılmaya değer olduğu düşüncesindeyim.

• 3 •

BİR GÜN Raphael Semmes Cody, ikimiz de üniversitede hemen hemen eşit bir konumdayken bana "Büyük Hindi Avı" adını verdiği bir hikâyeden bahsetti. Raff, bunu akşam yemeği sonrası sohbeti için uygun görüp hafiften eğlenceli bir fıkra gibi anlatmıştı. Oysa hem acı hem de tatlı yanları vardı ve belli ki onu derinden etkilemişti. Bu hikâyeyi, irili ufaklı ilaveler yaparak arada sırada defalarca anlatmıştı. Zamanla bu olayın çocukluğunda yepyeni bir sayfa açılmasına neden olduğunu fark ettim. Öyle ki bu sayede hem anne ve babasıyla ilişkisi şekillenmiş hem de bütün hayatı değişmişti. Bana olanların çoğunu aktardı. Ama birkaç boşluğu da Raff'ı çok iyi tanıdığım için hiç tereddüt etmeden ben doldurdum.

Hikâye bir pazar sabahı başlıyordu. Ainesley, kuzeni Lee Jr.'la birlikte Raphael'i kiraz kırmızısı kamyonetiyle Clayville'den kuzeye Jepson İlçesi'ne götürüyordu. Çocuklar, Raphael ve Lee Cody Jr. –yakın akrabalarına göre Fırlama ve Ufaklık– sırasıyla on ve on bir yaşlarındaydı. Ufaklık, ergenliğin doruğunda iri yarı bir delikanlıydı. Önlerindeki maceranın heyecanıyla yol boyunca Ainesley'i hindi avı hakkında soru yağmuruna tutmuştu. Raphael Cody ise aksine ufak tefek bir çocuktu. Yaşına göre kısa boylu ve sıskaydı. Karşılaşabileceklerinden ötürü korku içinde olduğu için hiç sesini çıkartmıyordu.

Bir erkek çocuğunun ilk kez ava çıkışı bu yöredeki kırsal ve küçük kasaba cemaatlerinde ezelden beri ve hâlâ ergenliğe geçiş ayini olarak görülmüştür. Bunun ne zaman başladığını kimse bilmez. Büyük ihtimalle Taş Devri kadar eskidir. Açığa vurulan duygular aşırı ölçüde içgüdüseldir ve güçlü bir şekilde ifade edilir. Bu ayin hiçbir şey değilse yetişkin erkeklerin aralarında bağ kurmalarıyla yakından ilgilidir. Bir hayvan öldürüldüğünde keyif çığlıkları atılır. Onu vuranın sırtı sıvazlanır. Kolları yumruklanır. Önlerinde avlanan hayvan, ellerinde tüfeklerle av çetesinin toplu resimleri çekilir. Ölü hayvanın gövdesinden kesip koparılan parçalar onu vurana ödül olarak sunulur. Son olarak kamp ateşinin çevresinde zıplanıp hoplanır, av cengâverlikleri anlatılır. Artık insanların böyle konuşmadıklarının farkındayım ama aklımızdan bunları geçiririz. Gerçek erkekler avlanır, gerçek erkekler avını bulur ve gerçek erkekler tetiği çeker. Hanım evladı ve engelli erkekler kampta bekleyip eti pişirir.

O sabah ilçe sınırını geçtikten kısa bir süre sonra Ainesley, kamyoneti 128 numaralı eyalet otoyolundan çıkararak ot bürümüş toprak bir yola sürdü. Sıradan karayolu haritalarında gözükmeyen, çam ve meşe fundalığı içinden geçen beş kilometrelik engebeli bir yoldu bu. İki yanda da çok sayıda geniş bir alana yayılı, terk edilmiş kiracı çiftlikleri vardı. Sakinleri yaklaşık yarım yüzyıl önce, İkinci Dünya Savaşı sırasında Güney kentlerinde gemi sanayinde ortaya çıkan daha iyi iş imkânları ve benzeri değişiklikler sonucu buralardan ayrılmıştı. En sonunda siyahlar da beyazlar da vasat tarlalardaki ağır sözleşmeli, eziyetli işlerden kurtulmuştu.

Bu göçmenler bir başka yerde fırsat bulur bulmaz alçaltıcı çiftlik kiracılığı zincirlerini kırmışlardı. Ne toprağın ne de evlerin sahibi oldukları için hiç pişmanlık duymadan çekip gitmişlerdi. Artık evlerin çatıları dağılıp çökmüş, verandaları da adamakıllı bel ver-

mişti. Terk edilmiş avlularda kök salan yabani otlar ağaç gibi boy atmışlardı. Yer yer ön avlularda istiflenen eski otomobil kalıntıları hurda niyetine yüklenip götürülmüştü. Evlerin arka bahçelerindeki müştemilat ve tavuk kümeslerinde bile ne *kurt sinekleri*[1] ne de *bokböcekleri*[2] kalmıştı.

"Geyik ve hindi için uygun bir arazi," dedi Ainesley.

Geldikleri araziye, kesişen ot kaplamış orman yolları ve kullanılmayan patikalarla erişilebiliyordu. Ancak görülebildiği kadarıyla bunlardan pek azı bir yere varıyordu. Aksine çoğu, yağmur sularının oluşturduğu sığ çukurlarla bitiyordu. Bölgeye özgü yabani hindilerle *akkuyruklu geyikler*[3] aşırı ölçüde avlanmıştı. Sayıları azalmıştı. Yine de etrafta onlara rastlanıyordu ve avlamak serbestti. Bu nedenle günü birlik av seferlerinde bile denemeye değiyordu.

Bozuk yoldan bir iki kilometre daha gittikten sonra Ainesley kamyonetin hızını kesip belli belirsiz bir orman yoluna saptı. Durmadan önce kamyoneti elli metre kadar ağır ağır sürdü. Sonra kendi kapısını açıp aşağıya atladı. Balgam çıkartıp tükürerek pantolonu çekiştirdi.

Çocuklara, "İyi görünüyor," dedi, "bugün bir şey yakalarız ama yapacak çok iş var. Hadi artık kıçınızı kaldırın."

Öteki kapıdan çocukların inmesine yardımcı olurken gözlerini orman yoluna çevirerek avcıların saygın özdeyişini dile getirdi.

"Daha bir şey görmüyorum ama oradalar, eminim. Orman ancak berbat bir avcıysan boştur."

"Çişim geldi," dedi, Ufaklık.

"Benim de," diye ekledi, Raphael.

1 *Calliphoridae* (çev.)
2 *Scarabaeoidea* (çev.)
3 *Odocoileus virginianus* (çev.)

Ainesley, kafa sallayarak onayladı. Çocuklar rahatlamak için çalılıklara doğru birkaç metre ilerlediklerinde, bir sigara yakıp kamyonetinin çamurluğuna yaslanarak dönmelerini bekledi. Geri geldiklerinde Ainesley, yanan sigarasını patikanın kenarına fırlatıp kamyonetin kasasına yürüdü. Tentenin ipini çözüp, kırılarak doldurulan bir av tüfeğini çekip çıkardı. Çifte o kadar eskiydi ki bir aile yadigârı olmalıydı.

"Şimdi beyler, öğrenmeniz gereken ilk şey silahınızı güvenli bir şekilde tutmaktır."

Raphael yarım yamalak dinliyordu. Ainesley'in sigarasıyla meşguldü. İzmaritin etrafındaki kuru meşe yaprakları şans eseri tutuşmayınca dikkatini toplayıp yeniden babasına yöneltti.

"Önce, tüfeği kırıp fişek yatağını kontrol edeceksiniz. Buraya gelin ve son kullandığımdan bu yana her yerini nasıl temizleyip yağladığımı görün."

Geride duran Raff'a, "Oğlum, hangi cehennemdesin? Derdin ne? Ufaklık'la hemen buraya gel ve şuna bir bak," diye seslendi.

Çocuklar, eğilip fişek yatağının içine göz attılar. Raff, tetik korkuluğunun sağına soluna göz gezdirip fişeklerin nerede olduğunu çözmeye çalışıyordu.

"Tamam. Sırada tüfeği doldurmak var."

Ainesley, elini sugeçirmez avcı yeleğinin ceplerinden birine sokup içinden 5 kalibre silindirik iki saçma fişeği çıkarttı. Çocuklar görsün diye önce havada tutup sonra da fişek yuvalarına sürdü. "Sonra kuyruğu kilitleriz," diye tekdüze bir sesle konuşup namlu kuyruğunu tıklatarak kapattı. Tüfeği çocuklardan uzağa doğrultup önünden geçen bir hindiyi hedefler gibi namlunun ucuyla yavaşça bir yarım daire çizerek sağa çevirdi.

"Hadi bakalım! Ateş etmeye hazırız. İşte bu kadar kolay... Bir, iki, üç, güm, ölü hindi."

Raff, o kadar kolay olmayacağını düşünüyordu. Üstelik dakikalar geçtikçe tüm bu olup bitenler onu daha bir huzursuz ediyordu.

Ainesley tüfeği, namlusu hafifçe ayaklarının önünde yere bakacak şekilde sağ koltuğunun altına sıkıştırdı. Patikadan aşağıya doğru yürümeye başladı ve arkasını dönmeksizin çocuklara ders vermeye devam etti. Çocuklar da ona yetişmek için adımlarını sıklaştırdı.

"Tüfeği, her zaman şimdi yaptığım şekilde taşımalısınız. Böylelikle tökezleyip düşseniz ya da kazara biriyle çarpışsanız bile ne onu vurursunuz ne de kendi lanet sersem kafalarınızı uçurursunuz."

Duraklayıp, "Şunu da unutmayın ve bu *sahiden* önemli. Attığınız her adıma dikkat edin," diye ilave etti.

Ekip, patikadan aşağıya doğru yüz metre kadar ilerlemişti. Yol çok geçmeden, yeniden yetişen sık çam ve meşe ağaçlarıyla kapanmaya başlamıştı. Bir süre sonra kısmen otsu bitkilerle kaplı, yer yer çürümüş çam kökleriyle lekelenmiş, sığ bir kuru dere yatağına ulaştılar. İki *Amerika bıldırcını*[1] çürümüş köklerin arkasından havaya fırlayıp karşı taraftaki ağaçların arasına uçup gitti.

"Artık bunlara çok rastlanmıyor," dedi Ainesley. "Çakallarla *kızılkuyruklu şahinleri*[2] ve benzeri zararlı hayvanları korumaya başladıklarından beri bir bıldırcın, büyük ihtimalle daha yuvasından çıkamadan bunlardan birinin midesini boylayacaktır."

Birkaç kilometre öteden ağaç tepelerinde öten kargaların belli belirsiz sesi geliyordu. Üstlerinde bir hindi akbabası daireler çiziyordu. Kanatları kaskatı, uçlarındaki tüyler yukarı doğru kıvrılmıştı. Açık alandaki hava sıcaktı. Rüzgâr esmiyordu. Katılaşmış çıp-

1 *Colinus virginianus* (çev.)
2 *Buteo jamaicensis* (çev.)

lak topraktan yansıyan güneş ışınları ortamı iyice bunaltıyordu.

Ainesley Ufaklık'a dönüp elindeki tüfeği, kollarını açıp iki eliyle birden kavrayabilmesi için yanlamasına uzattı.

"Harika, elinden kayıp da düşmesin diye işte öyle tutmalısın. Sıra ateş etmeye geldi."

Ufaklık, şaşkın şaşkın bakmıştı. "Ne yapacağım?"

"Heyecanlanma. Acele etme. Namluyu sol elinle buradan tut. Sağ elini tetik korkuluğunun arkasına yerleştir, şuraya. Şimdi, gayet dikkatlice yukarı kaldır ve dümdüz karşıya doğrult. Dipçiği sıkıca sağ omzuna yasla. Böylelikle ateş ettiğinde silah geri teper ama omzunu kırmaz. Sağ elini kullanıyorsun değil mi? İşte şimdi hazırsın."

Ufaklık solaktı. Ne var ki, bunu tartışma konusu yaparak bu kadar hassas bir konuyu iyice içinden çıkılmaz hale sokmak istemiyordu. Hayatında eline hiç silah almamıştı. Babası avlanmazdı. Sahibi olduğu tek silah olan eski bir 38 kalibre toplu polis tabancasını kilit altında tutardı. Mermilerini de çalışma masasının çekmecesinde saklardı. Ufaklık tüfeği elinden geldiğince doğru kavramıştı. Yine de onu büyük bir dikkatle, sanki ölü bir yılanmış gibi tutuyordu.

"Şimdi, usul usul," dedi Ainesley, "işaret parmağını tetiğe uzat. Hemen basma! Tüfeği sabit tut. Şimdi karşıdaki şu yaşlı çam kökünе doğrult." Ufaklık gözlerini yumdu. Ağzını sımsıkı kapattı. Nefesini tuttu, sonra da hızla bıraktı.

Ainesley ise elini Ufaklık'ın sol omzuna atıp derse devam etti.

"He, ateş etmeden önce seni uyarmalıyım. Epeyi bir gürültü çıkacak ve silah omzunu tepecek. Merak etme, canını yakmayacak. Korkma. Sen hindi değilsin. Ne yaparsan yap, o *tüfeği elinden bırakma*."

Raff, babası diğer çocukla başladığı için şükrediyordu. Tüfek

neredeyse boyu kadardı. Belki Ainesley Ufaklık'la yapacağı bir gösteriyle yetinecek, böylelikle hemen yollarına devam edebileceklerdi. Bir hindiye rastladıklarında onu Ainesley'in bizzat kendisinin vurmak isteyeceğini düşünüyordu. O zaman Raff, izlemekten başka bir şey yapmak zorunda kalmayacaktı. Şimdilik onu ilgilendiren fazla bir şey yoktu. Bu süre zarfında da görünmez olacaktı. Kimseye fark ettirmeden geri geri giderek neredeyse yanı başındaki küçük bir çam ağacının arkasına saklandı.

Ainesley, ateş aldığında delikanlının elinden fırlamaması için kollarını Ufaklık'ın omzu etrafından dolaştırmış, tüfeği sımsıkı tutmuştu.

"Tamam. Şimdi rahat ol, oğlum ve tetiğe bas."

Patlama sessiz ormanda gürledi. Ağaç gövdesinden kabuk parçaları uçuşup ağacın dibine düştü.

Ufaklık, sersemleyip bir an için hareket edemedi. Sonra tüfeği geri vermek için aniden kollarını ileri uzattı. Ainesley, ona bakan namluyu yavaşça başka bir tarafa döndürdü.

Silahı geri alan Ainesley, ağacın arkasından patikaya doğru yürüyen Raff'a yöneldi.

"Fırlama, hadi sıra sende."

Raff, donup kaldı. Dili tutulmuştu adeta. Endişesi sabahtan beri giderek artmıştı ve artık felç geçiriyordu. Karşı çıkacak sözcükleri bulamıyordu. Aksine zihnine korkunç görüntüler doluşuyordu. *Şiddet, hiç anlayamayacağı büyük tehlikeli makinelerle başa çıkmak, evin köpeği kadar büyük hayvanları öldürmek... Her taraf kan içinde, parçalanmış kafalar... Hayır, efendim. Hayır, efendim. Lütfen. Hayır, efendim...* Bakışını babasının yüzünden başka bir tarafa çevirdi.

Pat diye söyleyivermişti Ainesley. "Hadi bakalım, oğlum. Hanım evladı olma. Canın yanmayacak. Bu işi bir gün yapman la-

zım... Zamanı geldi. Sonrasında kendini daha iyi hissedeceksin. Şu kuzenine bak bir kere. Çok iyiydi. Sen de onun kadar iyi ateş edebilirsin. Yapman gereken sadece tetiği çekmek... Hadi artık, küçük bir erkek olabileceğini göster bize."

Raphael donup kalmıştı. Tuzağa düşürülmüş bir hayvandan farksızdı. Tüm bunların bir şekilde yok olup gideceğini umuyordu. Kollarını göğsünün üstünde kavuşturmuş olan Ufaklık da sessizdi, ancak rahatlamış bir hali vardı. Aslında o da tüfeği eline almaya o kadar istekli olmamıştı. Hatta cayma noktasına kadar gelmişti ama şimdi artık eniştesi tarafından takdir edilmenin tadını çıkarıyordu. Kuzeni Raphael Cody yerine Ufaklık Cody günün küçük adamı olmuştu.

Ainesley, bu reddediş karşısında kaskatı kesilmişti. Her öfkelendiğinde yaptığı gibi ağzını sımsıkı kapadı. Dudaklarını, kenetlediği dişlerinin üzerinde bir aşağı bir yukarı gezdiriyordu. Tek bir söz dahi sarf etmeden Raff'tan uzaklaşıp patikadan aşağıya doğru yürüdü. Çocuklar da annelerinin arkasından koşuşturan iki ördek yavrusu gibi çarçabuk onun peşinden gittiler.

Avcılar, *karasakız çamı*[1] ve Bermuda otları arasından sekiz yüz metre kadar devam ettiler. Sonunda ucu daha sık bir ağaçlıkla çevrili çayırlık bir alana ulaştılar.

"Hindi vatanı," dedi Ainesley keyifle. Bir ağaç kökünün üzerine oturdu. Çifteyi kırdı. Bir sigara daha yakıp tekrar konuşmaya başladı.

"Avlanırken *sessiz* olmak zorundasın. Aksi takdirde gözüne kestirdiğin hindi veya geyik seni kilometrelerce öteden işitebilir. Kaçar gider ve ruhun bile duymaz. Hedefine kulak kesilmelisin, avına *sezdirmeden yaklaşmalı* ve on ikiden vurmalısın. Bazen

1 *Pinus elliottii* (çev.)

bunu oldukça uzaktan yapman gerekebilir. Tek atımlık şansın vardır. Ya vurursun, ya vurursun. Birçok avcı pusuya yattığında biralarını yudumlayıp birbirleriyle fısıldaşır, şu ya da bu hayvanın ayaklarına gelmesini bekler. Belki de avları aldanıp yaklaşsın diye şu zamazingolardan birini kullanıp hindi gibi sesler çıkarırlar. Tabii avlamak istedikleri oysa... Gerçek avcılık bu değil ki! Bu olsa olsa kıçının üstünde oturup beklemektir. Asıl avcılık hayvanı arayıp bulmayı gerektirir. Tersini değil. Onlar gibi yaptığımda bir günde ancak iki kuş vurabildim. Sakalları göğüslerinden yere kadar uzanan, iri horozlar..."

Ainesley ayağa kalktı. Bir fiske vurup sigarasını hiç bakmaksızın bir başka kuru yaprak yığınının üstüne fırlatıp av ekibine yol göstermeye devam etti. Raff, bu sefer izmaritin sönmesini izlememişti. Aklından eğer yapraklar tutuşursa belki dönüşte söndürebiliriz, diye geçirdi. Ben de yardım ederim ve böylece babamın da Ufaklık'ın da gözüne girerim, diye düşündü.

Sekiz yüz metre kadar daha yürümüşlerdi. Ainesley sağı solu dikkatle süzüyordu ama ortada av hayvanı yoktu. Sıkılan Raff patika boyunca küçük hayvanları kolluyordu. Bunlar tercih ettiği boyutta, Nokobee'de epey aşina olduğu türdendi. Ufak bir bokböceğini fark etti. Parlak yeşil ve bakır renkliydi. Patika boyunca bir dışkı küresini yuvarlıyordu. Ansızın ortaya çıkan fevkalade bir mücevherdi. Raff'ın onun nereye yolculuk yaptığını hayal etmesi bile mümkün değildi.

Raff, daha sonra bir *kamçı yılanı*[1] görünce şaşıp kaldı. Hayvanın boyu bir metreden fazlaydı. İncecik sarımsı kahverengi gövdeli siyah başlı yılan, tırpanlanıp ayak bileği boyunca bırakılmış otların arasında epeyce uzakta, patikanın yanında ilerliyordu.

1 *Masticophis flagellum* (çev.)

Kamçı yılanlarının fare veya diğer hayvanları avlarken hep yaptığı gibi başını dimdik kaldırmıştı. Avcılar yaklaşınca başını geri çekip gözden kaybolmuştu. Diğerleri onu fark etmemişti ve Raff bundan memnundu. Hiç bir şey söylemedi çünkü Ainesley'in durup tüfeğiyle onu havaya uçurması işten bile değildi.

Oraya buraya bakarak ilerleyen Ainesley'in rehberliğindeki üçlü sekiz yüz metre daha yol aldı. Hâlâ görünürde av hayvanı yoktu. Ainesley aniden patikanın yanına devrilmiş bir çam ağacının gövdesi üzerine çöktü. Raff onun nefes nefese kaldığını görünce paniğe kapıldı.

"Artık geri dönmemiz lazım diye düşünüyorum," dedi Ainesley. Bunu çocuklardan ziyade kendine söylemişti. "Bugün iyi hissetmiyorum. Hem artık buralarda eskisi kadar fazla hindi yok. Dışarıdan gelen, kusura bakmayın, kahrolası çok fazla avcı var. Av hayvanlarını silip süpürüyorlar. Heralde eyalet yönetiminin göllerde alabalık veya bazı diğer türden balığı yetiştirdiği gibi yavru hindi besleyip bu ormana salıvermesi gerekiyor. Belki de böylece ödediğim vergiler bir işe yarar."

Bunun üzerine Ainesley patikanın başına doğru geri döndü. Fark edilir bir şekilde yolculuklarının başında olduğundan daha yavaş yürüyordu. Raff onu yakından takip ediyordu. Artık gevşemişti. Patika üstündeki çam kozalaklarını tekmeleyerek ilerlerken bir yandan da, babam pek gününde değildi, belki de her şeye rağmen bana çok kızmaz, diye düşünüyordu.

Kamyonete vardıklarında Ainesley, daha sonra yalvarmasınlar diye bir kez daha su dökmelerini emretti. Sonra tüfeği yerine koydu ve beklerken son bir sigarayla oyalandı. Hepsi birden şoför mahalline çıkıp oturunca Raff ortada sıkışmıştı. Çift şeritli 128 numaralı Alabama karayolu üzerinden bir saat sürecek Clayville'e dönüş yolculuğu böylece başlamıştı.

Yolun ortasında Ainesley bir çiftliğe uğrayıp *beçtavuğu*[1] satın alacaklarını ilan etti. Kamyoneti çiftlik sahibinin tertemiz, yeni boyanmış evinin önüne yanaştırdı. Hemen sol tarafında bir mısır tarlası, avluda tavuklar, verandada iki tane uyuşuk Base cinsi av köpeği vardı. Evin önündeyse yolun kenarına yerleştirilmiş KURTARICIMIZ İSA yazılı büyük bir tabela bulunuyordu.

"Akşam yemeğimizi buradan götüreceğiz," dedi Ainesley. Şoför mahallinden aşağıya inip avlu boyunca yürüdü. Verandaya ulaştığında köpeklerin etrafından dolaştı. Köpeklerden biri başını kaldırıp uyuşuk bir şekilde bir kereliğine havladı. Sonra yeniden yere serildi. Ainesley kapıyı çaldı. Biri, "buyurun," diye seslenince de kapıyı itip içeriye girdi.

On dakika kadar sonra Ainesley, altmış yaşlarında görünen tıknaz biriyle dışarıya çıktı. Adam şort giymişti. Ayak bileklerini örten pabuçları ve üzerinde soluk bir palmiye ağacı resmiyle ARUBA yazısı olan bir tişörtü vardı.

Adam beklerken Ainesley kamyonetin arkasına yürüyüp aracın tentesini çözdü. Bu sefer Mavzer tipi, tek atımlık 22 kalibre bir tüfek çıkardı.

Raff ve Ufaklık'a, "Gelin benimle," dedi, "size yiyeceğinizi nasıl ele geçireceğinizi göstereceğim."

Çiftlik sahibini takip ederek bir alet edevat ambarıyla terk edilmiş bir kamyon kasasının yanından geçtiler. Ardından beyaz renkli alçak parmaklıklı bir arsaya geldiler. Parmaklığın arkasında, üstünde sadece SEVGİLİ yazılan bir mezar taşı gözüküyordu.

Başparmağıyla işaret eden çiftlik sahibi, "Köpeklerimi oraya gömerim," dedi.

Kısa bir süre sonra grup tel örgüyle çevrili üstü açık bir kümese vardı. Çiftlik sahibi iki dönüm demişti ama sanki çok daha

1 *Numida meleagris*, Gine tavuğu, Afrika tavuğu (çev.)

küçüktü. Kümesin otuz metre kadar içinde, bir meşe ağacının gölgesinde pinekleyen bir düzine beçtavuğu gördüler. Çiftlik sahibi işaret parmağını o tarafa doğru sallayarak, "Ta Mobile'a kadar, buradakilerden başka beçtavuğu bulamazsınız," diye övündü.

Ainesley tüfeğin sürgüsünü önce geri çekip sonra da aşağıya indirdi. Yatağına ince bir fişek sürdü. Sürgüsünü tekrar yerine oturttu. Parmağıyla da emniyet mandalını açtı.

"Şimdi, bunlar gibi küçük av hayvanlarını vururken daima kafalarını hedef almanız gerektiğini aklınızda çıkarmayın. Öyle yaptığınızda hem avınızı vurursunuz hem de gövdesini piç etmezsiniz. Eve gittiğimizde kuşun tüylerini yolup temizlememiz gerekecek. Bunu yaparken en kıymetli yerini bir kurşun için deşmek istemiyorum."

İnsanların yaklaşmasından ürken sürü, kıpırdanmaya başlamıştı. Ainesley sürünün tam ortasındaki bir horozu hedefledi.

Raphael bedenindeki tüm kasları germiş, dişlerini sıkmış ve ellerini yumruk yapmıştı. Gözlerini de kısmıştı. Fareden büyük sıcakkanlı bir hayvanın, hem de bir silahla öldürüldüğüne hiç tanık olmamıştı.

Atış, şaşırtıcı bir şekilde tüfekten daha düşük bir patlama sesine yol açmıştı. Kuşun kafası gerisin geri düşmüş, gövdesinin kalanıysa tümüyle yere yıkılmıştı. Çiftlik sahibi kümese girerken sürü sağa sola kaçıştı. Adam katledilmiş kuşu yerden alıp bir gazete kâğıdına sardı ve paketi Ainesley'e uzattı.

Küçük Clayville kasabasına doğru çiftlik ve çam fidanlıklarının yanından geçip gittikleri yolun geri kalanında Ainesley daha keyifliydi. Aracın gösterge panosu üstünde duran, kesekâğıdında saklı küçük bir Jack Daniel's şişesinden bir yudum aldı. Boğazını temizleyip avcı hayatı üzerine verdiği vaaza devam etti. "O kuşu nasıl devirdiğimi gördünüz. Ülkenin bu bölgesinde keskin

nişancılık çok önemlidir. Eski günlerde çoğu insan yiyeceğinin bir bölümünü ormandan elde etmek zorundaydı. Bunu yaparken mühimmatı boşuna harcama lüksleri de yoktu. Konfederasyon askerleri –ki inanın aralarında savaşan epey Cody vardı– Shiloh ve Antietam gibi yerlerde işte bu sayede bu kadar çok Birlik askerini teker teker vurup öldürebildi. En keskin nişancılar daima ailemizin çocukları olmuştur. Aynı zamanda Amerika'nın en iyi askerleridir de."

Vaazını Güneylilerin keskin nişancılıklarıyla sürdürdü. "Her yıl, tam buralarda atış karşılaşmaları düzenlenirdi. Örneğin yarışmalardan biri 'mum söndürme'ydi. Elli metreden fitili vurup alevi söndürmen gerekirdi. Ne var ki –ve bu nokta çok önemli– kopartman gereken sadece fitilin ucuydu. Böylelikle mum söner ama hemen yeniden alevlenirdi.

Babam bana 'ağaç kabuğuyla sincap avlama' denilen başka bir yarışmadan söz etmişti. O günlerde sincap avlamak önemseniyordu. Taşralılardan bir kısmı hâlâ bamya, domates ve başka şeyler katılan sincap yahnisini yapmaya devam eder. Doğru pişirildiğinde gerçekten lezzetli olduğunu itiraf etmeliyim."

Kıkırdayarak, "Tabii ki, eğer sincap etinden hoşlanırsan," diye ekledi. Şişeden bir yudum daha alıp ağzını gömlek kolunun tersiyle sildi.

"Her neyse. Sincabı paramparça etmek istemediğinden, ağaç kabuğuyla vurman gerekirdi. Bu şöyle yapılırdı: Sincabın ağaç tepesine tırmanıp her zamanki gibi dönüp sana bakmasını beklersin. Sonra onu yandan görecek şekilde yavaş yavaş yer değiştirirsin. Ardından ateş edersin ama sincabı değil tam altındaki ağaç kabuğunu vurursun. Bu işi hakkıyla yaparsan bir parça kabuk fırlayıp sincaba çarpar ve onu sersemletir. Böylece yiyeceğin de hazır olur."

Ufaklık'ı evine bırakıp Clayville'deki kendi küçük evlerine vardıklarında karanlık basıyordu. Meksika Körfezi'nden gelip üzerlerinde toplanan bulutlar usulca gökyüzünü örtmüş ve hava iyiden iyiye kararmıştı. Rüzgâr hafiften ıslık çalarken yağmur da ılık ılık damlamaya başlamıştı.

. 4 .

YEMEKTEN SONRA Raphael, canı sıkkın bir halde yatağına uzandı. Cyrus Dayı'sının geçen Noel hediye ettiği otuz santimlik renkli televizyon ekranına boş boş bakıyordu. Ainesley ve Marcia iki oda ötede bağrışıyordu. Konuşulanları sökemiyordu ama seslerin yüksekliği ve tonundan bir münakaşa olduğunu anlamıştı. Geçmişteki deneyimlerinden bunun kendisiyle ilgili olduğundan da emindi.

Kızartılmış dana ciğeri, jambonlu şalgam yaprağı ve gevrekten oluşan akşam yemeğinde bakışlarını iki yetişkinden kaçırarak ağzını hiç açmadı. Tek çocuk olmak kolay değildi. Bulaşıklar yıkanıp kurulandıktan sonra babası erzak almak için Clayville'deki Delchamps Süpermarketi'ne gitti. Ainesley gider gitmez Marcia, Raff'ı bir köşeye oturtup tatlılıkla onun günün belli başlı olaylarından söz etmesini sağladı. Çifteyle yapılan atışı ve beçtavuğu zaferini açıklayınca zarif ve güzel yüzünün rengi değişti, beti benzi attı.

Ebeveynleri, önceleri de pek çok kez yaptıkları gibi yine kavgalıydılar. Bu seferki konu oğullarının nasıl yetiştirileceğiydi... Raff, farklı noktalardan birbirlerinin üstüne gittiklerini hissediyor ama tam anlayamıyordu. Geçimsizliğin hindi avından daha eskilere dayandığını biliyordu. Çatışma yüzünden on yaşındaki çocuğun sadakati ikiye bölünmüştü. İşte bu kötü olmuştu çünkü

çatlağı onarmak mümkün görünmüyordu ve kime sadık kalması gerektiğini de çözemiyordu.

Raff, Ainesley ve Marcia'nın ayrılıp onu annesiz veya babasız bırakmasından korkuyordu. Belki bir akrabasıyla veya bir yabancıyla birlikte yaşamak zorunda kalacaktı. Okulunda böylesi düzenlemelere maruz kalan çok çocuk tanıyordu. Çoğu bunlardan rahatsız değil gibiydi. Ne var ki, kendi durumunu düşününce korunmasız kalacağını ve bu yüzden hayatının büsbütün altüst olacağını sanıyordu. Bu açmazdan nasıl kurtulacağını düşünürken uykuya dalıp gitti.

Sabaha karşı, Raphael uyurken yağmur hafiflemişti. Kahvaltı için uyandırıldığında rüzgâr hızını arttırmış, sıcak ve nemli havayı azıcık serinletmişti. *Mobile Television Channel 5*'taki sarışın hava durumu sunucusu kadın, heceleri yutarak konuştuğu orta batı aksanıyla Alabama ve Mississippi kıyısının bulutlu olacağını belirtmişti. Yağış kesilecekti. Buna rağmen Marcia, Raphael'in üstüne nefret ettiği bir muşamba yağmurluk giydirip kafasına daha da çok nefret ettiği yine muşamba bir şapka taktırmıştı. Bunların onu hanım evladı gibi gösterdiğini düşünüyordu. Babası da aynı fikirdeydi. Marcia'yla konuşurken birçok kez bu görüşünü densizce ağzından kaçırmıştı.

Raff, Charleston Caddesi'nden ilk ışıklara oradan da sola sapıp üç blok ötedeki Martin Luther King, Jr. İlkokulu'na kadar bisiklet sürdü. Yıllar önce buraya Robert E. Lee Okulu deniyordu. Gün boyunca herhangi bir konuda pek kafa yoramadı. Geometri, İngilizce ve Amerikan tarihi derslerinde anlatılanlar, bir alışveriş merkezindeki yabancıların konuşmaları gibi sadece kafasını karıştırdı. Öğlen yemeği ve teneffüslerde en iyi arkadaşlarından uzak durdu. Devamlı Ainesley'i düşünüp onun gazabından korktu. Babasının öfke nöbetlerinden, arada sırada yaptığı gibi yine tokat atarmışçasına elini kaldırmasından çekiniyordu; bugüne ka-

dar ona hiç vurmamış olsa bile... Alt tarafı babasının yardımıyla silahı tutup tetiği çekecekti. Buna ayak dirediği için utanıyordu. Hadiseden annesine söz ettiği için de suçluluk duyuyordu.

Ben bir hanım evladı mıyım? Diğer erkek çocuklarıyla kavga etmekten kaçmadığım halde, diye düşündü. Babasını hayal kırıklığına uğrattığı için kendini daha da kötü hissediyordu çünkü Ainesley'in onu çok özel ve çok değerli bir çocuk olarak gördüğünü biliyordu. Belki de babası, tüm olan bitene rağmen hâlâ onu *küçük bir adam* olarak görüyordu. Bir keresinde Ainesley'in, mahalle arkadaşlarıyla konuşurken ondan söz ettiğini duymuştu: "Onu milyon dolar verseler de kimseye değişmem. Benim gözümde bir başkası da beş para etmez."

O akşamüstü okuldan eve dönüp babasının onu beklediğini görünce şaşırdı. Ainesley hırdavat dükkânından erken çıkıp gelmişti. Elinde sigarasıyla verandadaki sallanan koltukta oturuyordu.

"Atla kamyonete," dedi Ainesley, "seninle konuşacaklarımız var."

Her iki yanında kırpılmış çalılar ve yalancı tüylü meşe ağaçlarının dizili olduğu sokaklardan ilerleyerek Clayville'e indiler. Nokobee İlçesi Adliyesi'ni geçip Roxie'nin Dondurma Sarayı'na geldiler. Burası da Cody'lerin evi gibi kasabanın merkezinde sayılırdı. Bu hiç şaşırtıcı değildi çünkü otomobilinizi sürmeye devam etseniz beş dakikaya kalmadan Clayville'in öteki tarafından çıkardınız. Roxie'nin yerindeki bölmelerden birine oturur oturmaz Ainesley Raff'a en sevdiği yiyeceği ismarlamasını söyledi. Bu elbette, ikisinin de bildiği gibi karamel ve dövülmüş ceviz kaplı dondurmaydı.

Raff dondurmasını kaşıklamaya başlayınca Ainesley ona, "Oğlum, dün seni fazla zorladığım için özür dilerim," dedi. "Zaten silahla atış yapamayacak kadar küçüksün. Ayrıca bu yaşta hindi öldürmekten de pek keyif alacağını sanmam. Ufaklık'ın silahla

ateş etmeye gönüllü olup senin olmaman önemli değil. O hem senden büyük hem de senden çok daha yapılı. Doğruyu söylemek gerekirse, seninle kıyaslandığında o bir kütükten bile daha kafasız."

Ağzındaki dondurmayı yutmaya çalışan Raff, başını salladı. Hakikaten de öyle, diye düşündü. Geçen yıl Ufaklık sınıfta kalmıştı. Hâlâ dördüncü sınıftaydı. Bayan Maddon'un sınıfındaki terbiye amaçlı işkenceye bir yıl daha katlanmak zorundaydı. Bu öğretmen orta yaşlı, gözlüklerinin arkasından sert sert bakan, kırlaşan saçlarını topuz yapan biriydi. Hem otoriterdi hem de çabuk öfkelenirdi. Öğrenciler, onun arkasından *Deli Dana* diye söz ederdi.

"Yapmaya çalıştığım," diye devam etti Ainesley, "tam olarak seni av hayvanı vurmaya alıştırmak değildi. Büyüdüğünde bile bundan pek fazla hoşlanmayabilirsin. Bilmiyorum. Sana, büyüdüğünde bugünlerde her tarafta rastlanan şu efemine erkekler gibi değil gerçek bir erkek olmak için bilmen gerekenleri göstermeye çalışıyordum sadece."

Söyledikleri kafasında iyice yer etsin diye bir an için duraklayıp –Raff'ın tahmin ettiği gibi– bir sigara yaktı. Ainesley'in daha çok laf anlatacağından emindi. Önemi yoktu. Korku ve vicdan azabı duyguları etkisini kaybediyordu. Affedilmişti. Babasının yanık tenli, dudak çevresinde kırışıklar, gözlerinde hüzün olan yüzüne ilk defa gözlerini kaçırmadan baktı.

Ainesley, sigarasının dumanını iyice içine çekti, başını çevirip yana doğru üfledi. Orta parmağıyla dudağındaki tütün kırıntısına bir fiske vurup devam etti. "Muhtemelen neden söz ettiğimi anlamıyorsun. Bu nedenle düşünmen için sana azıcık daha açıklama yapacağım. Belki daha sonra, herhangi bir zamanda bir araya geldiğimizde, neler hissettiğimi anlaman için biraz daha anlatırım."

Onun neler hissettiği mi? diye düşündü Raff. Yeniden huzursuz olmaya başlamıştı.

"Biliyorsun ki ben, annen ve Cyrus Dayı'n kadar eğitimli değilim. Sen kesinlikle onlar gibi öğrenim göreceksin ve bundan gerçekten memnunum. Ancak büyüyünce –ki bu önemli– bir bakıma bana benzemeni isterim. Kendi başına kaldığında sağlam durmanı ve ne kadar paraları ne kadar çok şatafatlı unvanları her neleri olursa olsun herkesin saygı duyduğu bir adam olmanı istiyorum.

Peki, bu ne demek? Bu şeref demektir. Sözünü tutman, borçlarını ödemen, sorumluluklarını yerine getirmen, kimi zaman işler sarpa sarsa da elinden gelini yapman demektir. Bunun hakkında da öyle ulu orta konuşulmaz. Kendine saklarsın. İnsanlar seninle tanışır, birlikte iş yapar. Onlara ille de söz vermen gerekmez. Sana sadece canın istediğinde değil her zaman güveneceklerini bilirler. Anladın mı?"

Ağzına bir kaşık dolusu dondurma daha atıp karamelin tadını çıkaran Raff, "Evet, efendim," dedi.

"Erkek olmak bundan fazlasını gerektirir," diyerek devam etti Ainesley. "Beyefendi olmak lazım... Bizim ailenin, büyük evlerde oturup İtalya ve benzeri yerlere tatile gidenlerin gülüp geçeceği bir düsturu vardır. Kendisine çok saygı duysam da Cyrus Dayı'na bundan kesinlikle söz etmek istemem. *Benim* dünyamda bu, her şey demektir. Bu düsturun kaba olduğunu söyleyebilirsin. Basit bulabilirsin. Bana göre her şeyin üstündedir ve işimi görür. Şöyle: Yalan dolanla hiç işin olmasın. Asla bir kadına vurma. Raff, eğer kendini tutabilirsen, asla senden küçük bir adama saldırma. Asla ilk yumruğu sen indirme. Haklılığından emin olduğundaysa *asla geri adım atma*."

Durakladı. Kahvesinden bir yudum içti. Yarım kalan sigarasını bastırarak söndürüp bir yenisini yaktı. Raff babası gibi ufak tefek bir adamın herhangi biri, özellikle de irikıyım biri tarafından saldırıya uğradığında bunun üstesinden nasıl gelebileceğini çözmeye çalışıyordu. Babası bir yetmişten kısa ve sadece elli sekiz kiloydu.

Pek sevdiği kendi benzetmesi gibi sanki "*çekip küçülmüştü*".

Zamanla Raff, bu soruya cevabın tartışmalı olduğunu öğrenecekti. Ainesley cebinde iri bir çakı taşırdı. Bunu küçük dört köşe bir bileytaşıyla durmadan bilerdi. Kamyonetinin torpido gözünde 22 kalibre bir tabanca bulundururdu. Ona "eşitleyicim" adını takmıştı. Ayrıca bir sihirbaz gibi Raff'ın hiçbir zaman keşfedemediği zulasından ansızın yasadışı bir cop ortaya çıkarıverirdi. Eğer Ainesley herhangi bir nedenle gerçekten kendini savunmak durumunda kalmış olsa bile Raff ilerleyen yıllarda asla bundan haberdar olmayacaktı.

Raff, kupanın dibinden bir büyük parça dondurma daha kaşıkladı. Babasının konuşmasına ara vermesinin yola çıkma hazırlığı olmasından çekiniyordu. Oysa Ainesley kaldığı yerden devam etti.

"Bir şey daha var," dedi. "Başkalarına saygı göster. Diğer yörelerdekilerin yapmadığı ama buralı bir beyefendinin yapacağı bir şey var. Birine, meselâ bir benzin istasyonu pompacısına, yaklaşıp da şöyle sorarsan: 'Affedersiniz. Şu ya da bu caddenin nerede olduğunu söyleyebilir misiniz?' O da sana: 'Evetefem, söylerim.' diye cevap verir, 'Evet, efendim,' *demez.* Sana, '*Evet efendim!*' diye hitap etmez. Senin uşağın değildir. 'Evetefem, söylerim," veya, 'Hayırefem, ben de bilmiyorum,' der. Bu onun kibar olmakla birlikte kendini seninle eşit gördüğü anlamına gelir. Sen de nezaket gösterir ona aynı şekilde hitap edersin. Saygıyı hak edenlere özellikle daha nazik davranırsın. Annen ve ben bu yüzden büyüklerine "efendim" diye hitap etmeni isteriz. Biz de kendi büyüklerimizle aynı şekilde konuşuruz."

Ainesley, üçüncü bir sigara daha yakıp yeniden sustu. *İşte gördün mü?* dercesine hızlı bir el hareketi yaptı. Sanki içini dökerken çok ileri gitmişti ve bu yüzden Raphael'in ona daha az saygı duyacağından endişe ediyordu. Cebinde bozukluk aradı ve bulduklarını bahşiş olarak bıraktı. Sigarasını söndürüp gitmek

üzere ayağa kalktı. Sonra sandalyesinin arkasına tutunarak otoparka doğru restorandan dışarıya baktı. Boş bakıyordu aslında. Gözü olsa olsa en yakındaki kamyonetin sızdırdığı motor yağı birikintisinin pırıltılı renklerine takılmış olabilirdi. Usulca konuştu. Bu sefer sesinde hafiften bir burukluk vardı.

"Sana aktarmak istediğim şu, Fırlama. Elinden paranı alabilirler, özgürlüğünden mahrum bırakabilirler, arkandan konuşup seninle dalga geçebilirler. Ancak eğer sen, ağlayıp sızlayan ve sorunlardan kaçan bir çeşit efemine değil de anlatmaya çalıştığım gibi bir adam olursan işte bunu elinden alamazlar. Arada bir sataşıyor görünsem de, ben bunun için sana hep göz kulak olacağım."

Raff, ona yürekten inanmıştı. Aklına, ufakken dizini sıyırıp ağlamaya başladığında Ainesley'in, "Kes şunu ve delikanlı ol," deyişi gelmişti.

Hayal meyal bir başka olayı daha hatırlıyordu. Üç yaşlarındaydı ve unuttuğu bir nedenden babasının yanında uyuyordu. Gece yarısı uyanıp tuvalete gitmek istemiş, Ainesley ise, "Küçük bir adam gibi tut ve sabahı bekle," demişti.

• 5 •

ERTESİ PAZAR sıra Marcia'ya gelmişti. Raff'ın geç vakte kadar uyumasına göz yummuştu, ancak sonradan gürültülü bir şekilde odasının kapısını açıp içeriye girdi. Bir şarkı mırıldanarak odadaki tek pencerenin panjurunu açınca Raff'ın yatağının güneş altında kalmasına neden oldu. Bir süre orada durdu, öne eğilip dikkatle pencere yanındaki *oya ağacına*[1] yerleştirilmiş kuşyemliğine baktı. Muhtemelen ağaçta yaşayan sincap yine yem tablası üzerine kurulmuştu ve dallara tünemiş olan kuşlar da bu canavarın gitmesini bekliyordu. Ara sıra Raff, yağmur yağmıyorsa ve o da okulda veya sokakta değilse bir sandalyeye oturup kuşları izlerdi. Genellikle *bayağı serçeler*[2], *mavi alakargalar*[3], *bayağı kardinal kuşları*[4] gelip giderdi. Ender de olsa latince adı *Quiscalus quiscula* olan kuşları[5] da görürdü. Ainesley, kuşların beslenme saatini uzatmak için sincabı vurmayı teklif etmişti. Ne var ki Marcia, buna öfkeyle engel olmuş, artık aileden sayılan kemirgeni sadece korkutup kaçırmasına izin vermişti.

Marcia yatağını sarsıp, kıvrılmış uyuyan Raff'ın üstünden ince yün battaniyesini de kısmen çekti.

---

1 *Lagerstroemia* (çev.)
2 *Passer domesticus* (çev.)
3 *Cyanocitta cristata* (çev.)
4 *Cardinalis cardinalis* (çev.)
5 *Kuzey Amerika'ya özgü bir ötücü kuş türü* (yay.hzl.)

"Kalkma vakti geldi, Fırlama. Kiliseye, ordan da akrabalarla akşam yemeği için Mobile'a gideceğiz."

Kiliseyle kastedilen Clayville merkezindeki ana Metodist kilisesiydi. Marcia ve onun tarafındaki tüm akrabalar Episkopalyandı. Ancak bu mezhebin en yakın pazar ayini, arabayla gidildiğinde bile yarım saatlik uzaklıktaki Brewton'da düzenleniyordu. Oraya ancak özel pazar ayinleri için gidilirdi. Ainesley Baptist rahipler için iyi düşünmeyen, inancını kaybetmiş Güneyli bir Baptistti. Bir süredir de gizli ateistti. Yine de, eğer dükkânında sayım yapmıyorsa Marcia ve Raff'ı her pazar vazifesiymişçesine kiliseye götürürdü. Genellikle onları orada bırakır, ayinden sonra gelip alırdı. Her nasılsa ara sıra kravat takıp ceket giyer, onların yanında otururdu. Etkileyici org sesi ve güzel ilahilerle huzur bulur, ancak ona pazartesine kadar sürecekmiş gibi gelen, kutsal kitaptan okunan bölümler ve vaazlar sırasında sıkılırdı. İşin en kötü yanı, iki yüz kadar inançlı Alabamalı arasında otururken sigara içememesi veya bir şey yudumlayamamasıydı.

Marcia'ya göre akraba demek Semmes ailesi demekti. Tam adı Marcia Semmes Cody'ydi. Oğlu da o asil soyadını taşıyordu: Raphael Semmes Cody. Konfederasyon Amirali Raphael Semmes'in anısına hürmeten onu böyle adlandırmaya Marcia karar vermişti. Birlik savaş gemilerine Atlantik Kıyı Şeridi boyunca şiddetli saldırılar düzenleyen savaş gemisi amiralin yönetimindeki *Alabama*'ydı. Alabama, ikmal yapmak üzere gittiği İngiltere açıklarında daha büyük bir Birlik firkateyni tarafından batırılmıştı.

Semmes bu bölgede hatırı sayılır bir soyadıydı. Mobile'ın kuzeyinde küçük Semmes kasabası yer alıyordu. Mobile'ın merkezindeki Bienville Meydanı yakınlarında eski Amiral Semmes Oteli'nin yanı sıra amiralin heybetli bir heykeli de bulunuyordu. Beklendiği gibi, kentin en mutena semtindeki bir caddeye de Amiral Semmes adı verilmişti. Mobile'ın Semmes'leri kadar

Amerika'nın Semmes'leri de çoktu. Soyadı, evlilikler ve ikinci dereceden akrabalıklar sayesinde büyük bir meşe ağacının dalları gibi Cumhuriyet'in dört bir köşesine yayılmıştı. Aileye miras kalan bu seçkin isim üç yüz yıl öncesine dayanıyordu ve neredeyse Amerika'nın kendisi kadar eskiydi.

Cody'ler de vardı elbette. Güney Alabama'nın her yanına, hatta Mississippi'nin ve Florida Çıkıntı'sının içlerine kadar yayılmışlardı. Ailenin yakın bir kolu da kısa bir süre önce Avustralya'ya yerleşmiş, orada küçük bir koloni kurmuştu. Başarılı birer Güneyli Baptisttiler. Çoğu da dürüst insanlardı. İçlerinden biri Mississippi eyalet sınırından biraz ötedeki Pascagoula'da yaşayan bir doktordu. Ancak ailenin genç kuşağından çoğu kamyon şoförü, hemşire, gayrimenkul satış elemanı gibi basbayağı işçi sınıfı mensubuydu. Marcia'nın bakış açısına göre Semmes'lerden daha aşağıdaydılar. Nitekim aralarında onun ya da Raphael'in gurur duyabileceği hiç kimse yoktu. Başka bir deyişle ne amiral ne general ne vali ne senatör ne de golf şampiyonu vardı. Dahası ne miras kalan varlıkları ne yazlık evleri ne ciddi yardım vakıflarında üyelikleri bulunuyordu; ne de resmi göreve başlama törenlerine davetiyeleri.

Her ne kadar onun yanında bundan açıkça söz etmese de Ainesley Marcia'nın neler hissettiğinin farkındaydı. Genç kızlığında kendi bildiği okuyup alelacele aldığı bir kararla onunla evlenmişti. Marcia'nın bazen bundan pişmanlık duyduğunu seziyordu. Dile getirilmemiş bu gerilim evlilikleri boyunca hiç eksik olmamıştı. Yine de karısının sosyal kökeni ne olursa olsun ve bunu nasıl dile getirirse getirsin Ainsley hem onu hem de Raff'ı her yönleriyle seviyordu. Zaten kendi akrabaları, şöyle ya da böyle, pek umurunda değildi. Tüm kusurlarına ve eğitimsizliğine rağmen o kendine yeten biriydi. Zekiydi. Zaman zaman tutkuluydu da. Tabii onu iyi tanıyanların, yanında tartışma konusu yapmaya cesa-

ret edemeyecekleri kendine has bir düsturu da vardı. Epiktetos'u bilmezdi. Genel olarak eski Yunanlılar hakkında da fikir sahibi değildi. Buna rağmen Ainesley otantik bir stoacı felsefe güdüyordu. Raphael'e açıkladığı gibi içselleştirdiği bu düsturla yaşıyor, bu onun hayatına anlam katıyordu. Marcia, onun kişiliğinin özüne işlemiş olan bu düsturu anlıyor ve önemsiyordu.

Ancak bugün Marcia'nın aklı Mobile, ebeveynleri ve içinde büyüdüğü evdeydi. Kendini yeniden Semmes'lerin ihtişamına kaptırmaya hazırlıyordu.

Ainesley sokak kapısında bekliyordu. Kamyonetin şoför mahallini temizlemiş, deposunu doldurmuştu ve artık huzursuzlaşmaya başlamıştı.

Marcia oğluna seslendi: "Hadi ama lütfen! Geç kalıyoruz!" Asabi olmadığı gün yoktu ama özellikle bu sabah Raff'ı beklerken diken üstünde gibiydi. Yerinde duramıyor, mutfakla salon arasında mekik dokuyordu. Azıcık yerinden oynamış eşyayı ha bire hizaya sokuyor, holdeki aynaya bakıp iki de bir saçını düzeltiyordu.

Üçüne birden işkence gibi gelen kilisedeki uzun ayinden sonra, Cody'ler yavaş ilerleyen kalabalık cemaatin arasından sıyrılıp eve koşturdular. Mutfak masasında oturup hafif bir öğlen yemeği atıştırdılar. Bu akşam pazar yemeği yoktu. Marcia'nın ailesinin evinde mükellef bir sofrada yiyeceklerdi. Kiliseye giderken giydikleri en iyi kıyafetlerini değiştirmeksizin çabucak kamyonete doluştular ve güneye, Mobile'a doğru bir saat sürecek yola koyuldular.

Ne var ki dosdoğru *Azalea Trail*[1] üzerindeki Semmes evine gitmediler.

"İlk önce Jessica Teyze'ne uğrayıp onu ziyaret edeceğiz," dedi Marcia Raff'a.

---

1 *Azalea Trail*: Mobile kentindeki her iki tarafına 1929 yılından itibaren açelyalar dikilerek geliştirilmiş, her yıl uluslararası koşuların düzenlendiği ünlü bir yol. (çev.)

"Aman tanrım!" diye mırıldandı Ainesley. Katiyen içeri girmem, diye düşünüyordu. Gölgeli bir yerde oturup sigara içeceğim. Bir iki şişe de bira devireceğim. Ne olur ne olmaz diye önceki gece kamyonetin tentesi altındaki buz kutusuna birkaç şişe soğuk bira koymuştu.

Marcia'nın talimatıyla Mobile'ın hemen kuzeyindeki şehir dışı yerleşim bölgesi Satsuma'ya saptılar. Birkaç sokak döndükten sonra bölgenin eski semtindeki Savannah Caddesi'ne girdiler. Asırlık yalancı tüylü meşe ve manolya ağaçlarıyla bezenmiş bir mahallede ilerlediler. Girişteki adanın ortalarına geldiklerinde Ainesley kamyoneti yoldan epeyce gerideki küçük harap bir evin önünde durdurdu. Bina tek katlıydı. Hafifçe çökmüş verandasında bir salıncakla iki sallanan koltuk vardı. Çatısı berbat bir haldeydi. Geniş çayırda yabani otlar *çatalotlarıyla*[1] adeta yer kapma yarışı içindeydi. Budanmamış güzeller güzeli açelyalarla oya ağaçları çürümeye yüz tutmuş asalete ayn bir hava katıyordu.

"Burası yüzyıl önce harika olmalıydı," diye takıldı Ainesley.

Sonra da kaçış stratejisini ilan etti: "İçeri girdiğinizi görünceye kadar kamyonette oturacağım. İki saat sonra sizi almaya gelirim. Ona işim olduğunu söyleyin." Karşılık vermesinler diye bakışlarını ön camdan dışarıya çevirip inmelerini bekledi.

Sokak kapısı Marcia çalar çalmaz açıldı. Girişte bembeyaz saçlı, dişleri dökülmüş, ayak bileklerine kadar sarkan çiçek desenli bir iş önlüğü giymiş Jessica Teyze duruyordu. Onların geldiğini pencereden dışarıyı seyrederken görmüş olmalıydı. Sokağa hiç adım atmadığı anlatılırdı.

"Tanrıya şükürler olsun! Kimler gelmiş böyle! Haydi, hemen içeriye girin!"

---

1 *Digitaria sanguinalis* (çev.)

Jessica Teyze doksanına merdiven dayamıştı. Yüzyıla girmeden az önce doğmuş ve bütün ömrünü Savannah Caddesi'ndeki bu evde geçirmişti. Gençken bile Mobile'ın düden gölcüklerinin bulunduğu doğudaki Fairhope ile batıdaki Biloxi'den öteye gitmemişti. Anneannesi *Eyaletler Arası Savaş*[1] sırasında Navy Cove'da yaşıyormuş. Morgan Kalesi'ne, Farragut'un Mobile Koyu'na baskın yapan filosunun toplarının gürlemesini duyacak ve olayı izleyecek kadar yakın bir yerde oturuyormuş. O kadar yakınmış ki kaleyi ıskalayan bir top güllesi ailenin arka bahçesine düşmüş.

Savaştan sonra büyükbabası, o dönemde Eski Savannah Yolu denilen güzergâh üzerinde küçük bir çiftlik satın almış. Anneannesi işgal günlerini hatırladığında, "İtiraf etmeliyim ki Yankee'ler bize asla zarar vermedi." diye anlatmış Jessica'ya. Bir keresinde arka bahçeden tavuk çalan süvarisini azarlayan bir komutan, aileden de ayrıca özür dilemiş. "Çoğunlukla iyi çocuklardı. Onlar da evlerine dönmekten başka bir şey düşünmüyordu." Bununla birlikte savaş ekonomiyi yıkıma uğratmıştı. Arazi çok değer kaybetmişti. Morgan Kalesi Yarımadası sahillerinden Mobile Koyu girişine kadar olan bölgedeki araziler dönüm başına on dolara satın alınabiliyordu.

Genç kızken Jessica Teyze birçok Konfederasyon gazisiyle tanışıp konuşma imkânı bulmuştu. Tabii ki o zamanlar artık yaşını başını almış bu askerlerin istisnasız hepsine Körfez kıyısında âdet olduğu üzere "Komutan" diye hitap ediliyordu. Büyük Buhran günlerini görüp geçirmişti. O dönemde Alabama yoksul ve henüz gelişen bir bölgeydi. Mobile ise Savannah ve New Orleans'a kıyasla tecrit olmuş bir kasabaydı. Jessica Teyze, İkinci Dünya Savaşı sonrası yaşanan muazzam göçe de tanıktı. Tersane ve

1 Amerikan iç savaşı (çev.)

Brookley Field[1] bu sırada şehre doluşan siyah ya da beyaz kiracı çiftçilerin işgücü sayesinde inşa edilmişti.

Jessica ve akrabaları, "kendi aile fertlerinin" herkesten üstün olduğuna inanıyordu. Bu onun gençliğindeki kültürün sadece teşvik ettiği değil adeta şart koştuğu bir şeydi. Yoksul ve göçmen beyaz kiracı çiftçiler bile hor görülürdü. Onlara "beyaz ayaktakımı" ve "avuçtan yemlenenler", çocuklarına da "kıtık kafalı çocuklar" isimlerini takmışlardı. Kıtık kafalı, aynı zamanda soluk sarı saçlı çocukları ima ediyordu. İnsani bir özelliğin tersyüz edilip bu yoksul tabakayı küçümser bir şekilde tanımlamakta kullanılmış olması tuhaftı. Oysa bu kesim çoğunlukla Amerika'ya ilk yerleşen İskoç ve İrlandalıların soyundandı.

Siyahlaraysa neredeyse hiç saygı gösterilmiyordu. Hele Jessica'nın zamanında... İncelikli sohbetlerde bile onlara Zenci deniliyordu. Herhangi bir sınıfa mensup beyazlar saf bir soya sahip olduklarına inandıklarında bunu bağnazca savunuyordu. "Tek damla doktrini"ne[2] istisnasız boyun eğiliyordu: tek bir siyahi ata tüm aileyi Zenci kılmaya yetiyordu. İşçi sınıfının beyaz kesimleri doğuştan kazandıklarını düşündükleri ırksal üstünlüklerini kaybetmekten özellikle korkuyorlardı. Birine "zenci aşığı" denilmesi ağır bir hakaret ve kavga nedeniydi.

Ait olduğu kabilenin diğer kızları gibi Jessica da dünyanın Mobile'ın ötesindeki hali hakkında çok az şey öğrenmişti. Ender olarak gazete veya kitap okurdu. Televizyon evini ele geçirmemişti. Hâlâ da öyleydi... Ne var ki, yöre kültürünün adeta ansiklopedisiydi. Sıcakkanlı Güneyli geleneğinden beslenen harika bir

---

1 *Brookley Field*: İçinde havalimanı ve askeri tesislerin de olduğu sanayi kompleksi. (çev.)

2 Tek damla doktrini (One-drop doctrine): 1910 - 1931 yılları arasında ABD'nin 18 eyaletinde kabul görmüş, yakınlık derecesi ne olursa olsun soyunda Afrikalı olan bir kişinin beyaz olmadığını savunan yasalar bütünü. (yay. hzl.)

masalcıydı. Susmak bilmezdi. Yakaladığını bırakmazdı. Güneyli kültürünün otantik haliyle azıcık ilgilenen birini bile büyülerdi.

Sonradan anlaşıldığı üzere Jessica, Marcia'nın teyzesi değildi. Beyaz ya da siyah olsun yakın ve sevilen herhangi bir kadın arkadaşa geleneksel olarak böyle hitap edilirdi. Yine de Jessica, hiç yoksa Semmes ailesindendi. Marcia'nın bilinmeyen derece uzaktan akrabasıydı. Küçük bir çocukken Marcia onunla babası tarafından tanıştırılmış ve büyüdükçe onun Mobile'lı Semmes klanının resmi şecere uzmanı olduğunu fark etmişti.

Jessica, Marcia ve Raff oturma odasına doğru giderken ayakta dikilmiş duran ve onlara selam vermeyen soluk tenli, yetmişli yaşlarında bir kadının önünden geçtiler. O, Jessica'yla ne kadar süredir birlikte yaşadığını hiç kimsenin bilmediği Sissy'ydi. Soyadından bile kimse emin değildi. Kimileri Dupree ya da ona yakın bir isim olduğunu sanıyordu. Semmes ailesi erbabı arasında, Eski Mobile'ın ilk Fransız göçmenlerinin soyundan geldiği söylentisi yaygındı. Daha akla yatkın olanı ise kimilerinin de tahmin ettiği gibi, genç kızlığında buralara sefahat düşkünü ortakçı bir ailenin ferdi olarak geldiğiydi. Bir vakitte de Jessica ona iş vermiş, kol kanat germişti. Semmes ailesinin kadınları bundan Jessica'nın yanında söz etmezdi. Düşkün yaşlı akrabalarla aile dostlarını, eğer yeterince büyükse evlerinde himaye altına almak eski bir Güneyli geleneğiydi.

Jessica'nın çocuğu yoktu. Dolayısıyla kimse bunu ya da onun diğer şahsi meselelerini sorgulamak durumunda kalmıyordu. Serveti –bir miktar parası olmalıydı– ya da vasiyetinden kimse haberdar değildi. Ne değerli bir hediye verdiği ne de birinden herhangi bir yardım istediği görülmüştü.

Sissy, limonata ve bisküvi getirmesi için mutfağa yollandı. Marcia ve Raff Jessica'nın ardından oturma odasına girdi. İh-

mal edilmiş yaşlılık, kendini içerideki ağır havayla açığa vuruyordu. Odayı su yüzü görmemiş ten, çürümeye yüz tutmuş perde ve bir nebze idrar kokusu sarmıştı. Şaşırıp kalmışlardı. Rahatsız olsa bile, Marcia kendine hâkim olup bunu belli etmedi. İki kadın koltuklara yerleştiğinde annesi Raff'ı hafifçe dürterek, "Jessica Teyze'ni öp bakalım," diye buyurdu.

On yaşındaki Raff bu konuda bir hayli deneyimliydi. Burnundaki kıllı benden sakınmak için yandan yaklaşarak Jessica'nın alnına bir öpücük kondurdu.

Jessica gülümseyip, "Teşekkür ederim, Bay Raphael," dedi. Raff da, "Evet, efendim," diyerek beklendiği gibi cevapladı ve oturma odası penceresinin dibindeki bir sandalyeye kuruldu. Plastik bir eğrelti otu saksısının arkasından beliren bir kedi bacaklarına sürtündü, sonra da yere oturup yiyecek için yalvarırcasına gözlerini ona dikti.

Marcia sandalyesini Jessica'nınkine yaklaştırdı. İkili tatlı ve neşeli bir sohbete daldı. Jessica, Semmes'lerin ve uzaktan akrabalarının şeceresini ezberlemişti sanki. Soyağacında on yedinci yüzyıla kadar geri gidebiliyordu. Özellikle Mobile'lı Semmes'ler hakkında derlediği bilgiler eksiksizdi. İki kadın ailenin yerel kesimleri ve onlann atalarıyla ilgili hadiselerin üzerinden gidip ayrıntılara indikçe keyiflenerek konudan konuya atladı. Raff konuşmalan ancak kopuk kopuk yakalayabilmişti.

"Kuzenin Tommy, Sara Hala'nın yanında... Yok, yok eminim. O, küçük Mary Jo'yla birlikte Magnolia Mezarlığı'nın batı ucunda gömülü... Ah, bilmez miyim? O kadar ürpertici günlerdi ki. Ne çok çile çekilmişti... İster inan, ister inanma onunla bir keresinde karşılaşmıştım. En fazla beş ya da altı yaşındaydım... Hayır, Texas'a taşındıktan sonra onlara ne olduğunu bilmiyorum. Üstünden o kadar zaman geçti ki... Komutan mı? Yok. Hayır. Kuzen Rosalee öyle iddia etse de bir komutan olamaz, çünkü

sanırım katıldığında daha on sekiz yaşındaydı... Amanın. Sahi, inanır mısın, bir değil *iki defa* boşanmış... Tutuklanmış mı diyorsun? Belki, ama ertesi günü Mobile'a dönmüştü... Bir Güneyli *Baptist*, ha? Ulu Tanrım, bağışla bizi..."

Marcia, onun müritliğine ve aile tarihçisi vekilliğine uygun görüldüğü için kendinden geçmişti.

Raff, Marcia'nın talimatı doğrultusunda kulak kesilip sülâlesinin Semmes tarafı hakkında bir şeyler öğrenmeye çabalıyordu, ancak baştan sona tek bir hikâyeyi bile ne duyabilmiş ne de takip edebilmişti. Çizgi roman okumayı tercih etmişti. Zaten bu rahmetli kalabalığını gerektiği gibi anacak kadar soy sop uzmanı ya da matematikçi değildi. Sonunda zihnini hepten kapadı. Artık yerinde duramaz olmuştu. Kediye uzandı, bacak bacak üstüne attı, indirdi, yeniden attı, sandalyesinde bir hayli kıvranıp durdu. Sonra da amaçsızca sağa sola göz gezdirmeye başladı. Giriş holünün yanında loş bir yerde, Konfederasyon savaş gemisi *Alabama*'nın yağlı boya bir tablosu asılıydı. Yanındaysa bu geminin komutanı Raphael Semmes'in soluk bir fotoğrafı vardı. Odanın dört bir tarafı çerçeveli fotoğraflarla doluydu. Bir sürü insanın, tek başına olduğu gibi grup halinde çekilmiş resimleri de asılıydı. Fotoğrafların çoğu fırçayla renklendirilmişti. Üstlerindeki giysilerin stilinden resimlerin asırlık olduğu anlaşılıyordu. Herhalde 1800'lerin sonundan yüzyılın başına kadarki bir döneme aittiler. Aralarına birkaç sararmış gazete kupürü serpiştirilmişti. Bunlardan birinin üstünde çerçevelenmiş bir dizi askeri madalya duruyordu. Yanı başındaysa altın varaklı *Konfederasyon'un Mobile'lı Kız Çocukları*[1] sertifi-

1 Konfederasyon'un Kız Çocukları (*Daughters of the Confederacy*): Amerikan iç savaşında yenik düşen Güney Eyaletleri (Konfederasyon), uzunca bir süre toplumun ırkların eşitliği temelinde yeniden inşasına direnmiş ve Güneyli ideallerini yaşatmak için mücadele etmişlerdi. Bu "Kayıp Dava" uğruna hareket eden kadınlar da böylesi örgütler kurmuşlardı.(çev.)

kası vardı. Sertifikanın tam ortasındaki savaş bayrağının kırmızısı artık solup pembeleşmişti. Resimlerin hiçbirinde etiket yoktu.

Sissy, bir saate yakın bir süre sonra limonata ve bir tabak dolusu tuzlu bisküviyle çıka geldi. Marcia, "Fırlama, içeceğini alıp Sissy'yle birlikte tavukları görmeye gitsene," dedi.

Nihayet sıkıntıdan kurtulan Raff'ın yüzü güldü. Sandalyesinden fırlayıp bir yumak olup uykuya dalan kedinin etrafından dolandı ve hole doğru ilerleyen Sissy'nin ardından gitti. Marmelat kavanozlarıyla, çatlamış emaye tencerelerle dolu mutfağı geçip arka bahçeye çıktılar. Bahçe *Katalpa ağacı*ndan[1] tahta, yamuk bir çitle çevrili küçük bir alandı. Geniş yapraklı bu ağaçlar, sanki kuru şehir bahçelerinde daha iyi serpiliyor gibiydi. Arka bahçenin sıkıştırılmış toprak zemini tavuk pisliği ve dökülmüş kuştüyleriyle kirlenmişti. Bir tarafta dökme demir çatılı, tel örgülü bir kümes yer alıyordu. Tünek, folluk ve gıdaklayan tavuk dolu kümeste kızılca kıyamet kopuyordu. Amonyak kokusu dayanılmazdı. Bir horozla birkaç tavuk dışarıda başıboş dolanıyordu. Sissy onlara doğru adım atıp kollarıyla kışkışlayınca sağa sola kaçıştılar.

Kümes boyunca yürüyen Sissy, kıkırdayarak ha bire bir şeyleri işaret ediyor ve tekrar tekrar, "Şuraya bak! Şuraya bak!" deyip duruyordu. Bunun dışında ağzından pek lâf çıkmıyordu. Raff, tüm çabasına rağmen işaret ettiği yerlerde özel ne olduğunu bir türlü kestirememişti. Kümesin sonuna kadar yürüyüp de geri döndüklerinde Sissy komutlarına devam ederek daha yüksek bir sesle kahkaha atar olmuştu. Raff huzursuzlanmaya başlamıştı. Onu geçerek eve doğru gitmeye yeltendi. Sissy gülmeyi bırakıp sanki onu engellemek istermiş gibi aniden durdu. Sonra ansızın dönüp başıboş dolanan tavuklardan birini küçük avlunun arkasına kadar kovaladı. Tahta çitin bir köşesinde sıkıştırıp yakaladığı tavuk kolla-

1 *Catalpa bignonioides* (çev.)

rının arasında çırpınıyor ve cıyak cıyak bağırıyordu. Ayaklarından kavrayıp baş aşağı çevirdiği tavuğu kanatlarını çaresizce çırpar ve kafası sallanırken görsün diye Raff'a doğru tuttu. Sonra kümesin ucundaki alçak masaya doğru yürüyüp, serbest kalan eliyle yerde duran kısa baltayı kaptı. Yüzünü Raff'a dönerek tavukla baltayı havaya kaldırdı ve ağzından günün son sözcükleri döküldü.

"Akşam yemeği."

Raff olacaklardan ötürü şaşkına dönmüş ve korkmuştu. Sonra çabucak kendini toparladı. Bir haftada ikinci defa büyük bir kuşun öldürülmesine tanık olmamakta kararlıydı. Üstelik bu seferki hayal bile edemeyeceği kadar tüyler ürpertici bir şekilde gerçekleşecekti. Yüksek sesle, "Teşekkür ederim, Bayan Sissy. Bu eğlenceliydi," dedi ve evin arka kapısına yürüyüp içeri girdi. Arkasından bir horoz ötmüş, Sissy ise kaskatı kesilmiş ve baka kalmıştı.

Ainesley, sözleştikleri saatte döndü, hem de dakikası dakikasına. Marcia'nın onu Jessica'nın hatırını sormak için içeriye çağırmasından çekiniyordu. Uzayıp giden vedalaşmaların ardından Raphael ve Marcia kamyonetin şoför mahalline bindiler. Neyse ki bu sefer ondan Jessica'yı öpmesi istenmemişti. Böylelikle aile Mobile'ın merkezine doğru yolculuklarına devam etti. Marcia sessizdi. Jessica Teyze'yle verdiği keyifli molanın etkisinden kurtulması kolay değildi. Satsuma'dan çıkıp giderken Ainesley Raff'a dönüp kısık gözler ve alaycı bir gülümsemeyle, "Ee, Fırlama, iyi vakit geçirdin mi bari?" diye sordu.

Gözünün ucuyla oğlunu izleyen Marcia, kaşlarını çattı. Raff, ne diyeceğini bilemiyordu. Bu küçük krizi ancak elinden geldiğince diplomatik bir cevapla çözebilirdi.

"Fena değildi, galiba."

Marcia karşı atakta bulunup, "Sissy ve tavukları nasıldı?" diye sordu.

Raff, dosdoğru önüne bakıp bir an önce bu zor durumdan kurtulmaya çalıştı.

"Sanırım idare eder. Gerçi biraz tuhaf bir kadındı."

"Kaçık yani." dedi Ainesley.

Marcia, kurulmuş bir kapan gibi hemen üst sınıfa yaraşan doğru cevabı patlatıvermişti. "Ainesley, sana daha önce de söylemiştim. Sadece senden farklı diye başkalarına önyargıyla yaklaşma."

. 6 .

SEMMES'LERİN ATALARINDAN kalma evi eski Mobile'ın tam göbeğinde, hemen Old Shell Yolu çıkışında, Azalea Trail'in üzerinde kuruluydu. Bina bir dönümün tamamını kaplıyordu. İç savaş öncesine özgü mimari tarzda inşa edilmiş, otantik bir malikâneydi. Aile fertlerinin ikinci kattaki odalarına döner bir merdivenle çıkılıyordu. Evin bir ismi bile vardı: Marybelle. İlk sahibinin 1840'lardaki bir sarıhumma salgınında ölen karısının adıydı bu. Ailesiyle birlikte Providence'tan gelip işini burada geliştiren mobilya imalatçısı Richard Stoughton tarafından yaptırılmıştı. O dönemde Mobile yükselişteydi. Mobile Havzası'nın bol pamuk ve tütün mahsulünün ana ve neredeyse tek transit limanı haline gelmişti. Kırk yıldan kısa bir sürede, yolları balçık içindeki on haneli bir köyden küçük bir şehre dönüşmüştü.

1861'de Alabama Meclisi Birlik'ten ayrılma kararı aldığında Stoughton, savaşın kaçınılmaz olduğunu anlamıştı. Konfederasyon yasalarına aykırı bir şekilde parasını çarçabuk bir New York bankasına aktarmıştı. Marybelle ile nehrin yukarısındaki büyük arazilerini bir kayyıma emanet edip ailesi eşliğinde gemiyle Providence'a dönmüştü. Güney malikânelerinin birçoğunu harabeye çeviren katliama rağmen Marybelle savaş sırasında zarar görmemişti. Mobile, Birlik filosunca abluka altına alınmıştı. Ancak Mobile Koyu Muharebesi sonrasındaki piyade işgaline kadar

savaş menzili dışında kalmıştı. Abluka silah ve diğer ithal malların temini kısıtlanınca Birlik güçlerinin daha kuzeye doğru ilerlemesinin önünde pek engel kalmamıştı. Bu sayede Mobile, Atlanta ve Savannah'da meydana gelen o yıkıcı akıbete uğramamıştı. Söz konusu diğer Konfederasyon kaleleri gibi yağmalanmamış, yakılıp yıkılmamıştı. Kent sakinleri, yoksullaşmalarına ve savaşın sonuna doğru gözetim altında tutulmalarına rağmen öyle ya da böyle normal hayatlarını sürdürebilmişlerdi. Marybelle talan edilmiş ama bina sağlam kalmıştı. Hatta Birlik taburunun garnizonu olarak kullanıldığından Yeniden Yapılanma dönemi başlarına kadar da özellikle korunmuştu. Aile yakınları ona "Yankee'lerin Durağı" veya daha kaba "Kertenkele Sığınağı" adlarını takarak dalga geçerdi.

Bay Stoughton, Mobile'a dönemeden 1867 yılında ölmüştü. Providence'a yerleşen varislerininse rahatlarını bozmaya hiç niyetleri yoktu. Eski aile ocaklarındaki geleceklerinin pek parlak olmadığına inanıyorlardı. Gerçekten de Güney'deki hayatın üzerine her bakımdan bir karanlık çökmüştü. Her ne kadar Konfederasyon eyaletleri yeniden Birlik'e dahil edilmişlerse de işgal bölgesi muamelesi görüyorlardı. Savaş öncesi de pek gelişkin olmayan sanayileri çökmüştü. Ekonomik altyapının temel unsurları pamuk, tütün ve kereste üretimi kendini toparlıyordu ama ağır aksak ilerliyordu. Özgürlüklerine henüz kavuşan kölelerin nasıl uyum sağlayacaklarını, nereye gideceklerini, ne tür işleri kabul edeceklerini kimse kestiremiyordu. Eski beyaz efendileri Yeniden Yapılanma'nın cezalandırıcı yasaları altında eziliyordu. Dayatılan köklü değişim zorlarına gidiyor, içleri kararıyor, umutları kırılıyordu.

Providence'daki Stoughton'lar dönemin kaçak Güneylilerin eve dönüşleri için hiç de uygun olmadığının farkındaydılar. Haklı olarak, orada kalıp acı çeken sadık Güneyliler tarafından düşmanca karşılanmaktan korkuyorlardı.

Aile, Marybelle ve şehrin kuzeyindeki irili ufaklı tarım arazilerini hâlâ elinde tutuyordu. Bu mülkleri yeniden kurulan federal bölge mahkemesinde sağlama almışlardı. Ancak Marybelle artık bir yük haline gelmişti. Gelir getirmediği gibi hâlâ büyük ölçüde vandallık tehlikesiyle karşı karşıyaydı.

Stoughtonlar zararlarını hafifletmek adına Güney'den tamamen çekilmeye karar vermişlerdi. Marybelle'i satışa çıkardılar. Mülkü, savaştan önce ve sonra servetine servet katmış bir sermayedar olan Thomas Semmes hemen kaptı. Kazancının büyük bir bölümünü akıllıca Mobile'ın içi ve çevresindeki sahil arsalarına yatırmıştı. Şehrin, New Orleans'ın doğusundaki başlıca liman olarak yeniden canlanmasıyla da arsa fiyatları hızla arttı.

O gün Marybelle'de ikamet eden Thomas Semmes'in şanslı torunları, Clayville'li Codyleri karşılamak üzere eski günlerin aristokratları gibi malikânenin fayton kapısında toplanmışlardı. En önde Marcia'nın ağabeyi, Cyrus Semmes ve karısı Anne duruyordu.

"Olacak şey değil! Hepiniz o kadar *iyi* görünüyorsunuz ki!" dedi Anne, Marcia'yı kucaklayarak. Cyrus ve Ainesley ise iki işadamı gibi tokalaştılar.

Marcia, "Evet, burada olmak çok *güzel*!" diye karşılık verdi.

Cyrus özel bir ilgiyle yeğeni Raphael'e döndü. Delikanlının önce elini sıktı, sonra da eğilip onu kucakladı.

"Hey küçük adam, iyi görünüyorsun, bayağı iyi. Hepimiz seninle gurur duyuyoruz. Dada bile."

Raphael yeni yürümeye başladığı günlerde büyükbabasıyla ilk tanıştığında ona Dada diye seslenmişti.

Cyrus'un bu sıcak karşılaması anlaşılır bir şeydi. Karşısında duran kişi Semmes ailesinin yakın akrabaları arasındaki yegâne gelecek nesil erkeğiydi. Cyrus'un, halen Emory Üniversitesi'nde ikinci sınıfa devam eden büyük kızı Charlotte ailesini çok utandır-

mıştı. *Gençler Birliği*'ne[1] üye olmayı reddetmişti. Aksine, mezun olduğunda Barış Gönüllüleri'ne katılmaya yemin etmişti. Hatta sonrasında "sıkıcı, sıradan ve eski Mobile'a" bir daha geri dönmemeye niyetliydi. Lise öğrencisi olan kız kardeşi Virginia ise tamamen farklıydı. Çarpıcı bir sarışındı ama aklı fikri delikanlılarda olan, adeta kuş beyinli bir kız çocuğuydu. Yüksek kültürü *Nancy Drew* romanları ve rak konserlerinden ibaret sanıyordu. Ayrıca Charlotte'a kıyasla akademik geleceği de pek parlak değildi.

Hep birlikte Marybelle'in ihtişamına doğru yürüdüler. Ainesley yine, hatta bu kez Marcia bile malikânenin büyüklüğünden çok neredeyse 150 yıl boyunca gönülden bir ilgiyle çeşitli ilaveler yapılarak elden geçirilmiş ve güzelleştirilmiş iç düzenlemesinden etkilenmişti. Aile fertlerinin kabul salonuyla merdiven holü duvarlarını süsleyen yağlı boya tablolarının benzersiz ihtişamından geçilmiyordu. Zemin hakiki Batı Hint Adaları maunuyla kaplıydı. Abanoz merdiven korkuluğu bir oymacılık şaheseriydi ve *Southern Living* dergisinde iki kez bununla ilgili makale yayınlanmıştı. Akşam yemeğinde kullanacakları gümüş çatal bıçak takımı on dokuzuncu yüzyıldan kalma aile yadigârıydı.

Grup, dosdoğru yemek salonun uzun masasına yürüdü. Akşam yemeği, ikram hizmetleri veren bir şirketin aşçısı ve yardımcısı tarafından hazırlanmıştı. Şirket, evlilik bakımından şans yüzüne gülmemiş, Gençler Birliği üyesi bir kadın tarafından kurulmuştu. Yiyecekleri iki Semmes hizmetkârı sunuyordu. Başlangıç yemeği, Mobile usulü terbiye edilmiş bamyalı yengeç yahnisiydi. Lezzetini kelimelerle ifade etmek zordu. Ardından salatayla birlikte geyik eti, bıldırcın yumurtası ve bezelyeden oluşan ana yemeklere geçilmişti. Büyüklere Kaliforniya şarabı, Raff ve Virginia'ya ise *Dr Pepper* ikram edilmişti. Napa Vadisi mahsulü merlot cinsi

1 *Gençler Birliği*: İngilizcesi *Junior League* olan bu birlik, yardımsever kadınların oluşturduğu bir sivil toplum kuruluşudur. (çev.)

üzümden yapılan şarabı Cyrus'a bir iş ortağı tavsiye etmişti. Tatlı, dondurmalı pikan cevizi turtasıydı.

Sohbet sırası masanın bir başındakinden ötekine geçiyor, biri konuşurken diğerleri dinliyordu. Karşılıklı esprilerden aile haberlerine, ardından da dedikodulara girildi. En sonunda yakın geçmişte yapılan seyahatlerin hikâyeleriyle kırılan potlar anlatıldı. Alabama Üniversitesi mezunu Cyrus, Alabama Crimson Tide kulübünün ortalamanın üstündeki sezon averajını gündeme getirdi. Ona göre eğer Alabama yaklaşan geleneksel karşılaşmada ezeli rakibi Auburn Üniversitesi'ni yenerse, pekâlâ *Güneydoğu Ligi*'nde[1] şampiyonluk için oynayabilecekti. Amerikan futbolu Cyrus'un tutkularından biriydi. Arada sırada Crimson Tide'ın kendi sahasındaki önemli bir maçı için eski sınıfından arkadaşlarıyla birlikte Mobile'dan kalkıp Tuscaloosa'ya giderdi.

"Eğer Antrenör Harrison, Auburn maçını kaybederse işinden olur," diye takıldı Cyrus, "ancak eğer kazanırsa onu Alabama valiliği için aday göstereceğiz."

Nasıl olduysa, Ainesley'in aklına pat diye sohbet keyfini kaçıracak bir şey geldi.

"Eminim tanımazsınız. Kuzenlerimden biri Bobby Cody, ki ona genellikle Bubba derler, Auburn takımında savunma oyuncusudur. Sezonda çok başarılıydı ve bu yıl *All-American*[2] seçilebileceği söyleniyor."

O anda Büyükbaba Jonathan, Auburn bahsinden rahatsız olup gitmek üzere ayağa kalktı. Dört ay önce geçirdiği ikinci kalp krizi yüzünden bitap düştüğü de her halinden belliydi.

"Hepinizden af diliyorum. Uzun bir gündü. Gerçi son zamanlarda benim için tüm günler uzamaya başladı ya... Marcia,

---

1 *Güneydoğu Ligi*: İngilizcesi *Southeastern Conference* olan bu lig, futboldan beysbola, basketboldan tenise kadar çok kapsamlı bir üniversitelerarası atletizm ligidir. (çev.)

2 *All-American*: ABD'de her yıl en başarılı amatör oyunculara verilen bir ödül. (çev.)

Ainesley ve Fırlama en kısa zamanda hepinizi yeniden görmek isteriz."

Virginia da bu anı fırsat bilip izin istedi. Sözüm ona odasına çekilip geometri sınavına hazırlanacaktı. Oysa aslında bekâr erkeklerle ilgili bir "reality show" izleyecekti. İyi yetiştirilmiş olduğundan Marcia Hala'sını yanağından öpüp Ainesley ile de, kendisine titizlikle öğretilen nezaket kuralları gereği, "Bay Cody, efendim, hepimiz sizi ve Fırlamayı burada gördüğümüz için çok memnunuz. En kısa zamanda hepinizi yeniden görmek isteriz. Olmaz mı?" şeklinde konuştu.

Kısa bir süre sonra Semmes ve Cody aileleri de masadan kalkıp normal ya da kafeinsiz, *hindiba*[1] katılmış ya da sade kahve içmek üzere çalışma odasına geçtiler. Raphael'e de sıcak çikolata ikram edilecekti. Bir tepsiye, Cyrus'un Mississippi hattı üzerinde Wilmer yakınlarındaki bahçesinde hazırlanan çeşitli pikan cevizi şekerlemeleri serilmişti. Raphael bunlardan avuçlar dolusu alıp bir kısmını daha sonra gerektiğinde yemek üzere cebine indirdi. Gruptan ayrılıp bir başına vahşi orman maceraları hakkında kitaplar aramaya koyuldu. William Beebe'nin *High Jungle* adlı kitabına rast geldi ve kapitone koltuklardan birinin üzerine kurulup onu okumaya başlamıştı.

Üç kadın –Anne, Marcia ve Charlotte– koltuklarını yaklaştırıp aile hakkındaki lakırdılarına devam etti. Marcia bu baş başa sohbet için epey hazırlıklıydı. Bir Semmes hikâyeleri çırağı olarak o öğleden sonra ustası Jessica'dan devşirdiklerini paylaşmakta sabırsızlanıyordu.

Cyrus ve Ainesley kendi başlarına hesaplaşmak durumunda kalmışlardı. Farklı geçmişleri, Mobile'lı Semmes'lerin Marcia ve Raff'ın geleceklerinden hep endişelenmesi yüzünden iki erkek

1 *Cichorium intybus* (çev.)

arasındaki gerginlik kaçınılmazdı. Durum yine de iyi sayılırdı. Ne bir öğüde ne de sözlü ya da kaş göz işaretiyle bir uyarıya ihtiyaç duydular. Ayrıcalıklı bir sınıfla ilgili konu ve söylemlerden uzaklaşıp ortak bir noktada buluşmaları gerektiğini içgüdüsel olarak biliyorlardı. Konuşmalar o sezon iyi geçen geyik avcılığından okla avlanmanın nasıl yeniden canlanmakta olduğuna, Pascagoula açıklarındaki Körfez sularında Vietnamlılarla yerel karides avcıları arasında yaşanan sürtüşmeler nedeniyle pekiyi olmayan Dauphin Adası açıklarındaki *kızıl snapper*[1] avcılığına kadar gitti. Ainesley'in bu konulardaki bilgisi eksiksizdi. Sohbeti iyi idare ediyordu. Ülkeye bu kadar Asyalının gelmesine izin verilmesinin de fazla kaçtığını belirtmişti.

Gecenin sonuna doğru Marybelle'e hafiften huzur hâkim oldu. Çalışma odasındaki aile hikâyelerinden ibaret konuşmalar artık fısıltı ve alçak sesli gülüşmelere dönüşmüştü. Ainesley Cyrus'un "iyi bir adam" olduğunu kabul ediyordu. Bu deyim bölgedeki aileler arasında güvenilir, namuslu ve başarılı bir insan anlamını taşıyordu. Öte yandan Cyrus, Ainesley'in sorumlu ve çalışkan olduğunu düşünüyordu ve onunla ilgili iyi duygulara sahipti. Kendi canından olan Cody ailesi ferdi için de özellikle en iyisini istiyordu.

Ainesley'in Cyrus ile ilgili düşünceleri yersiz değildi. Kırk iki yaşındaki Cyrus Semmes, çoğu kimsenin örnek gösterilebileceği bir hayat sürüyordu. Marcia'dan on yaş daha büyüktü. Küçük yaştan itibaren geleneksel en büyük erkek evlat rolünü benimsemişti. Ainesley o akşam Cyrus'un hasta babasını yanına alıp yemek masasının başköşesinde oturmasından etkilenmişti.

Cyrus fiziksel bakımdan pek gösterişli değildi. Jokey boyutlarındaki Ainesley'den iki üç santim daha uzundu. Doğuştan tıknazdı ve göbek bağlamaya başladığı, isminin baş harfleri işli

1 *Lutjanus campechanus*: Sıcak denizlerde yaşayan, çoğunlukla yiyecek olarak avlanan bir balık türü (yay. hzl.)

gömleklerinin bel hizasında patlayacak gibi durmasından belliydi. Geleneksel anlamda yakışıklı da değildi. Düşüncelere daldığında büzülen ince dudakları vardı. Seyrek siyah saçları alın bölgesinde epey açılmıştı. Kalem kemirme alışkanlığının yanı sıra ikide bir çenesini kaşırdı. Nadiren gülerdi. Sadece hafiften başını sallayarak kıkırdardı, o da kısa bir süre için. Cyrus hiç gözleri parlayarak gülümsemezdi. Selamlaşırken bile kısacık sırıtırdı, o kadar. Buna rağmen hoşsohbet biriydi. Daha çok dinlerdi. Dikkatini karşısındakilere verip onları kibar ve dostane bir duruşla dinlerdi. Bu da insanları rahatlatırdı. Öte yandan her şeyi en ince ayrıntısına kadar hatırlaması korkuturdu. İki saatlik bir iş toplantısını yazılı bir metinden okuyormuşçasına birkaç paragrafta özetleyebilirdi. Söze karışılmasını sevmeyen birinin tavırlarını sergiler, konuşurken cümlelerini hiç yarım bırakmazdı.

Cyrus Alabama Üniversitesi'ndeyken, 1967 sonbaharından itibaren *Reserve Officers' Training Corps*[1] kurslarının tamamını görmüştü. Mezuniyet sonrasında da piyade asteğmen olarak üç yıl süreyle orduda görev yapmıştı. Üsteğmenliğini de Vietnam'da geçirmişti. Hayatının bu döneminden nadiren bahsederdi ama Gaziler Günü ve Bağımsızlık Günü'nde yakasına üç renkli bir şerit ucunda sarkan bronz madalyasını takardı. Vietnam Savaşı'na katılmaktan değil sürdürülüş biçimden ve kaybedilmesinden ötürü pişmanlık duymuştu.

Vietnam'dan geri döndüğünde Alabama Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne girmişti. Ardından da babasının brokerlik şirketinde işe başlamıştı. Kısa bir süre içinde birkaç kişiyle ihtiyatlı bir şekilde flört etmiş ve bir yıl geçmeden Anne'le tanışmıştı. Anne çekici, ağırbaşlı bir genç kızdı ve köklü bir aileden geliyordu. Aralarında 1890'lardaki Vali Baldwin ve Birinci Dünya Savaşı'ndaki Albay

1 *Reserve Officers' Training Corps*: Yedek Subay Eğitim Birliği (çev.)

Baldwin'in de bulunduğu Mobile ve Montgomery'li Baldwinlerin soyundan geliyordu.

Cyrus ve Anne tanışır tanışmaz altı ay içinde evlenmişlerdi. Düğünleri *Mobile News Register*'ın sosyete haberleri sayfasına manşet olmuştu. Jonathan'ın ilk kalp krizinden sonra, Cyrus başkan vekili olarak şirket yönetimini devralmıştı. Bir yıl içinde Semmes Körfez Ortaklığı şirketini faaliyete geçirerek isim yapmıştı. Ne de olsa Florida'dan Lousiana'ya kadar bir dizi güney eyaletine yayılmayı hedefleyen bir danışmanlık ve yatırım şirketi kurmuştu. Seksenler Güney'de ekonomik büyümenin ivme kazandığı yıllardı ve bu gelişme Semmes Körfez Ortaklığı'nı da yukarılara taşımıştı.

Genç bir muhafazakâr Cumhuriyetçi, kilise müdavimi bir Episkopalyan, özellikle de madalyalı bir savaş gazisi olarak Cyrus Semmes'ten arada bir geleceğin Alabama valisi diye söz ediliyordu. Bu tür konuşmalardan koltukları kabarıyor ama böylesi bir makam için hiç de can atmıyordu. Tüm dikkatini Semmes Körfez Ortaklığı'na vermişti.

Gece ilerledikçe koyu sohbet yerini sessizliğe bırakmaya başladı. Konuşmalara sık sık ara veriliyor, sorular mırıldanma ve baş sallamalarla cevaplanıyordu. Cyrus noktayı nasıl koyacağını gayet iyi biliyordu. Bileğini hafifçe kendine çevirerek saatine bir kez, bir dakika sonra da ikinci kez baktı.

Bunun üzerine Ainesley ayaklanıp, "Gitmemiz gerekiyor. Sabah erkenden dükkânda olmam lazım. Sanırım Cyrus'un da aynı saatlerde çıkıp işe koşturması gerekiyor," dedi.

"Şey, evet," diye karşılık verdi Marcia, "kalkmak istemezdik ama Fırlama'nın yarın okula geç kalmasını da hiç istemem."

"Evet, pazar akşamları yolculuk daha bir uzuyor," dedi Ainesley, "Clayville yolunun yarısına kadar trafik sıkışıyor."

Dönüşlerinde Marcia Ainesley'in sürüşünün dengesiz olduğunu fark etti. Jessica Hala'ya uğradıklarında onu yatıştıran üç

şişe Miller'a yemekte Napa Vadisi'nin en iyi şarabından pek çok kadeh ve bir yudum Cointreau eklenmişti. Ainesley birçok defa kamyonete hâkim olamayıp karşı şeride savrulmuş, sonrada direksiyonu sert bir şekilde kırarak kendi şeridine dönmüştü.

Derken içine ağır bir hüzün çöktü. Mobile'ı her ziyaret edişlerinde mutsuzluğunun daha da derinleştiğini biliyordu. Marybelle'li Marcia Semmes doğuştan hakkı olan sosyal statü ve ekonomik güvenceden bir ayyaş tarafından mahrum bırakılmış, kasvetli küçük bir kasabada dört odalı bir bungalova tıkılıp kalmıştı. Büyük ihtimalle hayatı böyle sürüp gidecekti. Evliliği yüzünden, sahip olduğu onca avantajı tek ve feci bir hamlede az seçenekli vasat bir dünyaya değişmişti.

Marcia'nın, köşeye sıkıştığında bir çıkış yolu bulmak için kavga etmek ya da değişen ortama ayak uydurarak daha anlamlı bir hayat aramak doğasında yoktu. Yaratıcılık ve mücadele azminden yoksun, pasif bir kadın olmasına rağmen içinde hâlâ bir umut, geçmişine ait dört elle sarılabileceği bir şey vardı: Kamyonetin şoför mahallinde yanı başında sıkışmış oturan, Semmes kanı taşıyan ve asıl kimliğinin masum varisi küçük Raphael... Başını kaldırıp gözlerini karşıdan gelip geçen farlara dikti. Oğlunun bir şekilde onu doğuştan gelen haklarına yeniden kavuşturması için sessizce dua etti.

• 7 •

AINESLEY'İN ON yıldan fazla bir süre önce, eski adıyla FloraBama Restoranı'nda karşısına çıkan Marcia sevimli, yirmi bir yaşında, ufak tefek, neredeyse minnacık bir kadındı. Babasından aldığı mavi gözlerle hâlâ bir çocuk kadar masum bakıyordu. Sıcak ve davetkâr bir şekilde gülümsüyordu, ama sadece ilk adım karşıdan gelirse. Daha çok aşırı korumacı bir ortamda büyümesinden kaynaklanan utangaç bir yapısı vardı.

Marcia, iki yılını Hartfield Enstitüsü'nde geçirmişti. Bu okul Mississippi'nin karşı yakasında, otomobille kısa bir yolculuktan sonra ulaşılan Hattiesburg'deki seçkin bir olgunlaşma enstitüsüydü. Orada iyi bir eğitim almıştı. Tavır ve hareketleri kusursuzdu. Ziyafet düzenlemeleri ve nezaket kuralları hakkındaki bilgisi neredeyse bir profesyonelinki kadar esaslıydı. Ait olduğu yöre ve sınıfın özellikleri üstüne kalıp gibi oturuyordu. Eski Dünya Zenginleri görgüleriyle göze çarpar. Güneyliler de diğer bölgelerdekilere göre daha görgülüdür. Bu nedenle Güneyli Eski Dünya Zenginleri Amerika'daki en kibar insanlardır. Aynı zamanda da fevkalade gururludurlar. Güneyli beyefendilerle beyefendi olma yolundakilerin hem en kibar hem de en silahlı erkekler oldukları söylenir.

Ainesley'le tanıştığında Marcia, itibarı yüksek küçük bir Katolik sosyal bilimler okulu olan Spring Hill Fakültesi'nde üçüncü sınıf öğrencisiydi. Kampüsle Marybelle arası yürüme mesafesiydi.

Güzergâhın uzunca bir bölümünde yalancı tüylü meşe ağaçlarıyla fotojenik bahçeler yer alıyordu. Bahçeler o kadar özenliydi ki *News Register*'ın pazar baskısının "Ev" ve "Bahçe" sayfalarında sık sık bunların fotoğraflarına yer veriliyordu.

Marcia'nın o güne kadar sosyal hayatının neredeyse tamamı, Spring Hill'deki henüz hiç biri bir erkek arkadaşa sahip olmayan kızlar arasında geçmişti. Huyu ve terbiyesi gereği hem disiplinli hem de uyumluydu. Ders notları çoğunlukla A veya B olan, sorumluluk sahibi bir öğrenciydi. Güzel sanatlar ve müzik yetenekleri vasattı ama Amerikan tarihine olan entelektüel merakı bu eksikliklerini dengeliyordu. Ebeveynleri Jonathan ve Elizabeth, küçüklüğünden itibaren Mobile'lı ve Güneyli geniş Semmes ailesinin hikâyelerine hayran kalmasından çok memnundular. Nitekim daha yeniyetmeyken iç savaş öncesi Semmes şeceresiyle ilgili bir araştırma makalesi için üç öğleden sonrasını Jessica Hala'yla röportaj yapmaya harcamıştı.

Artık reşit olduğu 1970'lerin ortasında, Amerika'nın büyük sosyal devrimi Güney'e kadar yayılmıştı. Mobile'a ulaştığında da Spring Hill'in hem öğretim üyeleri hem de öğrencileri kendilerini –sutyen yakma ve kafeterya işgalleri dışında– bu değişim rüzgârına adamakıllı kaptırmıştı. Kadınların mesleki ve ekonomik bakımdan giderek erkeklerle eşit bir güce sahip olacakları artık anlaşılmıştı. Ancak Marcia'nın ailesi bu değişim dalgasıyla ortaya çıkan eylemlerden onun özellikle uzak durmasını istiyordu. Zaten Marcia da onlarla aynı fikirdeydi. Güneyli bir hanımefendi olmak üzere yetiştirilmişti. Hayalindeki en uygun hayat Eski Güney'inkiydi. Başka bir deyişle orta ve üst sınıf kadınlarının alışılageldiği gibi evin hükümdarı, erkeklerinse ailenin geçimini sağlayan olduğu o eski düzen...

En iyi ailelerin tercih ettiği meslek alanları hukuk, tıp ve askerlikti. Bu mesleklerin her biri mevki, gelir veya ikisini birden göz

önünde bulundurularak sınıflandırılıyordu. Tabii ki en muteber olanı ailenin başarılı büyük oğlunun sonradan mal mülk yönetimini de devralmasıydı. İş adamlığı da kabul görüyordu; hele de aile şirketinin yönetiminde yer alınıyorsa. Eğer yeterince yükselme imkânı varsa politik kariyer de uygundu. Kongre üyesi, senatör veya vali mevkileri mükemmeldi. Eğer yeterli büyüklükte bir şehirdeyse ve Kozmopolitler Kulübü ya da muadili bir elit grubun üyeliğine yol açıyorsa belediye başkanlığı da makbuldü.

Marcia'nın kendisiyle ilgili nihai sosyal konum beklentisi çok yüksekti. Bir gün kalabalık bir proletarya mahallesine düşeceği aklına bile gelmemişti. Güneyi baştan sona etkisi altına alan muazzam süreçlerden bazılarına tanık olmuştu. Tarih öğrenimi sayesinde, bölgenin onca yoksulluktan ancak İkinci Dünya Savaşı sırasında kurtulup modern Amerika'yla kavuştuğunu da biliyordu.

Marcia, yakın çevresinde olup bitenlerinse büsbütün farkındaydı. Şehir dışındaki yol üstü alışveriş merkezi silsilelerinin nasıl ana caddeleri silip süpürdüğünü izlemişti. Bu yüzden Mobile'ın banliyöleri, örneğin Pittsburgh ve Indianapolis çevresindekilerin ılık iklimli kopyalarına dönüşmüştü. Hastalıkların üstesinden gelinmesiyle kırsal Güney daha da fazla değişmişti. Eskiden yoksul taşralıların başına bela olan kancalı kurt, pelegra veya dizanteriden artık nadiren söz edilmekteydi.

Marcia'nın ebeveynleri, çeşmelerdeki SADECE BEYAZLAR tabelalarını hatırlıyordu. Ona ayaküstü yemek restoranlarının ne zaman "kafelerin" yerini almaya başladığını anlatabiliyorlardı. Yol üstü alışveriş merkezlerinin ne zaman şehir merkezindeki "*beş-on sent*[1]" dükkânlarını piyasadan sildiğini de. Onların ebeveynleri de gençken pazara giden, beyaz ya da siyah ortakçılara ait katırların çektiği yük arabalarının cumartesi sabahları yollara doluştuğunu

1 Beş-on sent (*five-and-ten*) dükkânları: Türkiye'deki karşılığı bonmarşe olabilecek bu dükkânlar çok ucuz fiyatla birçok malı satan mağazalardı. (çev.)

görmüşlerdi. Şimdiyse artık satın alabilecekleri en iyi çanak antenlerin peşinden koşan, maaşlı ve kredi kartlı çalışanlarca sürülen otomobil ve kamyonlar vardı.

Politik bakımdan hâlâ en muhafazakâr eyaletlerden Alabama'nın seçmenleri popülist demokrat Roosevelt'çiyken, daha bir kuşak geçmeden aşırı sağcı cumhuriyetçi oluvermişti. Marcia tamponlardaki AMERİKA'YI AMERİKA YAPAN TANRI, CESARET VE SİLAHTIR, ÜÇÜNÜ DE KORUMALI çıkartmalarına alışıktı. Elbette ki arka tamponun bir köşesinde bu yazılıyken öteki taraftaki çıkartmada pekâlâ NE KADAR ÇOK YAYA, O KADAR AZ ZAMAN veya SÜRÜŞÜMDEN ŞİKÂYETÇİ MİSİN? MÜRACAAT 1-800-BOK-YE yazılı olabiliyordu.

Ancak bu azgınlık da giderek yatışıyordu. Mobile'ın en iyi semtlerindeki yeni evlerin yanı sıra, koyun karşındaki Fairhope'un edebiyata ve sanata konu olan eski bölgelerinin sakinlerinin Stanford mezunu bir beyin cerrahı ya da Chicago'lu mirasyedi bir mimar olma ihtimali yüksekti. Gelip yerleşiyorlar ve Güney Alabama doğumlu akranlarıyla buluşuyorlardı. İyi de karşılanıyorlardı. Bunlar Yeni Güney'in itici gücüydü.

Ne var ki miras yoluyla geçen ayrıcalıklar ve ayrıcalıklı olma ruhu varlığını hâlâ koruyordu. Marcia ve ailesinin yanı sıra, ait oldukları sınıfın diğer birçok ferdinde iç savaş öncesi gururun izleri hâlâ yaşıyordu. Bu durumu "Güneyli Asaletinin Üç Görkemi"yle özetlemek mümkündü. İlki "Köklü Aile ve Servet"ti. İkincisi "Üstün Hayat Tarzı"ydı. Kastedilen, muhteşem bahçelerle çevrili geniş evlerdi. Bahçeler büyük gösterişli çiçekler, evlerse satın alınmamış, kuşaktan kuşağa geçen antika mobilyalarla süslüydü. Sonuncusu Konfederasyon üniformalarıydı. Savaşa, hele de subay olarak katılmış atalar hiç unutulmazdı. Söz konusu ata şans eseri subaysa portresi mutlaka çalışma odasına veya giriş holüne asılırdı. Generaller yıllarca tüketilemeyecek birer servet kadar

değerliydi. Kuşkusuz daha düşük rütbeli subaylar da makbuldü. Gönüllü askerler de hiç değilse yemek sonrası sohbetlerin tadı tuzuydu.

Marcia modern bir genç kadındı ama aklı fikri hâlâ iç savaş öncesinin hayalet şehrindeydi. Buranın ahalisi birini aralarına kabul ettiklerinde aile hikâyelerinden söz etmeye bayılırdı. Onlar, herhangi bir diğer Amerikan alt kültüründen çok daha fazla kendi "ailelerinden" bahsetmek isterdi. Üç kuşak öncesinin atalarını, sırasıyla bunların katıldığı her savaşı ayrıntılarıyla anlatırlardı. Hatta hangi soydan geldiklerine dair belgeler varsa bu topraklara yerleşen İngilizce konuşan ilk göçmenlere kadar eskiye giderlerdi. Eğer yeterince büyük ve gösterişliyse, evlerini gezdirmeye de can atarlardı. Hele bu evler kendilerince değil de çok uzun zaman önceki aile fertlerince inşa ettirilmişse.

Marcia'nın ait olduğu Mobile'lı Semmes kolu, Konfederasyon'un "Deniz Kurdu" Amiral Raphael Semmes'in bir kuzeninin soyundan geliyordu. Her ne kadar bu büyük adamın hayatta olan torunları varsa ve kendi akrabalığı sadece ikinci dereceden olsa da Raff'a defalarca şöyle söylemişti, "Unutma oğlum, seni sen yapan ailendir." Ayrıca, "Hayat zor. İşine yarayacak her şeye dört elle sarılmalısın. Güneyde de büyük bir isim çok önemlidir," de demişti. Raff'ın ilerde, kuzeyde iş arayan sıradan biri gibi dünyanın bir başka köşesine yerleşebileceğini düşünmek bile istememişti. Adını aldığı o büyük adamın kıymetli anısının, Konfederasyon sancağının yıldız ve şeritleriyle birlikte bir gün saygıyla katlanıp güvenli ve akılda kalacak bir yer olsa da sonsuza dek bir kenara koyulabileceğini de aklına getirmemişti.

• 8 •

FLORABAMA RESTORAN, körfez kıyısında tam Florida'yla Alabama sınır çizgisinde yer alan ünlü bir tesisti. Arkasında bembeyaz bir kumsalla turkuaz rengi sığ sular bulunuyordu. Kumsal, kesintisiz bir şekilde doğudaki Perdido Koyu'ndan Mobile Koyu'nun girişindeki Morgan Kalesi'ne kadar uzanıyordu. 1970'lerde bile *Şık Amele*lerin[1] uğrak yeri olarak revaçtaydı. Aileler buraya kâğıt tabaklara tepeleme doldurulmuş karidesleri yemeye, erkekler de uzun boyunlu şişelerden Amerikan birası içmeye gelirdi. Genç avukatlarla brokerler de gelirdi ama onlar ancak, geçimlerini sağlamak için gerçekten bir şeyler üreten ve faydalı işler yapan kamyon şoförleriyle istiridye avcılarının arasına sıkışarak barda içki içebilirlerdi.

Bir cumartesi öğleden sonrası Marcia, Spring Hill Fakültesi'nden bir grup sınıf arkadaşıyla birlikte FloraBama'ya geldi. Marcia içeriye girdiğinde, sahici insanlardan biri olan West Pirate Beach, Alabama'dan Ainesley Cody de oradaydı. Fairhope Lisesi mezunu ve usta bir otomobil tamircisi olmasının yanı sıra, yarı zamanlı olarak *trabzonhurmasıyla*[2] çilek toplayıcılığı da yapıyordu. Bara yakın bir masada dört arkadaşıyla oturmuş bira yudumlu-

1 *Şık Amele (Redneck chic)*: Güneyli yoksul tarım işçilerinin giyim kuşam ve hayat tarzlarından hareketle yaratılan popüler alt kültür. (çev.)

2 *Diospyros kaki* (çev.)

yordu. Bir yandan da arkadaşlarıyla birlikte kapıdan içeriye giren genç kızlara genel çekicilikleri için sıfırdan ona kadar puan veriyordu. Oybirliğiyle tam puan alan ilk genç kıza üstünkörü yapılmış altın taklidi bir madalya vermeyi planlamışlardı. Sabırsız jüri üyeleri bir buçuk saat geçip de bir kazanan olmayınca en yüksek puanı dokuza düşürmeyi tartışıyorlardı.

Ainesley, restoranın kapısından içeriye adımını atar atmaz Marcia'nın endamıyla şaşkına dönmüş ve ona baka kalmıştı. Onu ilk şaşırtan kendi gibi ufak tefek oluşuydu. Hatta Ainesley'den de kısaydı. İyi beslenen Güney'de bu duruma giderek daha az rastlanıyordu. Çoğu kadın ya kendi ölçülerinde ya da daha iriydi. Hepsinin kocaman *ayakları* vardı. Marcia'nınkilerse ufacıktı. Sonradan en küçük beden giydiğini öğrenmişti. Erkek içgüdüsüyle yaptığı iki saniyelik incelemeden sonra sırasıyla şu özelliklerini fark etmişti: biçimli bir beden, güzel bir yüz, bakımlı saçlar, zevkli bir giyim, zarif bir yürüyüş. Özetle, gerçekten harika bir genç kız. Dahası, konuşurken çok canlıydı. Gülümsedikçe bembeyaz ve kusursuz dişleri ışıldıyordu.

Kılıksız ahbaplarına dönüp, "Şunu görüyor musunuz, soldakini?" dedi. "Baksanıza. Tam on puanlık. Sizler de on vermelisiniz. Onunla şahsen tanışacağım."

Cümlesini bitirir bitirmez ayaklanıp masalarına yerleşmeye çalışan kızlara doğru yürüdü. Diğerlerini görmezden gelip sırtını dikleştirerek ayna önünde sık sık provasını yaptığı sevimli gülümsemesiyle Marcia'nın gözlerinin içine baktı.

"Affedersiniz, hanımefendi. İsmim Ainesley Cody ve yakında otuyorum. Buraya sıkça gelirim. Söylemeden edemeyeceğim. Şuradaki arkadaşlarım da benimle aynı fikirde. Şimdiye kadar buraya adımını atan en güzel kızsınız. Müthişsiniz."

Marcia tedirginlik içinde sağına soluna göz attı, ardında da şaşkınlıkla, *Benden mi söz ediyorsunuz?* gibi bir yüz ifadesiyle

Ainesley'e baktı. Diğer kızlar kıkır kıkır gülüştü. Marcia'dan daha iri olan birkaçı, kendilerinin de onun kadar güzel olduğunu düşünüyordu.

Usta bir hazır cevap olan Ainesley, hemen ağız değiştirdi. Yüzünü hüzün kapladı, konuşmasını sakin sakin sürdürdü. Bir yandan da pişmanlık duymuş gibi yapmacık bir ifadeyle hafifçe başını salladı.

"Şey! Sanırım kendimi aptal yerine koydum. İnanın, daha önce asla kimseye böyle yaklaşmadım. Umarım beni affedersiniz. Hanımefendi, sizden ve hepinizden özür dilerim."

Marcia kaskatı kesildi. Sağındaki kız arkadaşı onu dürtüp güldü. Sonra da Ainesley'e dönüp, "Yoksa *beni* mi kastediyorsunuz?" dedi.

Ainesley cevap vermeden kankalarının yanına döndü. Gerek el kol hareketleriyle gerekse de yüz ifadesiyle ciddi ve düşünceliymiş gibi bir tavır takındı. Diğerlerini de gülmemeleri ve seslerini yükseltmemeleri için uyardı. Marcia ve arkadaşlarının bir taraftan onu süzüp diğer taraftan da kendi aralarında ateşli konuşmalar yaptıklarından emindi. Arada sırada gözünün ucuyla bakarak hissettirmeden onları izliyordu.

Daha sonra kızlar çıkıp gitmek üzereyken, hem de altın madalyasız, Ainesley yavaşça Marcia'ya yaklaştı. Yalvanır gibi avuçlarını açıp kollarını ona uzattı.

"Affedersiniz," diye başladı ama tereddüt etti. Ne söyleyeceğini biliyordu ama Ainesley'e hiç uymayan bir ruh haliyle aklı karışmaya başlamıştı. Sözde kadınların gözdesiydi. Onları çok rahat baştan çıkarabileceğini sanıyordu. Oysa aniden dürüstlük budalası olmuştu.

"Bir şey söyleyebilir miyim?"

Marcia kibarca durdu. İki arkadaşı da yanından ayrılmamıştı. Nihayet Ainesley kendini ifade edecek kelimeleri bulabildi.

"Dinle, sana sokulmakla kabalık ettiysem özür dilerim. Ancak öyle müthiş birine benziyorsun ki. Bir ara seninle sadece konuşsam bile minnet duyarım. Belki sana bir kahve ısmarlarım, filmlerdeki gibi." Alçak gönüllü olduğu imasıyla başını hafifçe öne eğip devam etti: "Sana hiç değilse ismimle telefon numaramı verebilir miyim? Ayrıca belki sen de bana kendininkileri verirsin? Bir ara seninle birkaç dakika konuşma fırsatı tanı bana, hepsi bu kadar. Sonra peşini bırakırım. Söz."

Ainesley ona, heyecanlı bir şekilde bir kalem ve tabak altlığından koparılmış iki kâğıt parçası uzattı. Kâğıtlardan birinin üzerinde ismi ve telefon numarası yazılıydı. Diğeriyse onunkiler içindi. Marcia bocaladı. Olgunlaşma enstitüsünün senaryolarında böyle bir şeye yer verilmemişti. Görgüsüzlük olmasın diye kâğıt parçalarını alıp, "Teşekkür ederim. İzninizle, gitmem lazım," diyerek çabucak bekleyen minibüse doğru yürüdü.

Hartfield'daki Bayan Rhodes bu davranışımdan ötürü bana A verirdi, diye düşündü. Belki de vermezdi. Yoksa yaptığım yanlış mıydı?

Ainesley bir az önce yanında duran kızlardan birine yetişip emir verir gibi, "Çabuk, ismi ne? Lütfen, ben iyi bir adamım. Öğrenmem şart," dedi.

"Marcia Semmes."

O masum ele vermeyle Marcia Semmes'in kaderi değişmişti.

Birkaç gün sonra, Ainesley Marcia'nın izini buldu. Az sayıda Semmes'in yer aldığı Mobile ve Pensacola telefon rehberlerine bakması yetmişti.

"Marcia orada mı?" diye sordu telefonda.

Elizabeth Semmes, "Hayır. Bugün fakültede," diye cevapladı.

"Spring Hill Fakültesi, sanırım."

"Evet. Ona oradan ulaşabilirsiniz. Kim aradı diyeyim?"

"Bir arkadaşı. Onu oradan arayacağım. Çok teşekkür ederim."

Okuldaki telefon numarasının ona söylenmeyeceğinden emin olan Ainesley, ilk hafta sonuna kadar bekledi. Sonra yeniden evinden aradı. Bu kez karşısına o çıktı.

"Efendim."

"Merhaba. Marcia Semmes'le mi görüşüyorum?

"Evet. Kimsiniz?"

"Ben Ainesley Cody. Bir ay önce FloraBama'da tanışmıştık. Bir şekilde beni hatırlayacağını beklemiştim," dedikten sonra bir yalan attı. "Pensacola'daki Batı Florida Üniversitesi'nde son sınıf öğrencisiyim. Umarım, beni affedersin, canını sıkmak istememiştim. Seni gördükten sonra, sadece konuşmak istedim. Yani belki birkaç dakika için..." Sesinden samimi olduğu anlaşılsın diye kendini zorlamıştı. "İşte buradayım. Sırnaşmak, başının belası kesilmek gibi bir niyetim yok."

Marcia'nın kafası karışmıştı. Bununla birlikte iyi birine benziyordu. Ayrıca belli ki onun gerçekten ilgisini çekmişti. "Ah! Hayır, hayır. Zararı yok. Birkaç dakikanın benim için sakıncası olmaz."

Aradan iki hafta geçti. Birbirinden daha uzun ve samimi telefon konuşmalarından sonra Batı Florida Üniversitesi'nin sahte son sınıf öğrencisi ilk randevuları için Semmes'lerin evine çıkageldi, 1976 model yepyeni bir Chevrolet kullanıyordu. Kaporasını bir gün önce yatırmıştı. En iyi elbisesini giymişti. Yeni kestirdiği saçlarını da taramıştı. Cebinde yakındaki Chickasaw'da yapılacak rodeoya iki bilet vardı.

Marybelle'in ihtişamı Ainesley'i afallatmıştı. Sütunlarına, geniş çimenliğine ve halka şeklindeki araba yoluna şaşıp kalmıştı. Otomobilden inip kapı numarasını boşuna aradı. Böyle büyük evlerin bir kapı numarası olmadığının farkında değildi. Derken Alabama Tarih Derneği tarafından monte edilmiş, Marybelle'in eyaletin tarihi mekânlarından biri olduğunu belirten bronz plaketi buldu.

Ainesley merak içinde Marcia'nın merdivenlerden aşağıda in-

mesini beklerken onunla konuşmak üzere babası Jonathan çalışma odasından dışarıya çıktı.

"Rodeo genç bir hanımı götürmek için biraz sert bir spor değil mi?"

Ainesley böyle bir tepkiye hazırlıklı gelmişti.

"Efendim, şey. Sizi anlıyorum, efendim. Yine de, tecrübelerime göre, arkadaşlarım arasındaki genç kızlar bazen konser veya benzeri zirvalara gitmekten bıkıyorlar. Hem hayatlarında olumlu bir değişiklik yaratıyor bu onlar için. Ayrıca insan boğaya binme yarışmalarından çok şey öğrenebilir."

Jonathan bu cevaptan ötürü kaygılanmıştı. Biraz daha yoklamak için ağzını açmaya yeltendi. Sonra da vazgeçti. Gözden geçirmesi gereken bir sürü evrak ve bir gün sonra Montgomery'de eyalet senatörlerinden oluşan komiteyle önemli bir toplantısı vardı.

O anda yanlarına Marcia geldi. Kot pantolon, fular, kısa çizmeden oluşan belli belirsiz bir kadın kovboy kıyafetine bürünmüştü.

"Ay babacığım, ne kadar heyecanlıyım bilemezsin! Gerçek bir rodeoya hiç gittin mi?"

Ainesley, "Evetefem, gerçeğinden eksik kalır bir yanı yok." dedi.

Marcia'yı Ainesley'e çeken canlılığı ve özgüveniydi. Ufak tefek olmasına rağmen güçlü görünüyordu. Babasıyla olgun bir insanın bir başka olgun insana hitap şekliyle konuşmuştu. O gece ve daha sonraları, geçmişindeki söz etmek istemediği karanlık işleri ima etti. Bir başkasının başına gelmiş olsa da, içinde gerçekleri barındıran hikâyeler anlattı. Hepsini allayıp pullamıştı. Marcia'nın bildiği toy gençlerden kat be kat üstündü. Kendi sığ deneyimleriyle kıyaslandığında da zengin bir geçmişi vardı. Gözü yollardaydı. Kara, hava ve deniz yollarında. Gideceği yerler, planları ve henüz Marcia'ya açıklamadığı bağlantıları bulunuyordu. Ainsley'in

amaçladığı gibi, Marcia tüm bu maceraları onunla birlikte yaşamanın nasıl bir his olduğunu hayal etmeye çalışıyordu.

Ainesley'in büründüğü bu kimliğin sahteliği kasıtlı değildi. Bu hikâye ve çalım yığının derinliklerinde kişisel ve kutsal düsturu hiç bozulmadan duruyordu. Elinden geldiğince sorumluluklarını yerine getirmekten asla kaçınmazdı. Hiçbir zaman ailesi ya da arkadaşlarını incitecek bir yalan söylemezdi. Kendini savunmak zorunda kaldığı durumlar dışında asla birine saldırmazdı. Haklılığına inandığı çatışmalarda da asla boyun eğmezdi.

Ainesley'in hayatı darmadağın olsa bile düsturu sapasağlam kalırdı. Bu insanlığının tanımı, aklıseliminin sigortasıydı.

O, dünyanın belirli bir sosyal tabakasının sıkça rastlanan yerlilerindendi ve yaşamöyküsünü buna uygun bir şekilde oluşturuyordu. Marcia ve ailesinin anlayamadığı da buydu. Zamanla yola gelip bir yuva kuracaktı. Ancak bu ne hayalini kurduğu ne de Mobile'lı Semmes'lerin inanmalarını istediği gibi olacaktı. Ainesley'nin Tanrı vergisi güçlü bir özsaygısı vardı ama günü gününe yaşar, her yeni gün onu bekleyen zevklerin peşinde koşardı. Kendini ödüllendirmekten pek vazgeçecek bir adam değildi. Delikanlılığından beri aşırı ölçüde sigara içiyordu. Oysa azaltabilirdi, tıpkı Marcia ve ailesinin yanında yaptığı gibi. Sert içki içmeyi ve bu kadar çok alkolü kaldırmayı erkeksi bir erdem sanıyordu. Arada sırada hafta sonları, Marcia'nın tanık olmasına fırsat vermediği içki âlemlerine dalıyordu.

Kültürünün sadık bir temsilcisi olarak silah tutkunuydu. Babası ve onun babası, yasaların izin verdiği, eve de sığdırabildikleri ölçüde ateşli silah biriktirmişlerdi. Ebeveynlerinin West Pirate Beach'teki evlerinde, büyükbabasıyla iki kardeşinin ölü bir *Amerikan kara ayısı*[1] başında çektirdikleri resim asılıydı. Tüfeklerini

1 *Ursus americanus* (çev.)

kollarının arasında özenle tuttukları fotoğraftaki hayvan, Escambia İlçesi'nde rastlanan, nesli tükenmekte olan Florida alttürünün son örneklerinden biriydi.

Çocukluğundan itibaren Ainesley, avcılık ve balık tutma seferlerinin yanı sıra babasıyla birlikte Jepson İlçesi'nde terk edilmiş bir çiftliğe yaptıkları gezilerden de çok hoşlanırdı. Burada ailenin mühimmatını deneme imkânı olurdu. Oraya her gidişlerinde eski bir ordu malı olan 45 kalibre Colt marka tabanca ve İspanyol-Amerikan Savaşı sırasında uzaktan bir akrabasının kullandığı tüfekle ateş etmesine izin verilirdi. Ainesley, o günlerden beri bir tetik çekimiyle nesnelerin paramparça olduğu manzaraya bayılırdı.

Ainesley bir vatanseverdi. Çocukken, koruganları makineli tüfek ve el bombalarıyla dümdüz edip madalya dolu göğsünü gere gere Government Caddesi'ndeki zafer resmigeçidinde yürüme hayalleri kurardı. Vietnam Savaşı sırasında, daha on yedi yaşındayken Deniz Kolordusu'na katılmak istemiş ancak kimseye söz etmediği nedenlerle sonradan vazgeçmişti.

Son olarak, Ainesley bir ırkçıydı. Yine de bunu düsturuyla bağdaştırmanın bir yolunu bulmuştu. Bir ayrılıkçı olduğunu söylerdi. Kibar davranması gereken ortamlar için artık ezberlediği bir açıklaması vardı: "Siyahlarla alıp veremediğim bir şey yok. Sadece kendi türümle birlikte olmak istiyorum." Diğer zamanlardaysa konuyla ilgili çelişik duygulara kapılır ama suspus olurdu. Tabii ki, aynı kafadaki beyaz erkeklerle birlikte barda içerken ya da balığa çıktıkları anlar hariçti.

Ainesley'in, hiç değilse, övgüyle söz edebileceği ataları vardı. O ve yakın akrabaları Amerikan Devrimi'nden sonra yapılan tüm savaşlara bir Cody'nin katıldığını iddia ederdi. Bu iddialarında gerçeklik payı yok değildi. Atalarından bir bölümü Hodges soyadını taşıyordu. Bu aile Blakeley ve Mobile Koyu'nun karşı kıyısındaki, sonradan Baldwin İlçesi adını alacak verimli araziye

yerleşmişti. O günlerde Mobile çamur içindeki bir köyden ibaretti. Bir başka ataysa John Tom Cody'ydi. John Tom kardeşi Lee'yle birlikte Sumter Kalesi'ne saldırı haberlerini duyar duymaz Alabama Topçu Birliği'ne katılan Mobile'lı delifişeklerdendi. Zamanında "eşekarısı kovanı" denilen düzeneği kurup yoğun top ateşiyle Shiloh'daki Birlik güçlerini geri püskürtmeye yardımcı olmuşlardı. Lee, Murfreesboro'da esir düşmüş ama John Tom yaralı sağ bacağına rağmen dövüşmeye devam etmişti. O da İç Savaş'ın son muharebesinde esir düşmüştü. Bu muharebe, Robert E. Lee'nin Appomattox'ta teslim olduğu günün ertesinde ve haberler daha toparlanan yeni birliklere ulaşmadan yapılmıştı. Çatışma yeri şans eseri Güney Alabama'daki Blakeley Kalesi'ydi. Bu yüzden John Tom'un, tüfeğini omuza atıp diğer eşyasını da sırtlanarak evine dönmekten başka yapacağı bir şey kalmamıştı. Yaya olarak topu topu bir günlük yolculuk sonrasında Mobile'a ulaşan John Tom, burada evlenip kalabalık bir ailenin reisi olmuştu.

Ainesley'le Marcia'nın birbirlerine kur yapmaları, yaşlı Semmes'lerin burunlarının dibinde huzursuzluk içinde gelişti. Ainesley'in sevimliliği ve şaşmaz terbiyesi Marcia kadar ebeveynlerin de aklını çelmişti. Onu her seferinde evine tam zamanında bırakıyordu. Aileye, babasının işyerinde ikinci dereceden bir yönetici olduğunu, ayrıca bir ara Batı Florida Üniversitesi'nde öğrenim gördüğünü söylemişti.

Ainesley'i yüzeysel olarak izliyorlardı. Gördükleri, saklanan asıl genç adam değil onun yansıttığı görüntüydü. Ona zaruri soruları sormuşlar, aldıkları cevaplar da kolaya kaçıp yaptıkları varsayımlar da onlara yeterli gelmişti.

Jonathan Semmes, "Ailesi kimlerden oluşuyor? Baldwin İlçesi'ndeki Cody'lerden mi? Onlar iyi bir aile," demişti Elizabeth'e.

Aklındaki, yakın mesafedeki Perdido Koyu'nun West Pirate

Beach mahallesinde yaşayan Cody'ler değil oldukça gösterişli bir kasaba sayılan Fairhope'daki Cody'lerdi.

Ainesley, Semmes'lere hiç usanmadan sadece en hakiki ve en etkileyici olduğunu düşündüğü üç özelliğini gösteriyordu. Kendine de söylediklerine de inancı tamdı. Gerçek, Ainesley'nin o anki keyfine göre doğru olandı. Duruma göre bu; kesinlikle doğru, genelde doğru veya hiç değilse büyük ihtimalle doğru olabilirdi. Aşırı özgüveniyle Marcia'nın ait olduğu sınıfın abartılı görgü ve bulanık kibarlığını alt edebiliyordu. Ainesley, tüm dikkatini sadece Marcia'nın cazip bir kadın olması üzerine odaklamıştı. Şehvet doluydu ama asla üzerine düşüp onu zorlamamıştı. Ondan veya ailesinden, sosyal bakımdan yükselmek için yararlanma isteği de duymuyordu. Yanlarındayken ebeveynlerine kibar davranıyordu ama onları pek de umursamıyordu. Aklı fikri kızdaydı. Bu yönüyle de kendini Marcia Semmes'e daha bir sevdirmişti.

Ainesley'nin amaçları hakkında Jonathan Semmes de benzer düşünüyordu. Bu, henüz kaba saba genç adamın "geleceğinin parlak" olduğu fikrindeydi. Marcia'nın annesi Elizabeth'se kuşkuluydu. Onu tanımlamak için "elmas taklidi, hem de işlenmemiş," derdi.

Her şeye rağmen Marcia bu samimi adama âşık olmuştu.

Ebeveynleri Marcia'nın duygularının derinliğini çok geç anladı. Bu birliktelikten huzursuzdular, ama bu yoğun aşk ilişkisine açık açık muhalefet edecek kadar değil. Zaten hırslarının çoğunu oğullarında yoğunlaştırmışlardı. Marcia'dan on yaş daha büyük olan Cyrus, şimdiden aile şirketinin başkan yardımcısıydı. Marcia'nın ise çok geçmeden bu ilişkiye kendiliğinden bir son vereceğini umuyorlardı. Daha doğrusu Marcia'nın bundan kurtulup başka genç erkeklerle, bu sefer kendi sınıfından birileriyle tanışacağının beklentisi içindeydiler.

Bu nedenle, bir gece randevusundan dönüşte Ainesley'le nişanlandıklarını söyleyince ağızları açık kaldı. Onları Jonathan'ın çalışma odasında bulmuş ve sol elini uzatıp Ainesley'in ona verdiği elmas yüzüğü gösterdi.

"Düğünün mümkün olan en kısa zamanda yapılmasına karar verdik," dedi.

Yüzlerindeki ifadeyi incelemek için duraksadığında yüzü heyecandan kaskatı kesildi. İki arada bir derede kalmıştı. Kimin tarafını tutacağını bilemiyordu.

Jonathan alt dudağı sarkmış bir şekilde ayağa kalkıp konuşmaya başladı. "Yoksa şey misin..."

Marcia hemen sözünü kesti. "Hayır, hayır. Öyle bir şey yok babacığım. Hamile falan değilim. Sadece birbirimizi seviyoruz ve bir yuva kurmak istiyoruz."

Marcia elini indirmeyi unutmuş, parmağındaki yüzük bir bayrak gibi havada asılı kalmıştı.

Elizabeth düşmemek için bir kolçağa sımsıkı tutunmuş ve oturmuştu. Jonathan yeniden söz almak istedi. "Bir şeyi açıklayayım, izin verirsen..."

Marcia yine lafa karıştı. "Şatafatlı değil, sade bir şey olsun istiyoruz. Umarım keyfinizi fazla kaçırmamışımdır. Şu anda çok yorgunum. Yarın konuşabilir miyiz?"

Yapacağını yapmış, kaçma vakti gelmişti. Nihayet elini indirdi, bir süre çantasını karıştırmakla meşgul oldu, ardından da arkasını dönüp merdivenlerden yukarı koşar adımlarla odasına çıktı.

Jonathan elini en yakındaki telefon ahizesine atıp karısı Anne ve küçük kızlarıyla birlikte Marybelle'in batı yakasındaki odalarında yaşayan Cyrus'u çağırdı.

"Cy, acil bir aile meselesi var. Hemen çalışma odasına gel."

Cyrus üç dakika sonra çıkageldi. Üstüne en sevdiği Çin malı

yeşil robdöşambrını geçirmişti. Odaya girer girmez oturdu ve Jonathan da ona az önce olanları anlattı.

"Piç kurusu sana hiçbir şey söylemedi, değil mi?" dedi. "İzin isteyecek değildi ya."

"Cy, bu meseleyi sen üstlenmelisin. Sabah erkenden. Bir özel dedektif tutacaksın. Oak Caddesi'ndeydi galiba. Oradaki şirketi deneyebilirsin. Avukatları Jim Holden ve gayet itibarlı, sağlam bir şirket. Bu herif ve ailesi hakkında rapor istiyorum. Ailesinin tüm fertleriyle ilgili her şeyi bilmem lazım. Derhal. Sanırım hepsi Baldwin İlçesi'nde yaşıyor ama kahretsin, doğrusu bundan bile emin değilim."

Mobile'ın zengin seçkinlerinden biri buyurmuştu. Bir hafta sonra Cyrus da yetmiş sayfalık bir raporu akşam vakti Jonathan'ın masasının üstüne koydu.

Durum Jonathan'ın ve giderek çılgına dönen Elizabeth'in korktuğu kadar kötü çıkmamıştı. West Pirate Beach'li Cody'ler hiç değilse namuslu insanlardı. Ainesley'in babası George Cody yeminli mali müşavirdi. Emerald Körfezi kıyısından Fort Walton Beach'e kadar müşterileri vardı. On yıl önce boşanmıştı. Eski karısı yeniden evlenmişti ve halen Jacksonville'de oturuyordu. George'un kırk yaşlarında, bir Gulf Shores restoranında garsonluk yapan şirin bir kız arkadaşı vardı. Bu dul kadın da bir erkek çocuk sahibiydi. Ainesley'in iki ağabeyi de evliydi ve genellikle Florida Çıkıntı'sındaki inşaat işlerinde çalışıyorlardı. Cody kardeşlerin üçü de güvenilir yurttaşlardı. Vergilerini ödüyor, beladan uzak duruyorlardı. Ainesley'in ağabeylerinden biri bir bar kavgası yüzünden mahkemelik olmuştu ama hakkındaki dava sonradan düşmüştü. Takımın ne yapacağı belli olmayan üyesi Ainesley'di. Delikanlıyken mala mülke zarar verme ve küçük hırsızlık olaylarına karışmıştı ancak yirmi beş yaşında olduğu halde hâlâ bir sabıkası yoktu. Az çok güvenilir bir adam olarak biliniyordu. Araş-

tırmanın açığa çıkartabildiği ölçüde, bugüne kadar hünerlerinden suç oluşturacak bir dalavere için yararlanmamıştı. Aslında sadece, genç kızlarla erkek arkadaşlarını etkilemek için kendi hakkında yüksekten atan "palavracının" tekiydi. Bunun dışında Ainesley zararsızdı. Eşleri ya da hamileyken terk ettiği kız arkadaşları yoktu. Amele tayfası tarafından genellikle "kafası gerçekten çalışan" biri olarak görülüyordu. Otomobil tutkunuydu ve özellikle araba parçaları konusunda epey bilgiliydi. Çok iş değiştirmişti ama sorun edecek kadar değil. Ayrıca iş konusunda itimat edilebilir biri olarak değerlendiriliyordu. Lise mezunuydu ancak daha fazla okumaya hiç hevesli olmamıştı.

"Peki," dedi Jonathan Cyrus'a, "en kötüsünü düşünelim. Eğer Cody'ye bazı fırsatlar tanırsak, sonuçta en azından makul biri çıkabilir. Hiç değilse ailenin yüz karası olmayacak gibi. Sanmıyorum! Ancak daha fazla ileri gitmeden Marcia'yı bir süre, altı ay kadar, düğünden önce araya mesafe koyması için ikna etmeye çalışayım. Anlarsın ya, ailesinin hatırı için makul bir nişanlılık dönemi geçirmeli. Belki biraz daha düşünmesi için zamanı tanınırsa fikrini değiştirir."

Ne var ki Marcia hiç birine razı gelmedi. Jonathan "hatır uğruna" düğünü biraz geciktirmesini önerdiğinde beklediği ama duymaktan korktuğu bir cevap aldı:

"Hayır, babacığım. Birbirimizi seviyoruz. Birlikte geçireceğimiz hayatı planladık bile. Beklemeyeceğiz. Annem ve sen beklediniz mi ki?"

Jonathan beklemediklerini kabul etmek zorunda kaldı. Her halükârda, kızını kendinden soğutmamayı tercih ediyordu. Marcia'nın kararına saygı gösterip bununla yetinmeye karar verdi. Her şey bir yana ne Marcia'yı ne de her kim olacaksa kocasını, işini devretmek üzere yetiştirmek gibi bir düşüncesi de zaten yoktu.

Marcia'yla görüştükten bir saat sonra Loding Binası'na vardığında Cyrus'u odasına çağırdı.

"Cy, şimdi de başka bir sorun çıktı. Marcia düğünü ertelemeyecek. Ben de onu zorlayamam. Düğünün mümkün olan en kısa zamanda yapılmasını istiyor. Bütün hazırlıkları annen üstleneceğinden, bu işin tamamını bir süre daha geciktirebiliriz ama bunun iki aydan daha fazla ertelenebileceğini sanmıyorum."

"Peki, sorun ne?" diye sordu Cyrus.

"Cy, şaka yapıyorsun herhalde. Kızımın West Pirate Beach'teki küçük bir apartman dairesinde sefalet içinde yaşamasına asla razı değilim, hele yarı zamanlı çalışan bir otomobil tamircisiyle. Tanrı aşkına!"

Cyrus hâlâ şaşkındı. "Şey, ne yapabiliriz ki? Hiç değilse başka bir ırktan falan değil."

"Senin ve buradaki hangi personele ihtiyacın varsa onların, hemen elinizdeki işi bırakıp Cody'ye daha düzgün bir iş bulmanızı istiyorum. Gerekirse elinizdeki işleri bir başkasına devredin. Ona sahibi olacağı küçük bir otomobil tamir atölyesi işi kurun. Eğer bu şartsa. Ayrıca bu işyerine yakın, onlar için satın alabileceğimiz, uygun fiyatlı küçük bir ev bakın. Bir de hem evin hem de işyerinin buradan çok uzakta olmasını istemiyorum. Mobile'ın içinde ya da yakın bir banliyösünde olabilir. Bunu yapabilir misin?"

Bunları söylerken ayakta duruyordu. Bir yandan da masasındaki zile basıp sekreterini çağırıyordu.

"Evetefem," dedi Cyrus, "sanırım bunu becerebiliriz. Hemen işe koyulacağım."

"Eileen," diye seslendi Jonathan odasına giren kır saçlı kadına, "bir süre için Cyrus'a eşlik etmeni istiyorum. Ona biraz önce verdiğim işe girişmesi için yardımcı ol. Bu yüksek öncelikli ve tam bir gizlilik içinde yürütülmesi gerekiyor. Tamam mı?"

Sekiz gün sonra Ainesley Cody, Jonathan Semmes'in masa-

sının karşısındaki uzak bir koltukta otuyordu. Henüz Jonathan'la birlikte şöminenin yanı başındaki kanepede oturmak için gereken statüye sahip değildi.

"Ainesley," diye başladı Jonathan, "uğradığın için çok teşekkür ederim." Ardından cevabını duymak için duraksadı.

"Evetefem, teşekkür ederim, Bay Semmes. Size minnettarım."

"Her şeyden önce, seni bugün buraya ailemize hoş geldin demek için çağırdım."

"Evetefem, teşekkür ederim. Semmes ailesinin bir ferdi olmayı şeref duyulacak bir şey olarak görüyorum."

"Ainesley, kızım için en iyisini istememi anlıyorsundur sanırım. Her baba ister. Ayrıca senin için de, elbette."

Ainesley coşkulu bir şekilde başını sallayıp, "Evetefem," dedi. Sonra da saçını bastırıp kravatını düzeltti.

Jonathan devam etti. "Söylediklerine göre, sen otomobil konusunda uzmanmışsın, en küçük parçasına falan kadar."

Ainesley başını sallamayı sürdürdü. Gergin bir şekilde dudaklarını yalandı. "Evetefem, sanırım oldukça iyiyim. Epey tecrübem var."

Jonathan gülümseyip başını sallayarak karşılık verdi. "Peki. Bak şöyle yapacağız. Şirketimizin Clayville'de güzel bir hırdavat ve otomobil yedek parçası dükkânı var. Buraya bir müdür yardımcısı arıyorlar. Ücret gayet iyi, hiç değilse genç bir çift için fena sayılmaz. Ayrıca kalıcı ve gerçekten geleceği olan bir iş. Bir süredir müdürü Jesse Nichols'la konuşuyorum. Seni işe almaktan memnun olacak. Başladığında pazarlama konusunda işbaşında eğitim görebilirsin. Böylelikle, her şey yolunda giderse kendi küçük işini yürütmeye hazırlanırsın."

Ainesley elini kaldırmaya yeltenerek, "Evetefem ama..." dedi.

"Şimdi, başka bir şey daha var. Jesse Nichols'ın emekliliğine az kaldı. Müdür pozisyonu bir iki yıl içinde boşalacak ve en man-

tıklısı bu pozisyonu senin doldurman. Zamanla şirketi satın alma durumuna da gelebilirsin. Hatta işi biraz büyütmek bile isteyebilirsin."

"Bay Semmes... "derken sözü yine yarım kalınca artık elini indirdi.

"Şimdi, dahası var. Elizabeth ve ben Marcie için en uygun düğün hediyesini düşünüp duruyorduk. Şöyle yapmaya karar verdik. Clayville'de sen ve Marcie için ideal, küçük, gerçekten hoş bir ev bulduk. Dükkândan birkaç sokak uzaklıkta, gösterişsiz ama gerçekten hoş, anlarsın ya. Kaporasını verdik. Eğer iş sana uygun geliyorsa bu evi satın alacağız ve ikinize de evliliğinizde gayet makul bir başlangıç yapmanız için yardımcı olacağız."

Jonathan Semmes sözlerine ara verdi. Ainesley de sessiz kalmıştı. Bu âlicenaplık karşısında ne diyeceğini şaşırmıştı. Yaratıcı hayal gücü sayesinde aklından yepyeni ihtimalleri geçiriyordu. İyi bir hayata; para, statü, diğer Cody'ler ve arkadaşlarından daha itibarlı bir konuma doğru adım atmak üzereydi.

Jonathan'ın yüzü aydınlandı. Gülümseyip neşe içinde kollarını havaya kaldırdı. Sanki kendi teklifine şaşırmıştı. Keyifliydi. En sevdiği iş bağlama yöntemi buydu.

"Peki. Ne diyorsun bakalım? Bu sana uyar mı? Marcie açısından uygun olacağını biliyorum." Aslında Marcie'yle konuşmamıştı bile. İlk önce Ainesley'i yanına çekmek istemişti.

Ainesley fırsatlara gözünü kapatacak biri değildi. Böylesi fırsatlar hayatında enderdi ve çoğu zaman kaçmıştı.

"Ne demek. Bu harika olur, Bay Semmes. Marcie'nin de bayılacağını biliyorum."

Nikâh iki ay sonra St. Paul Episkopal Kilisesi'nde kıyıldı. Marcie, Dauphin Caddesi'ndeki alışılagelmiş aile terzisi Thompson's tarafından tasarlanan, ayak bileklerine kadar inen beyaz bir elbise giymişti. Ainesley de kiralık smokini ve parlak rugan ayak-

kabılarıyla gayet şıktı. Kızının elini damada Jonathan vermiş, Ainesley'in iki ağabeyi de sağdıçlık yapmıştı. İkisi mahalleden, üçü Spring Hill Fakültesi'nden beş yakın arkadaşı da Marcie'nin nedimeleri olmuştu. Nikaha Ainesley'in şaşırtıcı sayıda kuzeni, arkadaşı ve onların aileleri gelmişti. Damadın davetli sayısı otuzu aşmıştı. Yine de Semmes ve Baldwin ailelerinin yakınlarıyla gelinin komşu ve arkadaşlarından çıkagelenler daha büyük bir kalabalık oluşturuyordu.

İki taraftan da herkes el sıkışıp genç çifti tebrik etti. Elizabeth hafif bir şok geçiriyordu. Kahvaltı sonrası sakinleştirici niyetine çok fazla viski içmişti. Yine de gülümsemeye çalışarak tebrikleri kabul etti. Yetiştirilme tarzına uygun bir şekilde, ne duygularının kontrolünü kaybetti ne de bir an olsun salondan dışarıya çıktı. Sadece tören sırasında sessizce, dantelli mendiline gözyaşı döktü. Onun dışında baştan sona ve kusursuzca cemiyetinin kurallarına uydu.

• 9 •

BALAYI DÖNÜŞÜ çift, Clayville'deki yeni satın alınan tek katlı ahşap evlerine yerleşti. Semmes Körfez Ortaklığı'ndan iki kadın personel evi itinayla yeni beyaz eşya ve hemen ihtiyaç duyulacak mobilyayla donatmıştı. Geri kalan çoğu eşyayı Marcia'nın seçimine bırakmışlardı. Küçük evin buzdolabı da mutfaktaki rafları da yiyecekle doldurulmuştu. Dolap ve çekmecelere Marcia'nın bunları yenisiyle değiştireceği beklentisiyle pahalı olmayan mutfak aletleri, tabak çanak, çatal bıçak yerleştirilmişti. Mutfak masasının üzerine bir buket çiçek koyulmuştu. "Cody, Ainesley" adına bir telefon hattı bağlanmış, telefonun kendisi de eviye üstündeki rafa bırakılmıştı.

Balayı için Sanibel Adası'na doğru yola çıkmadan önce Elizabeth sessizce Marcia'ya üstünde adının işli olduğu, küçük bir deri çanta vermişti. Çantanın içine kırk iki bin dolar bakiyeli bir çek karnesi gizlenmişti.

Jonathan ise Ainesley'nin eline, üzerinde altın yaldızlı kabartma harflerle kendi ismiyle Marybelle'in adresinin yazılı olduğu kalın keten kâğıdından bir zarf tutuşturmuştu.

"Bu aileden sana özel bir hediye." demişti. İçinde *Palmer*[1] usulü kusursuz bir el yazısıyla kaleme alınmış bir not vardı.

1 Palmer usulü el yazısı: 19. yüzyılın sonuyla 20. yüzyılın başında Austin Palmer tarafından geliştirilen bir el yazısı sanatı.

Sevgili Ainesley,

Ailemize hoş geldin. Şahsına özel en uygun düğün hediyesi konusunda bir süre düşünüp taşındık. Sonunda en iyisinin sana yeni işinle aile hayatında kolaylık sağlayacak bir şey olmasında karar kıldık. (Bunu gizlice Marcie'yle de tartıştık!) Dolayısıyla en iyisi olduğunu düşündüğün yeni bir kamyonet seçtiğinde Elizabeth ve ben onu senin için satın almaya can atacağız.

Saygılarımla,
Jonathan Semmes

Düğünlerini takip eden pazartesi günü Marcia keyifle bir yandan kendisi için yapılacaklar listesi oluşturmaya, diğer yandan da arkadaşlarını aramaya koyuldu. Ainesley ise Clayville Hırdavat ve Oto Yedek Parçası Mağazası'ndaki yeni işi için yola çıktı. İşyerine tam saat sekizde gelip içeriye girer girmez Jesse Nichols'la içtenlikle el sıkıştı. Bir süre oturup sohbet ettiler. Ardından Nichols'ın rehberliğinde binayı ve ürün dolu reyonlarını gezdi. Dolaşırken ikide bir müşteriler yüzünden ara vermek durumunda kaldılar. Çoğu ürüne hiç de yabancı olmayan Ainesley, satışa yardımcı oldu.

Başka bir çalışan olmaması dikkatini çekmişti. Ne var ki öğleye doğru elli yaşlarında topluca bir kadın içeri girdi ve Ainesley'e Dolores olarak tanıtıldı. Dolores kahve makinesine yönelip kendine bir fincan sade kahve koyduktan sonra kasaya yerleşti. O saate kadar Ainesley mağazadaki faaliyetin üç beş kuruştan ibaret olduğunu anlamıştı bile. Fark etmez, bu da ekmek parası diye düşündü. Aklından, nasıl olsa bir iki yıl sonra işin başına ben geçeceğim, çaresine o zaman bakarız, diye geçirdi. Buradan epey para kazanabileceğinden de emindi.

Üç hafta sonra Jesse Nichols, Jonathan Semmes'i telefonla arayıp bilgi verdi: "Gayet iyi, Bay Semmes. Vaktinde geliyor, ha-

rıl harıl çalışıyor ve işinden keyif alıyor. Üstümdeki yükü kesinlikle azalttı."

Sonra da gülerek, "Arada bir tuvalete gidebilmem için zaman bile kalıyor," dedi.

Jonathan bu iyi haberi Cyrus'a aktardı. "Oh be. Nazar değmesin, Cy. Tabii ki becerileri epeyce kısıtlı ama zamanla onu şu veya bu yerdeki orta kademe bir yöneticilik pozisyonuna getirebileceğimiz kanısındayım. Yüce Tanrıma şükürler olsun ki Marcie emin ellerde. Elizabeth mutluluktan uçtuğunu söylüyor."

Ne var ki, Ainesley'i az çok bir Semmes kalıbına sokabileceklerini düşünen Jonathan ve Cyrus yanılıyordu.

Düğünlerini takip eden yıllarda Ainesley genç eşiyle yakından ilgilenmişti. Ancak Raphael doğar doğmaz bekâr günlerinin hazlarına geri dönmüştü. Onun için daha fazla eğitim ve maddi rahatlık hiç öncelikli değildi. Ainesley Cody'e göre haftada bir eski arkadaşlarıyla eğlenmek, iyi bir hayat için gereken keyiflerin arasındaydı. Arada sırada barlarda tanıştığı kadınlarla bir gecelik ilişkiler yaşaması hareket eden herhangi bir şeyi yasal olduğu sürece avlaması da... Oltayı suya sallandırıp zokayı yutan ne olursa olsun memnun kalarak beş para etmez balıkları tutmak da... Ona göre iş, hayatın bir parçasıydı. Yükümlülüklerini yerine getirmek için işini elinden geldiğince iyi yapmalıydın ama iş için yaşamamalıydın. Patronun talimatlarına harfi harfine uymak onun için şeref meselesiydi. Oysa kişisel gelişimi için gayret göstermek hiç de önemli değildi.

Kırklı yaşlarının başında Ainesley günde iki paket sigara içer olmuştu. Buna her gün buna üç şişe bira, sık sık da bunlar yetmediğinde içtiği yarım litre Jack Daniel's eşlik ediyordu. Sağ elinin işaret ve orta parmağı zifirden sapsarı kesilmişti. Bunlara ilaveten az parayla oynadığı poker vardı. Egzersizle yıldızının barışmaması yüzünden Ainesley oldukça büyük bir göbeğe sahipti. Yıllar

geçtikçe uzun yaşama ihtimali azalıyordu. Giderek kaba ve asabi olmuştu. Ciğerlerinde kronik bronşit gelişmişti. Sürekli öksürmesi ve nefes darlığı çekmesi bir doktora görünmesini gerektiriyordu ama Ainesley hastanelerden nefret ediyor, doktorlara da güvenmiyordu. Marcia ölebileceğinden söz edince de, "Ölüm Tanrı'nın emri," diyerek işin içinden çıkıveriyordu.

• 10 •

CODY'LERLE HER yaz Nokobee Gölü'nde buluşuyorduk. Burada, konuşmalarına da kulak misafiri oluyordum. Ainesley ve Marcia'nın dengi dengine olmayan evliliklerini zar zor yürüttükleri bir noktaya geldiklerini fark etmiştim. Her ikisinin de Raff'ı kendi yanına çekme çabası onu asabi ve mutsuz bir çocuk yapmıştı. On bir yaşına geldiğinde, ayyaş babasının sahte cesaret gösterilerine inancı çoktan bitmişti. Clayville'deki nispeten yetersiz hayatla Marybelle'deki ailenin imtiyaz ve güvenliğini karşılaştırmamak elinde değildi. Semmes imtiyazlarından mahrum edildiğini biliyordu. Annesinin Semmes sülalesinin şan ve şerefinden takıntılı bir şekilde duyduğu gururla bu bilgiyle çelişiyordu. Giderek annesinin bu kuruntusunu reddedip halktan birisi olduğu gerçeğinin tadını çıkarmaya başladı. Britanya kraliyet ailesinin şeceresi onu nasıl ilgilendirmiyorsa Semmes'lerinki de ilgilendirmiyordu.

Her şey bir yana, ebeveynlerinin boşanma ihtimalinden çok korkuyordu. Martin Luther King, Jr. İlkokulu'ndaki birkaç sınıf arkadaşının anne ve babaları ayrılmıştı. Davranışlarında pek bir sorun yoktu ama çocukların konuşmalarından kafalarının karışık olduğunu ve çelişki yaşadıklarını anlayabiliyordu. Çoğu zaman keyifsiz oluyorlardı. İki çift ebeveyn, üvey kardeş karmaşası, kâh orada kâh burada yaşamak olağan şeylerdi. Kimi zaman farklı

odalarda ve farklı şehirlerde, kapalı kapılar ardında sürüp giden münakaşalar sıradandı. Gerçekleşmesi muhtemel bir kâbustu bu. Raff, kendi açısından bir felaket yaşamamak için Ainesley ve Marcia'nın çok sık kavga etseler de ayrılmamalarını umuyordu.

Geçmişe dönüp baktığımda, yanı başında bitmek tükenmek bilmeyen gerilimler yaşayan bir çocuğun arayış içinde olmasını çok iyi anlıyorum. Bazıları kaçabileceği ve ayakta kalabileceği kurgusal yerler uydurur. Uzak diyarlardaki hayali dünyalardır bunlar. Tarzan ve Jane'in yaşadığı ağaç tepeleri veya yeryüzünün merkezindeki sihirli dünyadır. Ya da tertemiz suları köpüren bir nehrin kıyısında, büyülü ormandaki gizli sığınaktır. Çocuklar belli bir yaşta, genellikle sekizle on iki yaş arasında, rüyalarını sıklıkla ağaç evler, çalı çırpı ve halatlarla Kızılderili çadırları veya kulübeler inşa ederek gerçekleştirmeye çalışırlar.

Ebeveynleriyle birlikte pazarları çıktıkları gezintilerde Clayville çevresindeki sapa ve virajlı yollardan geçerken Raff'ın gözüne sıkça, körfezin bu yöresindeki dere ve nehirler boyunca uzanan taşkın yatağı ormanları ilişirdi. Cangıl benzeri derinliklerine, gözünün görebildiğe yere kadar dikkatle bakardı. Buralar onun küçük dünyasının Amazon ve Kongo'suydu. Berrak suları usul usul akan derelerden birinin kıyısından yürüyüp uzak bir diyara gidebileceğinin hayalini kurardı; kimsenin asla görmediği, bir süreliğine yaşayabileceği tam anlamıyla vahşi bir yerin.

Raff, zamanla sığınacağı böyle bir yerin çoktan var olduğunu fark etti: Cody'lerin evine 128 numaralı Alabama eyalet karayolunun kuzeyindeki tali bir yoldan otomobille gidildiğinde on dakika uzaklıktaki Nokobee Gölü. Gölün güney çevresi kasaba ahalisi ve balıkçıların hoşça vakit geçirmek için sık sık uğradıkları bir bölgeydi. Ebeveynleri Raff'ı bebekliğinden beri hafta sonu piknikleri için buraya getirirdi. Batı kıyısı boyunca uzanan dar bir alanda, neredeyse hiç el değmemiş bir çiçekli ağaç fundalığı yer alıyordu.

Kıyıdaki ağaçlıktan içlere doğru gidildiğinde, yer yer yine çiçekli bodur ağaç kümelerinin bulunduğu büyükçe bir çıralı çam savanı bulunuyordu. Seksen kilometre yarıçaplı bölgede yaşayanların çoğu Nokobee arazisinin bu iç kısmını biliyordu. Ne var ki, burayı girilmesi yasak özel bir mülk sanıyorlardı. Her halükârda burayı böcek ve yılan yuvası, hastalıklı bir çamlık ve içinden geçilmez bir sık çalılık alanı olarak görüyorlardı. Buranın hâkim unsurlarının böcekler, zehirli yılanlar ve insanın giysilerini yırtan dikenli çalılar olduğuna inanıyorlardı. Nokobee'nin ötesinde daha da büyük William Ziebach Ulusal Ormanı yer alıyordu. İyice uzak olması ve sadece kerestecilerin kullandığı kuzeydeki orman yolundan ulaşılması yüzünden, buraya Nokobee'den bile az ziyaretçi geliyordu.

Arazi, Raphael Semmes Cody'nin hayallerini gerçekleştirmesi için yetip artıyordu. On iki yaşındayken Nokobee arazisini bir başına keşfe çıkmaya başlamıştı. Ne zaman yarım günü boş olsa buraya gidiyordu. Bu gezilerinde arkadaşlarıyla Clayville'in merkezine veya ortaokul spor sahasına gittiğini düşünen ebeveynlerine hiç bahsetmiyordu.

Raphael Semmes Nokobee dünyasına çocukken güle oynaya ve korkusuzca adım attı. Onu zapt edecek bir yetişkin yoktu. Zaman geçtikçe yükseklere uzayıp giden çıralı çam ağaçlarıyla diplerindeki, buraya özel yabani bitki örtüsü Clayville'in çalılık ve bahçelerinden daha tanıdık gelir olmuştu. Herhangi bir gün, yakaladıktan sonra yakından inceleyip salıverdiği bir iki yılan buluyordu. Raff durmadan yeni bir böcek, örümcek veya diğer eklembacaklı çeşidi keşfediyor, çoğunu da geçici sürelerle kavanozlara hapsediyordu. Bahar ve yaz aylarında daima içinde yumurta ve yavru olup olmadığına bakabileceği kadar alçakta birkaç kuş yuvası oluyordu. Yükseklerde uçan şahin, doğan ve atmaca gibi iri kuşları yakınından geçip bilinmeyen yönlere doğru süzülürken gözlüyordu. Gölün sığ sularına zıpkın gibi dalarak kurbağa ve ba-

lık avlayan yarım düzine balıkçıl türü saptamıştı. Çıngıraklıyılan, *su mokaseni*[1] ve *karadul örümcekleri*[2] heyecan yaratsa da uzak durması gerektiğini bildiği canlılardı. Onlara, en fazla uzun bir sopayla dürtmek için yaklaşıyordu.

Raff maceralarından Ainesley ve Marcia'ya söz etmekten korkuyordu çünkü eğer öğrenirlerse onun geçmişte yalan söylediğini anlayacaklar ve onu cezalandıracaklardı. Oysa bana, fahri amcasına güvenip sırrını açmıştı. Ne de olsa ikimiz de aynı işi yapıyorduk. Aradaki fark benim çok önceden belirlenmiş araştırma projeleriyle kısıtlı olmamdaydı. İşim ilginç yeni bir şeyler bulup bunları bilimsel dergilerde yayınlanmak üzere belgelemekti. Profesyonel bilim adamının alışılagelmiş kısır döngüsüne hapsolmuştum: Daha fazla araştırma ödeneği hak edecek keşiflerde bulunmak üzere ödenek peşinde koşmak. Çocukluğuma geri dönüp Raphael gibi hakiki bir kâşif olmak isterdim. Artık ortaya çıkarttıklarımızın pek azı bilimsel bakımdan gerçekten yeniydi. Onun içinse her şey alışılmışın dışındaydı, sevinçten uçuyordu.

"Nokobee sahasının eksiksiz bir haritasını çıkartmak istiyorum," demişti, "hatta Ziebach Ormanı'na kadar uzanıp oradaki tüm bitki ve hayvanların da bir listesini yaparım. Belki yeni türler bulurum, yılanların da resimlerini çekerim."

Ona ilk karşılaşmamızda bu kadar kolay boyun eğmekle kendi kendimi köşeye sıkıştırmıştım. Raff'a verdiğim sözde durmayarak olanları ebeveynlerine anlatamazdım. Öyle yaparsam Raff bir daha bana asla güvenmezdi. Ne var ki henüz on iki yaşında olan bir çocuğun Nokobee arazisiyle Ziebach Ulusal Ormanı gibi ıssız yerlerde kimseye haber vermeden ve tek başına dolaşmasına da gönlüm razı değildi. Bir süre bu ikilemle boğuştum. Sonra da durumu ustalıkla idare etmeye yönelik bir cevapla çıkageldim.

---

1 *Agkistrodon piscivorus* (çev.)
2 *Latrodectus* (çev.)

"Annenle babana söylemeyeceğim ama karşılığında senden birkaç konuda bana söz vermeni istiyorum. Oralarda kaybolman işten bile değil. Sen bunun farkında değilsin. Başına bir kaza gelse, yaralansan, hatta ölsen günlerce kimsenin ruhu duymaz. Patika girişinden ve birlikte piknik yaptığınız yerlerden daha ötelere gitmeyeceğine dair söz ver bana. Oraya giderken her seferinde annen ve babana haber vermeni, tam nerede olacağını ve eve tam ne zaman döneceğini söylemeni istiyorum. Şimdi, bana... söz... veriyor musun?"

Raff, "Peki," dedi.

Bu kadar çabucak cevap vermesi beni şaşırtmıştı. Bir yetişkinin planlarını onaylamasını ve hayatının gizlice sürdürdüğü bu yanını düzene sokmasını beklediğini düşündüm.

"Raff, bütün bunlar hakkında sana bazı tavsiyelerde bulunmama izin ver. Ağırdan al. Daha çok küçüksün. Tamam, büyük ihtimalle oralarda yeni bazı türler var. Yine de adım adım ilerle. Bölgedeki hayvanlarla bitki örtüsünü usul usul incele. En önemlisi, her şeyi gerçekten çok dikkatlice yap. Zehirli yılanlardan ve sudan uzak dur. Mümkünse yanında birini götür. Kuzenin Ufaklık veya bir okul arkadaşınla git. Nokobee harikulâde bir yer. Bütün arzum, buranın keyfine varman için hayatta kalman. Bana bu kadarı için söz vermeni istiyorum."

"Evetefem. Tamam."

Bu seferki cevabı fazlasıyla basmakalıp olmuştu. Ona tam inanmamıştım aslında. Ne var ki elimden geleni yapmış, işi de oluruna bırakmıştım.

· 11 ·

NOKOBEE GÖLÜ, o yıllarda imara açılma bakımından Meksika Körfezi kıyısındaki en az gelişmiş su havzalarından biriydi. Beş bin kilometre kareye yakın yüzölçümüyle orta büyüklükte ve sapa bir yerdeydi. Çevresindeki özel araziye henüz el atılmamış, banliyöler buralara kadar sızmamıştı. Doğu sahilinde birkaç kır evi vardı, o kadar. Göle dökülen dereler ve yeraltı kaynaklarıyla beslenen suları kirlenmemişti ve berraktı. Güneşli havalarda *turnabalıkları*[1] ve *dikenli yumuşak kabuklu kaplumbağalar*[2] göze ilişirdi. Sualtındaki ketencik kümeleri arasına saklanan *çapakbalığı*[3] sürülerinin yanından süzülüp giderlerdi. Yaşam alanları Nokobee Gölü çevresinde geniş bir bölgeye yayılmış olan beş orta boy timsah kıyıda güneşlenirdi. Türleri yüzyıllardır maruz kaldıkları zulme alışık olduğu için uzaktan yaklaşan herhangi bir insanı fark etmeleri, büyük bir gürültüyle suya atlayıp gözden kaybolmalarına yeterdi. Sağanak yağışların ardından geceleri, suda yaşayan dev bir semender türü olan *yılanbalığı semenderleri*[4] taşan sularda sinsi sinsi dolaşarak kerevit ararlı. Zehirli su mokaseni dahil, altı suyılanı türü sahil şeridinin bitki ör-

1 *Esox* (yay. hzl.)
2 *Apalone spinifera* (çev.)
3 *Abramis brama* (çev.)
4 *Amphiuma* (çev.)

tüsü arasında ve sığ sularda kurbağa ve küçük balık avına çıkardı. Nokobee Gölü beş bin yıl önce neyse o halde kalan, bozulmamış bir su ekosistemiydi.

Nokobee Gölü'nün kuzey ucunda, sık bir örtü oluşturan *geniş yapraklı hasırotları*[1] ve *ludwigialar*[2] içinden geçen bir dere akardı. İsimsiz bu dere iki yanında uzanan bir sürü çiçekli bodur ağaç türüyle içi içe geçmiş ağaç dallarının gölgesinde ilerlerdi. Kıvrıla kıvrıla kuzeye doğru yol alan dere Chicobee Nehri'yle birleşirdi. Chicobee, Alabama-Florida sınırını oluşturarak coşkun sularıyla dosdoğru güneye akan ve Perdido Koyu'na dökülen Perdido Nehri'nin bir koluydu.

Karaya doğru yer yer girinti yapan Nokobee Gölü'nün sahil şeridinde bir düzine küçük koy vardı. Her biri sucul otlar, sazlıklar ve çiçekli çalılıklarla çevriliydi. Bunlardan en büyüğü gölün güney ucundaki Ölü Baykuş Girintisi ya da yaşlıların hâlâ adlandırmaktan hoşlandığı gibi Ölü Baykuş Bataklığı'ydı. Girintinin adının böyle anılması Güneyli alışkanlıkları açısından bile tuhaftı. Yaygın bir inanca göre bu sadece bir haritacı muzipliği veya bir ihtimal Dale Arle, hatta belki de Dale Errol'un ta o zamanlarda yaptığı bir kartografik baskı hatasıydı. Alabama'nın Jepson İlçesi'nde genellikle kısaca ifade edildiği gibi Savaş'tan önce hem Arle'lar hem de Errol'lar yaşamıştı. Dale Arle (veya Errol) kısmen esrarengiz biriydi. Anlatılanlara göre, 1700'lerin sonlarında Körfez Kıyısı'ndan bir kayıkla kuzeye doğru, Escambia'nın doğusunda ve ona paralel olarak uzanan Blackwater Nehri üzerinden, taşkın yatağı ormanını izleyerek keşfe çıkmıştı. Ondan kalan yazılı bir şeyler vardıysa 1883'teki Jepson İlçe Adliyesi yangınında yok olduğu için sözlü geleneğe göre, bir süre Nokobee Gölü'nün güney

1 *Typha latifolia* (çev.)
2 *Ludwigia peruviana: Sulak yerlerde yetişen ve çuhaçiçeğine benzeyen bir çeşit çiçekli bitki* (yay. hzl.)

ucunda kamp kurmuştu. Gerçekten gittiyse neden oraya gittiği veya ne bulma umudunda olduğu bilinmiyor.

Başka bir adla anılması için artık çok geç olan Ölü Baykuş Girintisi, mısır tarlalarından başlayıp geride son örnekleri kalan çıralı çam koruluğuna kadar uzanan toprak bir yolun sonundaydı.

Küçük koyda en çok dikkat çeken vahşi yaşam, eğer bu bulanık zoolojik kavramı azıcık esnetmeme izin verirseniz, bir karınca türüne aitti. Bu türün kolonileri göl kıyısında tepecik şeklinde göze çarpan yuvalar inşa ederdi. Tür eskiden de şimdi de geniş bir alana yayılmış olmasına rağmen rastlandığı bölge Körfez Kıyısı Düzlükleri'yle sınırlıydı. Nokobee Gölü'nün çevresindeki çıralı çam koruluklarıyla birlikte görülen türün en yoğun olduğu saha da Ölü Baykuş Girintisi'ydi. İyi havalandırılmış kum, kil ve humus karışımı bu toprak, bölgesel bitki ve böcek yaşamı için idealdi. Yuva ağızlarının güneş ışınlarına açık olması karıncalara hem baharda hem de ılık ve kuru havalarda güne erken başlama fırsatı veriyordu.

Bu karınca tepelerinin, kayda geçirmeyi seçtiğim tarihte özel bir yeri var. Bunlar sadece Raphael Semmes Cody'nin hayatında esaslı rol oynamakla kalmayacak, bundan da önemlisi Nokobee doğasının ölüm kalım meselesinde de belirleyici olacaktı.

Ölü Baykuş Girintisi'nin nispeten bir açıklık olması insanlara özgü faaliyetlerin sıklığından değildi. Hem çok eski bir oluşumdu, hem de doğaldı. Girintinin çevresindeki saha, gölün batısından ta William Ziebach Ormanı'na kadar uzanan daha geniş bir çıralı çam yaşam alanının uzantısıydı. Zemini otsu bitkilerle kaplı iğne-yapraklı ağaçlık, ormandan çok savandı. Gövde çapları boy boy olan çam ağaçları seyrekti. Yaşlı olanlar yassı tepeliydi, körpe olanlarsa araziye kümeler halinde yayılmıştı. Çamlar arasındaki boşluklar da Bermuda otu öbekleriyle, çeşitli kara bitkilerinin

–kroton, *mekkesazı*[1], *it papatyası*[2], *orman kılçıkotu*[3], *ayıotu*[4], *Florida kızılcığı*[5] ve çok daha fazlasının– sergilendiği bir botanik bahçesi gibiydi. Bunlara ana dilleri İngilizce olan göçmenlerce pek hoş isimler yakıştırılmıştı. *Bataklık çamı*[6], *mersinyapraklı çobanpüskülü*[7], *cyrilla*[8], *çobanpüskülü*[9] ve *gölet servisi*[10] gibi bitkiler orada burada kümeler oluşturarak kubbe adı verilen çiçekli ağaç adacıklarını meydana getiriyorlardı. Su seviyesinin altındaki bu adacıklar mevsimine göre su altında kalıyordu. Yüzeysel bir incelemeyle bitki örtüsü seyrek görünse de çıralı çam savanı yine de Kuzey Amerika'nın biyolojik çeşitlilik bakımından en zengin botanik ortamlarındandı. Tek bir hektarda bile, hem de sadece toprağı örten en az 150 bitki çeşidi bulunuyordu. Çoğu bu ortamın endemik türleriydi. Diğer bir deyişle yeryüzünün başka bir yerinde olmayan türlerdendi.

Nokobee bölgesi, çıralı çam savanına özgü hayvan türlerinin tüm çeşitlerini barındırıyordu. Av köpekli ve çifteli avcıların pek düşkün olduğu Amerika bıldırcınları vardı. Sayıları azalıyordu. İşe bakın ki aşırı avlanmadan değil, insan topluluklarının çevresinde serpilip gelişerek sayıları gittikçe artan çakal ve diğer yırtıcı hayvanların saldırıları nedeniyle. Listede, yerde yaşayan böcekleri geceleri pusuya düşüren kedigözlü *Amerikan kuyruksuz kurbağaları*[11] da bulunuyordu. Çiftleşmek üzere kısa bir süre için yağ-

1 *Andropogon* (çev.)
2 *Eupatorium capillifolium* (çev.)
3 *Aristida stricta* (çev.)
4 *Xerophyllum tenax* (çev.)
5 *Cornus Florida* (çev.)
6 *Pinus serotina* (çev.)
7 *Ilex myrtifolia* (çev.)
8 *Cyrilla racemiflora* (çev.)
9 *Ilex* (çev.)
10 *Taxodium ascendens* (çev.)
11 *Scaphiopodidae* (çev.)

mur suyu birikintilerinde toplanıp lanetliler korosu gibi viyaklayarak birbirlerini çağırırlardı. *Kara kaplumbağaları*[1] başlı başına minyatür ekosistemler olan upuzun oyuklar açardı. Bu oyuklar da *karayılanların*[2], *kara kurbağası*[3] ve toprak altında yaşayan örümceklerin yumurtalarıyla beslenen bir karınca türü gibi tuhaf mahlûkların tercih ettikleri yuvalardı.

Nokobee bölgesi sakinleri arasında ender rastlanan, hatta soyu tükenmeye yüz tutmuş türler de vardı. Bunlardan en ünlüsü iri çıralı çam ağaçlarının tepelerindeki kovuklara yuva yapan *kırmızı kokartlı ağaçkakandı*[4]. Cüsse ve görünüm bakımından en gösterişlisiyse, arada sırada gelip geçen ayıların dışında, çok güçlü kaslara sahip karayılanıydı. Uzunluğu iki metreden fazla, gövdesiyse koyu çivit mavisiydi. Karayılanlar kaplumbağa oyuklarından ansızın ortaya çıkar, kendi türünün küçük üyeleri dahil çeşitli hayvanları avlayıp yutarlardı. Sürüngenler arasında, boyut ve görünüm bakımından tam zıt uçta olansa *yer skinkiydi*[5]. Yeraltında yaşayan bir tür kertenkele olan bu hayvanın en uzunu on beş santim kadardı ve zırhlı bir yersolucanına benziyordu. Bu tür kendini o kadar iyi gizliyordu ki uzman doğa bilimciler haricinde kimse onları fark edemiyordu.

Çıralı çam bölgesi hayvanlarının bu özgün kesimine bir de üç karınca cinsi eklenebilirdi: kara kaplumbağa oyuklarının örümcek yumurtasıyla beslenenleri, çam ağaçlarının gövde ve tepelerinde yaşayıp kırmızı kokartlı ağaçkakanlarının temel besini olan türü, kolonileri Nokobee Gölü'nün kıyısında yaşayan ve tepecikler inşa edenleri.

---

1 *Gopherus polyphemus* (çev.)
2 *Drymarchon couperi* (çev.)
3 *Rana capito* (çev.)
4 *Picoides borealis* (çev.)
5 *Plestiodon egregius* (çev.)

Nokobee Gölü'nün mükemmel güzellikteki ve biyolojik bakımdan zengin çam ovası bir zamanlar Meksika Körfezi sahil şeridine hâkim olan, doğal yaşamın geride kalan küçücük bir örneğiydi. Çamlık binlerce yıldır ovanın Carolina'dan Texas'a kadar uzanan yüzde altmışlık kısmını kaplıyordu. Genellikle ırmak ve dere kollarının aktığı koyaklarla yer altı sularının yüzeye çıkarken kalkerli toprağı oyarak oluşturduğu derin kör vadileri saran çiçekli ağaçlıklar haricinde çamlık uçsuz bucaksızdı. Çamlığı bölen bir de servi ağaçlarının baskın olduğu belli başlı akarsuların taşkın ovaları vardı. Kışın yağmur sularıyla dolup bahar sonunda kuruyan sulak çukur alanların içinde ve çevresinde gelişen sayısız bitki kubbesi bulunuyordu. Devrilmiş çamların çürüyen kök kalıntılarının bulunduğu yerlerse çok çeşitli hayvanın küçük çaplı yaşam alanı olmuştu.

Kızılderili kabileleri açısından çıralı çam savanı bir hayat pınarıydı. Buralarda kaynayan bizon ve akkuyruklu geyikleri avlıyorlardı. Öncü İspanyol kâşifler içinse Florida Çıkıntısı'ndan kuzey ve batıdaki bilinmeyen topraklara at sırtında ve zırhlarıyla hızla yol alabildikleri bir geçit olmuştu. On sekizinci yüzyılla on dokuzuncu yüzyılın başlarında ovanın büyük bir bölümü İngiliz ve Amerikan çiftçilerince talan edilmişti. İç Savaş'ın ardından, yarım yüzyıl boyunca savanın can alıcı gövdesini oluşturan ve doğal bütünlüğünü koruyan ağaç türlerinin nerdeyse tamamı kesilip yok edilmişti. Çıralı çam kesimi kolay bir ağaç türü olma talihsizliğine sahipti. Üstelik kerestesi *sekoya*[1], servi ve *veymut çamı*[2] gibi Kuzey Amerika'nın en makbul keresteleri arasındaydı. Ağaçların kesilip biçilmesiyle telef olan bitki örtüsü, toprak ve hızarhane sahiplerine büyük servetler kazandırmıştı. Kereste kralları hem

1 *Sequoia sempervirens* (çev.)
2 *Pinus strobus* (çev.)

Güney hem de Kuzey şehirlerinin yatırımcılarını zengin etmişti. Sömürge tipi malikâneler inşa ettirerek Güney'i o yoksulluk batağından kurtarmışlardı. Gelgelelim işleri bittiğinde arkalarında bir kök yığını bırakmışlardı. Zamanla bu harap edilmiş ormanı karasakız çamı ve *sarıçam*[1] ağaçları sarmıştı. Aralarda da çoğunlukla çiçekli çalılar yeşermişti. Ölü Baykuş Girintisi'ndeki el değmemiş çıralı çam fundalığıyla Nokobee Gölü'nün doğu sınırını çevreleyen ikincil bitki örtüsünü bunlar oluşturuyordu. Ancak gölün batısından Ziebach Ulusal Ormanı'na doğru üç kilometre boyunca uzanan çıralı çam çayırı ilk haline yakın kalmıştı.

Tuhaf gelebilir ama yangınlar eskiden beri kadim çıralı çam savanının dostudur. Yıldırımlar insan müdahalesinden bağımsız olarak sıkça yangına neden olur. Alevler ağır ağır topraktaki humus içinde yayılır. Yüzeydeki zengin ve çok çeşitli bitki örtüsü düşük yoğunluktaki ısı sonucu yanıp kül olmaz. Hatta gelişmesi ve hâkim konumunu sürdürmesi için birkaç yılda bir buna ihtiyacı bile vardır. Kendisi de deneyimli bir ekolojist olan eşim Alicia'yla birlikte Nokobee yöresinde yıllarca incelediğimiz olgu buydu. Tuttuğumuz ayrıntılı kayıtlar sayesinde doğal yangınların söndürülmesinin arsız ağaç ve çalıların her tarafı sarmasına, bunların da düzlüğün asıl bitki örtüsünü boğmasına neden olduğunu doğrulamıştık. On yıla kalmadan, diğer çalı ve bodur ağaç türleriyle birlikte, karasakız çamı ve sarıçam, *su meşesi*[2] ve *defneyapraklı meşenin*[3] baskın olduğu gür fundalık yöreyi ele geçiriyordu. Yeni ormanlık bölgenin zeminini kısa zamanda kalın bir dökülmüş yaprak ve dal parçaları tabakası kaplıyordu. Tabakanın önemli bir bölümü yüzeyden hava alacak ve çabucak kuruyacak kadar yukarıda kalıyor ve çıra gibi oluyordu. Başlayan bir yangınla ko-

1 *Pinus taeda* (çev.)
2 *Quercus nigra* (çev.)
3 *Quercus laurifolia* (çev.)

layca tutuşunca alevler kontrolden çıkıyordu. Şiddetlenen yangın bodur ağaçların tepelerine kadar tırmanıp, yol ve dereleri aşıp büyük bir alanda biyolojik yıkıma yol açıyordu.

Yıldırım kaynaklı yüzey yangınlarıyla sürekli yenilenen çıralı çam savanı bir ekosistem olarak binlerce, belki de milyonlarca yıldır varlığını korumaktaydı. Zengin bir bitki örtüsüyle buna tam uyum sağlayan hayvanların evrimini bu doğa parçasının istikrarı ve insaflı koşulları mümkün kılmıştı. Ne var ki yüzey yangınıyla başlayan yenilenme süreci bir kez aksadığında ekosistemin tüm dengesi bozuluyor ve eski haline de kolaylıkla getirilemiyordu. Bu denge çok hassastı. Elde kalan da bir çırpıda yok olup gidebiliyordu.

. 12 .

RAPHAEL SEMMES Cody, Nokobee havzasıyla daha küçük bir çocukken bağ kurmuştu. Hafta sonu piknikleri için ebeveynleriyle birlikte Ölü Baykuş Girintisi'ne gelirdi. Ainesley ve Marcia göl kıyısında oturur, sigara içip sohbet ederlerdi. Arada sırada da çapak balığı ve *benekli levrek*[1] için olta atarlardı. Küçük Raff da kendi başına dolaşmak için serbest kalırdı. Annesi buna izin verirken hep aynı makul tembihte bulunurdu.

"Sakın gözden kaybolma. Sana seslendiğimizde hemen döneceksin, duydun mu? Sudan uzak duracaksın. Çalıların arasına girmeyeceksin. Yılanlara dikkat et! Yılan görürsen koşarak geri geleceksin!"

Sonraları bana ve Alicia'ya itiraf ettiği gibi Raff, elinden geldiğince yakalanmadan emirlerin hiç birine uymamıştı. Oyun arkadaşı ve pilli oyuncaklardan mahrum bırakılıp doğanın içine salıverilen tüm küçük çocukların yaptığı işe girişmişti. Bu durumdaki bütün çocuklar keşfe çıkar. Avcı-toplayıcı olurlar. Eğer korkusuzlarsa ki Raff çocukça bir cesarete sahipti, hayvanat bahçesinde canlısını veya bir kitap ya da televizyonda resmini görmedikleri, ismini dahi bilmedikleri türde bir sürü mahluk bulurlar. Yanı başında, tuhaf ve daha önce görmediği bir şey olduğunda, her bitki

1 *Micropterus salmoides* (çev.)

ve hayvan çeşidi küçük bir çocuğun gözünde merak uyandıran bir varlıktır.

Raff, Nokobee'de tesadüf eseri yoğun bir kendi kendini yetiştirme sürecine girmişti. Daha yeni yürümeye başladığında, orman kıyısındaki ölü yapraklar üzerinde düz bir hat izleyerek hızla koşan bir *karınca arısı*[1] görmüştü. Eşekarısı büyüklüğündeki böceğin sırtı kırmızı ve sarı tüylerle kaplıydı. Onun bir karınca olmadığını bilmiyordu. Bir kanatsız asalak yabanarısıydı. Larvalarını içlerine bırakacağı kınkanatlı böcek kurtçukları arayan bir dişiydi. Raff ganimeti için yerinden fırlamış, çömelmiş ve onu eliyle yakalamıştı. Karınca arısının yarım santimden uzun iğnesini fark ettiği an dehşete kapılmıştı. Fırlatıp attığı yabanarısı hiçbir şey olmamış gibi yoluna devam etmişti. Arının soktuğu eli fena halde yanıyordu. Yere oturup acıdan, onu kimse duymasın diye de sessizce ağlamıştı. Bir saat sonra ebeveynleriyle yeniden buluştuğunda eli hâlâ zonkluyordu ama hiçbir şey söylememişti. Hikâyeyi anlatsaydı ilerde ebeveynlerinin onu dizlerinin dibinden ayırmayacaklarından emindi.

Karınca arısı Raff'a doğabilmin temel bir kuralını öğretmişti: Senden korkmayan renkli mahlûklara asla bulaşma. Bir başka vesileyle Cody ailesinin teriyer cinsi köpeği de avludan geçen parlak siyah beyaz çizgili kürkle kaplı bir kokarcadan aynı dersi almıştı. Tavşan büyüklüğündeki bu hayvanlar gündüz vakti çim ve dökülmüş yapraklar arasında, hırıltılar çıkartarak yiyecek ararlar. Vahşi olmalarına rağmen düşmanlarını umursamazcasına sakin hareket ederler. Eğer bir köpek bunlardan birini yakalamaya yeltenirse, ne sivri dişleriyle onu ısırır ne de ustura keskinliğindeki pençeleriyle derisini yırtar. Bunun yerine uzun kuyruğunu kaldırıp köpeğin üstüne anüsündeki salgı bezlerinden ağır kokulu *merkaptan*[2]

1 *Mutillidae* (çev.)
2 *Merkaptan*: çürük yumurta kokulu metanetiyol gazı. (çev.)

fışkırtıverir. Sinen leş kokusu günlerce çıkmaz. Bazı köpek sahipleri hayvanın tüylerini domates suyuyla silip kokuyu çıkartmanın mümkün olduğunu söyleseler de ben emin değilim. Hiç köpeğim olmadı ve kokarcalardan hep uzak durdum.

Biraz daha büyüyünce, bir yaz günü öğlen yemeği için hepimiz bir masanın etrafında toplanmışken Raff karınca arısı hakkında ilginç bir soru sordu.

"Fred Amca, parlak ve canlı renkleri bir böceğin zehirli iğnesinin de olması demekse neden kelebeklerin iğnesi yok?"

Bu soruya hemen bir cevap yetiştirmekte zorlandım.

Aklıma gelen, "Kelebekler uçup kaçabilirler," demek oldu. "Karınca arıları uçamaz. Yapabilecekleri tek şey seni sokmak, böylelikle sana bir ders vermek. Kelebekleri kuşlar yakalayabilir tabi ama onlar da başka bir şekilde derslerini alırlar. Bazı kelebek türlerinin tadı berbattır. Zehirli olanları bile vardır. Bu sayede kuşlar hangilerinden uzak duracaklarını öğrenirler. Ölü Baykuş Girintisi civarında uçuşan en güzel kelebeklerin bir kısmı böyledir."

Raff, karınca arısı yazının ilerleyen günlerinde başının üstünden geçen bir kızıl omuzlu şahin görünce şaşıp kalmıştı. Hayvan pençelerinden biriyle ölü bir tarla faresi taşıyordu. Bir hafta sonra kurbağa yutan bir suyılanına rastladı. Öğrendiği, doğada hayvanların öldüğü ve bazılarının yaşamak için öldürdüğüydü.

Raff, çürüyen küçük ağaç gövdelerini ters çevirdiğinde altına saklanan yüzlerce böcek ve diğer küçük mahlûku keşfetmişti. Gizlendikleri yer ortaya çıkınca bunlardan bazıları donup kalıyordu. Bazıları da sıçrayıp kaçıyor veya yakınlardaki bir kuru yaprak yığını arasına saklanmak için koşuşturuyordu. Kabuklulardan, çoğunlukla top böcekleri de denilen tespih böcekleri ve bin-bacaklılar diye de bilinen kırkayaklar top gibi yuvarlanıp zırhlı birer küreye dönüşüyordu. Genellikle yüz-bacaklılar adı verilen çıyanlar da güvenli bir yere doğru minyatür yılanlar gibi sürünüp giderler, gövdelerini

gizleyebilecekleri ilk cismin altında da durup kalırlardı. Bu küçük hayvanların hiçbiri Raff'a saldırmamıştı. Hepsi ondan korkmuştu.

Raff hiçbir şeyden kaçmıyor, "yapış yapış" sümük damlayan sümüklüböcekler bile onu pes ettirmiyordu. Aksine ağaç gövdeleriyle diğer çer çöpün altını tekrar tekrar eşelemekten hiç bıkmıyordu. Her gezisinde yeni bir şey ortaya çıkıyordu. Doğadaki çoğu hayvanın çok küçük olduğunu ve yer altında yaşadığını öğrenmişti. Örümcekleri kavanozlara koyup ağ örmelerini izliyordu. Karmaşık yer altı tünellerinde yaşayanların genellikle irili ufaklı ve çeşitli renklerde karıncalar olduğunu fark etmişti. Onlardan bir kısmını toprak dolu bir kavanoza doldurup tünel açmalarını seyretmişti.

Raphael doğanın tıkır tıkır işlediğini çünkü bir düzeni olduğunu ve bu düzenden de güzellik doğduğunu öğrenmişti. Küçük kuşlar sabahları şakırdıyordu. Ağustosböcekleri akşamüstleri cırlıyor, ateşböcekleriyse geceleri törpü gibi sesler çıkarıyordu. Cırcırböcekleri alacakaranlıkta ortaya çıkıp otların arasında cırcır ötüyorlardı. *Fener sinekleri*[1] de gece karanlığında uçuşurken ışık saçan karınlarıyla bir yanıp bir sönerek mehtapsız bir gecede yıldızlardan daha fazla parlıyordu. Raff, zamanla her mahlûkun bir saati olduğunu anlamıştı. Günün her saatinde kimi oyuncular bir köşeye çekilirken yenileri ortaya çıkıyordu.

Raff'ın öğrenim sürecinin önemli yanı doğal olmasıydı. Ayrıca tarihöncesi çağlardaki gibiydi. Bu çağlarda, iki yüz bin yıl ya da daha fazla bir süre insanlar hayatta kalabilmek için çok şey öğrenmek zorunda kalmışlardı. Bu dönemde onlar da aynen Raff'ınki gibi bir yol izlemişlerdi. Taş devri ebeveynleri bildiklerini anlatabilirlerdi ama kalıcı, yazılı bir bilgi bırakamazlardı. Matematik hünerleri sayı saymakla sınırlıydı. Sayabiliyorlardıysa, belki "bir, iki, çok" diyebiliyorlardı, o kadar. Kabile sınırları dışına na-

1 *Fulgoridae* (çev.)

diren ve büyük risk alarak çıkıyorlardı. Coğrafya bilgileri bir ırmak kıyısına, bir dağ sırtına veya ormanın geçit verdiği yere kadar uzanıyordu. Bu sınırların ötesinde dilleri de giyimleri de farklı birileri yaşıyordu. Yöre halkının söylencelerine göre bunlar tuzakçı, insanı zehirle öldüren yamyamlardı. Onlar şeytanın köleleriydi.

Buna rağmen taş devri insanlarının cehaleti tüm yaşamı kapsamıyordu. Hayatta kalabilmek için kabilenin, yakın çevresindeki tüm önemli bitki ve hayvanlar hakkında neredeyse ansiklopedik bilgiye sahip olması zorunluydu. Canlıları birbirlerinden doğru bir şekilde ayırt edebilmek için yüzlerce, hatta binlerce türe isim takmaları gerekiyordu. Bu bilgilerin tamamına sıradan kabile üyeleri hâkim olamayınca kabilenin canlı arşivleri durumundaki ihtiyar heyetine ve şamanlara başvuruluyordu.

Her ne kadar bitki ve hayvan türlerinin çoğunun ruhu olduğuna inanılsa, onlara efsanevi hikâyeler atfedilse de onlar hakkındaki işe yarar bilgiler doğruydu. Bu bilgiler sürekli olarak deneyim yoluyla sınanıyordu. Bilgilerdeki en ufak yanlışlık bir felakete yola açabilirdi. Tüm çocuklar, günümüzün çocuklarının asla sormayacağı soruların cevaplarını biliyordu. Kamufle olmuş *engerekler*[1] avlarını nerede bekler? Mantar çeşitlerinden hangileri yenebilir, hangileri öldürücüdür? Kuraklık dönemlerinde hayatta kalmamızı sağlayan ve toprak altında yetişen yumru kökleri nerede bulabilirsin? Su bulmak için nereyi kazmalısın? Tüm bunlar çocuklar tarafından karşılıklı konuşma ve örnek alma yoluyla edinilen, bir başlarına ve dikkatli bir şekilde yaptıkları bireysel keşiflerle de pekiştirilen önbilimdi.

Raff'ın kendi kendine gördüğü Nokobee eğitiminin niteliği işte buydu. Oysa ebeveynleri bunu anlamsız bir çocuk oyunu sanıyordu. Eğlenceliydi ve bu yüzden zihnin işleyiş şekline çok uygundu.

1 *Viperidae* (çev.)

Günümüz sınıf ve ders kitaplarında ihmal edilen ama genlerin gerektirdiği doğal bir süreçti. Onun akıl hocası Fred Norville Amca'sı olarak ona, *Bir kurbağayı tanımanın en iyi yolu hangisidir?* diye sorabilir ve, *Okumakla olmaz,* derdim. *Resmini görmek ya da eline almakla bile mümkün değil. Bir kurbağa hakkında tam anlamıyla ve kalıcı biçimde bilgi sahibi olmak için onu doğal ortamında bulmalısın, izlemelisin, bağırışını dinlemelisin. Yaşam ortamını incelemelisin, Raff. Nerede durmayı seçtiğine önem vermeli, onu takip etmeli, onu yakalamalı, bir kavanoza koymalı ve bir süre orada tutmalısın. Onu kavanozda gözlemelisin, sonra da onu bulduğun yerde su kıyısına bırakmalısın, sıçrayıp suya dalmasını ve gözden kaybolmasını izlemelisin. Bu öğrenim yoluyla kurbağa bir daha aklından çıkmaz. İlave bilgileri bilim, edebiyat ve efsanelerle okulda bulabileceklerinden edinebilirsin. Aslında kurbağa hakkındaki bilgilerin çoktan tüm gerçekliğiyle zihninde yer etmiştir. Ayrıca o kurbağayı herkesten daha çok önemser hale gelirsin.*

Raphael Semmes Cody'nin dünyayı kendi gibi görenlerle birlikte olmak isteyeceği belliydi. Ben de onu bu yönde cesaretlendirdim. Nitekim ilk fırsatta, on ikinci yaş gününde Amerikan İzcileri'ne katıldı.

Annesi de babası da bu kararından memnundu. Ayrıca ben de tasvip ettim.

"Bu sana başkalarıyla iyi geçinmeni öğretir," demişti Ainesley Raff'a. "Haddinden fazla yalnız başına kalıyorsun. Hem artık çocukluğu bırakır, yetişkinlere özgü bir şeyler öğrenirsin. Liseden mezun olduğunda eğer orduya katılmayı düşünürsen, bu *West Point*[1] veya benzeri bir yere girebilmeni de sağlar."

---

1 *West Point*: New York, West Point'teki ABD Harp Okulu'nun kısa adı. (çev.)

Marcia, işin ordu yanına pek meraklı olmasa da oğlunda bir heves işareti görmekten ve bunun ona erkenden sağlayabileceği itibardan ötürü mutluydu.

Delikanlılığımın son günlerine kadar üye kalmış ve *Eagle Scout*[1] unvanına sahip eski bir izci olarak hiçbir şey beni bundan daha fazla sevindiremezdi.

Nokobee'de yeniden bir araya geldiğimizde, "Şunu anlamalısınız ki bu kuruluş tam Raff'a göre," dedim Ainesley ve Marcia'ya. "O açık havada olmaya bayılan bir çocuk. Yaşıtlarıyla kıyaslandığında daha şimdiden inanılmaz düzeyde bir doğa bilgisine sahip. Çabucak uyum sağlayacaktır. Belki yanılıyorum ama çok başarılı olacağından da eminim."

İnsan davranışlarını sezmekte pekiyi olduğumu söyleyemem ancak bu sefer haklı çıkmıştım. Amerikan İzcileri, Raphael Semmes Cody'nin itici bulacağı bir acemi birliği değildir. Orada erkek çocukların normal olarak nefret edeceği programlı sınavlar yapılmaz. Ne zekanıza, yeteneğinize veya kişisel çabanız dışındaki bir özelliğinize göre sınıflandırılırsınız ne de bunlar yüzünden küçümsenirsiniz. Çaba ve başarılarınızla yükselirsiniz. Nasıl ve nereye kadar olacağı da tamamen size bağlıdır. Yeni İzci basamağından İkinci Sınıf'a, oradan da Birinci Sınıf'a, Yıldız'a, Hayat'a ve nihayet Kartal Avcısı'na kadar... Basamak sınavlarını geçmek de sizin elinizdedir. İlkinde başarısız olmanız sorun değildir. İzci liderlerinden biriyle birlikte üstünde biraz daha çalışıp yeniden denersiniz.

Raff kendi başınayken de küçük gruplar içindeyken de hızla sivriliyordu. Gelişmesini her basamakta oymakbaşına bildiriyordu. Başarının ödüllendirilmesi, ergenlik çağındaki bir gencin zihin yapısının sistemli bir şekilde geliştirilmesine uygundu. Liyakat nişanları bir basamaktan ötekine adım adım ilerlemeyi sağlıyordu.

---

1 *Eagle Scout*: Amerikan izciliğinde Kartal Avcısı anlamına gelen ve sahip olunabilecek en yüksek unvan. (çev.)

Raff mutluluktan uçuyordu. İzcilik onun yetenek ve tutkularına çok uygun açık hava faaliyetlerini de kapsıyordu. Yüzme, cankurtaranlık, yürüyüş, kampçılık, öncülük, ilk yardım, zooloji, botanik ve böcekbilim. Hepsinde ustalaşmış ve üniformasının fularına her geçen gün yeni bir nişan eklenmişti.

İzcilik ona önemli bir başka şey daha kazandırmıştı. Raff'ın farkında olmadan kendisini hazırladığı hayatı meşrulaştırmıştı. İzcilik, Nokobee Gölü'nün vahşi doğasını manevi ve sosyal bakımdan kutsamıştı.

· 13 ·

BİR YAZ günü ailesine, insan ırkından herhangi birinin bu adla anılması mümkünse, Raphael Semmes Cody'nin bir Nokobee Gölü vatandaşı olduğunu söyledim. Zamanla bu vahşi dünyayı evinin sekiz kilometre yarıçaplı çevresinden de, gittiği okulların sınıf ve spor sahalarından da iyi tanımıştı. Bu arazi parçasına sanki sahibiymiş gibi bağlıydı. O düşünce dolu zihninin nadiren gezindiği derinliklerinde, günlük hayatta başarısız olduğu herhangi bir an vahşi Nokobee kulübünün ömür boyu sürecek üyeliğinde teselli bulabileceğini hissediyordu.

Raff kaçınılmaz bir şekilde, olgunlaştıkça bir doğa kâşifi ve bilimadamı oldu. Yabani açelyaların ne zaman çiçek açacağını bildiği gibi *köpek suratlı kükürt kelebeği*[1], *Agraulis vanillae* ve diğer kelebeklerin hangi çiçekleri tercih edeceğini veya hangi semenderlerin sel derelerine ve ne zaman geleceğini öğrenmişti. Kaplumbağaların derin kumlu oyuklarına hangi tuhaf mahlûkların dadanacağından haberdardı. Karakurbağalarıyla beslenen *domuz burunlu yılanların*[2] sırlarına ortak olmuştu. Bunlar zehirli çıngıraklıyılanlara tıpatıp benzemekle birlikte, aslında insanlar için

1 *Coltas (Zerene) cesonia* (çev.)
2 *Heterodon* (çev.)

kuru ağaç dalı kadar zararsızdılar. *Kırmızı kuyruklu skinkler*[1] ve diğer kertenkelelerin de zararsız olduğunu anlamıştı. Zaten bunlara dokunmak mümkün değildi. İnsandan rüzgâr gibi kaçarak kırılıp düşmüş ağaç dalı yığınlarındaki köşelerine gizlenirlerdi. Çıralı çam saçaklarında yaşayan kırmızı kokartlı ağaçkakanlar karınlarını genellikle buralara yuva yapmış olan milyonlarca karıncayla doyururdu. Gölün sığ sularında dolaşan *golyan balığı*[2] sürülerinin sahilde devriye gezen beş timsahın besin zincirinde yer almamak bakımından pek şansları yoktu.

Bir zamanlar batak kamışlıklarda yuva yapan *Bachman ötleğenlerinin*[3] artık soyu tükenmişti. Türünün son örneğinin 1965'te görüldüğü söyleniyordu. Bir ihtimal tümüyle yok olmamışlardı. Raff soylarının gerçekten tükenmediğine inanıyordu. Belki de onun gibi bir doğa meraklısının şansı yaver giderdi. Nokobee'de harcadığı onca vaktin karşılığı olarak böcek vızıltısı benzeri ötüşlerini duyar, hatta belki sağ kalanlardan biri gözüne ilişirdi.

Söylentilere göre Amerika'nın en iri ağaçkakanı olan *fildişi gagalı ağaçkakanın*[4] da soyu tükenmişti. Ancak bundan kim emin olabilirdi ki? Doğrulanmasa da, Nokobee'nin doğusundaki Choctawhatchee taşkın yatağı ormanında görüldüğü haberleri vardı. Raff umutluydu. Bana, belki de onun oyuncak flüt sesine benzer o bariz kesik kesik ıslıklarını fark edebileceğini söylüyordu. Sonra da kuşun ağaç kabuğunu didiklerken çıkarttığı o gürültülü çifte vuruşu duyacaktı. Sıyırdığı kabuğun altındaki böcek kurtçuğunu ileri uzattığı diliyle yakalayacaktı. Başını kaldırıp yaprakların arasından baktığında bir çift ağaçkakanın gagalarıyla ölü çiçekli ağaç gövdelerine vurup durduğunu görecekti. Kaynak kitapların-

1 *Plestiodon gilberti rubricaudatus* (çev.)
2 *Leuciscinae* (çev.)
3 *Vermivora bachmanii* (çev.)
4 *Campephilus principalis* (çev.)

da yazılı olduğu gibi, uzun beyaz gagalarını darbeli matkap gibi kullandıklarını, kanat üstlerindeki parlak beyaz tüyleri net bir şekilde fark edecekti. O zaman neden onlara bazen "Aman Tanrım" kuşu denildiğini de anlayacaktı. Rivayete göre, göçmenler ilk kez bunlardan birini gördüklerinde, "Aman Tanrım, bu ne?" demişlerdi.

Sorulduğunda Raff, Nokobee'deki ormanın herhangi bir şehir içi caddeden daha güvenli olduğunu söylerdi. Yine de buranın Disney Dünyası'nın gerçek hayatın canlandırıldığı herhangi bir bölümüyle uzaktan yakından ilgisi yoktu. Bu ormanda hiçbir şey yapmacık değildi. Var olan hiçbir şeye insan eli değmemişti. Güney'de bunun gibi doğal yaşam alanları binlerce yıldır, insanlar daha Kuzey Amerika'ya ayak basmadan önce de vardı. Ne insan eliyle ne de insan aklıyla buranın en ufak parçasının benzerini yapmak mümkündü.

Raff on üçüne bastığında, Ainesley ona 1938 model Red Ryder marka levyeli bir havalı tüfek hediye etti. Tüfek Raff'ın Nokobee bölgesi hayvanlarıyla olan ilişkisini değiştirecekti. Tüfekle 650 adet *BB*[1] yani küçük madeni bilye atılabiliyordu. Ateşleme levye mekanizmasıyla oluşturulan hava basıncıyla gerçekleşiyor, her seferinde tek atış yapılabiliyordu. Eline alır almaz Raff kişisel bir silaha sahip olma fikriyle kendinden geçti. Babasının, üç yıl önce ödünü patlatan el topu büyüklüğündeki çiftesine benzemiyordu. Red Ryder boyuna bosuna uygundu. Daha da önemlisi *ona*, Raphael Semmes Cody'ye aitti. Aşina olmadığı ilkel bir duygu patlaması yaşadı. Silah güç demekti; ne hak edilen ne vaat edilen, sadece bir elden ötekine ansızın aktarılan bir güç.

Marcia Red Ryder'ı ilk gördüğünde Raff tüfeği çapraz tutmuş,

1 Saçmaya yakın boyutlarda bir tür havalı silah cephanesi olan *Ball Bearing* teriminin kısaltılmışı. (çev.)

ağırlığının ve dengesinin keyfine varmaya çalışıyordu. Başını ellerinin arasına alıp haykırdı: "Ainesley, *Tanrı* aşkına sen ne yaptın?"

Raff, ona rahatsızlık veren silahı annesi daha fazla görmesin diye arkasını döndü.

"Bana söz vermiştin. Bana *söz vermiştin*! Ölsün mü istiyorsun? Olmadı birini mi öldürsün?"

Ainesley başını salladı. Şaşkındı. Ellerini yalvarır gibi karısına doğru uzattı. Niyeti onun gönlünü almaktı.

"Yo, yo, yo," dedi, "anlamıyorsun. Bu gerçek bir silah değil ki. Bununla kimsenin canı yanmaz. Bununla hedeflere sadece küçük BB'ler atılabilir. Bunlar birine rast gelse bile hafif bir şişkinlikten başka bir şeye neden olmaz."

Marcia hemen cevabı yapıştırdı: "Birini kör edebilir!"

"Hayır, hayır. Böyle bir şey olmaz. Beni dinle. Birini herhangi başka bir şeyle de yaralayabilirsin. Bir tornavidayla bile. Bir kalemle bile, Tanrı aşkına. Raff'ın tek yapması gereken biraz dikkatli olmak. Silahlarla ilgili bir şeyler öğrenmesinin zamanı geldi geçiyor. Böyle şeylerle ilgili artık bir parça sorumluluk almalı."

Raff, hazinesini nereye saklayacağını düşünerek, hissettirmeden odadan çıktı. Öyle ya, bu kavga aleyhine de sonuçlanabilirdi.

Marcia, "Sana en az bin kere söylemiştim," diyerek yeniden Ainesley'in üstüne vardı. "Onun bir vahşi gibi büyümesini istemiyorum. Raff'ın daha iyi bir hayatı olsun istiyorum. Dahası bunun için bizzat uğraşırken, yaşı ilerlediğinde bu çevreden daha güvenilir bir yerde yaşamasını istiyorum."

"Yani, Mobile'da kahrolası gösteriş düşkünü ailenle birlikte yaşamak istiyorsun. Benimkiler sana yetmiyor değil mi?"

Ainesley hemen kendini toparladı. Kavgayı bu kadar büyütmeleri doğru değildi. Hem de Raff'ın önünde; üstelik konusunun da o olduğu bir münakaşayı.

"Duygularını anlıyorum," dedi. "Ayrıca üstüme alınmayaca-

ğım. Aklını başına topla, olmaz mı? Mobile'da değil burada yaşıyoruz ve ben hayatımı Clayville'de kazanıyorum."

Onun duraksadığını gören Ainesley, bastırdıkça bastırdı. "Bak, Clayville'de Fırlama'nın yaşıtı çocukların yarısında bunun gibi bir BB tüfeği var. Eğer Mobile'ın merkezinde yaşasaydık iş başka olurdu ama biz burada Clayville'de oturuyoruz ve diğer çocuklar gibi normal bir şekilde büyümek Fırlama'nın da hakkı."

Ainesley ve Marcia yavaş yavaş sakinleşerek bir süre daha böyle atışmaya devam etti. Bu arada Raff odasına gitmişti. Konuşmaları da artık duymuyordu. Red Ryder'ı inceliyor, onda kalacağını hissediyor, bunun anlamını kavramaya çalışıyordu. *Bir asker, çavuş –hayır, bölük komutanı– Raphael Cody. Hücum eden düşman askerlerini teker teker vuran, pusuya yatmış keskin bir nişancı... Etrafta makineli tüfek takırtıları... Ödüllük bir erkek geyiğe vuruş mesafesinde yaklaşmış bir avcı, av arkadaşlarının hayranlık duyduğu biri, çok... dikkatlice... nişan aldığında onu izleyen... Güç sahibi bir erkek, bir kahraman...*

Münakaşa ani parlamalar, suskunluklar ve bunlar arasında gidip gelmelerle yarım saat daha sürdü. Sonunda anne ve babası bir uzlaşmaya vararak onu yanlarına çağırdılar. Raff, sadece arka bahçedeki tahta çite asılı hedeflere ve babasının gözetiminde ateş etme kaydıyla tüfeği muhafaza edebilecekti.

Akşam yemeğinden hemen sonra Raff, Red Ryder'ıyla birlikte arka bahçeye çıktı. Ainesley ona bir havalı tüfekle atış yaparken basitçe izlenecek yolu gösterdi. BB'leri fişek yatağına doldur, levyeyi kullanarak kur, nişan al, ateş et; levyeyi kullanarak kur, nişan al, ateş et. Bunları 650 kere tekrarla, sonra yeniden doldur.

Raff işi çabucak kaptı. Babası yol gösterdikçe, hindi avı sırasındaki çifte vakasından duyduğu utanç kaybolmaya yüz tuttu. Daha önce yaşadığı korkunun izleri de çok geçmeden silinmişti. Tetiği çekmekten ibaret bir hareketle uzak bir hedefi vurmaktan çok

keyif almıştı. Daha önce yaşamadığı ölçüde hâkimiyet kazandığı bir şeydi bu. Kesindi ve sapanla taş atmaktan çok daha iyiydi.

Atış yapmayı, Marcia arka kapıdan uzakta ev işleriyle meşgulken ertesi günü de sürdürdü. Bu kez yanında Ainesley yoktu. Nişancılığı giderek iyileşiyordu. Sonuca bakılırsa, Raff doğuştan keskin bir nişancıydı. Ainesley'in anlattığı eski zaman Güneylileri gibi keskin gözlü biri olduğunu düşünüyordu.

Raphael'in hayalleri kısa bir süre sonra onu arka bahçedeki Red Ryder'lıdan Nokobee'deki Red Ryder'lıya taşıdı. *Hakiki* bir avcı olabilirdi! Belki herhangi bir şeyi, öldürmesine gerek kalmadan sadece sersemletebilirdi. Sonra da onların kendilerine gelmelerini beklerdi. Nokobee'de hızlı hareket eden bir sürü küçük hayvan vardı. Bunları çıplak elle yakalamak neredeyse imkânsızdı. Kertenkelelerin en hızlılarından *Eumeces fasciatus*[1] ve *Cnemidophorus sexlinea*[2] o kadar atiktiler ki onları görmenizle gözden kaybolmaları bir oluyordu. Anında odun yığınlarının veya sık çalıların arasına kaçıyorlardı. *Yeşil Amerikan anolu*[3] gibi kertenkeleler çoğunlukla ağaç gövdelerine tünemiş halde görülüyorlardı. Sincaplar gibi, daha yaklaşırken, onları tutamadan, sağa sola ve yükseklere sıçrayabiliyorlardı. Su yılanlarıysa üç metre uzaktan hızla gölün sularına atlamak üzere tetikte bekliyor ve hemen gözden kaybolurdu.

Hayvanların kaçış stratejileri kalıtımsaldı. Ataları milyonlarca yıl yırtıcı hayvanlar tarafından, hem de Raff'tan daha hızlı koşanlarca sinsice izlenmişti. Bu gizlice izleme ve kaçış uzmanlarının çok azı salt insan gücüyle yakalanabiliyordu. Belki Raff artık onları istediği zaman avlayıp yakından incelemek üzere elinde tutabilirdi.

---

1 *Eumeces fasciatus: çizgili ve renkli bir tür kertenkele* (çev.)
2 *Cnemidophorus sexlineatus: altı çizgili ve çift kuyruklu bir tür kertenkele* (çev.)
3 *Anolis carolinensis:* deri rengini değiştirebilen bir tür kertenkele (çev.)

Raff annesine, arkadaşlarına göstermek için Red Ryder'ı Clayville Merkezi'ne götürmek istediğini söyledi. Güvence olarak da cephaneyi yani BB'leri annesine bırakmayı önerdi. Elbette cebindeki yedek toptan hiç söz etmemişti.

Annesi isteksizce de olsa izin verir vermez Raff tüfeği bisikletinin gidonu üstüne yerleştirip hızla evden uzaklaştı. Marcia'nın pencereden bakma ihtimaline karşı Atmore Caddesi'ne sapıp kasaba merkezine doğru yöneldi. İlk sokağın köşesine doğru ilerledi. Evin görüş alanı dışına çıkar çıkmaz bir sonraki köşeden doksan derece dönüş yapıp, bir sokağı da dikine geçip, Nokobee'ye doğru yol aldı. Yirmi beş dakika boyunca kuvvetle pedal çevirerek patika başına ulaştı.

Her zamanki gibi günün o saatinde Ölü Baykuş Girintisi'nde ondan başka biri yoktu. Gölün batı yakasındaki patikadan yürüyüp ormanın içine daldı. Başını yukarı çevirip gözünü bir bu yana bir o yana dikiyordu. Havalı tüfeği iki eliyle kavramıştı. Her an hava pompalayıp ateş etmeye hazırdı. Bir avcı gibi kendinden geçmişti adeta. Bir ileri bir geri, bir yukarı bir aşağı göz gezdiriyordu. Uygun hedef olabilecek herhangi bir hayvan için kulak kesilmişti. Ağla bile yakalanması zor, dev bir kükürt kelebeği patikanın üzerinde tam önüne çıkmış ama görünür görünmez de kaybolmuştu. Sonra da çiçekli bir çalı üzerine konmuştu. İri ve gösterişliydi ancak ona pek aldırış etmemişti. Yakınındaki bir karga sürüsü bağrışmaya başladı. Koparttıkları yaygaranın avcı eri için bir anlamı yoktu.

Bir skink ayağa fırladı, patika boyunca kısa bir süre için koşturup aniden durdu. Bir hedef! Raff donup kalmıştı. Tüfeği yavaşça ve dikkatlice ona doğrulttu. Ne var ki, hareketlerini dikkatle izleyen küçük kertenkele çalılıklara doğru depara kalkıp gözden kayboldu.

Raff patikanın ilerisinde, küçük bir çam ağacının gövdesine

tutunmuş duran bir yeşil Amerikan anolunu fark etti. İri bir erkek anoldu bu. Bölgesine sokulmakta olan bir başka erkeğe içgüdüsel tepkisini gösterip kızıl gerdanını bir şişiriyor bir indiriyordu. Beş metre uzaklıkta mükemmel bir hedefti. Ellerinin hareketi görünmesin diye hedefe arkasını döndü. Tüfeğin levyesini çalıştırıp içine hava bastı. Sonra da yavaşça geri dönüp kertenkelenin ön ayaklarının hemen arkasını hedefleyerek tetiğe bastı. Bilye darbesinin etkisiyle yerinden fırlayan kertenkele toprağın üstüne düştü. Koşarak hayvana ulaşan Raff, onu avucuna yatırdı. Onu yakından inceledi, kızıl gerdanını çekiştirip yana doğru kıvırdı. Sol omzunun biraz yukarısında küçük bir yırtık vardı. Deri parçası hafifçe kalkmıştı. Besbelli bilye hayvana bir açıyla çarpmış ve sıçrayıp gitmişti. Raff, kertenkelenin ölmüş mü, yoksa sadece sersemlemiş mi olduğundan emin değildi. Onu yavaşça yere bırakıp bir sonraki avını aramak üzere harekete geçti. Avlayacak başka bir hayvan bulamayarak bir saat sonra evine döndü.

Raff, daha sonraki birkaç gezisinde günün büyük bir bölümünü ormanda geçirip düzinelerce kertenkeleyi, küçük yılanı ya sersemletti ya da öldürdü. Ayrıca ulaşamadığı yüksek bir çam dalı üzerindeki bir ağaç kurbağasını da vurup yere düşürmüştü. Kurbanlarıyla ilgili bilgilere evde tuttuğu bir takım kaynak kitaplardan da bakıyordu. Sonunda bu tür vahşi hayvan katliamından sıkılıp serçe ve diğer küçük kuşlara yöneldi. Bu denemelerinde sürekli başarısız oluyordu. Hedefleri genellikle hareket halindeydi. Uzakta duruyorlardı. Yaklaşabildiği mesafelerde de yoğun tüyler gövdelerini bilyelerin etkisinden çok iyi koruyordu.

Raff bir kuşu vurma, hiç değilse yakalama yönündeki çabasını yoğunlaştırdı. Sonunda, ideal bir hedef buldu. Göl kıyısındaki bataklık çalılıkları arasında, alçak bir dala tünemiş küçük altın sarısı renginde bir ötleğendi bu. Kımıldamadan duruyor, tekrar tekrar monoton bir sesle ötüyordu. *Cıvıl... cıvıl... cıvıl*. Raff, tüfeğin

namlusunu kaldırıp kabzasını omzuna yerleştirdi. Kuşa doğru ağır çekim hareketlerle ilerledi. Beş metre kadar yaklaştığında, dikkatlice kafasını hedef aldı. Babasının birkaç yıl önce, beçtavuğunu vururken verdiği nasihati hatırlamıştı. Her zaman kafasına nişan al. Raff tetiği çekti. Pat diye hafif bir ses çıktı, kuş önce yana yattı, sonra da yere düştü.

Avına doğru yürüyen Raff, onu yerden kaldırdı. Avucunda sırt üstü yatan kuş, ifadesiz bir yüzle ona bakıyordu. Çırpınmış ama ayağa kalkamamıştı. Sol kanadı sarkıyordu. Belli ki kırılmıştı. Kuşu omzundan vurmuştu. Ayakları hafifçe titriyordu. Anlaşılan felce uğramıştı.

Raff tatsız bir ikilemle karşı karşıyaydı. Kuşu eve götürüp tedavi etmeye çalışsa ebeveynleri onu gördüklerinde tüfek hakkında yalan söylediğini anlayacaklardı. Oracıkta bıraksa, belki de uzun bir süre acı çekerek ölecekti. Tek bir çözüm vardı: öldürüp ıstırabına son vermek.

Kuşu yere bırakan Raff, pantolonun arka cebinden bir *Ulusal Park Hizmetleri*[1] not defterini çekip çıkarttı. Kuşun kabaca eskizini çizip renklerini not etti: koyu sarı, kanatları gri mavi. Sonra da havalı tüfeğin namlusunu kuşun gözüne doğrulttu. Namlunun ucunu on beş santim kadar yaklaştırdığında da tetiği çekti. Yere baktığında, kuşun kafasının arkaya düştüğünü fark etti. Gövdesi hareketsizdi. Ona dokunmaksızın birdenbire arkasını dönüp uzaklaştı ve bisikletine atlayıp eve doğru yola çıktı.

Odasına döndüğünde Raff, kaynak kitabın sayfalarını karıştırararak ölen kuşun tıpatıp benzerini buldu. Bu bir erkek *başkâtip ötleğeniydi*[2]. Bir başkâtip ötleğeni vurup öldürmüştü. Hem de o

1 ABD'nde, İngilizcesi *U. S. National Park Service* (NPS) olan, koruma altındaki tüm ulusal parklar, anıtlar ve tarihi yerlerin yönetiminden sorumlu federal kuruluş. (çev.)

2 *Protonotaria citrea* (çev.)

Raff'ın gözlerinin içine baka baka, güzel güzel öterken. Usta avcı Raphael Semmes Cody bir başkâtip ötleğini avlamıştı.

Akşam yemeğine kadar artık içinde bir kuşa sessizce yaklaşıp onu avlama heyecanı kalmamıştı. Yerini utanç duygusu kaplamıştı. Bir yandan bu duyguyla boğuşurken aklına fikir geldi. Küçük silahıyla Nokobee'de güç onun eline geçmişti. Çok kolay olmuştu. Şimdi, farz edelim daha iyi bir silahım olsa, diye düşündü. Aklından, örneğin ondan yaşça biraz büyük çocuklar da olduğu gibi, 22 kalibre bir tüfeği olduğunu geçirdi. Onunla kuşları kolaylıkla öldürebilir, ağaç tepelerindeki istediği hayvanı vurabilirdi. Ormanda bir ileri bir geri serseri mayın gibi dolaşarak neredeyse tüm kuşlarla hareket eden başka ne varsa avlayabilirdi. Aslında bunu herhangi biri de yapabilirdi. Herhangi bir çocuk da bunların bir bölümünü ya da tümünü vurup öldürebilirdi.

Ansızın kendine geldi. Nokobee, daha ufakken zihninde canlandırdığı gibi öyle sonsuz bir âlem değildi. Bunu fark ettiğinde çok rahatsız oldu. Bir ucundan ötekine bir saatte yürünebilecek bir arazi parçasıydı alt tarafı. Hayranlık duyduğu Nokobee, kırılgan bir varlıktı. Oysa biraz önce o, düşüncesizce bu doğaüstü yerin büyüsünü bozmuş, güzelliğine gölge düşürmüştü.

. 14 .

RAFF NOKOBEE mahluklarını ne kadar severse sevsin, buranın sakinlerinden hiç biri ona aynı şekilde karşılık vermiyordu. İstediği kadar ihtiyatlı bir şekilde yaklaşsın tüm kuşlar, sürüngenler ve memeliler ondan korkuyordu. Ya aradaki mesafeyi korumak için onunla birlikte hareket ediyorlar ya da gergin bir bekleyiş içine giriyorlardı. Her an tetikte, güvenli bir yere doğru koşmaya veya uçmaya hazırdılar. Arada sırada kış soğuğundan uyuşmuş bir yılan ya da kaplumbağayla *bataklık-seven*[1] otları arasına gizlenmiş bir kurbağa dışında, sezdirmeden yaklaşıp dokunabileceği hayvan türü neredeyse yoktu. Kuşkusuz hepsi bu dev davetsiz misafirin yıkılıp ölmesine sevinirdi. Hatta Nokobee'de can verse bir düzine yırtıcı hayvan cesedi için koştura koştura gelip kavga bile ederdi. Üşüştükleri ölü bedeninin etini de derisini de son kırıntısına kadar kemirip sadece iskeletini bırakırlardı. Zamanla iskeleti bile yırtıcı hayvanlarca sağa sola saçılır, üstü de katı yürekli yağmur sularının taşıdığı humusla kaplanırdı.

Nokobee yine de insanlar için tamamen güvenli bir yerdi. Şey, *neredeyse* tamamen güvenliydi. Arazinin bir ucundan ötekine günlerce hatta haftalarca yaya dolaşabilir, herhangi bir yere basabilir, gözünüze çarpan herhangi bir nesneye yaklaşabilir ve

1 *Elodea canadensis* (çev.)

hiçbir sorunla karşı karşıya kalmazdınız. Buna rağmen istatistiki bakımdan buraya haddinden fazla sıklıkla gelir, burada kalma süreniz gittikçe uzar ve tekrar tekrar aynı hataları yaparsanız Nokobee sizi birdenbire sakatlayabilir veya öldürebilirdi. Hem de sudan sebeplerle.

Bir gün, on beş yaşındayken, Chicobee'ye Ufaklık Cody'yle birlikte yaptıkları geziden birkaç hafta sonra, bu artan olasılık Raphael Semmes Cody'ye acı bir ders vermişti. Gölün çevresinde her zamanki yürüyüşlerinden birini yaparken, kıyıdan otuz santim uzaklıkta sığ suların içinde alışılmadık bir hayvan gördü. Sırtında haça benzer koyu bir şekil olan orta boy bir kurbağaya benziyordu. Bu Raff'ın çok önemsediği türden bir keşifti. Tüm dikkatini toplayıp suya doğru adım attı. Yaklaştığında da türünü kesinlikle bilmediğini fark ettiği bu garip hayvanı yakalamak için yavaşça elini uzattı. Son anda şaşkınlıkla, kurbağaya on beş santim uzaklıkta iri bir su mokaseni olduğunu gördü. Bir sazlık kümesine dolanmış engerek, besbelli ki sinsice aynı hayvanı izliyordu.

Göz açıp kapayıncaya kadar ortaya çıktı. Raff hayvanın şekline aşinaydı ama şimdi durum çok farklıydı. Ürkütücüydü. Yılan, bu kadar yakından bakınca inanılmaz derecede büyük görünüyordu. Gövdesini sazların su altında kalan saplarına sarmalamıştı. Koyu kahverengi böğrü boyunca aralıklı, sarımsı kahverengi şeritler uzanıyordu. Üstündeki iç içe geçmiş iri ve oynak pullar bir zırh gibiydi. Pulları kupkuruydu. Ne sümüksü ne de ıslak bir görünümleri vardı. Üçgen şeklindeki kafasının arkası ağzındaki zehir dolu bezeler nedeniyle şişkindi. Ağzı sırıtır gibi hafifçe aralık duruyordu. Yine göz açıp kapatıncaya kadar yılan, bir ok gibi yerinden fırladı. Gövdesi hızla boşalan bir zembereğe, kafası da bir mızrak ucuna benziyordu. Çenesi ardına kadar açılınca ağzının kirli kar beyazı mat yüzeyi ortaya çıktı. Uzun sivri dişleri de kınlarından çıktığında, yılan büsbütün kusursuz bir yırtıcı hayvana,

bir ölüm makinesine dönüşmüştü. Raff refleksle elini çekmeye çalıştı ama yılan, daha beş altı santim hareket ettiremeden eline çarpmıştı bile.

Zehirli dişleri Raff'a hemen isabet etmemişti. Önce gömleğinin, kıvırdığı kol ağızlarından birini delip geçmişti. Bu nedenle zehir teni yerine kumaşa fışkırmıştı. Mokasen dişlerini geri çekmeye çalışınca da kumaşa takılmışlardı. Yılan ısırmak için aniden çenesiyle ikinci bir hamle yapınca Raff kolunu birden ve kuvvetle geri çekti. Bu sırada mokasen de kendini kurtarmaya çalıştı ve iki dişinin ucu Raff'ın bileğinin derisini sıyırdı.

Bunu, suya çarpma sesiyle gölde oluşan küçük bir girdap takip etti. Yılan da kurbağa da ortadan kayboldu. İkisi de farklı yönlere gitti. Raff sırt üstü düştü. Göl kıyısından kıvranarak, kolları ve bacaklarıyla kendini itip çılgına dönmüş bir halde uzaklaştı. Beş saniye kadar sürse de olup bitenin dehşeti zihninde tüm açıklığıyla yer etmişti. Adrenalin salgısı artmış, aklı karmakarışık olmuştu. Onu zehirli bir yılan sokmuştu! Tam ısıramamıştı ama zehir dolu dişleri derisini yarmıştı. Bundan sonra olacaklar hakkında hiçbir fikri yoktu. Nokobee'den çıkıp ilkyardım alıncaya kadar bayılabilirdi. Ölebilirdi de. Ayağa kalkıp patika başına doğru yürümeye başladı. Aklına koşmaması gerektiği gelmişti. Koşmak kalp atışlarını hızlandırır, zehir de bedenine daha çabuk yayılırdı. Zehri akıtmayı düşündü. Durup birkaç saniyeliğine çiziklerin üstünü emdi. Bir bıçağı vardı. Aklına bununla çizikleri yarıp kanını emmek geldi. Sonra bir yerlerde bu eski yöntemin pek işe yaramadığını okuduğunu hatırladı. Bu yöntemle zehrin kana daha kolay karışmasına neden olabilirdi.

Büyük zehirli bir yılanın sokması suda boğulmaktan sonra Körfez Kıyısı Düzlükleri'nin vahşi doğasında en korkulan doğal ölüm nedenlerinden biriydi. Bununla birlikte aslında çok az insan bu nedenle ölüyordu. Raff böyle bir saldırı ihtimalini sıkça göz

önünde bulundurmuştu. Hayalini kurduğu böyle bir olayda genellikle *elmas sırtlı çıngıraklı yılan*[1] rol oynardı. Kuru yapraklar arasına kıvrılmış ve gizlenmiş bu yılan, daha onun orada olduğunu anlamaya fırsat vermeden saldırmak için hazırda beklerdi. Ne var ki bunun bir gün başına geleceğini hiç düşünmemişti.

Patika başına doğru ağır ağır ve dikkatlice yürürken bileğindeki beş santimlik çiziklere gözünü dikti. Elinden geldiğince soğukkanlı olmaya çalışıyordu. İkide bir kolunu kaldırıp şişkinlik belirtisi olup olmadığa bakıyordu. Beklentisi, elinde ve kolunda baş gösterecek bir uyuşukluğun tüm bedenine yayılmasıydı. Ancak hiçbir şey olmadı. Belki su mokaseni zehrini damarıma boşaltamadı, diye düşündü. Sonunda patika başına ulaşmıştı. Bisikletini yerden kaldırdı. Kalbi hâlâ hızlı çarpıyor, elleri titriyordu. Ne var ki halsizlik, mide bulantısı veya başka bir belirti yoktu. Clayville'e doğru yol alırken olup biteni tekrar tekrar aklından geçirdi. Eve varıncaya kadar oldukça sakinleşmişti. Ailesine bu vakayı anlatmadı, ne o zaman ne de sonra.

Raff, mokasenle mücadelesini bir ömür boyu süren Nokobee serüveni anılarının içine yedirdi. Zamanla bu anı bütünün ayrılmaz bir parçası haline geldi. Bu ve diğer birçok anı biriktikçe birikti ve bu havzayla olan bağı giderek daha güçlü ama aynı zamanda da daha gerçekçi bir hal aldı. Ekolojik ahlaka dair yaklaşımlarını Nokobee'nin vahşi doğasına olan tutkusu üzerine kurdu. Çiftçiler emeklerinin karşılığını verdiği ölçüde toprağı sever. Avcılarsa vurup evlerine götürebilecekleri hayvan bulabildikçe o topraklara düşkündürler. Raff Nokobee'ye giderek sadece Nokobee'nin iyiliği için bağlanmıştı. Burası dünyaya bakışını değiştirmişti. Bu hayat felsefesi, okulda öğrendiklerinden de ailesinden gördüklerinden de farklıydı. Nokobee sayesinde dünya görüşü derinleş-

1 *Crotalus adamanteus* (çev.)

mişti. O büyük resmin içine zamanla hem insanlığı hem de kendini yerleştirmişti. Başlangıçta bu görüntü bulanıktı. Daha sonraysa istikrarlı bir şekilde netleşti. Zamanla doğanın insan dünyasının dışındaki bir şey olmadığını fark etti. Doğru olan tersiydi. Asıl dünya doğaydı. İnsanlarsa sadece bu dünya sınırları içindeki adalarda yaşayan varlıklardı.

III

ATILIM

. 15 .

RAFF'IN LİSE son sınıfa başlamaya hazırlandığı bir yaz günü, Cyrus Semmes kız kardeşine telefon etti.

"Marcie," dedi, "Anne ve ben yakınlarda bir gün akşam yemeğinde buluşup buluşamayacağımızı merak ediyorduk. Senin ve Ainesley'le konuşmak istediğim önemli bir aile meselesi var da."

"Şey, elbette, Cy. Her zaman gelmekten memnun oluruz. Bunu biliyorsun. Evi ziyaret edip sizleri ve bütün bir aileyi görmek için hep can atarız. Ne tür bir meseleden bahsediyoruz ki?"

"Buraya geldiğinizde söylerim. Bu pazar sizin için uygun olur mu?"

"Sanırım, Ainesley o sabah balığa çıkmayı falan planlıyordu ama gayet tabii orada oluruz. Her zamanki saat uygun mu?"

"Evet. Fırlama'yı da mutlaka yanınızda getirin. Tamam mı?"

Telefonu kapattığında Marcia'nın aklına bin bir türlü ihtimal geldi: Elbette ki Cy, Fırlama hakkında konuşmak istiyor. Cy'ın sağlığı yerinde. Vasiyetini konuşacak zaman değil daha. Kızlar gitti ve evde yer açıldı ama bizi birlikte oturmak için Marybelle'e davet etmez. Ainesley'i Clayville'den daha yakın bir yerde görmek istemiyor. Ona daha iyi bir iş falan da önerecek değil. Dolayısıyla konu Fırlama olmalı.

Marcia, Mobile'lı Semmes ailesinin mevcut durumu ve Cyrus'un muhtemel düşünceleriyle ilgili biraz daha fikir yürüttü.

Babaları Jonathan'ı beş yıl önce kaybetmişlerdi. Bir İkinci Dünya Savaşı gazisi olduğundan resmi törenle Magnolia Mezarlığı'nın askeri kısmına defnedilmişti. Ordudaki sınıfıyla ölüm tarihinin yazılı olduğu, sade bir mezar taşının altında yatıyordu. Semmes'ler için bu anıt melek heykelleriyle süslenmiş, Byron'vari hüzünlü mezar kitabeleri olan herhangi bir mozoleden daha anlamlıydı. Defin sırasında askeri tören mangası saygı atışı yapmış ve tabutunun üstünden alınan Amerikan bayrağı âdet gereği katlanıp Elizabeth'e sunulmuştu.

Yemekte Cyrus, çok geçmeden dikkatini Raff üzerinde topladı. Marcia, doğru tahmin etmişim, diye düşündü, bu mesele Fırlama'yla ilgili. Heyecanı yemek boyunca arttıkça arttı.

Tahmini, Cyrus gözlerini bamyalı *Cajun jambalaya*[1] tabağından kaldırıp delikanlıya döndürünce daha bir kesinleşti. "Fırlama, artık ergin sayılırsın. Seninle iftihar ediyorum, oğlum. Hayatının bundan sonraki bölümünde ne yapmak istediğini hiç düşündün mü?"

Raff, hemen cevap verdi. Planlarını geçen yıl Marcia ve Ainesley'e de açıklamıştı.

"Eğer yüksek okula gidebilirsem arzum orman muhafızı veya doğabilimci veya bir yerlerde öğretmen olmak. Yani genellikle açık havada çalışabilmemi sağlayacak bir şey. Sanırım bu tür konularda oldukça iyiyim."

Marcia'nın planıysa başka türlüydü. Oğluna daha iddialı bir yol izlemesi için baskı yapmaya karar vermişti. Yaptığı onun yararına olur diye düşünüyordu. Bu onun doğuştan gelen bir hakkıydı. Büyük bir ihtimalle, yaşı ilerledikçe çocukluk meşguliyetlerinden vazgeçer ve ait olduğu sınıfa yaraşır bir yaşamı hedeflerdi. Raff'ın izcilikteki başarıları onu çok ama pek çok memnun etmişti. Yükseldiği her basamaktan övünç duymuştu. Raff'ın bu kuruluşta

1 *Cajun jambalaya*: İspanyol ve Fransız mutfağının etkisiyle gelişen *paella* benzeri etli, sebzeli ve pirinçli bir Güneyli yemeği. (çev.)

sergilediği güçlü girişimci ruhun onun Mobile'lı Semmes'lerin dünyasındaki itibarlı mesleklerden birine adım atacağının habercisi olduğuna inanıyordu. Yine de her nasılsa bu sefer gecenin ahengini bozmamak için sessiz kalmayı tercih etmişti.

Ainesley'inse kendini tutmak gibi bir niyeti yoktu.

"Bu konuda Marcia'yla benim farklı görüşlerimiz var, Cyrus. Fırlama'ya en azından yüz defa söylemişimdir. Açık havada iş yapmayı istemenin hiçbir mahzuru yok. Ömrümü berbat bir hırdavat dükkânında ya da benzer bir yerde geçirmek zorunda olmasaydım, eminim ben de aynısını yapardım. Ne var ki bu yolla pek fazla para kazınılamaz. Raff'ın yerinde olsam büyük bir işletmede iş bulmaya gayret eder ve orada yükselmek için çaba harcardım. Düşünüyorum da Mobile'da gerçekten iyi bir şey bulabilir, belki. Tabii ki harekete geçmesi için ona sen yardımcı olursan, Cyrus."

Marcia kaşlarını çatıp hafif bir baş işaretiyle Ainesley'in konuşmasını kesmek istedi ama işe yaramadı. Raff onun da oğluydu.

"Çoktandır aklımda olan bir başka kurum da ordu. Bir erkek için orada iyi bir hayat var. Zengin olmazsın ama gerçek bir iş güvencesine kavuşursun. Eglin Hava Kuvvetleri Üssü'ndeki Harry ve Virginia gibi. Tabii ki Fırlama o yolu seçerse Yedek Subay Hazırlık Okulu'na girebileceğinden kesinlikle emin olması lazım."

Sofradaki herkes Cody'lerin kamyonetle Clayville'de sahibi oldukları tek göz evi ellerinde tutmaya çalışmaktan başka bir şey yapamayacaklarını biliyordu. Belki yüksek okul ücretlerinin bir bölümünü karşılamakta destek olabilirlerdi. Bunun için belki de evi ipotek ettirirlerdi. Raff'ın yüksek okullardan birinden burs kazanabileceğini umuyorlardı. Belki bunun yanı sıra Raff bir ek iş bulur veya yazları çalışır veya bir kredi alırdı. Annesi ve babası bütün bu ihtimalleri göz önünde bulundurarak Raff'ı, öyle ya da böyle, geleceğinin garantide olduğu konusunda ikna etmişlerdi. Onlara kalırsa yüksekokula gidecekti.

Ainesley'i dinledikten sonra gülümseyerek, "Hadi kahve içelim. Biraz tatlıya ne dersiniz? Belki de sevdiğim şu yeni likörden tatmak istersiniz," dedi Cyrus. "Fırlama, çalışma odasına gidip bir süre orada beklemeni istiyorum. Annen ve babanla özel olarak konuşmam gereken bir şey var da. Galiba senin şu çok sevdiğin pikan cevizi turtasından yiyeceğiz. Beklerken sana bir parça tatlıyla kakao gönderteceğim."

Raff masadan kalkıp yemek odasının çift kanatlı kapısından sallana sallana çıkarak hol boyunca yürüdü. Büyük büyükbabası Joshua Semmes'in yağlıboya tablosunu incelemek için durakladı. Birinci Dünya Savaşı'nın yarbay üniformasıyla muhteşem bir şekilde resmedilmişti. Apoletlerindeki gümüş meşe yaprakları parıldıyordu. Raff çalışma odasına girip ışıkları yaktı ve şöminenin yanındaki atkılından dokunmuş kumaşla kaplı kanepeye kuruldu. Birkaç dakika sonra evin aşçısı Ellie, üstünde kakao ve pikan cevizi turtası olan bir tepsiyle çıka geldi. Tatlıdan sonra Raff kalkıp kütüphaneyi keşfe koyuldu. Gözü bir raf dolusu eski *National Geographic* dergisine takıldı ve içlerinden beş tanesini rastgele çekip çıkarttı. Kanepeye geri dönüp sayfaları karıştırmaya başladı. Butan, Asya'nın saklı krallığı... Romanya krallığının sanat hazinesi... Tropiklerin uçuşan mücevherleri, metalik mavi *Morfo kelebekleri*[1]... Louis Pasteur ve bakterilerin gizli dünyası... Brezilya'nın *Pantanal*[2] bölgesindeki inanılmaz yaban hayatı... Sayfalarda baştan sona yabani hayvanların doğal ortamlarında çekilmiş pırıl pırıl ve fevkalade resimleri vardı. Vahşi hayvan fotoğrafçılığı, işte bu yapmak isteyeceğim bir iş, diye düşündü. Nokobee'de fotoğraf konusu olabilecek bir sürü güzel şeyin yanı sıra bir de Nokobee'den çok uzakta olmayan Mobile-Tensaw Deltası'nın beş yüz kilometre kareye yakın bataklığı vardı. Arazi

1 *Morpho menelaus* (çev.)
2 *Pantanal*: Dünyanın en büyük bataklık arazisi (çev.)

ayı ve geyik barınağıydı. İnsanların söylediğine göre bu bölge neredeyse girilmesi imkânsız bir cangıldı.

Bir saat kadar sonra Cyrus, Marcia ve Ainesley'le birlikte içeriye girdi. Sandalyelerini Raff'ın önüne doğru çekip oturdular. Raff tedirgin olmuştu. Acaba Nokobee ve Chicobee'ye yaptığı kaçak gezilerden haberdar mı olmuşlardı? Yoksa yalanları ve işlediği suçlardan ötürü sorguya mı çekilecekti?

"Senin hakkında konuştuk, Fırlama, geleceğinle ilgili," dedi, Cyrus. "Sadece, merak ediyoruz. Yüksek okul sonrasını düşünürsek, hiç aklına hukuk okumak geldi mi? Yani, benim gibi Alabama Üniversitesi'ne girmek?"

Raff rahatlamıştı. Ne suçlanmak ne de bir kovuşturmaya uğramak üzereydi.

"Hiç düşünmedim," dedi. "Avukat ya da onun gibi bir şey olmak istediğimi sanmıyorum."

"Peki. Şimdi bu düşünceni biraz gözden geçirelim," diye devam etti Cyrus. "Büyük ihtimalle farkına varmadığın şu ki, eğer istemiyorsan hukuk diplomasıyla avukat olmak zorunda değilsin. Hukuk fakültesinde öğrendiklerinle bir sürü başka şey yapabilirsin. Yüksek ücretli bir iş bulabilirsin. Bir devlet kurumunda bile görev alabilirsin. Subay olabilirsin. Baban bu konuda haklı, Raff. Orduda bir çeşit danışmanlık ya da hukukla ilgili bir birimde yöneticilik yapabilirsin. Böylelikle savaş olsa bile cepheye gitmezsin."

Ainesley kafa sallayıp söze karışmak istedi, "Sana hep söyledim, oğlum..."

Cyrus, elini kaldırıp onu susturdu. Sonra da gülümseyip parmağını salladı.

"Ayrıca fazla düşünmeden hoşuna gidecek başka bir şey daha var. Bir çevre kuruluşunda, koruma altına alınmış bir arazi ve vahşi doğayla ilgili bir işte çalışabilirsin. Başka bir deyişle hukuk

diploması sana bir sürü seçenek sağlar. Başarılı ve mutlu olacağından eminim."

"Aslında hiç böyle düşünmemiştim," dedi Raff, "Sanırım..."

Deneyimli bir müzakereci olan Cyrus duruma çabucak hâkim oldu. "Tamam, o halde. Sana bir teklifte bulunacağım. İyi bir teklif olduğunu kabul etmelisin, ama bir şartla: Eğer yüksek okuldan mezun olunca hukuk fakültesine gitmeye söz verirsen, girebileceğin doğru dürüst bir yüksek okulun tüm masraflarını karşılayacağım. Bunun yanı sıra hukuk fakültesininkileri de ödeyeceğim."

Raff bir an için ne diyeceğini bilememişti. Ağzı açık kalmıştı. Sonra ellerini kanepeye yaslayıp olabildiğince dik durmaya çalıştı. Bunu yaparken de yanı başındaki iki National Geographic dergisinin kayıp gürültüyle yere düşmesine neden oldu. Eğilip onları yerden almaya kalkıştı ama sonra vazgeçip tekrar arkasına yaslandı. Karşısında oturmuş gülümseyen, akıllı ve güçlü Cyrus Dayı'sına baktı şaşkınlıkla. Başını Ainesley ve Marcia'ya çevirdi. Onlar da gülümsüyor ve kafa sallıyorlardı. *Teklifi kabul et oğlum*, diye işaret veriyorlardı, *teklifi kabul et*.

Cyrus, hafifçe hayal kırıklığına uğramış gibi yapmacık bir ifadeyle bakıp, "Tamam, eğer istemiyorsan hemen karar verme. Senden bunu beklemiyorum. Biliyorum, bu gerçekten önemli bir karar. Acele etme. Hatta evine git. Kendini hazır hissettiğinde bana haber ver," dedi.

Raff olduğu yerde durdu. Bir dakika kadar kımıldamadı bile. Yere bakıp dudaklarını yaladı. Aklı karışmıştı. Bu anı kaçırmak istemiyordu. Geçmişte buna benzer çok hayal kurduğu olmuştu. Clayville'de Nokobee Gölü ve havzasının satışa sunulacağı, hatta bir toplu konut projesinin konusu olacağına dair dedikodular vardı. Gündüz düşlerinde kendini bir çevre koruma kahramanı olarak hayal ediyordu. Düşlerinden birinde Alabama valisiydi ve bu araziyi Nokobee Eyalet Parkı ilan ediyordu. Bir başkasında

tüm sahayı satıp alıp buranın sonsuza kadar ilk hali gibi korunmasına karar veren zengin bir adamdı. Yine bir başkasında mülkü kurtarmak için başarılı bir mücadele yürüten Doğayı Koruma Derneği'nin başkanıydı.

Artık, bu rüyalarından birine benzer bir şeyin belki de gerçek olabileceğini anlamıştı.

Başını kaldırıp pat diye söyleyiverdi. "Zamana ihtiyacım yok, Cyrus Dayı. Sana gerçekten minnettarım. Ayrıca sana borcumu ödeyeceğim. Yazları çalışacağım. Belki okuldayken yarı zamanlı bir iş de bulabilirim."

Cyrus başını iki yana salladı. Yüzünde samimi bir gülümseme vardı. "Beni anladığını sanmıyorum, Fırlama. Ben sana ne borç vermekten ne de bunu geri ödemenden söz ettim. Sana bir *teklifte* bulunduğumu söyledim. Bana *hiçbir* zaman bir kuruş bile ödemek zorunda değilsin. Zaten bunu kabul etmem çünkü tüm dikkatini eğitimine ve ondan sonraki kariyerine vermeni istiyorum. Düzgün bir insan olmanı arzuluyorum ve bunu becerebileceğine inanıyorum. Ayrıca başarılarınla ailemize itibar kazandırmanı bekliyorum."

Bunun üzerine ayağa kalkıp gerinerek omuzlarıyla sırtını esnetti. "Geç oldu. Haydi, artık annen ve babanla eve git. Bunu yakında yeniden konuşalım, tamam mı? Kararından ötürü de çok memnun olduğumu söylemeliyim."

Ainesley Clayville'e dönerken Raff'a, "Cyrus fikrini değiştirmeden teklifi kabul etmen yerinde oldu, Fırlama," dedi.

Marcia'ysa nazik bir şekilde, "Ainesley, sus artık. Doğrusunu söylemek gerekirse bu Fırlama'nın da senin de benim de başıma gelebilecek en iyi şey," dedi.

Marcia duygularını saklamakta zorlanıyordu. Mutluluktan kendini kaybetmek üzereydi. Son bir saat onun açısından çok büyük önem taşıyordu. Bunun Raff'ın eğitiminden ibaret olmadığının

farkındaydı. Cyrus kapıyı aralamıştı. Raff'ı ve dolaylı olarak onu yeniden Mobile'lı Semmes'lerin arasına katılmaya davet etmişti. Artık içine doğdukları sosyal tabakanın parçası olarak kalacaklardı.

Karanlık yolda ilerlerken kamyonet iri bir çıngıraklıyılanın üzerinden geçti.

Ainesley, "Kahretsin, şu ezdiğim yaşlı büyük yılanı gördünüz mü?" diye bağırdı. Ainesley de mutluluktan uçuyordu. Tek gecede hem oğlunu yüksek okula sokmuş, hem de bir çıngıraklıyılan öldürmüştü.

On dakikadan az bir süre sonra kamyonet hafifçe zikzak çizerek bu sefer başıboş bir köpeğe çarptı. Hayvanın cesedi yol boyunca uzanan hendeğin içindeki otların arasına savruldu.

"Lanet olsun!" diye bağırdı Ainesley yeniden. "Eminim bu gece Alabama'nın yolda hayvan öldürme rekorunu kıracağız."

Ainesley sarhoştu. Marybelle'de ikram edilen Château Gruaud-Larose şarabının egzotik tadından biraz fazla hoşlanmıştı. Cyrus'un teklifiyle de enikonu başı dönmüştü.

Raff'sa, ne çıngıraklıyılana ne köpeğe ne de ailesinin yorumlarına aldırış ediyordu. Gözlerini kamyonetin gece karanlığını yaran uzun huzmeli farlarının ortaya çıkardığı asfalta dikmişti. Aklı fikri başka yerlerdeydi. Uzaklara doğru bir yolculuğa çıkmıştı.

• 16 •

CLAYVILLE'İN BATI ucundaki Nokobee İlçesi Bölge Lisesi, Raphael Semmes Cody orada okurken bazı nitelikli ve kendini işine adamış öğretmenlere sahipti. Ne var ki, Alabama'nın güney sınırındaki ilçeleri arasında bile birinci sınıf devlet okullarından biri değildi. Ondan beklenenler fazla yüksek olmamasına rağmen Raff hep vasat bir öğrenciydi. Notlarının ortalaması B civarındaydı. Arada sırada da A'lar ve C'ler alırdı. Daha iyi notlar alabileceğinin farkındaydı ama geleneksel okul müfredatına karşı pek ilgisi yoktu. Aksine aklı fikri Nokobee'de ve Amerikan İzcileri bünyesinde öğrenebileceklerindeydi. Ne yazık ki her ikisinde de yüksek öğrenim kurumlarına bir tavsiye mektubu yazma alışkanlığı yoktu. Bu yüzden Duke, Evory ve Vanderbilt gibi Güney'in *Ivy League*'i[1] sayılan üniversitelere girmesi söz konusu değildi. En azından o böyle düşünüyordu. Güney'in sağında ve solunda yer alan iki düzine kadar bölgenin en iyi fen ve sosyal bilimler fakülteleri için de bu geçerliydi.

On yedi yaşındaki delikanlı için bu seçeneklerden hiçbirinin önemi yoktu. Parayı dayısı verecek olsa bile, okulların sıralamadaki yerleriyle prestijleri konusunda pek ciddi bir değerlendir-

1 *Ivy League* (Sarmaşık Birliği): ABD'nin kuzeydoğusundaki sekiz özel üniversitenin oluşturduğu birlik. Bir spor ligi olarak kurulan birliğin okulları, akademik başarı bakımından üst sıradaki Amerikan üniversiteleri arasındadır. (çev.)

me de yapmamıştı. Kafasına koyduğu tek bir okul vardı: benim öğretim görevlisi olduğum Florida Eyalet Üniversitesi. Yazları Nokobee'de yaptığımız sohbetler sayesinde Raff, *FSU*[1] hakkında daha şimdiden epey bilgi sahibiydi. Okul ülke çapındaki sıralamada en tepede değildi ama yeterince iyi bir yerdeydi ve yükseliyordu. Ancak Raff açısından asıl önemli olan, FSU kampüsünün otomobille birkaç saat uzaklıkta ve Nokobee Gölü'nün civarında olmasıydı. Ayrıca Apalachicola Ulusal Ormanı'nın çıralı çam koruluğuyla koruma altındaki çiçekli bitkiler bölgesinden abartısız birkaç dakika uzaklıktaydı. Apalachicola'yı Nokobee havzasının daha tanınmışı olarak görüyor, dolayısıyla burayı kendisi için canlı bir kütüphane sayıyordu.

Cyrus Dayı'sıyla yapılan toplantıdan bir ay sonra Florida Eyalet Üniversitesi'ne başvurmuştu. Bir lise son sınıf öğrencisinin elinden geldiği kadarıyla tüm kozlarını, hem de kayda değer bir şekilde oynamıştı. Kimseyle paylaşmamıştı ama ya FSU ya da hiçbiri olacaktı, en azından ilk yıl. Standart başvuru formlarında doğabilimle ilgili deneyimlerinden ve yazları Nokobee'den benden aldığı ekoloji eğitiminden söz etmişti. Hukuk ve çevreyle ilgili kariyer beklentilerini de yazmıştı.

Özellikle sürüngenbilimle ilgileniyorum. [Kendinden söz ettiği bölümün girişine böyle yazmıştı.] *İkamet ettiğim Clayville yakınlarındaki bir ormanda 14 tür yılanı yakalayıp incelemeyi başardım.*

Büyük hayvanlar konusundaki uzmanlığını ortaya koyduktan sonra böcekbilim tutkusuyla, ekoloji ve çevrenin korunmasına olan derin ilgisiyle devam etmişti.

Nokobee Gölü'nde bolca bulunan ve tepeler inşa eden bir karınca türüyle özellikle ilgilendim. Oraya sıkça gittiğimden,

1 *FSU: Florida State University'nin* (Florida Eyalet Üniversitesi'nin) kısaltılmış adı. (çev.)

son altı yıl boyunca bu karıncaları izledim ve onlara ilişkin gözlemlerimi kayda geçirdim. Florida Eyalet'ten bu konuda bana çok yardımcı olan Profesör Norville bu karıncalara ender rastlandığını, belki de yeni bir tür olduğunu söylemektedir.

Karıncıların doğanın çok önemli canlıları olduğunu öğrendim. Tüm böcekleri tartabilseniz karıncaların ağırlığı bunun üçte ikisini oluşturur. Karıncaların ağırlığı kuşlar, memeliler, sürüngenler ve iki yaşamlıların hepsinin toplam ağırlığından dört kat daha fazladır.

Çıralı çam savanı ve buranın korunmasıyla yakından ilgileniyorum... Hukuk okumayı planlıyor ve çevre için çalışabileceğim bir kariyer arzu ediyorum.

Son olarak Raff, bana hitaben kişisel bir mektup yazmıştı. Bir öğrenci kabul komitesinin en ince ayrıntıya kadar incelemesine uygun, nispeten resmi bir dilde kaleme alınmıştı.

Sayın Dr. Norville,

Bildiğiniz gibi halen Nokobee İlçesi Bölge Lisesi'nde son sınıf öğrencisiyim. İzcilik bünyesindeki faaliyetlerime devam ettim. Kartal Avcısı unvanına sahip olduğum gibi, Nokobee İlçesi'ndeki *IO*[1] Oymağı'nın Oymakbaşı Yardımcısıyım. Hayatımın büyük bir bölümünü Nokobee Gölü ve çevresindeki çıralı çam savanını incelemekle geçirdim. Buralardaki araştırmalarımı derinleştirmeyi arzuluyorum. Geçen yılki ziyaretinizden bu yana böcekler arasındaki favorilerim savanda yüksek tepeler inşa eden karıncalar oldu. Sanırım yaşam döngülerinin gizli yanlarını ortaya çıkardım. Üniversitede bu konuda yaptığım araştırmalara devam edebilmeyi umuyorum.

1 *IO*: Bağımsız keşif yapan anlamındaki bu kısaltma, *Independent Observer* kelimelerinin baş harflerinden oluşmaktadır. (çev.)

Florida Eyalet Üniversitesi'ne, önümüzdeki yıl ekoloji ve böcekbilim eğitimi görmek üzere başvurdum. Yardımlarınızdan ötürü size minnettarım. Sizinle çalışmak harika olur. Kabul edilmem için bana yardımcı olabilirseniz çok makbule geçer.

Saygılarımla,
Raphael Semmes Cody

Belki iyi niyetle kaleme alınmıştı ama kullanılan üslup o kadar da masum değildi. Gerçi öyle olsa bile savunulabilir bir amaç için böyle yazılmıştı. Raff'ın kullandığı kelimeler de tarzı da isabetliydi. Kendini anlattığı bölümün ve mektubun Nokobee İlçesi Bölge Lisesi'ndeki İngilizce öğretmeni Louise Simmons tarafından gözden geçirildiğini sonradan öğrendim. Aslında hiç şaşırmamam gerekirdi. Louise Simmons, yüksek lisansını FSU'nin Eğitim Fakültesi'nden almıştı ve ateşli, kusursuz bir gramer ve cümle yapısı taraftarıydı.

Elbette bu talebini, hem de coşkuyla kabullenecektim. Başka seçeneğim yoktu. Kendi inisiyatifimle kabul komitesine lisedeki notlarını dikkate almamalarını da içeren bir mektup yazdım. *Açıkçası Raphael Semmes Cody, ne bir spor takımında yer almış ne de herhangi bir spor faaliyetine katılmıştır,* diyerek onun gelişimine tanıklığımı dile getirdim. *Herhangi bir müzik aleti de çalmaz. Alabama, Clayville'in üç yüz kilometre uzağından öteye gitmemiştir. Ne var ki insan, Herry David Thoreau'nun*[1] *da benzer şekilde kısıtlı kaldığını hatırlamadan edemiyor. Thoreau gibi genç Cody de çevresindekilerden farklı bir yol izlemiştir. Kartal Avcısı kayıtlarının gösterdiği gibi eşsiz bir*

1 Herry David Thoreau: Düşünceleriyle Leo Tolstoy, Mohandas Karamçand Gandi ve Martin Luther King, Jr. gibilerini etkileyen Amerikalı yazar, düşünür ve çevreci. (çev.)

heves ve çalışma azmine sahiptir. Hedeflerini kendi belirler. Öyle tahmin ediyorum ki o, bu yıl FSU'ye kabul edilecek on bin öğrenci arasında bir gün bu üniversitenin çok gurur duyacağı mezunlardan biri olacaktır.

Bu aşırı reklamın sonucu, takip eden şubat ayında Raff, üniversiteden gelen kalın ön kabul mektubunu alınca çok heyecanlanmıştı. Mektupta Raff'ın, yetenekli öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirmeye yönelik özel imkânlar sunan Florida Eyalet Üniversitesi Onur Programı'na da katılım çağrısı vardı.

Marcia ve Ainesley, kendi adlarına çok mutluydu. Ne de olsa oğulları eve yakın bir okula gidecekti. Sadece Cyrus Amca tepki göstermiş, "Neden benim de mezun olduğum Alabama Üniversitesi değil ki?" demiş, ancak çabucak yatışmıştı. Sonuçta FSU iyi bir okuldu. Daha da önemlisi Raff'ın hukuk fakültesine gelecekte kabul edilmesinin şimdiden planlanmış olmasıydı. Cyrus, Mobile'lı Semmes'lerin arasına hiç değilse değerli bir erkek varis katmış olmaktan memnundu.

Eylülün ikinci haftasında Ainesley ve Marcia Raff'ı, Ainesley'in ikide bir değişiklikler yaptığı kırmızı kamyonetinin son haliyle Tallahassee'ye götürdüler. Raff'a, öğrenci kalabalığı arasından yolunu bulup yurttaki odasına yerleşmesi için yardımcı oldular. Raff, düzenli olarak eve geleceğine söz verdi. Verdiği sözlerden hiç değilse buna inanabilirlerdi çünkü çekim gücü nedeniyle Nokobee onlardan yanaydı.

Alicia ve ben akşam yemeği için küçük bir yol üstü restoranında üç Cody'yle buluşmuştuk. Tallahassee'nin hemen dışında Sopchoppy'deki bu restoran, genellikle kafe denilen türdendi. Kefal kızartma, jambonlu şalgam yaprağı, '*hushpuppy*' denilen mısır unu köftesi ve soğan halkaları tabağından oluşan sınırsız menüyü paylaşıyorduk. İçecek olarak herkes şekerli buzlu çayı seçmiş, ya da hakiki Güney mutfağında buzlu çayın, özellikle şe-

kersiz istenmedikçe şekerli hazırlanacağını unutup geri gönderememişlerdi. Ainesley kibar davranıp bira ya da daha sert bir içkiden kaçınmıştı. Hava kararkığında camdan dışarıya bakıp *Meksika serbest kuyruklu yarasalarının*[1] aydınlatılmış otoparkta bir görünüp bir kaybolmalarını izlemiştik. Işığa gelen böcek sürülerinin arasına tırpan gibi dalıyorlardı. Bereket sivrisinekler de avları arasındaydı. Bu otantik Güneyli ortamında Raff'ın ailesine ona yardımcı olacağıma dair söz verdim. Ayrıca üniversitede özel bir sorunu olduğunda da onları haberdar edeceğimi söyledim.

Raff, Florida Eyalet'e geldiğinde okulun hâlâ büyükçe bir doğal açık alanla çevrili olduğunu gördü. Kampüsün kırk bin öğrencisi, iki bin beş yüz öğretim üyesi ve binlerce idari personeliyle zaman içinde başlı başına küçük bir şehre dönüşmüş olmasına rağmen durum böyleydi. Nokobee'deki konuşmalarımızdan otomobille hangi yöne giderse gitsin yarım saat içinde Florida Çıkıntısı'nı süsleyen geniş bir doğal yaşam alanı bulacağını biliyordu. Kuzeye doğru orta nemli çıralı çam korulukları, çıralı çam ve *saçlı meşe*[2] kaplı düzlükler, saçlı meşe kaplı kum tepecikleri ve çiçekli bitkilerle kaplı sarp yamaçlı koyaklar vardı. Batıya doğru yolculuk yapınca körfeze dökülen akarsuları kuşatan taşkın yatağı ormanlarıyla karşılaşırdınız. Güneydeyse sizi Birleşik Devletler'in güney sahili boyunca uzanan en iyi korunmuş sulak alanlar beklerdi. FSU kampüsünün hemen yanı başındaysa körfez ovasının ortalarındaki başlıca doğal yaşam alanlarını kapsayan muhteşem Apalachicola Ulusal Ormanı bulunuyordu.

Raff FSU'daki ilk iki haftasını kabul törenleri, uyum sağlama turları ve ders tanıtım toplantıları arasında gidip gelerek geçirdi. Bunlara rağmen elinden geldiğince hızlı bir şekilde benden bir randevu aldı.

1 *Tadarida brasiliensis* (çev.)
2 *Quercus cerris* (çev.)

Tam randevu saatinde, dakikası dakikasına, büromun kapısı hafifçe çalındı. İçeriye giren Raphael Semmes Cody'ydi ama değişmişti. Sopa yutmuş gibi dimdik yürüyordu. Sanki emir almaya gelen bir asker gibiydi. Avuçları terlemişti. Nokobee'de tanıdığım yumuşak başlı çocuk değildi. Göz korkutucu yepyeni bir ortamdaydı ve besbelli makamıma saygı göstermeye çalışıyordu.

Ayakta kalmış, neredeyse ağzımdan çıkan her cümleden sonra, "Evetefem," deyip durmuştu. Bunu düzeltmek gerekiyordu. Onu kucakladım, oturmasını söyledim ve kendi koltuğumu tam karşısına çekip yüzüne baktım.

Takınabildiğim en samimi tavırla, "Florida Eyalet'e hoş geldin Raff," dedim, "burada olduğun için çok memnunum. Seni görmek beni çok mutlu etti."

Konuşup açılsın ve kendini daha rahat hissetsin diye onu, ailesi ve FSU hakkındaki ilk izlenimleriyle ilgili soru yağmuruna tuttum. Ayrıca Onur Programı'na kabul edilmesinden ötürü de kutladım.

"Sahi," diye devam ettim, "umarım vakit bulur, bu yılın programındaki özel derslerle sempozyumlarda aramıza katılırsın. Birinci sınıf öğrencisi olman sorun değil. Gerçekten iyi karşılanırsın. Tabii ki vakit bulabilirsen, Raff."

Sohbet ederken bir yandan da onu inceliyordum. Ufak tefekti. Boyu Ainesley kadar, herhalde bir yetmiş beşti ama babasından hafifçe daha toplu görünüyordu. Tahminen altmış beş kiloydu. Adaşıyla ilgili bir biyografi okuduğum için tesadüfen, boy bos bakımından asıl Raphael Semmes'e yani Amiral'e benzediğini biliyordum. Yüzü ince hatlıydı. Ainesley'den çok Marcia'yı andırıyordu. Saçlarına pazar ayinine gider gibi bakım yapmıştı. Yeni tıraş ettirmiş, ortadan ayırıp taramıştı. Bu haline Nokobee'de neredeyse hiç rastlamamıştım. Saçlarının rengi açık kahveydi. Adeta sarıya dönmüştü. Belki de rengi Florida güneşiyle açılmıştı.

Sanırım en iyi kıyafetini giymişti: koyu renkli ince yünlü pantolon, leylak renkli spor gömlek ve yeni ütülenmiş keten ceket. O ceketi bir daha giydiğini görmeyecektim. Yakasında küçük, gümüş bir Kartal Avcısı nişanı vardı ve onu taktığına sevinmiştim. Ayağında da kirli beyaz pabuçlarla kalın beyaz pamuklu çoraplar vardı. Belki o ceket ve nişanı olmasa dışarıdaki ağaçlı yolda sürekli gidip gelen öğrenci kalabalığı arasında göze çarpmazdı bile. Hatta o genç görünümüyle Florida'daki herhangi bir lise koridorunda da fark edilmezdi.

Raff çabalarım sonucu yarım saat içinde gevşemeye başladı. "Dr. Norville" yerini Nokobee'nin fahri "Fred Amca"sına bıraktı. Doğabilimi hakkında bildiklerinin çoğunun farkında olduğumdan öğretmen öğrenci ilişkisi çok geçmeden kıdemli kıdemsiz meslektaş ilişkisine dönüştü.

Bildiğiniz gibi, doğabilimcileri arasındaki mesleki bağlar geçmiş saha gezilerinin hikâyeleriyle kurulur. Hikâye olmazsa bağ da olmaz. Çarpıcı zehirli yılan türleri, Körfez Kıyısı Düzlükleri'ne ilişkin bir sohbette iyi bir başlangıç noktasıdır. Herkes zehirli yılanlardan söz eder ve sanki kırsal Güney'de büyüyen herkesin anlatacağı bir hatırası var gibidir. Özellikle doğabilimciler için böylesi deneyimler ideal hikâyelerdir. Daha da önemlisi bunlar *bilimsel* hikâyelerdir. Elmas sırtlı çıngıraklıyılan sokmasından iki defa zor kurtulmuştum. İkincisinde az daha ölüyordum. Raff bunları zaten biliyordu. Benim bu korkunç deneyimim onun su mokaseninin pek isabet ettiremediği saldırı hikâyesine epeyce fark atıyordu.

"Sana bir şey söyleyeyim mi, Raff?" dedim gülümseyerek. "Eğer bir çıngıraklıyılanın sokmasını engelleyemezsen, hiç değilse elmas sırtlıdan başkasını bul. Ben olsam *Florida kara çıngıraklıyılanını*[1] seçerdim. Biliyorsun bu, içlerinde en küçük olan

1 *Sistrurus miliarius barbouri* (çev.)

tür. En kötü ihtimalle bir hafta boyunca ortalıkta şişmiş bir kol ya da bacakla dolaşırsın. Yine de bu konuyu ciddiye al. Sana veya bir başkasına en iyi tavsiyem zehirli yılanlara bulaşmamaktır, nokta. Şu ya da bu nedenle birine el sürmen *gerekirse*, zehirli olmadığından yüzde yüz emin olsan bile, her zaman yılan sopası ve bir torba kullan."

Raff, "Zehirli çeşitlerine yaklaşmaya bile çalışmıyorum," dedi.

Onun yaşındaki halime çok benzediğinden buna inanmadım ama sesimi de çıkarmadım.

"Güzel," diye cevapladım. "Ayrıca sahadayken yanında bir başkasının olması her zaman için iyidir. Sahi, bir de bol miktarda panzehiri bulunan en yakındaki hastanenin yerini bilmelisin."

Büromun açık penceresinin dibinden, üstünde bir işçinin oturduğu dev bir çim biçme makinesi geçince ikimizde sustuk. İçeriyi kırpılmış çim kokusu sarmıştı. Beklerken, işte ikisi de orada, diye düşündüm, yani orta sınıf kültürümüzün çifte simgesi: doğal yaşamdan geride ne kaldıysa slip süpüren gürültü ve çim.

Birbirimize anlattıklarımız giderek azalmıştı. Saatime baktım. Oysa Raff'ın gitmeye hiç niyeti yoktu.

"Sadece yılanlar yok," dedi. "Nokobee'de olağanüstü sayıda kurbağa ve semender çeşidi var. *Sinekyutan*[1] bitkilerle kaplı bataklıklarda yaşayan herhangi özel bir tür olup olmadığını kontrol etmeyi düşünüyorum. Nokobee'de bir miktar var ama incelemeye hiç fırsatım olmadı."

"Şey, evet bu ilginç olabilir. Fırsat bulduğunda, neden keselerinin içindeki suda iribaş yaşayıp yaşamadığına bakmıyorsun? Bazı ağaç kurbağası türleri oralarda üreyebilir. Bunu keşfedersen müthiş bir şey olur."

Bir sonraki randevum için gözleri gülen genç bir kız öğrencim

1 *Sarracenia* (çev.)

çıka gelmişti. Kolları kitap doluydu. En az on kilo fazlası vardı. Gözlüklüydü. Eskitilmiş bir kot pantolonla bol bir tişört giymişti. Sutyen takmamıştı. Kısacası özgür Amerika'nın tipik bir kız öğrencisiydi. İçeriye girmesi için ayağa kalktım. Raff da ayağa kalktı ama birlikte kapıya doğru yürürken konuşmaya devam etti.

"Görmek istediğim bir başka şey de Apalachicola Kayalıkları'ndaki *torreya ağaçları*[1]. Yabani türleri sadece orada yetişiyor ve galiba tükeniyorlar."

"Evet, evet," dedim sabırsızlıkla, "bir küf yüzünden *Amerikan kestanesini*[2] yok eden türe benzer."

Torreya ağaçları ya da odunlarının kokusu yüzünden "*pis kokulu sedir*[3]"de denilen bu iğne yapraklı bitkiler on binlerce yıl önce kıtasal buzullar çekildiğinde Aşağı Güney'de kalmışlardı. Buzul çağının sonunda, hepsi değil ama soğuğa dayanıklı bitkilerin çoğu kuzeye çekilmişti. Torreya ağaçlarıysa varlıklarını burada sürdürmekte karar kılmışlardı.

"Clayville'in dışındaki bir fidanlıkta birkaç tane yetiştirmeyi başarmışlar." Yeni öğrenciyi içeri alıp el sıkışırken Raff hâlâ konuşmasını sürdürüyordu. "Çok iyi süs bitkisi olurlar ve bahçelerde yetiştirilenler küf barındırmıyor."

"Elbette," dedim. "Tamam, tamam. Arada sırada Apalachicola Kayalıkları'na eğitim gezileri için gidiyoruz. Bir sonraki sefere birkaç başka öğrenciyle birlikte sen de gelsene, olmaz mı? Görüşürüz."

Raff, nihayet vazgeçmiş ve yürüyüp gitmişti. Bu çocuk doğru yere gelmiş diye düşündüm.

---

1 *Torreya taxifolia* (çev.)
2 *Castanea dentata* (çev.)
3 Bu ağaç türünün gerçek sedirlerle akrabalığı yoktur. (çev.)

• 17 •

FLORİDA EYALET Üniversitesi'ne geldiği için, Raphael Semmes Cody'nin fakültedeki ilk ve hemen yararlanabileceği rehber ben olmuştum. Böcekbilime başlangıç adlı lisans dersine kredisiz devam ettiğinde de ikinci rehberini bulmuştu. William Abbott Needham, böcekler konusunda dünya çapında bir otoriteydi. Bu öyle küçümsenecek bir başarı değildi, çünkü bilinen dört yüz bin çeşide rağmen herhalde bunun iki katı kadar böcek hâlâ keşfedilmeyi bekliyordu. Ayrıca, 1900'lü yılların başında Güney'in pamuk tarlalarını kasıp kavuran *pamuk böceği*[1] konusunda da önde gelen uzmanlardan biriydi. Konuya olan tutkusu ve bilimsel itibarı nedeniyle lisansüstü eğitimi gören müritleri çevresinden hiç eksik olmazdı. Başkalarının yanında ona Profesör Needham diye hitap edilse de arkasından Bill Amca diye konuşulurdu. O da ona Bill Amca denilmesinden hiç rahatsız olmazdı.

Bill Needham, o zamanlar ellisine merdiven dayamıştı. Emektar bir saha biyologunda olması beklenen, ancak neredeyse kimsede rastlanmayan ölçüde, keskin gözlüydü. Alçak sesle konuşur, ses tonunu itinayla ayarlardı. Bilimsel adları Yunanca veya Latince asıllarıyla kusursuzca telaffuz etmeye bayılırdı. Bu ağırbaşlı, ölçülü mizacıyla içindeki hırsı gizlemeyi de pekiyi becerirdi.

1 *Anthonomus grandis* (çev.)

Açık havadayken, Needham daima ısmarlama yaptırdığı basık tepeli özel bir şapka giyerdi. Şapkanın tepesi başını serin tutması için gözenekliydi. Kenarında düzgün bir şekilde katlanmış bir sineklik asılıydı. Bir ipi çektiğinde sineklik yüzünü ve ensesini kan emici böceklerden korumak üzere aşağıya iniverirdi. Belirttiğine göre, Needham'ın sivrisinek ısırmasına alerjisi vardı. Yanında taşıdığı portakal renkli evrak çantasının içinde notlar ve el yazması metinlerin yanı sıra, böcek örnekleri için şişeler ve sımsıkı katlanmış bir kelebek ağı bulunurdu. Sonuncusu yine onun icatlarından biriydi. Kelebek ağı çantadan anında çekip çıkararak bir şemsiye gibi açılabiliyordu. Needham nerede olursa olsun, kalabalık bir yerde bile uçan bir böcek gördüğünde, örneği yakalayıp yakından incelemek için çantasından hemen "Needham ağı"nı çıkarırdı.

Needham gerçekten tuhaf biriydi. Bununla kastettiğim, acayipliklerinin gösteriş değil aksine kendince dünyanın tadını çıkarma biçimi olduğu. Her yer, Tallahassee'nin merkeziyle Florida Eyalet Üniversitesi kampüsünün insan kaynayan kesimleri bile, böceklerle haşır neşir olabileceği birer yaşam alanıydı onun için. Gördüklerinin çoğunun isimleri ve huylarını ezbere biliyordu. Yoluna çıkabilecek herhangi bir yeni böcek içinse tetikte beklerdi. Ona genellikle, eskiden lisansüstü öğrencisi olan üçüncü karısı yardım ederdi. Bu kadın önce mecburen, sonra da ilk iki karısı ölünce eşi olarak onun böcek takıntısını paylaşan biriydi.

Onunla içli dışlı olan öğrencileri, bu cana yakın bilimadamı ve Güneyli beyefendiye bayılırdı. Çoğu öğretim üyesi, uzmanlık dalından gurur duyar ve bildiklerini aktarmaya çok heveslidir. Ne var ki işleri bitince akşam yemeği ve manasız şeylerle oyalanmak için evlerine giderler. Oysa Needham işinden başka bir şey düşünmezdi. Onun gece gündüz demeden sürdürdüğü dünyasına kapılmamak müritlerinin de elinde değildi. İnsan elinden çıkan her şeyi sadece esrarengiz bir şekilde işlerinin peşinde koşan sayı-

sız böceğin içinde yaşadığı bir ortam olarak görmeyi öğrenirlerdi. Dünyasına çok az öğrenci tam anlamıyla nüfuz edebilirdi. Hem de sadece birkaç sömestr için. Yine de en azından böcekbilimin temel bilgilerini ömür boyu akıllarında tutar ve bunları onlara öğreten bilimadamının ruh halini hiç unutmazlardı. O, mesleğinin gurur kaynağıydı. Amerikan BöcekBilim Topluluğu'nun Altın Madalya'sına sahipti ve 1994'te Güneydoğu Üniversiteleri Birliği'nce Yılın Öğretim Üyesi seçilmişti.

Needham her çarşamba günü, hiçbir kural ya da sınırlama olmayan ve çoğu insanın Böcek Partisi diye adlandırdığı bir semineri yönetmek üzere bürosunu herkese açardı. Strafor bardaklara doldurduğu çayın yanında karton kutulardan boşalttığı market kurabiyelerini ikram ederdi. Karşılıklı konuşmalar, her zaman haberlerdeki güncel bir olay ya da haftalık *Nature* veya *Science* dergilerinin son sayılarında yer alan önemli bir makaleyle başlardı. Sonra da, üniversite ve ülke çapındaki siyasetin daha sansasyonel konulan ihmal edilmeksizin, daldan dala atlanırdı. Ancak her seferinde, kısa bir süre sonra ister istemez uçsuz bucaksız ve gizemli böcekbilim dünyasına geri dönülürdü. Sohbeti her zaman Needham başlatırdı. Çoğu kez de o yönlendirir ama dinlemeyi tercih ederdi. Bunun kendi eğitiminde önemli bir yeri olduğunu söylemekten de çok hoşlanırdı.

Lafa karışıp partiye katılanları kışkırtırdı. Her zaman da kibar davranmazdı. "Bunun için bir kaynağın var mı?" veya, "Bu bana bir cevap gibi geliyor. Peki, soru ne?" veya, "Burada bir *Dryinid yabanarısı*[1] var. Aranızda hiç bundan gören oldu mu? Eminim görünce bunun bir tür karınca olduğunu düşüneceksiniz," derdi. Ardından böceği, içinde bulunduğu cam tüpü silkeleyerek önündeki masaya boşaltırdı. Herkes, minik yabanarısının masanın üstünde koşuşturup kenarından aşağıya atlamasını seyrederdi.

1 *Dryinidae* (çev.)

İyilikseverdi de. Ürkek öğrencileri çekingenliklerini yenmeleri için cesaretlendirmekten hoşlanırdı. "Hey, George, geçen yaz Cave Springs'ten bir kör mağara kınkanatlısı getirmemiş miydin? Sanırım o bir *Pseudanophthalmus* türü. Teraryumunda hâlâ bunlardan var mı, bakabilir miyiz?"

Onur Programı öğrencisi olarak Raff, daha birinci sınıf ikinci sömestrini okumasına rağmen böcekbilim dersi alabiliyordu. Ayrıca kendini, çarşamba öğleden sonralarının Böcek Partisi müdavimlerinin arasına çaktırmadan kabul ettirmeyi de becermişti. Partiye çıkagelir ve kenardaki bir sandalye üzerinde otururdu. Çok geçmeden soru bile sorar olmuştu. Nokobee'de yaşadığı heyecan dolu birkaç böcekbilim macerasını da paylaşmıştı. Aslında repertuarında anlatabileceği önemli böcek destanları bulunuyordu: dev *gergedanböceklerinin*[1] istilâsı, *bahadırlar*[2] arası it dalaşı, terk edilmiş ağaçkakan yuvasında oğul veren balarıları.

Raff'ın elinde daha eski öğrencilerle hiç zorlanmadan rekabet edebileceği birçok benzeri anekdot vardı. En büyük kozu da Ölü Baykuş Girintisi'nin karınca tepeleri hikâyesiydi. Böcek yaşamıyla ilgili izcilik nişanını hak edebilmek için bulabildiği yuvaların tümünün haritasını çıkartmıştı. İki karınca tepesinin sakinleriyle ilgili notlar da almıştı. Yiyecek peşinde koşan öncü karıncaların yuvaya taşıdıkları avları da kayda geçirmişti. Hatta şansı yaver gitmiş ve bir yaz sonunda karıncaların çiftleşme merasimine tanık olmuştu. Bu merasimde kanatlı kraliçe ve erkekler dağınık karınca tepelerinden aynı anda uçuşa geçip havada çiftleşmişlerdi.

Özellikle karıncalar, benim gibi Needham'ın da ilgisini çekmişti.

"Bu türü çıralı çam savanının başka yerlerinde gördüğüme çok eminim," demişti. "Yeni bir tür de olabilir. Böyle tepelere buralarda pek rastlanmaz. Yine de, hatırladığım kadarıyla, bulun-

1 *Dynastinae* (çev.)
2 *Bahadır*: Latincesi *Argynnis pandora* olan bir kelebek türü (çev.)

duklara yerlerde epey kalabalık bir karınca nüfusu vardır. Tahminimce her tepe ayrı bir koloninin yuvasıdır. Ancak bundan pek emin değilim."

Raff, büyük bir şevkle karşılık vermişti. "Müstakil oldukları kanısındayım. Birçok defa farklı yuvalardan işçilerin birbirleriyle savaştıklarını gözledim."

"Hey, neden bir cumartesi günü ilk fırsatta Nokobee'ye gidip bir göz atmıyoruz?" demişti Needham. "Birkaç çocuğu da yanımıza alıp bir keşif gezisi yapabiliriz."

İki cumartesi sonra, Nokobee keşif gezisi için yola koyulmuşlardı. O hafta sonu Raff evindeydi. Needham'a göle nasıl ulaşacaklarına dair yol tarifinin yanı sıra elde çizilmiş bir harita da vermişti.

Ainesley o sabah erkenden kamyonetiyle onu Nokobee patikasının başına kadar götürdü. Tallahassee'den gelecekleri karşılamak için orada bekleyecekti. Needham ve altı Böcek Partisi müdavimi oraya varır varmaz Raff onları Ölü Baykuş Girintisi çevresindeki karınca tepeleri turuna çıkarttı. Sonra, daha fazla yuva aramak üzere gölün batı sahili boyunca yürüdüler. Birkaç tane bulmuşlardı ama bunlar Ölü baykuş Girintisi'ndeki kadar sık inşa edilmiş değildi. Öğrencilerin tümü yanlarında böcek kepçesi getirmişti. Yakaladıkları karınca ve diğer böcekleri, daha sonra incelemek üzere, öldürme kavanozları ve alkol dolu *viyallerin*[1] içine koyuyorlardı.

Raff dönüşte Needham'la birlikte, yüzeylerinde görebilecekleri her ne faaliyet varsa biraz daha izlemek için karınca tepeleri civarında oyalandı.

"İlgilenmiyorsan kabul etmek zorunda olmadığın bir önerim var. Bu karınca türünün daha önce incelenmediğinden eminim.

1 *Viyal*: numune saklama tüpü. (çev.)

Komple bir araştırma yapıp sonuçları daha önceki notlarınla birleştirirsen sanırım bu çok iyi bir Onur Programı tezi olur. Hem bunu evine yakın olduğu için kolaylıkla gerçekleştirebilirsin."

Raff başını canı gönülden sallayıp, "Evetefem," dedi.

Needham, "Farkındayım, son sınıfa daha çok var," diye devam etti, "İnan, yine de iyi bir tez için hiçbir zaman yeterince vakit yoktur. Böcekbilim dergilerinden birinde bir makale de yayınlayabilirsin. Buna niyetliysen seni tavsiye etmekten memnun olurum. Nokobee'de ya da buralarda ya da herhangi bir yerde yapmak isteyeceğin yüzlerce şey olabilir. Bu sana zerre kadar da olsa ilginç geliyor mu?"

Raff, "Evetefem, elbette ilginç geliyor. Sanırım, karınca tepelerini incelemeye devam etmekten hoşnut olurum."

Daha sonra bürosunda buluştuklarında Needham, önceki önerisiyle ilgili ısrarını sürdürdü. "Bunun ilginç bir tür olduğundan kuşkum yok. Zaten karıncaları doğru dürüst incelemeye yeni başladık sayılır. Onların önemsiz olduğunu söyleyenlere kulak asma. Unutma. Karıncaların önemi sadece böcek dünyasına egemen olmalarından kaynaklanmaz. Ayrıca Nokobee'deki gibileri, insanlarınkilerden sonra yeryüzünün en karmaşık topluluklarıdır."

Açıkçası Needham'ın bir eski zaman prensinin bir kâşife söyleyeceği gibi Raff'a demek istediği şuydu: *Gez ve araştır. Keşfettiğin her şey önemli olacaktır. Bunları kayda geçir. Sonra da geri dön, bunları bana ve herkese anlat.*

Needham yaptığının farkındaydı. Ergenlik sonrası döneme girmiş bir gencin zihnini otorite sahibi birinin söylediğinden başka hiçbir şeyin daha güçlü bir şekilde harekete geçirmeyeceğini biliyordu. *Bu işi iyi yapıyorsun. Seviyorsun. Yaptığın hem ilginç hem de önemli. Bu yüzden seni bu iş için görevlendiriyorum. Sorumluluğu yüklen. Elinden geldiğince bu işin peşini bırakma. Bunu özel bir görev edin.*

Needham, biyoloji tarihinin başlıca itici gücünün bu ruh hali olduğunu gayet iyi biliyordu. On sekizinci yüzyılın büyük botanikçisi ve biyolojik sınıflandırmanın kurucusu İsveçli Carl Linnaeus bundan fayda görmüştü. "Havarilerim" diye adlandırdığı en iyi öğrencilerine, uzak diyarları gezerken onun gözü kulağı olmaları yönünde talimat vermişti. İşte on yedi yetenekli genç adam çeşitli yollarla Doğu Akdeniz Bölgesi'ne, Japonya'ya, Güney Amerika'ya ve Kuzey Amerika'daki kolonilere ilk defa bu sayede ayak basmıştı. Bitki toplayıp inceleyen ve Avrupa'ya kuşaklar boyunca daha ileri araştırmalar yapılmasına imkân sağlayan numuneleri ilk defa getirenler de onlardı.

Charles Darwin yirmi iki yaşındayken ona da aslında şöyle denilmişti: *Charles, doğabilime tutkun olduğunu biliyoruz. HMS Beagle'da doğa bilimci kadrosu boş. Bu görevi sen üstlen. Bu gemiyle Güney Amerika'ya gidip jeolojisi, bitkileri, hayvanları ve insanları hakkında her şeyi öğrenmeni istiyoruz. Sonra geri gel ve keşfettiklerini bize anlat.* Böylelikle büyük doğabilimci, takip eden beş yıl içinde atollerin jeolojik kökenini ortaya çıkardığı gibi sayısız yeni bitki ve hayvan türü de toplamıştı. Ayrıca doğal ayıklanma yoluyla evrim teorisini icat ederek özellikle bilime muazzam bir katkıda bulunmuştu.

Raff ebeveynlerine Nokobee'de karıncaları inceleyeceğini söylediğinde onlar bu çıraklık ilkesinden habersizdiler. Nitekim Marcia seçtiği bu konuya şaşırıp kalmıştı.

"Anlamıyorum, Fırlama. Bunun eğitimin için gerektiğini biliyorum. Ayrıca Fred Norville ve Dr. Needham'ın seni himayeleri altına almalarından da çok mutluyum ama karıncaların kime ne faydası var? Tıp veya belki ziraatla ilgili bir konuyu ele alsan daha iyi olmaz mı?"

"Bunun bir sürü nedeni var, anne. Nokobee'de esaslı bir araştırma yapmak istiyorum. Bildiğin gibi bölgeyi çok iyi tanıyorum.

Ölü Baykuş Girintisi'ndeki o karıncaları zaten bir süredir gözlüyordum. Fred Amca senin ve babamın bu araştırmanın önemli olacağını bilmenizi istiyor. Karıncalar küçük olabilir. İnsanlar onlara gülüyor ama bilmelisin ki onlar doğal çevrenin çok önemli bir unsuru. Onlar dünyadaki en sosyal hayvanlar. Herhangi bir şeyden anlayanlar, bu tür şeyleri inceleyerek insanların sosyal davranışları hakkında çok şey öğrenebileceğimizi bilirler."

"Madem öyle," demişti Marcia, "sanırım profesörler ne dediklerini biliyorlardır. Onlar bilmezse kim bilebilir ki? Araştırmanı burada evinin yakınında yapacak olman da harika bir şey."

Ainesley Raff'ın yaptıklarına pek aldırmıyordu. Onun için mesele oğlunun bir yüksekokul öğrencisi olması ve onu iyi bir geleceğin beklemesiydi.

"Fırlama, kahretsin! Bütün bunların ne anlama geldiği bilmiyorum. Ama istersen Nokobee'ye gelip sana yardım bile ederim. Tabii ki dükkândan vakit bulabildiğim zaman. Yanımda kürek de getiririm."

Raff, çok geçmeden asıl araştırması için adım attı. Böcek Partisi'ndeki yeni arkadaşları da bunlara Karınca Tepesi Kronolojileri demeye başlamıştı. Bill Needham zamanla projeyle daha fazla ilgilenir oldu. Ölü Baykuş Girintisi'deki topluluğa ilişkin olgular gözler önüne serildikçe sahip olduğu uzmanlık ve sağduyusuyla giderek daha fazla katkıda bulunuyordu. Aydan aya, Raff ne zaman yeni bir gözlemde bulunsa Needham ona diğer karınca türlerinin sosyal davranışları hakkında bilinenlerden yararlanarak bunları toparlaması için yardım ediyordu.

. 18 .

RAFF, CLAYVILLE'LE Tallahassee arasında üç yıl boyunca gidip geldi. Mezuniyetinden iki ay önce tezini teslim ettiğinde, Karınca Tepesi Kronolojileri epey olgunlaşmış ve bir minyatür uygarlıklar destanına dönüşmüştü. Raff, karıncaların tuhaf davranışlarının da zaaflarının da insanlarınkilerin daha yalın halleri olduğunu fark etmişti. İnsanlarınkiyle kıyaslandığında karınca tepesi uygarlığının döngüsü kısa süreliydi. İçgüdüseldi ve bu nedenle tamamen kadere bağlıydı. Elbette ki karınca toplumlarının, çoğu yönüyle insanlarınkinden köklü bir şekilde farklı olduğu ortaya çıkmıştı. Ancak diğer bazı önemli açılardan da benzeşiyordu.

Biyoloji Bölümü'nün tezi gözden geçiren altı üyeli komitesi bunun fikir, yaratıcılık ve yapılış tarzı bakımından o güne kadar gördüklerinin en iyisi olduğuna karar vermişti. Raff tezini, araştırmasında ona destek olan iki kişiye ithaf etmişti.

Cömert yardımları ve gönülden destekleri sayesinde bu çalışmayı mümkün kılan,
Profesör William A. Needham ve Frederick Norville'e

Bill Needham ve benim için bu sade teşekkür çok değerliydi; hem de en az bilim insanı meslektaşlarımızın kitap ve makalelerinde belirttikleri kadar.

Raff'ın mezuniyetinden kısa bir süre sonra, Bill Needham'ın da yardımıyla Raff'ın korumaya değer bulduklarını ebedileştirmek üzere kolları sıvadım. Raff'ın ölçüm ve tablolarını metinden çıkardık. Zaman zaman anlaşılması zor olan dilini çok teknik olmayan bir üsluba dönüştürdük. Takip eden hikâyenin yararı, kuşkusuz karınca tepelerinde gerçekten olup bitenin anlatılıyor olmasındadır. Karıncaların o amansız mücadele ve savaşları sırasında yaşadıklarını mümkün olduğunca onların gözünden anlatır.

Tecrübelerime dayanarak söyleyebilirim ki, bir başka açıdan Nokobee bölgesindeki tüm hayatın güç ve dinamiklerini, hatta canlı dünyasının arta kalan incelenebilir kırıntılarını karınca tepesi destanlarından daha iyi yansıtabilecek başka bir şey yoktur.

Araştırmanın en başında Raff dikkatini Nokobee Gölü patikasının girişindeki büyük koloni üzerinde toplamıştı. Bu, göle geldiğinde rastladığı ilk karınca tepesiydi. Ayrıca önceki yıllarda aldığı notların çoğu burayla ilgiliydi. Raff, bunu Patikabaşı Kolonisi diye adlandırıp tez çalışmasının prototipi olmasına karar verdi. Akıllıca davranıp koloninin yapısıyla davranışlarını en ince ayrıntısına kadar mümkün olduğunca toprağı kazmadan ve hiçbir şekilde düzenini bozmadan kaydetti. Needham bu gözlemlerin, ileride yapacağı ve Ölü baykuş Girintisi çevresine dağılmış olan diğer kolonileri de kapsayacak incelemelerin temeli olmasını önermişti. Böylelikle türün tümüne ilişkin daha bütünlüklü bir tablo ortaya çıkacaktı.

Çocukluk anılarında Raff, Patikabaşı Kolonisi'nin piknik yaptıkları açık alanda baskın bir mevcudiyeti olduğunu hatırlıyordu. Hava ne zaman ılık ve yağışsız olsa koloninin öncüleri yuva tepeciğinin dokuz on metre uzağında, hem de bir saat içinde birkaç defa devriye gezerlerdi. Bazıları yuva ağzına taze avlarla, ölü böceklerin işe yarar parçalarıyla, bitki özü ve özsu emici böceklerin şekerli dışkılarıyla geri dönerdi.

Raff, Florida Eyalet Üniversitesi'ne gelmeden önceki yılın sonlarında incelemesini biraz daha dikkatlice yapmaya başlamış, Patikabaşı Kolonisi'nin faaliyetlerinin geçmişe kıyasla keskin bir şekilde inişe geçtiğini fark etmişti. Yuva ağzında önceki yıllardaki o yoğun trafik yoktu artık. Gittikçe daha az avcı yuvadan dışarı çıkmayı göze alıyor ve bununla orantılı olarak içeriye daha az yiyecek giriyordu. Raff toprak yığınını malayla dürtecek kadar ileri gidince yuvayı çok az sayıda muhafız savunmaya kalkışıyordu. Daha o zamanlar, muazzam Patikabaşı Kolonisi'nde bir şeyler olması gerektiği gibi gitmiyordu.

Bir Böcek Partisi'nde, "Galiba hastalıklı ve giderek kötüleşiyor," dedi. "Nedeni hakkında da hiçbir fikrim yok."

Bill Needham kafa sallayıp Raff'ı doğruladı. "Anlattıklarına bakılırsa kraliçe yaşlanıp ölmüş. Kraliçe yoksa yumurta da olmaz larva da. Koloninin de eskisi kadar yiyeceğe ihtiyacı kalmaz. Bu yüzden işçiler yuvadan dışarıya çıkmaz. Bir yaşlılar yurdundaki ihtiyarlar gibi."

Raff, "Yine de bütün bir koloni niye böyle pes eder ki?" diye sordu. "Anma töreni falan mı yapıyorlar?" Sözleri parti müdavimlerince yerinde bulunup gülüşmelere neden oldu. Raff gibi acemi birine nadiren böyle hürmet edilirdi.

"Eh, kraliçenin işçiler açısından ne kadar güçlü bir uyarıcı olduğunu anlamalısın," dedi Needham. O öldüğünde işçilerin de duyarlılığı azalır. Deyim yerindeyse, keyifleri kaçar."

Ortaya yeni bir fikir atacağı zamanlarda genellikle yaptığı gibi işaret parmaklarından biriyle havada daireler çizdi. "O koloniyi ne kadar süredir izliyorsun?" diye sordu.

"Şey, ister inanın ister inanmayın," diye cevap verdi Raff, "çocukluğumdan beri. On yıldır diyebilirim. Patika başına vardığınızda gözünüzden kaçması mümkün değil."

Needham, masasının yanı başındaki rafa uzanıp eline bir kitap

aldı. İndeksini tarayıp bir sayfasını açtı ve oradaki madde girişine işaret etti. "Bu hiç şaşırtıcı değil. Seninkine benzer karınca türlerinde, ana kraliçenin yirmi yıldan fazla yaşadığını kayda geçirmişiz."

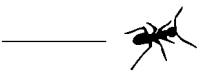
"Yirmi yıl mı? Bu benim yaşımdan bile fazla."

"Hı hı. Bunun bir böcek için inanılmaz uzun bir ömür olduğu muhakkak," dedi Needham. "On yedi yıl yaşayan *ağustosböceklerinkinden*[1] bile fazla. Yine de bu az sayıdaki karınca türünün kraliçelerinde görülüyor. Bunun böcek dünyasında bir rekor olduğunu tahmin ediyorum. Öte yandan işçilerden çok azı iki üç yıldan daha fazla yaşar. Hepsi kraliçenin kızlarıdır, aynı soydan gelirler ama ömürleri o kadardır. İşte, bu durum gerçekten olağandışıdır. İki üç yıldan fazlası onlara sonsuzluk gibi geliyor olmalı. Denilebilir ki, varlıklarını başlangıcı ve sonu olmayan bir zihinsel dünyada sürdürürler. Ana kraliçelerinin ölümüne ilişkin hiçbir fikirleri yoktur. Sanki daima oradadır. En sonunda bu gerçekleştiğinde, yaşlı kadının bakımıyla meşgul olanlar bile öldüğünü hemen fark etmezler. Koloniye yakından göz kulak olmanı öneririm."

Kraliçenin ölümü Ölü Baykuş Girintisi karıncalarının kaderini derinden etkileyecekti. Raphael Semmes Cody'nin beş mevsim boyunca kayda geçirdiği tarihlerinin akışı ciddi ölçüde değişecekti. Needham ve ben bu vakayı bu nedenle Karınca Tepesi Kronolojileri'nin başlangıç bölümüne koymayı uygun gördük.

1 *Magicicada* (çev.)

IV

KARINCA TEPESİ KRONOLOJİLERİ

• 19 •

DOĞRUYDU. Patikabaşı Kraliçesi ölmüştü.

İlk günlerde o uzun ömrünün sona erdiğine dair ortada açıkça görülen bir belirti yoktu. Ne ateş ne kasılma ne de veda mesajları. Kraliçe dairesinde, yıllardır durduğu yerde basbayağı usulca ölmüştü. Hayattayken olduğu gibi yüzükoyun yatmıştı ve kımıldamıyordu. Bacak ve antenleriyse gevşemişti. Hareketsizliği başlı başına bir tehlike uyarısı olmakta yetersiz kalmıştı. Kızları başlarına gelen ve hepsini etkileyecek bu felaketten haberdar değildi. Nitekim kraliçe sanki hiçbir şey olmamış gibi yatıyordu. Kusursuz bir heykele dönüşmüştü.

Aldanma böcek cesetlerinin ölüm sonrası bozulma süreciyle ilgiliydi. İnsanlann ve diğer omurgalı hayvanların içinde çabucak çürüyüp giden, yumuşak dokuyla kaplı iskeletleri vardır. Oysa böceklerin iskeletleri dışlarındadır. Onları bir kabuk gibi sarar. Öldüklerinde yumuşak dokuları içe doğru kuruyup büzülür, lif ve toprağa dönüşür. Onları saran dış iskeletleriyse olduğu gibi kalır, sahibi ölüp gittikten çok sonraları bile hiç bozulmadan duran bir şövalye zırhı gibi.

Dolayısıyla işçiler bu annenin ölümünü ilk önceleri fark etmemişlerdi. Hareketsizliği yeni bir şey değildi. Canlılığının belirtisi kokularsa, *hâlâ aranızdayım,* işareti vererek yayılmaya devam ediyordu.

Canlıymış gibi kokuyordu.

Ömrü boyunca hiç emir vermemiş olması aldanmayı kolaylaştırmıştı. Onlara herhangi bir faaliyet için de önderlik etmemişti. Oysa beyni isterse onların tüm görevlerini yerine getirecek şekilde programlanmıştı.

Kısır ve kanatsız bir toplum içinde yaşayan, her bakımdan gelişmiş bir zar kanatlıydı ne de olsa. Yine de hayatı boyunca yalnızca erişkinlik döneminin başında girişimlerde bulunur, onları da bir çırpıda gerçekleştirirdi. Doğduğu koloniyi annesi ve kız kardeşleriyle birlikte terk ettiğinde daha yaşayacağı aşağı yukarı daha yirmi yıl olurdu. İşte sadece o zaman, bir kereye mahsus çiftleşir, bir daha seks yüzü görmeden yeni bir kolonininin temellerini atardı. Faaliyette bulunduğu çok kısa bir zaman dilimi içinde ve yalnız başına, türünün dişisine özgü tüm içgüdüsel davranışlarını kudurmuş gibi sergilerdi. O sırada buna ilaveten gelişkin bir kolonininin kısır işçileriyle de aynı emeği harcardı.

Kalıtsal programlar, sırasıyla atacağı her adımın doğru olmasını sağlayan bilgileri barındırıyordu ve Patikabaşı Kraliçesi'nin duyu organlarıyla sinir sisteminde saklıydı. Bu programlar, yüz milyonlarca yıl önce küçücük adımlarıyla dinozorlar arasında dolaşırken ilk sosyal karıncalara evrilen zar kanatlı atalarının izlediği kalıplaşmış düzeni güvenilir biçimde tekrarlıyordu.

Bu süreci başlatmak için önce içinde doğduğu yuvadan çıkıyor, zarımsı dört kanadını açıp uçuyordu. Havada uçuşan erkek sürüsü ve diğer bakire kraliçelerin arasına karışıyordu. Erkeklerden sadece biri onu yakalayabiliyordu. Erkek, bacaklarıyla onun gövdesine kenetleniyor ve çift birlikte döne döne yere iniyordu. Yerdeyken erkek arka bacaklarındaki büyük kancalarıyla cinsel organlarını bir arada tutup döllemeyi tamamlıyordu. Eylem beş dakika içinde sona eriyor, kraliçe silkinip erkeği üstünden atıyordu. İçine boşaltılan tüm sperm karın bölgesindeki özel keseciğin

içine akıyordu. Spermler ilerde yumurtasını biraz daha döllemekte kullanılmak üzere burada muhafaza ediliyordu. Bu saklama yıllarca sürebilirdi. Her bir sperme bahşedilen potansiyel ömür kraliçenin ömrüne eşitti.

Kraliçenin aksine, tüm yavrularının babasıysa çiftleşmenin neredeyse hemen sonrasında ölmeye programlanmıştı. Erkeğin ömrü boyunca yaptığı tek şey bir kuş yavrusu gibi kız kardeşlerinin kustuğu yiyeceği kabul etmek ve beklemekti. Sonra yine beklemekti. En sonunda da yuvasından tek seferlik kısa bir uçuş gerçekleştirip beş dakika süreyle cinsel ilişki kurmaktı.

Erkek, ana koloni kraliçesinin bir yumurtası olarak dünyaya gelmişti. Yumurta çatladığında içinden kurtçuk şeklindeki larva çıkmıştı. Larva, tümü dişi olan işçi karıncalarca beslenmişti. Normal büyüklüğüne erişince larva pupaya dönüşmüştü. Henüz gelişimini tamamlamadığı son aşamadaysa yumuşak, mumlu, geçici bir dış iskeletle kaplanmıştı. Artık şekli bir erişkininkine benziyor, vücudu üç parçadan oluşuyordu: baş, göğüs ve karın. Gövdesinden bir çift antenle üç çift bacak çıkıyordu. Mumlu dış iskeletin koruduğu içindeyse, henüz farklılaşmamış doku kütleleri nihai iç organları oluşturacak şekilde gelişiyordu.

Dönüşüm tamamlandığında dış zar işçiler tarafından sıyrılıp yeniyor ve erişkin erkek karınca meydana çıkıyordu. Kanatları, iri gözleri, kocaman cinsel organları, tam gelişmemiş çeneleri, küçücük bir beyniyle tek bir amaç için artık hazırdı. Beynine kazılı bu önemli amacı gerçekleştirdikten hemen sonra da çabucak ölecekti.

Kısacası, erkek karınca sperm yüklü güdümlü bir füzeden başka bir şey değildi. Ömrü boyunca üstleneceği tek görevi bir cinsel boşalmadan ibaretti. Doruğa ulaştığı o ana kadar annesinin kolonisinde bir asalak olarak yaşayacaktı. Kız kardeşlerince beslenip bakılan uyuşuk bir karıncaydı o. Kamu hizmetinde bulunmamış,

topluluk için asla çalışmamıştı. Hayatına anlam katan o beş dakikadan sonra, uyması gereken tek bir komut kalmıştı: *Sakın geri dönme. Öl yeter.* Bu da gerektiğinde kız kardeşleri tarafından zorla yerine getirilecekti.

Yuvaya geri dönmeyi denemeyecekti bile. Hayatta kalma imkânı da yoktu. Dayanıksız bir yaratıktı ve kendini savunabileceği donanıma sahip değildi. Ne yiyecek bulmayı ne de önüne tesadüfen bir miktar yiyecek çıksa kendini beslemesini biliyordu. Ona tek yönlü bir bilet kesilmişti. Ya sıvı kaybından ölecekti ya da bir kuş onu gagasıyla ezecekti. Belki de bir düşman karınca çenesiyle onu paramparça edecekti ya da bir *katil böcek*[1] tarafından ısırılıp ağır ağır emilecekti.

Aynı akıbete uğramamak için Patikabaşı Kolonisi'nin henüz çiftleşmiş gelecekteki kraliçesi telaşla sığınabileceği bir yere doğru koşturdu. Gelişmiş bir zekâya ve güçlü kaslara sahipti. Onca spermle yüklendikten sonra mümkün olan en kısa sürede yeraltına dönmesi gerekiyordu. Ancak önce dört kanadından kurtulması için birkaç dakikaya ihtiyacı vardı. Bunun için de orta bacaklarını öne doğru bükerek kanatlarını dibinden kanırtması yetmişti. Kanatlarını kopartıp atması gövdesinin geri kalan kısmına bir zarar vermemişti. Acı duymamıştı. Kanatlar baştan beri kitinden oluşan desteklerle gergin duran cansız, ince birer tabakaydı. Gövdesine öyle eklemlenmişlerdi ki bunları acısız kopartıp atmak işten değildi.

Kraliçe yere iner inmez teçhizatını çözüp kurtulan bir paraşütçüydü. Artık ot cangılında daha hızlı hareket edip çevresinde avlanan karıncalar, örümcekler ve diğer yırtıcı böceklerden korunabilecekti. Ot kümeleri arasında açık bir alanla karşılaştı. Şanslıydı. Nokobee Gölü patikasının başında küçük, kanrıca ölçüsünde bir meydandı bu. Şansına, ideal bir alan bulmuştu. Eğer burada bir

1 *Reduviidae* (çev.)

yuva inşa edebilirse, burası belki de yirmi yıllığına evi olacaktı. Kumlu killi toprakta hemen dikey bir tünel kazmaya girişti. Hareketleri seri ve kusursuzdu. Birkaç dakika içinde kuyuyu boyundan fazla derinleştirmişti. Bu haliyle bile bir ölçüde koruma sağlıyordu ama mümkün olduğunca hızla tamamlanması gerekiyordu. Acele etmeliydi. Hayatı hâlâ tehlikedeydi. Kaybedecek hiç vakti yoktu.

Kuyu boyunca inip çıkması için geçen zamanla ölçtüğü önceden belirlenmiş bir derinlikte kraliçe yana dönüp dipteki alanı genişletmek üzere kazıya başladı. Dikey kuyunun üç katı çapında yuvarlak bir odacık elde edinceye kadar da devam etti. Artık güvenliği artmıştı ama henüz garantiye aldığı söylenemezdi. Hâlâ yırtıcı hayvanlar ve yağmacı karıncalar kuyudan aşağıya inip, ona saldırabilirdi. Ancak yine de düşmanları dar kuyuda rahat hareket edemeyeceklerdi. Savunmasız gövdesine erişmeden önce kraliçenin saplamaya hazır iğnesi ve ısırmaya hazır çeneleriyle baş etmek zorunda kalacaklardı.

Bu kadarını başardıktan sonra ve çevredeki çamların gölgeleri patika başı boyunca uzadıkça, yüzde bir olan hayatta kalma ihtimali gerçekleşmişti. Anayurdunu çiftleşip yeni bir koloni kurmak için terk eden yüz genç kraliçeden yalnızca biri, başlangıç aşamasında olsa da yuvanın dibindeki odacıktaydı artık.

Bu muazzam başarıya rağmen ve yuvasını ne kadar sağlam yapmış olursa olsun, nihai zaferi önleyebilecek yığınla engel vardı. Henüz kazılmış bir yuvanın mimarlığından koskoca gelişmiş bir koloninin analığına doğru yol alabilmesinin ihtimali de yüzde birdi. Dolayısıyla Patikabaşı Kraliçesi, istatistiki bakımdan yuvadan uçup da süreci tamama erdirebilenlerin sadece on binde biriydi. Toprak yığınının derinliklerindeki kraliçe dairesinde uzun bir ömrün tadını çıkaracak bir tek o vardı. Vahşi kızlarından oluşan bir ordu tarafından korunduğunda da dünya üzerindeki herhangi bir böceğin umabildiği kadar güvende olacaktı.

Odacıklardan birini kazıp bitirmiş olmasına rağmen yapacağı daha çok işi vardı. Öncelikle toprak zeminin üzerine bir küme yumurta bıraktı. Bu minicik nesneleri mecburen durmadan yalıyordu. Acil bir görevdi bu çünkü yukarıdaki düşmanlara ek olarak etrafındaki toprak da bakteri ve küf kaynıyordu. Yumurtalar düzenli olarak temizlenmez ve antibiyotik tükürükle kaplanmazsa üstlerini çok geçmeden istilacı bir küf bürür ve çürüyüp giderlerdi. Korunmasız bırakılan herhangi bir karınca dokusu üzerinde kraliçenin kazdığı toprak içindeki tek bir bakteriden hızla milyonlarcası üreyebilirdi.

Patikabaşı Kraliçesi'nin etrafındaki diğer genç kraliçeler de bir başlarına toprağı kazıp duruyordu. Hepsi yenik düşmüştü: yırtıcılar onları teker teker öldürülmüştü. Hiçbir kız kardeşi Patikabaşı Kraliçesi'ne destek olmamıştı. Ona destek olabilecek işçi karıncalar henüz doğmamıştı. Onu meydana getiren anayurdundaki kız kardeşler birliğinin dışındaki ortam hâlâ bir savaş alanıydı. Günün her anında topyekûn amansız bir savaş sürüyordu. İşgalciler hayatta kalanları küçük yuvalarından çekip çıkartmış ve yemişlerdi. Yuvalarda başka risklerde vardı: Belki yumurtalar uygun bir şekilde döllenmemişti ya da spermler genetik bakımdan kusurluydu.

Ne var ki şansı geleceğin Patikabaşı Kraliçesi için defalarca yaver gitti. Minicik larvalar yumurtadan çıktıkça besleyici yiyeceklerle doyuruyordu. Besinler kraliçenin kafasının içini kısmen dolduran büyük bir bezeden salgılanıyor ve ağzından boşalıyordu. Bebek maması kraliçenin gövdesinin arka bölümündeki yağ kütlelerinden üretiliyordu. Artık işe yaramayan kanat kaslarındaki metabolizmayla oluşturuluyordu.

Kraliçe kendi gövdesindeki besin stoklarıyla bir düzine işçi yetiştirmişti. Hepsi dişiydi. Ufacık ve güçsüzdüler. Küçük koloninin ayakta kalması için gerekli işleri zar zor yapabiliyorlardı. Dünyaya mecburen cüce olarak gelmişlerdi. Her biri biraz daha büyük olsa

çok daha azı beslenebilecekti. Bu yüzden de sayıları yeni doğmuş koloninin hayatta kalması için gereken yeterli işgücü düzeyinin altına düşecekti.

Onları eğitecek birileri olmadığından tamamen içgüdüleriyle hareket eden bazı öncüler, yiyecek bulmak üzere yola koyuldular. Diğerleri hem kraliçeye bakıyor hem de bir sonraki işçi kuşağını yetiştiriyordu. Bazıları da zamanlarını yuvayı genişletmeye harcıyordu. Bütün bu görevleri eksiksiz yerine getirememek koloni için ölüm demekti. Genç kraliçe daha fazla yardım edemezdi. Aksine yaşayabilmesi için onun yardıma ihtiyacı vardı. Çaresizdi. Gövdesindeki harcanabilir dokular tükenmişti. Neredeyse tümünü larva halindeki kızlarını beslemekte kullanmıştı ve açlıktan ölmek üzereydi. Bedeni sadece kendi hayatı için zorunlu dokuları içeren bir kitin kabuğa dönüşmüştü.

Yuvadan ürkek adımlarla uzaklaşmayı göze alan avcılar, bir miktar yiyecek kırıntısıyla geri döndü. Ganimetleri ölü bir sivrisinek, dökülmüş bir parça tırtıl derisi ve yumurtadan henüz çıkmış bir örümcek yavrusuydu. Bunlar da koloniyi canlı tutmaya ve kraliçenin kilo alıp gücünü toplamasına ancak yetiyordu.

Yuvanın dışındaki araziden toplanan yiyeceklerle beslenen bir sonraki işçi kuşağı ilk kuşaktan az çok daha iri ve güçlüydü. Artan nüfusa yer açmak için daha fazla tünel kazmaya koyulmuşlardı. Koloni ve yaşam alanı büyüdükçe tehlike altındaki yuva, odacıklar ve bunları birbirine bağlayan galerilerden oluşan bir labirent şeklini almıştı. Dayanıklı bir kaleye dönüşmüştü. Kazılan toprakla yuvanın üzerinde çatıyı sağlamlaştıran ve güneş ısısını tutan bir tepecik oluşmuştu.

Aylar geçtikçe dopdolu yumurtalıklarıyla ağırlaşan kraliçe, hâlâ tehlikeli olan yuva girişinden gittikçe derinlere doğru çekilmişti. Uzmanlığın doruk noktasındaydı. Filizlenen koloninin yegâne tomurcuğu olarak sadece o yumurtluyordu. İşçiler yavruları, yani kız

kardeşlerini yetiştirmek için gerekli tüm işleri yapıyordu. Onlar kraliçenin eli ayağıydı. Hatta giderek beyni de oldular. İyi örgütlenmiş bir bütün olarak hep birlikte iş görüyorlardı. Birbirlerine karşı diğerkâmdılar. İşbölümlerini kendilerini hiç düşünmeksizin gerçekleştiriyorlardı. Patikabaşı Kolonisi büyük, yaygın bir organizmaya benzemeye başlamıştı. Tek kelimeyle bir süper organizma olmuştu.

Kraliçenin zifaf uçuşunun üzerinden iki yıl geçip de koloni tam anlamıyla geliştiğinde, içinde on bin işçi barındırıyordu. Bir sonraki yılsa artık yeni kolonilerin doğumunu gerçekleştirebilecek bakire kraliçe ve erkekleri yetiştirecek güce ulaşmıştı. O dönemde kraliçe ortalama her on beş dakikada bir yumurtluyordu. Yeraltındaki yuvanın dibindeki kraliçe dairesinde iyice ağırlaşmış ve uyuşuk bir halde uzanmış yatıyordu. Bir buçuk metre, yani dört yüz karınca boyuna eşit bir derinlikteydi. İnsan ölçeğine vurulduğunda karınca şehri yeraltındaki iki yüz kata karşılık geliyordu. Kazılıp yuvanın üzerine yığılmış toprak da yerüstündeki ilave elli kata denkti.

Kraliçe bu minyatür uygarlığın lideri olmayabilirdi ama tüm kudret ve yükselişinin kaynağıydı. Zaferinin de başarısızlığının da anahtarıydı. Yirmi yumurtalığından bir metronom dakikliğinde döllenmiş yumurta boşaltması koloninin kalp atışıydı. Tüm işçilerin nihai çabası bu kalbin güçlü bir şekilde ve hiç teklemeden çarpmasıydı. Yuva labirentini titizlikle inşa etmeleri, her gün canlan pahasına uzak diyarlarda yiyecek aramaları, tüm fedakârlıklan onunla biraz daha kendileri gibi diğerkâm işçinin yaratılması içindi.

Bir ya da bin işçi ölebilirdi ama koloni, ihtiyaç ölçüsünde zararını telafi ederek varlığını sürdürürdü. Ne var ki kraliçenin hatası düzeltilemezse ölümcül sonuçlar doğururdu.

İşte yirmi yıl sonra o felaket baş göstermişti. Kraliçenin ölümü, kurulduğu günden bu yana koloninin karşı karşıya kaldığı en

büyük sorundu. Ancak işçiler, kraliçenin öldüğünden tam emin olmadıkça herhangi bir adım atamıyordu. Bir şeylerin doğru gitmediğini, üstlerine adı konulmamış bir karanlığın çöktüğünü hissediyorlardı ama sorunun boyutlarını kavramamışlardı. Henüz işaretler yeterince güçlü değildi. Bu nedenle Patikabaşı Kolonisi, bir süre daha o eski telaşı ve dakikliğiyle tıngırdamaya devam etmişti. Karaya oturmak üzere olan büyük bir gemi gibiydi, dümeninin kolayca kırılması mümkün değildi.

Patikabaşı Kolonisi'nin faaliyetlerinde bir değişiklik olmamasının nedeni karıncaların iletişim şekliydi. Ömürlerinin büyük bölümünü yeraltında ve karanlıkta geçirdiklerinden birbirleriyle sesli ve görüntülü konuşma yapamazlar. Aksine kimyasal sinyaller aracılığıyla iletişim kurmak zorundadırlar. İnsanlar ses ve görüntüyle düşünür. Feromonlara mecbur olan karıncalarsa ancak tat ve kokuyla düşünebilir. Bir işçi karıncanın beynine doluşan kimyasal kökenli duyuları hiçbir insan anlayamaz. Ne kavradığı varlıklar ne de aklından geçen nitelik, hikâye ve ilişkiler hakkında bir fikri olur. Patikabaşı Kolonisi çıplak gözle bakıldığında durgun görünse de feromonlar aracılığıyla yaptıkları gevezelik sağır edici olabilir.

Patikabaşı Kolonisi aralarındaki iletişimde yaklaşık bir düzine kimyasal sinyal kullanıyordu. Ölmüş annelerinin başına üşüşmüş olan işçiler hâlâ gövdesinden sızmakta olan bu feromonlardan bazıları yüzünden orada takılıp kalmışlardı. Bu feromonlar, insan sesine çevrildiğinde artık gaipten gelen şu komutu fısıldıyordu: *Buraya gelin, çevremde toplanın, yanımda kalın.*

Refakatçiler yassı yumuşak dilleriyle gövdesini şehvetle yalıyorlardı. Büyük bir gayretle onu temizlemeye devam ediyorlardı. Üzerinden topladıkları maddeleri refakatçilerin dışındakilere aktarıyorlardı. Bu yakın ilgiyi tetikleyen feromonlar şu anlama geliyordu: *Beni temizleyin, gövdemde bulduğunuz artıklar yiyin, bunları kız kardeşlerinizle de paylaşın.*

Refakatçilere bu tür komutları ileten maddeler her karıncanın sindirim sisteminin ön odacığında bulunuyordu. Odacıkta bu maddeler sıvı besinlere karışırdı. Karıncalar antenlerini sürterek durmadan birbirlerini kokluyorlardı. Kafalarındaki antenler insan burnunun muadili "duyarga"lardı. Sindirim sisteminde epeyce yiyecek kalan karnı doymuş bir karınca daha az besili bir yuva arkadaşına şöyle derdi: *Bunu kokla ve eğer açsan ye.* Karınca yaklaşır ve gerçekten açsa dilini uzatırdı. Tok olansa dosdoğru ağzına kusarak ona besin bağışlardı.

Kız kardeşler arasındaki değiş tokuş işte böyle sürüp gidiyordu. Koloninin birleşik zekâsı, üyeleri arasında yükselen bu gürültüye kulak kesiliyordu. Alıp vermeye programlandıkları tüm mesajlarda feromon dilinde konuşuyorlardı. Bir karınca, bir insan veya herhangi bir tekil organizma nasıl kendi bünyesi içinde hormonlar aracılığıyla bilgi değiş tokuş ediyorsa koloni de kendi arasında aynı şekilde bilgi alışverişi yapıyordu. Süper organizmanın feromonları öneriyor, dileniyor ve buyuruyordu.

Bir gün yuvanın dışında, Patikabaşı tepeciğinden pek uzak olmayan bir noktada, kendi yuvasına çekirge taşıyan bir *orman ardıcı*[1] uçuyordu. Ezilmiş böceğin bir parçası kopup yere düştü. Bir dakikadan az bir süre içinde devriye gezen bir işçi onu bulup Patikabaşılılarca önceleri de sayısız defa izlenen bir hareket silsilesini başlattı. Önce çekirgeyi yokladı, azıcık tadına baktı ve yuva ağzına koştu. Dönüş yolunda karnının ucunu yere dokundurup ince bir kimyasal iz bıraktı. Yuvaya girdiğinde karşılaştığı her yuva arkadaşına doğru sokulup yüzünü yüzlerine sürttü. Yuva arkadaşlarının koku duyarlı antenleri hem bıraktığı iz maddesini algıladı hem de çekirgenin kokusunu aldı. Artık sinyaller şunları ilan ediyordu: *Yiyecek, yiyecek. Yiyecek buldum, izimi takip edin!*

1 *Hylocichla mustelina* (çev.)

Çok geçmeden kalabalık bir karınca grubu kendini dışarıya attı. İzini takip edip lezzetli çekirge budunun etrafında toplandılar. İlk önce gelenlerin bir kısmı yuvaya geri dönüp yolda kendi izlerini bırakarak mesajı güçlendirdi: *Haydi, haydi, yardıma ihtiyacımız var.*

Çekirge parçasıyla uğraşan karıncalar onu yuva ağzına doğru çekmeye başladı. Yakınlardaki bir ağaç dalına tünemiş olan bir *kedi kuşu*[1] faaliyeti fark edip yakından bakmak üzere hızla aşağıya uçtu. Çekirgeyi gagalayıp karıncaları sağa sola saçmıştı. Hatta bazılarını yaraladı. Karıncalar çene köklerinde bulunan salgı bezinden bir feromon çıkardı. Kimyasal buhar çabucak yayıldı. Bağırıyordu: *Tehlike! Acil durum! Kaçın! Kaçın! Buradan Uzaklaşın!*

Patikabaşı Kolonisi, koku ve tatlardan oluşan kelime dağarcığını işte böyle kullanarak faaliyetlerini yürütüyordu. Feromonlar salgılanıyor, bunlar arada sırada dokunmayla güçlendiriliyordu. Mesajlar bazen tek bir kimyasal maddeyle bazen de aynı maddenin değişik yoğunluklarıyla oluşturuluyordu. Kimi zaman da birden fazlasının karışımı kullanılıyordu. Maddelerin nerede çıkarıldığı anlam farklılıklarına neden oluyordu. Kelime dağarcığı gelişiyor, anlamlar farklılaşıyordu.

Gel, seni yalayıp temizleyeyim.

İşe koyul, burada başkalarının yaptığını yap.

Sosyal sınıfım bu ve bu da benim durumum.

Bölgeye ait feromonları salıp hasımlarımıza buranın hâkimi olduğumuzu ilan edelim.

Yeterince askerimiz yok, yuvada daha fazlasını yetiştirin.

Haddinde fazla askerimiz var, daha azını yetiştirin.

Yeni kraliçemiz olma mücadelesinde kim önde gidiyor?

1 *Dumetella carolinensis* (çev.)

Patikabaşı Kolonisi üyelerinin her anı çevrelerini kaplayan feromon bulut ve sağanağındaki talimatlarla geçiyordu. Alarm feromonları gibi bazı sinyaller hızla yayılıp kayboluyordu. Bu tür sinyaller yakındaki yuva arkadaşlarından yeteri kadarının dikkatini çekiyor ama koloni çapında panik yaratacak kadar kalıcı olmuyordu. Bazı kokularsa yavaş yavaş yayılıyor ve uzun süreler sonra kayboluyordu. Patikabaşı Kraliçesi'nin asil feromonları bunlardan biriydi. Gövdesi çürümeye yüz tutmuş olsa da canlıyken ürettiği feromonlar varlığını kolonisinin zihin ve bedenlerinde hâlâ sürdürüyordu.

Kraliçenin varlığı Patikabaşı Kolonisi'nin feromonlu yaşamına bir başka yolla da sinmişti. Diğer maddelerle harmanlanan salgıları koloninin tümünün taşıdığı benzersiz bir kokuya dönüşmüştü. Kokulu maddeler, koloninin tüm üyelerinin gövdesini kaplayan mumlu kütiküle emilmişti. Her karınca kolonisinin kendine özgü bir kokusu vardı. Tüm üyelerin tanıdığı bu kokuya hepsi ortaktı ve kesinlikle bağlı kalıyorlardı. Kökenleri değişik olsa da iki karınca karşılaştıklarında antenlerini birbirlerininkine sürtüyorlardı. Hareket çıplak gözle fark edilmeyecek kadar hızlı gerçekleşiyordu ama iki karıncanın da beyni bilgiyi anında işliyordu. Koku ortaksa mesaj şuydu: *O benim kolonimden, bir başkasından değil.* Öyleyse karıncalar ya durmaksızın yollarına devam eder ya birbirlerini temizler ya da yiyecek değiş tokuşu yaparlardı. Öte yandan eğer kokular azıcık bile farklıysa mesaj şu olurdu: *Farklı koloni, dikkat et!* Sokakta karşılaşan birbirine yabancı iki köpek gibi ayrı kökenden iki karınca da durup birbirini daha yakından yoklardı. Aslında ya saldırıda bulunurlar ya da birbirlerinden kaçarlardı.

Bir karınca topluluğunun kimliği için kelimeler, el kol hareketleri kullanılmazdı. Hiçbiri gerekli değildi. Patikabaşı Kolonisi'nin birliği sadece ve tamamen aynı kokuya sahip olmalarıyla sağlanıyordu. Bu kokunun kaybolması halinde süper organizma he-

men dağılır ve aklı karışmış bir kalabalığı dönüşürdü. Birbirlerine düşerler ve düşmanları onları dümdüz ederdi. Yırtıcılar artık elde etmesi kolay avlarının başlarına üşüşürdü.

Patikabaşı Kraliçesi'nin cesedi yerli yerinde duruyordu. Bu sonsuza kadar böyle devam edemezdi. Zamanla gövdesinin bazı parçaları yendi ve kalanı da karınca mezarlığına taşındı. Artakalan kırıntılarından yalanan feromonlar bir hafta süreyle daha varoluşuyla ilgili mesajı yaymaya devam etti. Daha sonra kimyasallar tükendi ve nihayet mesaj silinip gitti.

Önceleri az miktarda kimyasal işaret vardı. Ölümün belirtisi kraliçenin feromonlarına ancak ölümünün üçüncü gününde, o da hafifçe, baskın çıkmaya başlamıştı. Topyekûn kokusunun ne olduğu belli değildi ama aslında bunlarla ölüm sonrası mesajları gönderiyordu. Yine de cesedinin tanımında çürüme kokularından başka değişen bir şey yoktu. Görüntüsü ve hareketinin durması bir anlam ifade etmiyordu. Kraliçe sırtüstü dönmüş bacakları kaskatı havaya dikilmiş olabilirdi. Renk değiştirebilirdi de: kızarmış, kararmış, rengi altın sarısına dönmüş, herhangi bir başka renk tonuna bürünmüş ya da beti benzi atmış olsa da fark etmezdi. Bunların yerine kraliçenin ölü sayılabilmesi için ölü *kokması* gerekiyordu. Öyle, cesetlerdeki birbirine karışmış maddelerden çıkan ve insan burnuna tiksindirici gelen kokular da yetmezdi. Örneğin ne insan dışkısını farklı kılan iğrenç kokulu skatol ve indol ne de bayat balıktan çarpıcı biçimde çıkan trimetilamin kokusunu fark ederlerdi. Bu kimyasallar, tek başına karşılaşıldığında karıncaları telaşa düşürür ve onları kaçırırdı. Aynı şekilde uçucu zehirli maddeler de... Sadece, yağın ayrışmasıyla ortaya çıkan, oleik asit ve esteri ölümün etkili habercileriydi. İnsan burnu açısından bunların pek anlamı yoktur. Oysa bu kokular bir karınca için *ölü* demektir. Karıncalar, bunlara bir yuva arkadaşlarının cesedinde rast geldiklerinde onu tutup ortadan kaldırmaya yönelirler.

Kraliçenin cesedi, sürekli yalanması sonucu bir hafta içinde ufalanmaya başlamıştı. Leş gibi oleik bileşikleri kokan parçalar tek tek kraliçe dairesinin dışına taşındı. Farkında olmasalar da karıncalar annelerine artık veda etmişlerdi. Bir tören yapılmamıştı. Aksine gövdesinin parçalarını taşıyan işçiler Patikabaşı mezarlığını ararken yuvanın koridorlarında dolanıp durmuşlardı. Bu özel alan törensel süslemelerle işaretlenmemişti. Özel bir şekli yoktu. Ölülerin anısı için bırakılmış bir iz de barındırmıyordu, kraliçe için bile. Sadece yeraltı yuvasının kıyısındaki bir odacıktı. Karıncalar her türlü çerçöpü buraya döküyorlardı. Atıklar arasında erişkin karıncaların içinden çıktığı kozalar, avların yemeye elverişli olmayan parçaları ve ölmüş koloni üyeleri vardı.

Ceset taşıyıcılar atık odacığına yaklaştıklarında yüklerini mezar işçilerine devrediyordu. Bu karıncalar atık yığınını sürekli yeniden düzenleyen ve istifleyen uzmanlardı. Hep işyerlerinin yakınında kalıyorlar, yuva arkadaşları da onlardan uzak duruyordu.

İster mezarlık işi olsun isterse diğer faaliyetler, Patikabaşı Kolonisi işgücünü diğerkâm uzmanlaşma kurallarına göre düzenliyordu. Yaptıkları her işte bir ölçüde kontrollü fedakârlık barındıran diğerkâmlık vardı. En önemlisi işçiler üreme imkânından vazgeçmişlerdi, hiç değilse kraliçe hayatta ve sağlıklı olduğu sürece. Avcılık ve askerlik yapıyor veya canlarını tehlikeye attıkları diğer işleri üstleniyorlardı. Kimi zaman bu yüzden erken de ölüyorlardı. Patikabaşı Kolonisi'nin tek tek üye karıncalar üzerindeki egemenliği sınırsızdı. Süper organizmanın selameti her şeyin üstündeydi. Bir işçinin hayat hikâyesi süper organizmanın ihtiyaçlarına tabi olmak üzere kurgulanmıştı. Bir işçi ölse, kayıp koloniyi ölçülebilir çapta zayıflatıyordu ama bu göreli olarak önemsizdi. Açık çabucak bakımevinde yeni bir işçi yetiştirmekle kapatılabiliyordu. Öte yandan bir işçi bencilce davranıp katkısından fazla kaynağı tüke-

tirse bu koloniyi, kurallara uygun bir şekilde yuvayı terk etmesi ya da ölmesinden daha fazla zayıflatırdı.

Sakatlık durumunda karıncaların toplumsal kuralı ayrılmak ve daha fazla sıkıntı yaratmamaktı. Patikabaşı Kolonisi'ni başarılı kılan fedakârlıklar, işgücünün tamamının her koşulda yerine getirdiği her görevde kendini belli ediyordu. Hasta ve yaralılara hiç bakılmıyordu. Hatta onlar da ilgiden kaçıyorlar ve kendi başlarına yuvanın en uzak köşelerine çekiliyorlardı. Sakatlar koloninin en atılgan savaşçıları arasındaydı. Ölmekte olan işçiler genellikle yuvayı büsbütün terk ediyordu. Böylelikle salgın hastalıkların yayılmasını önlüyorlardı.

Sağlıklı ama ömürlerinin sonuna yaklaşan yaşlı işçiler de yuvanın dış çeperine göç ediyordu. Öncülük yapmaya eğilimli oluyorlar, yuvadan yiyecek aramak üzere uzaklaşıyorlar ve bu yüzden düşman saldırılarına çok fazla maruz kalıyorlardı. Yaşlılar yuvayı korumaya gelince intiharı göze alacak kadar mücadeleci oluyorlardı. Türlerimizi birbirinden ayıran hayatın acı gerçeği şuydu: insanlar savaşa delikanlıları, karıncalarsa kocakarılarını gönderiyorlardı.

Koloninin üremesinden sakinlerinin tamamının da kurabilecekleri yeni kolonilerin de anası olan kraliçe tek başına sorumluydu. İşçilerin bütün fedakârlıkları onun canını korumak ve doğurganlığını arttırmak içindi. Patikabaşı Kolonisi'nin hayatta kalıp kalmayacağı ana kraliçenin yerini dolduracak birini bulma becerisine bağlıydı. Yeni bir kraliçeleri oluncaya kadar da güçlerini korumak için tüm becerilerini kullanmaları gerekiyordu.

• 20 •

O NOKTADA KADİM koloni kaderine terk edilmiş gibiydi. Doğanın tabi oldukları katı kuralı, çoğalmak veya yok olmak dışında bir seçenek sunmuyordu. Nüfusun artması ya da eksilmesi, herhangi bir karınca kolonisi için hayat memat meselesiydi. Süper organizma açısından tayin edici olan sürekli nüfus artışı ve kuluçka odalarında sürekli gelişen üretkenlikti. Sosyal ve bireysel hayat bu can alıcı amaca hizmete odaklanmıştı. Bunun temel bir nedeni vardı: Daha kalabalık bir koloni, kesintisiz büyüme demekti. Bu da bir sonraki kolonilerin oluşumunu sağlayacak daha fazla bakire kraliçe ve erkek anlamına geliyordu. Koloninin sağlıklı bir şekilde büyümesine çare olacak genler hem arazi boyunca hem de türün bütününe yayılmıştı. Güçlü büyüme sağlamayanlar Darwin'in doğal ayıklanma kanununa göre galip gelenlerin karşısında dayanamayacak, küçülüp yok olacaktı.

Patikabaşılı tebaa içgüdüsel olarak başlarına bir bela geldiğinin farkındaydı. Kimyasal sinyaller zamanla yuvanın en uzak köşelerinden zor hissedilir bir düzeye inmişti. İşçiler kraliçenin artık ehil olmadığını anlamaya başlamışlardı.

Buna rağmen içgüdü makinesi kapatılamıyordu. Feromon mesajları iletilmeye devam ediyordu. Karıncadan karıncaya aktarılıyor; son haberler, dedikodular, toplumun sağlığı ve refahı hakkında bilgi her tarafa yayılıyordu. İşçi kastları faaliyetlerini her

zamanki gibi sürdürüyor, öncüler de sabahları erkenden yiyecek aramak üzere çevredeki araziye çıkıyordu. Ne var ki Patikabaşı işçileri hemen göze çarpmayan bir şekilde değişmeye başlamıştı. Koloninin nefesi yavaş yavaş kesiliyordu.

Kraliçenin sağlığı ölmeden haftalar önce bozulmaya başlamıştı. Her tarafta bunun ipuçları vardı. Yumurtlaması hızla düşmüş, sonra da tamamen durmuştu. Beslenmesi gereken larva azaldıkça azalmıştı. Bakıcı işçilerinin çoğu boşa çıkmış, koloninin büyümesi yavaşlamıştı. Yiyecek aramaya çıkan öncü sayısı da azalmıştı.

Koloni için yine de umut vardı. Kraliçe daha sağken, feromonlarının zayıflaması yuvanın karargâhındaki genç askerlerin gövdelerinde inceden inceye değişikliklere neden olmuştu. İşçi kastının bu en iri üyelerinin güçlü kaslarla dolu koskocaman kafaları vardı. Bu güçlü kaslar sayesinde sipsivri, testere gibi dişli çenelerini hızla açıp kapatabiliyorlardı. Onlar koloninin sapasağlam, içgüdüsel olarak saldırgan fiziksel gücüydüler. Genellikle yuvayı davetsiz misafirlerden savunmaya yarıyorlardı. Bazen sıradan işçilerle birlikte koku izlerini takip ederek önemli yiyecek kaynaklarını korumak üzere sefere çıkıyorlardı. Ancak aynı zamanda üreme yetenekleri de vardı. Büyük karınları yarım düzine yumurtalık barındırıyordu ki bunlar büyüdükçe daha da gelişiyor ve canlı yumurta üretebiliyorlardı. Hepsi Amazonlar gibiydi. Birer savaşçıyken anaya da dönüşebiliyorlardı.

Kraliçenin feromonu zayıfladıkça askerler tehlike uyarısını almışlardı. Antenlerinin uç kısmındaki duyu hücreleri değişikliği algılamıştı. Bilgi sinir hücreleri aracılığıyla askerlerin beyinlerine iletilmişti. Beyinlerindeki devreler de bu talimatları başlarının bir başka bölgesindeki endokrin bezlerine nakletmişti. Bezlerden salgılanan hormonlarsa genç askerlerin yumurtalıklarını harekete geçirmişti. Yumurtalıkların içinde de yumurta dizileri belirmeye başlamıştı. Yumurtalar önceleri yumurtalıkların dış uçlarında mik-

roskobik kütleler olarak ortaya çıkmış, yumurtalıkların ağızlarına doğru yer değiştirdikçe de büyümüşlerdi. Yumurtlamadan kısa bir süre önce de azami boya ulaşmışlardı.

Patikabaşı Kolonisi'nin yeni kraliçeleri olma potansiyelini taşımanın yanı sıra artık ana Kraliçenin feromonuyla kısıtlanmayan askerler, her zamanki işlerini terk etmişlerdi. Dopdolu yumurtalıklarıyla yuvanın içlerine, gittikçe azalan larva ve pupa yığınlarının yakınlarına doğru çekilmişlerdi. Kraliçenin cesedinin son kırıntıları da mezarlığa taşınınca, birbirlerinin rakibi halefleri yumurtlamaya başlamıştı. Artık birer asker-kraliçe ve koloninin yeniden büyüme umuduydular.

Etraflarındaki işçiler asker-kraliçelerin yeni statülerini kabullenmişti. Bu hoşgörü, bir bütün olarak koloninin tutumunda esaslı bir değişikliği temsil ediyordu. Ana kraliçe hayatta ve sağlıklı olsa, özel kokusunu yaymaya devam ederken herhangi biri hileyle bu konumu ele geçirmeye çalışsaydı, buna seri bir şekilde ve şiddetle karşı koyulurdu. Patikabaşı Kolonisi geçmişte karınca dünyasının temel bir kuralına boyun eğmişti: Sağlıklı bir kraliçenin varlığında üremek kesinlikle yasaktır. Otoriteye bu tür bir başkaldırının başarı şansı yok denecek kadar azdır. Bu tehlikeli bir kumardır ve çok azı buna kalkışır. Hileyle yumurtlayan, kendi yumurtalarını sağlıklı bir kraliçeninkiler arasına yerleştiren veya sadece yumurtlama yeteneğine kavuşan bir karınca, yuva arkadaşlarının aralıksız saldırılarına maruz kalırdı. Kız kardeşleri onu kusarak beslemeyi reddederdi. Tırmanıp üstüne çıkar, bacak ve antenlerini çekiştirirdi. İğneleriyle onu sakatlamaya ve öldürmeye bile kalkışırlardı. Ya da ona zehirli salgılarını püskürtürlerdi. Ayrıca yumurtlamayı başardığı tek bir yumurtayı bile yemeden bırakmazlardı. Tabu sadece kraliçe öldüğünde ve sadece birkaçı için kalkıyordu.

Patikabaşı Kolonisi'nde tabu sona erdiğinde ikinci bir kriz çıktı. Asalet adayları aralarında hâkimiyet kavgasına girişmişti.

Kuluçka odacığında buluştuklarında kendilerine yer açmak için itişip kakışıyorlardı. Rakipler birbirlerinin tepesine çıkmak için mücadele ediyordu. Bu karşılaşmadan galip çıkan hasmını bacak ve antenlerinden yakalayıp onu kuluçka odasından dışarıya sürüklüyordu. Binlerce sıradan yuva arkadaşının aksine birbirlerini birey olarak ayırt edebiliyorlardı. Zamanla tavuklar arasındaki yemleme sırası veya kurtlar arasındaki mevki düzenine benzer bir hâkimiyet hiyerarşisi oluştu. Alfa olmak için mücadele eden Patikabaşı dişisi, başka bir deyişle rakiplerinin hepsini kovmayı beceren dişi, üreme konusunda da söz sahibiydi. Yumurtlama ve larva yetiştirme, yavaşlamış olsa da, kaldığı yerden düzenli bir şekilde devam ediyordu. Kriz dövüşerek çözülmüştü.

Kendi türünün tarihini bilmeden, Patikabaşı Kolonisi mevcut durumunu ne kadar anlayabilirdi? Hayatta kalabilmek için doğru kararları nasıl verebilirdi? Aslına bakılırsa Patikabaşı Kolonisi epeyce fazla bilgiye sahipti. İşçi karıncalar yerde koşturup duran canlı noktalardan çok daha fazlasıydı. İnsanınkinin milyonda biri büyüklüğündeki beyniyle bile, bir karınca basit bir labirenti bir laboratuvar faresininkine kısayla iki katı kısa sürede öğrenebilir. Hatta yuvadan yiyecek aramaya çıktığında, farklı beş kadar varış noktasının yolunu da hatırlayabilir. Bir işçi yeni bir mıntıkayı keşfettikten sonra, bize gelişigüzel gelen o karmakarışık yolları kafasında birleştirerek inanılmaz bir şekilde yuvaya düz bir hat izleyerek dönebilir. Ait olduğu koloninin özel kokusunu öğrenip hatırlayabilir. Bazı türlerde kendi feromonlarını da bıraktığı yerdeki koku izlerinde kendi kişisel kokusunu ayırt edebilir.

Tüm işçilerin öğrendikleri ve düşünceleri bir araya geldiğinde, Patikabaşı Kolonisi, böcek standartlarına göre, çok akıllıydı. Kraliçesinin birleştirici gücünün ortadan kalkması ve nüfusunun düşüşe geçmesiyle birlikte eski dengesine kavuşması için ortak akılla hareket etmesi gerekiyordu.

Asker-kraliçelerden biri hasımlarının üzerinde egemenlik kurduğunda koloninin toparlanması yoluna girmiş gibiydi. Yumurtlama dur durak bilmeden sürüyordu. Larvalar boş kuluçka odacıklarını doldurmaya başlamıştı. Kokuları ve açlık sinyalleri yeni asker-kraliçenin feromonlarıyla birleşip yuvanın bir ucundan ötekine yayılmıştı. Kudret geri geliyordu. İşçiler canlanmıştı. Çok daha fazla öncü sefere çıkıyordu.

Düzeni yeniden sağlamakta başı çeken karıncalardan biri, son günlerinde kraliçenin yanında olup ona hizmet eden elit bir işçiydi. İşçilerin yaklaşık yüzde onu, ömür boyu korudukları bu statüye sahipti. Bu statüyü hepsi emekleri karşılığı elde ediyordu. Hiçbiri, dövüş uzmanı olan ve sadece koloni tehlikeyken göreve çağrılan asker kastından değildi. Elitler hırçın ve yerinde duramayan karıncalardı. Yeni görevlere önayak oluyorlardı. Daha ısrarlı ve daha sıkı çalışıyorlardı. Bir iş bitinceye kadar başından ayrılmıyorlardı. Diğer koloni üyeleri, onların başlattıkları görevlere katılmak için can atıyorlardı. İstatistiki bakımdan sadece etkinlik eğrisinin en tepesinde değillerdi. Her bakımdan başlı başına farklı bir gruptu. Eğrinin tepesinde apayrı bir çıkıntıydılar. Koloninin ömrünü geçici olarak uzatmak bakımında bile önemliydiler.

Diğerlerinden farklı olan bu elit işçi, girişkenliği ve enerjisi bakımından ait olduğu sınıfın karakteristik özelliklerine sahipti. Ölü kraliçeyi terk ettikten sonra yeni görev arayışıyla dosdoğru yuva girişine gitmişti. Yiyecek kısıtlıydı. Sıradan işçiler aşırı halsizdi. Gittikçe daha azı yeni yiyecek arayışına çıkıyordu. Koloninin savunma gücü, yuvanın çevresine dağılmış gözcülerin seyrekleşmesi nedeniyle zayıflamıştı. Yuvadaşlarının ihmalini hisseden bu elit tek başına devriye geziyor, önceleri yuvanın yakın çevresinde dolaşırken sonraları uzaklaştıkça uzaklaşıyordu.

Ne yazık ki elitlerin öncülüğünde gelişen dinçleştirme faaliyeti kısa ömürlüydü. Koloninin kaderinde tükeniş vardı. İşçilerin

diğerkâmlıklarından da onları bir arada tutan feromon bağlarından da köklü kalıtsal bir özellik nedeniyle ölüme mahkûmdu. Özellik şuydu: Patikabaşılılar, her bir karıncanın cinsiyetini doğuşundan önce belirlemekte tuhaf ama kusursuz bir genetik yöntemden yararlanıyordu. Bu yönteme, *Jura Devri*'nin[1] sonralarında ilk kez ortaya çıkanlardan bu yana var olan her tür karınca sahipti. Döllenmiş yumurtalar sonradan kraliçe ya da işçiye dönüşen dişi karınca oluyor, döllenmemiş yumurtalarsa dişileri döllemekten başka işe yaramayan erkek karınca oluyorlardı.

Asker-kraliçe asla çiftleşmemişti. Yavruları döllenmemiş yumurtalardan çıkıyordu. Bu yüzden hepsi oğul karıncaydı ve koloninin refahına hiçbir katkıları yoktu. Çeneleri zayıf, beyinleri küçüktü ama kocaman göz ve cinsel organları vardı. Eşsiz bir şekilde uçup bakir kraliçelerle havada çiftleşmeye uygundular. Ancak gerçekleşse bile bu, Patikabaşı Kolonisi'nin işine yaramıyordu. Asker-kraliçenin ortaya çıkardıkların ne onunla ne de diğer potansiyel asker-kraliçelerle çiftleşmesi mümkün değildi. Onlar yuvadan uzaktaki zifaf uçuşlarında çiftleşmeye programlanmışlardı.

Patikabaşılılar için çıkış yolu yoktu. Koloni fena halde çıkmazdaydı. Sosyal varlığının çivisi çıkmıştı ve bunun telafisi mümkün değildi. Bir eski Yunan trajedisindeki oyuncu gibi, sahip olduğu değişmez mizacının dayattığı ve yavaş yavaş baş gösteren olaylar yüzünden mahvolmuştu. Önceki zaferinin nedeni ölümcül kusuruna dönüşmüştü. Koloni, erkek karınca üretimiyle bir süre için Ölü Baykuş Girintisi'deki tüm kolonilerin gen havuzuna katkıda bulunabilirdi. Bu yolla da Darwin'in doğal ayıklanma kanunundaki fayda ilkesi açısından azıcık bir ince ayara neden olabilirdi ama kendi maddi varlığı için artık yapabileceği hiçbir şey yoktu. Süper organizma her geçen gün daha bir savunmasız kalıyordu.

---

1 *Jura Devri*: Dinozorlar çağı (çev.)

Patikabaşı Kolonisi bu acımasız dünyada debelendikçe hükümranlık alanına göz dikilmiş, hatta bizzat canına kastedilmişti. Son bir işçi yuvada tek başına kalıncaya kadar dayanıp yavaş yavaş yok olmayacaktı. Aksine komşu koloniler onun çöküşünden haberdar olacak ve bu gerçekleştiğinde savaş çıkacaktı. Savaş vakti geldiğinde de kraliçesiz Patikabaşı Kolonisi'nin galibiyet ihtimali çok düşüktü.

• 21 •

PATİKABAŞI KOLONİSİ, felakete uğramış olsa da, bir süreliğine askeri gücünü büyük ölçüde korumuştu. Ergin üyelerinin yüzde on beşi askerdi. Birer donanımlı savaşçı asker, daha doğrusu kalın bir zırha sahip piyade olmak üzere yaratılmışlardı. Sıradan bir işçinin iki katı büyüklüğündeydiler. Bir askerin dış iskeleti tam anlamıyla ağır silahıydı: Kalın, sert, esneklik ve dayanıklılık için yer yer çukurları olan bir kalkan gibiydi. Göğsüyle karnı arasından arkaya doğru çıkmış ve belini koruyan bir çift dikeni vardı. Gövdesinin ortasından öne doğru uzanan ve boynunu koruyan boynuzları da bulunuyordu. Kafasının arka yüzeyi öne doğru çıkıntılıydı ve miğfer vazifesini görüyordu. Ağır piyade saldırıya uğradığında bacak ve antenlerini içeri çekiyor, dış iskeletinin parçalarını da birbirine sıkıca yaklaştırıp bedeninin tamamını bir zırha dönüştürebiliyordu.

Sıradan bir Patikabaşılı işçisi her ne kadar çalışmak için yapılandırılmışsa da dövüşmek için de uygundu. Bu gibi durumlarda hafif piyade vazifesi görürlerdi. Ağır piyadeninkilere kıyasla dış iskeletleri çok ince olduğundan, savaşta uzun süre dövüşemezlerdi. Bunun yerine esnek bedenlerinin sağladığı çeviklik ve kıvraklıkla hareket ederek düşmanlarının etrafında koşturur, ileri geri sıçrar, ele geçirebildikleri bacak ve antenleri kapar, yakaladıklarını bırakmaz, hasımlarının hızını yeteri kadar keserek yuvadaşlarının

onu gövdesinin bir başka yanından yakalamalarını sağlarlardı. Düşman, bacak ve antenlerine asılanlar yüzünden sonunda kıpırdayamaz olduğunda etrafına üşüşen diğerleri onu ısırır, sokar ya da üzerine zehirlerini püskürtürdü. Bir dövüşçü kalabalığının zorlu hasımlarını aynı anda sıkıştırdıkları sürü halinde yapılan bu saldırı, kurtların bir *sığının*[1] etrafını çevirirken ya da piyade erlerinin bir topçu bataryasına saldırırken yaptıklarına benziyordu.

Patikabaşılı yuvasını tüm düşmanlardan koruyan ve bir zamanlar on bin askerden oluşan güç işte böyleydi. Şimdiyse güçlü kuvvetli ergin sayısı düşüşe geçmişti, hayatta kalanlar da yaşlanmaktaydı.

Patikabaşı Koloni'sinin çöküşü en yakınındaki komşusu Derekıyısı Kolonisi tarafından yakından izlenmekteydi. Bu genç ve artık daha güçlü süper organizma, komşusunun talihsizliğinden yararlanmaya hazırlıklıydı.

Bir sabah erkenden peşine taktığı bir takım yuvadaşıyla birlikte Derekıyılı bir elit işçi Patikabaşı Kolonisi'nin gücünü değerlendirmek üzere yola koyuldu. Düşmanın gücünü tam olarak belirlemek kolay değildi. İki yuva birbirinden yaklaşık iki bin karınca, başka bir deyişle yirmi metre kadar uzaktı. Keşif kolu, dümdüz bir çizgiyi izleyip pürüzsüz bir yüzey üzerinde yol alabilirse bu mesafeyi altı dakikadan daha kısa sürede kat edebilirdi. Ne var ki dosdoğru koşturmaları mümkün değildi. Arazi, insan gözüyle zor fark edilen engellerle doluydu. Bu engeller de on milimetre uzunluğundaki bir karınca için göz korkutucuydu. Karıncaların minyatür dünyasında, ot kümeleri ağaç ve çalı koruluğu, kurumuş yaprak ve ince dallar da devrilmiş kütükler gibiydi. İnsanlara göre pürüzsüz kumlu bir yüzey karıncalar için taşlıktı. Çakıl taşlarıysa iri

1 *Sığın*: Latince adı *Alces alces* olan çok iri ve yassı boynuzlu Kuzey Amerikan geyiği. (çev.)

kaya parçalarıydı. Yağmur ölümcül bir tehlikeydi. Bir karıncanın üzerine düşen bir yağmur damlası yangın hortumundan fışkıran suyun insan üzerindeki gücüne denkti. Topraktaki bir çatlaktan sızan su birikintisiyse çorak bir koyakta aniden önüne çıkanı sürükleyen sel sularının muadiliydi.

Elit karınca yola çıktığında izleyeceği güzergâhı aşağı yukarı hatırlıyordu. Patikabaşı arazisine daha önce gitmiş ve yolu aklında tutmuştu. Kafasının içinde bir pusula vardı ve güneşi kutup yıldızı gibi kullanıyordu. Buna bel bağlaması bir karınca için büyük bir hata olabilirdi. Ne de olsa güneş gökyüzünde hareket ediyor ve doğru açı sürekli değişiyordu. Ancak her karıncanın beyninde bir de biyolojik saat vardı. Günün yirmi dört saatine ayarlanmış bu saat, insan beyninin çıplak gözle algılayamayacağı kadar dakik çalışıyordu. Keşif eri, izini kaybetmemek için saatini güneş ışınlarının değişken açısına göre ayarlıyordu.

Aslında güneş, uzay ve zamanda şaşmaz bir eğri çiziyordu. Nokobee'de gökyüzünde geometrik bakımdan mükemmel bir kavis izliyordu. Gölün doğu kıyısındaki çam ağaçları arasından yükseliyor, Ölü Baykuş Girintisi'ndeki karınca tepelerinin tam üstünden geçiyor ve gün sonunda batıya doğru uzanan ormanın içinde kayboluyordu. Ancak karıncanın ufuk açısı, güneşin geçişi kadar mükemmel değildi. Bu yüzden keşif eri arada sırada durup dik arazinin daha önceki gezilerinde ezberlediği, öne çıkan unsurlarına bakıyordu. Bu yol tabelalarından ilki bir çift çam fidesi, ikincisi ağaçların tepe çatısındaki yuvarlak bir açıklık, üçüncüsüyse bir *çobanpüskülü*[1] dibindeki koyu gölgeydi.

Bir de arazinin kokuları vardı. Keşif eri daha önceki gezilerinde rast geldiği kimyasal işaretlerden bir kısmını aklında tutmuştu.

---

1 *Ilex aquifolium* (çev.)

Bu becerisini kullanırkenki davranışı bir insanınkinden hayal edilemeyecek kadar farklıydı. Keşif eri sürekli ve düzenli olarak toprağı kokluyordu. Ne de olsa üzerinde koşturduğu toprağın yüzeyi gövdesinin sadece iki milimetre altındaydı. Burnu bir çift anteninin –kafasındaki iki duyarganın– uç kısımlarıydı. Aşırı duyarlı bu organlarını aşağıya doğru, neredeyse toprağa sürtünecek kadar kıvırmıştı. Onları bir sağa bir sola savuruyordu. Koştukça karışımı, yoğunluğu ve değişimi bakımından özellikli kokular, ona konumu ve güzergâhıyla ilgili ayrıntılı bilgi sağlıyordu. Bunlar hem kaynak kitabı hem de topoğrafik haritasıydı.

Yakınındaki çam iğneleri yığınından yayılan keskin koku, koloninin yiyecek arama sahasının altındaki humustan çıkanla karışmıştı. İlerledikçe bir özel harmandan ötekine rast geliyordu. Geçmişin artakalan tanıdık kokuları güçlenmişti artık. Sonra hepten farklı bir şeyin kokusunu hissetti ama koku kısa bir süre içinde belirip kayboldu. Bu koku yine de bir süre için aklında kaldı.

Koşturan Derekıyılının koku dünyası görünmez bir yol haritasından çok daha fazlasını barındırıyordu. Toprağın içi koku salan bir sürü organizmayla doluydu. Kokular her yönden fışkırıyordu. Bu organizmalar o kadar yoğundu ki toprağın büyük bir kütlesi bunlardan oluşuyordu. Bir kere arazide her yana yayılmış mantar *hifaları*[1] ve bakteriler vardı. Her biri kendine özgü kokusunu salıyordu. Öte yandan karıncanın boyunda veya ondan biraz daha küçük hayvanlardan da kokular yükseliyordu. Her bir metre kareye çeyrek milyon hayvan sığışmıştı. Arazi tıklım tıklım eklembacaklılar, örümcekler, *tespihböcekleri*[2], *ipliksi solucanlar*[3] gibi sayıca kalabalık diğer omurgasızlarla doluydu. Toprağı süpüren

1 *Hifa*: mantar kolonilerinin oluşumunu sağlayan iplikçikler. (çev.)
2 *Armadillidiidae* (çev.)
3 *Nematoda* (çev.)

antenlerinin o karışımın içinden algıladığı hafif bir koku potansiyel bir avı, bir diğeri avını bekleyen bir örümceği veya pusudaki başka bir yırtıcı hayvanı açığa çıkarabiliyordu.

Bir karıncanın bu kimyasal uyarıcı hengâmesi içinde ömrünün her anında nasıl yolunu bulup hayatta kaldığını insan aklı almaz. Sürekli olarak, her saniye ustalıkla ve hiç vakit kaybetmeden savuşturması gereken ölümcül risklerin korkunçluğunu da anlayamaz.

Derekıyılı keşif eri, koku dolu kozmosun içinde dikkati dağılmadan hızla hareket ediyordu. Yönü düşman yuvasına doğruydu ama yuvanın kendisini değil bilinçli olarak yolun ortasındaki düz açık bir alanı hedefliyordu. Keşif eri oraya vardığında ardından gelen bir grup yuvadaşıyla kaynaştı. Karıncalar için olağandışı bir şekilde, Patikabaşı Kolonisi'nin keşif erleriyle de kaynaştılar, hem de serbestçe. Düşmanlardan biri eski Patikabaşı Kraliçesi'nin maiyetindeki bir elitti ve o da oraya henüz ulaşmıştı.

Kısa bir süre sonra görünüşe bakılırsa, iki koloninin de temsilcileri birbirleriyle dans ediyordu. Aslında karıncaların davranışlarının insanınkilerle hiçbir ilgisi yoktu. Aksine oraya bir koloniler arası turnuva için gelmişlerdi. Keşif erleri hasımları Patikabaşı Kolonisi hakkında, onun gücünü tayin etmelerine yarayacak bilgi topluyorlardı. Bu bilgiyi kullanıp ölüm ya da yaralanma riski olmadan aynı anda düşmana kendi güçlerini sergileyebiliyorlardı. Kısacası dans, rastgele bir dans değil iki koloninin de güvenliğini perçinleyen, ileri düzeyde kuralları olan bir yoklama ve iletişim faaliyetiydi.

O günkü turnuva sırasında, Derekıyısı Kolonisi bir süper organizma olarak zirvedeydi. Herhangi bir komşu koloniye, özellikle de çöküşteki Patikabaşı Kolonisi'ne meydan okuyabilecek kadar güçlüydü. Derekıyısı Kraliçesi daha altı yaşındaydı. İnsan ömrüyle kıyaslandığındaysa henüz otuzundaydı. Hayatının en verimli

dönemindeydi. Yumurtalıkları dolup taşıyordu. Çevresine güzel kokulu asalet feromonları saçıyordu. Kolonisinin yuvası sağlam, yaprak döken ağaçların bulunduğu, henüz el değmemiş bir koruluğun kıyısındaki verimli topraklardaydı. Yuvaya bir yanından, koruluğun içinden yuvanın da yakınından geçen bir dere koruma sağlıyordu. Öteki yanında da potansiyel hasımların yuva yapamayacağı kadar sarp, minyatür bir koyak vardı. Bereket şansları yaver gitmiş ve ana kraliçeleri zamanında oraya konmuştu.

Derekıyılı keşif erleri mücadele alanında toplandıkça, bir araya gelen Patikabaşılı muadillerinin de neredeyse sayıca aynı olduklarını fark ettiler. Birkaçı gözcülük yapmak için çakıl taşlarının üzerine çıkmıştı. Her iki taraftan da düşmanla ilk karşı karşıya gelenler yuvalarına koşup takviye güç toparlayacaklardı. Yuvadaşlarını harekete getirip onlara yol göstermek için koku izleri bırakıyorlardı. Ayrıca gövdelerinin üzerinde düşmanın hafifçe bulaşan kokusunu da taşıyorlardı. Bu da hasımlarını tanımlamaya yarıyordu. Bir saat içinde her iki koloniden de yüzlerce karınca birbirlerinin çevresinde dolanıp durmaya başlamıştı. Nispeten küçük ve cılız ilk keşif erlerine çok geçmeden iri yapılı askerlerden oluşan yedek kuvvetler katıldı.

Karşı karşıya gelen güçler bir savaş başlatmamaya özen gösteriyordu. Stratejileri tam aksi yöndeydi. Sergiledikleri tutum birbirleriyle yarışan insan ordularının resmigeçitlerine benziyordu. Gösterilerinin düşman tarafından izlenmesini istiyorlardı.

Turnuva gözler önüne serilince, bireysel oyuncular kendilerini olabildiğince büyük göstermeye çalıştı. Karınlarını sıvıyla doldurarak şişirdiler. Bacaklarını düzleştirip karşılaştıkları her bir yabancı işçinin çevresinde, sırık üstünde yürüyen cambazlar gibi kasılarak dolandılar. Arada sırada birbirlerine tosladılar. Bir yandan da bazıları çakıl taşlarının üzerine çıkıp boyutlarını daha bir abartarak

gövde gösterisinde bulundu. Çabaları karşı tarafı kolonilerinin çok daha fazla askere sahip olduğuna inandırmaya yönelikti. Az sayıda ufak işçiyse gösterilere bizzat katılmayıp sayıcı hizmetini görüyordu. Karşı tarafın gösteri yapan işçi kalabalıkları arasında dolaşıp durarak askeri güçlerinin boyutlarını tahmin etmeye çalışıyorlardı. Düşman gücü ne kadar büyükse sayıcılar da daha fazla yuvadaşını turnuvaya çekmek üzere çabalarını arttırıyordu.

Patikabaşı Kolonisi'nin askeri gösterişi fark edilir şekilde etkileyici olmaktan çıkmıştı. Bu durum Patikabaşı Kraliçesi'nin ölümünden önce bile böyleydi. Şimdiki yokluğunda da giderek artan ölçüde hissediliyordu. Elit keşif eri ve birkaç yuvadaşının gönderdiği sinyaller sonucu Patikabaşılılar bir hafta içinde peyderpey ve dikkatle hükümranlık sınırlarının ilkinden geri çekildiler. Turnuvayı yuvalarının yakınında başlatmak istemişlerdi. Böylelikle gerçek askerleriyle kuvvetlerini olduğundan büyük gösterecek küçük karıncalardan oluşan sahte askerleri daha çabuk seferber edebileceklerdi. Ne var ki bu taktik karşı taraftaki elit Derekıyılı keşif eriyle ön cephedeki yuvadaşlarını kandırmaya yetmemişti. Derekıyılılar, hem ilerlemeye hem de giderek daha çarpıcı hale gelen gövde gösterilerine devam ettiler. Patikabaşılıların, günden güne yiyecek alanlarının bir bölümünden vazgeçip geri çekilmekten başka yapabilecekleri bir şey yoktu.

Buna rağmen geri çekilme tam da yenilgi sayılmazdı. Patikabaşı Kolonisi'nin çok zor olsa da zafere ulaşma veya hiç değilse karşı tarafı beraberliğe razı etme ihtimali vardı. Bunun nedeni turnuva alanının yuvalarına yaklaşmış olmasıydı. Savunmadakiler mücadele alanına daha çabuk ulaşabiliyorlardı. Anbean ne kadar takviye güç varsa bunları meydana çekebiliyorlardı. Derekıyılılarsa kıyas götürür bir dezavantajı kabul etmek zorunda kalmışlardı. Turnuvaya devam edebilmek için neredeyse iki yuva arasındaki

tüm mesafeyi kat etmek durumundaydılar. İrtibat yollarının arasının bu kadar açılması nedeniyle Derekıyılı kuvvetlerin takviyesi ağır aksak oluyordu. Nispeten zayıf Patikabaşılılar, usulca geri çekilmekle mücadeleyi berabere bitirmeye yakınlaşmışlardı. Bu gerçekleştiğinde hasımlarının ilerleyişini belirsiz bir süre için durdurma ihtimalleri bile vardı. Hatta belki de yiyecek bulma sezonunun sonuna kadar... Hükümranlık alanlarının bir bölümünü kaybetmeleri, nüfusu hızla azalan bir koloninin razı gelebileceği bir bedel olacaktı.

Patikabaşılılar hükümranlık alanlarının doğuya, Derekıyılı yuvasına doğru olan bölümünden feragat ettiler. Bir ihtimal fethedilen bu topraklar Derekıyılılar için yeterli gelecekti. İki tarafta da tek bir can kaybı olmadan büyük bir zafer kazanmışlardı. Turnuvadan hemen vazgeçerlerse, belki iki nüfuz bölgesine de mücadelenin ertelendiği uzun süreli bir barış –deyim yerindeyse, Karınca Barışı– gelecekti.

Ne yazık ki şerefli bir barış, Nokobee karınca tepelerinin harcı değildi. Üç hafta boyunca ilerleyip sonunda Patikabaşılı yuvasının kıyısında sürdürülen turnuvalarda doruğa ulaşan Derekıyılı dansçılar aniden tutum değiştirerek Patikabaşı Kolonisi'ne tüm gücüyle saldırdı.

Akın Derekıyılı oyuncular arasında plan dışı bir zincirleme tepki olarak başlamıştı. Günlük karşılaşmalar sırasında aşırı ölçüde heyecana kapılmışlardı. Düşmanca bir gösteriyle aleni bir dövüşü ayıran o ince çizgiye doğru yaklaşıyorlardı. Patikabaşılıların etrafında kurdukları çemberleri giderek daraltıyor, onlara daha sıklıkla ve daha sertçe tosluyorlardı.

Sonunda yeni bir turnuva başlamak üzereyken ve Patikabaşılılar yuva tepelerinin önündeki küçük bir alana sıkıştıklarında, bir Derekıyılı işçi –elit keşif eri ve turnuva gazisi– saldırı eşiğini

aşıp tek başına savaşı başlattı. Karşı karşıya geldiği ilk Patikabaşılıya korku feromonlarıyla zehirli salgısının karışımını püskürttü. Bu maddelerin kokusu en yakınındaki yuvadaşlarını da hemen harekete geçirdi. Onlar da saldırı eşiğini aşıp kendi hücumlarını başlattı. Dövüşen iki işçi sayısı üçe, üç dörde çıkmış, Derekıyılı saflarında şiddet gittikçe artarak yayılmıştı. Patikabaşılılardan bazıları çabucak muharebeden uzaklaşıp takviye kuvvet toplamak üzere yuvalarına koşturdu. Diğerleriyse mevzilerini koruyup saldırıyı önlemek için mücadele etti.

Çok geçmeden muharebe şiddetli ve ölümcül bir meydan kavgasına dönüştü. Patikabaşılılar mevzilerinde direnemeyecek kadar zayıftılar. Derekıyılılar darmadağın olan savunma birliklerinin içine dalarak ellerine geçirdiklerine tek tek saldırdılar. İki taraftaki tüm karıncalar artık turnuvadaki duruşlarını terk etmişlerdi. Karınlarını normal boyutlarına indirmiş, sırık gibi kastıkları bacaklarını gevşetmişlerdi. İki tarafın dövüşçüleri de hasımlarının üzerlerine tırmanıp testere dişli çeneleriyle bacak ve antenleri kaparak gövdelerinde erişebildikleri korunmasız kısımları kâh ısırıyor, kâh iğneleriyle sokuyorlardı. İki ya da daha çok Derekıyılı dövüşçü bir Patikabaşılıyı aynı anda yakaladıklarında bacaklarını dört bir taraftan çekiştirerek gövdesini diğer saldırganların ölümcül ısırık ya da zehirli iğnelerine maruz bırakıyorlardı. Kısa bir süre sonra muharebe meydanına her iki taraftan da ölen ya da ölmekte olanlar saçılmıştı. En çok kayıp veren Patikabaşılılardı. Kayıpları arasında eski bakıcı, elit keşif eri de vardı. Sokularak öldürülmüş, sonra da paramparça edilmişti.

Gittikçe daha fazla Patikabaşılı dövüşü bırakıp yuva ağzına çekiliyordu. Tereddüt edenlerse kovalanıp yakalanıyor ve birer böcek avıymışçasına öldürülüyordu.

Aslında böcek avıydılar da. Gövdeleri çekirge ve tırtıllarınkiyle

aynı muameleyi görüyordu. Muharebe ertesinde ölü ve yaralılar galip gelenlerce toplanıp yenecekti. Yamyamlık galibiyet meyvesinden ibaret değildi. Fetih bir sürek avına dönüşmüştü.

Patikabaşı Kolonisi'nin savunması yarım saat içinde tamamen çöktü. Hayatta kalanların küçük bir bölümü, peşindekilerin ellerinden kurnazlıkla kaçıp kurtularak yuvalarıyla muharebe meydanı arasında mekik dokuyorlardı. Bir şekilde felaketin boyutlarını kestirmeye çalışıyorlardı. Ayakta kalan bir grup nihayet tamamen yuvaya doğru geri çekildi. Yuvanın ağzına yaklaştıklarında bazıları geri dönüp dövüşmeye devam ederek yakın çevresini düşmandan temizlemeye çalıştı. Diğerlerinin yardımıyla da yuvaya civardaki toprak ve odunkömürü parçalarıyla kuru yaprakları sürükleyip bunları girişinin üstüne yığarak bir tür tıkaç yaptılar.

Patikabaşılı yuvası artık girişi sağlam şekilde kapatılmış, gizli bir korugana dönüşmüştü. Muzaffer Derekıyılı ordusu tepecik yüzeyine doluşmuştu. Keşif erlerinden bazılarıysa tepeciğin ötesine, fethedilen yeni toprakları keşfe koşmuştu.

Kuşatma başlamıştı. Patikabaşı yuvası abluka altındaydı. Bir gün sonra ve takip eden günlerde, Patikabaşılı öncüler çok kısa süreler için dikkati çekmeden dışarıya çıktılar. Çevredeki araziyi tarayarak Derekıyılı devriyelerin gözünden kaçan yiyecek kırıntılarını aradılar. Bazıları yakalandı, bazıları da öldürüldü. Çarçabuk kaçanlarsa yiyecek bulmakta başarısız oldular.

Bir hafta geçmeden koloni açlıktan kıvranıyordu. Bakıcı karıncalar son larva ve pupaları, kendi kız kardeşlerini öldürüp dişe dokunur kısımlarını yediler. Ardından da bunların sıvı ve dokularını diğer erginlerin ağızlarına kustular. En sonunda hayatta kalıp da birbirlerine sokulanların gövdelerindeki gittikçe azalan yağdan başka besin kalmadı.

Derekıyısı Kolonisi dur durak bilmeden topyekûn fetih için

bastırıyordu. İşçileri yeni toprakları eski Patikabaşılı nüfuz alanının en uzak köşelerine kadar inceden inceye araştırıyordu. Patikabaşı Kolonisi'nin arda kalan izlerine hiç göz yummuyorlardı. Keşif erleri yuvanın yakın zamanda gizlenen girişini bulabilseler yuvanın içini işgal etmek için hemen birliklerini seferber edeceklerdi. Bunu başardıklarında da iki koloni arasındaki çatışma tırmanıp hızla nihai sona varılacaktı.

Bu koşullar altında Patikabaşı Kolonisi'nin kendini çok uzun bir süre gizlemesi mümkün değildi. Hayatta kalan ve yuvanın içinde bir araya sıkışan nüfus çok kalabalıktı. Çevreye yaydıkları koku çok güçlüydü. Patikabaşılı işçilerin savaş öncesinde yuva yüzeyinde bıraktıkları, en çok girişte yoğun olan hükümranlık alanı salgıları yuva ağzına işaret eden bir tabela gibiydi. Bir zamanlar yuvaya dönen işçilere yol gösteren, davetsiz misafirleri de uzak tutan kimyasal sinyaller Patikabaşı yıkımının aracı olmak üzereydi.

Patikabaşı Kolonisi'nin stratejisi, bir başka komşusu olan yumuşak başlı ve küçük Ormanlık Kolonisi'ninkinin tam tersiydi. Bu koloni Patikabaşı Kolonisi'ne Derekıyısı Kolonisi'nden daha yakındı. Ormanlıklılar, Patikabaşılıların rekabeti sonucu küçük ve gizli bir yuvayla yetinmek zorunda kalmışlardı. Nüfuslarını arttıramadıklan gibi, varlıklarını daima büyük bir keşfedilme ve yıkım tehlikesi altında sürdürüyorlardı.

Nüfusları arttıkça Patikabaşılılar, onların aksine kaynaklarının büyük bir bölümünü savunma ve propagandaya ayırmıştı. Muazzam bir ordu kurmuşlar ve kendilerini özenle hazırlandıkları turnuvalara adamışlardı. Hükümranlık feromonlarını yuvanın reklâmı için harcamışlardı. Çöküş sürecine girdiklerinde de eski güçleri ölümcül bir ayak bağına dönüşmüştü.

Patikabaşılılar telef oldukça, Ormanlıklılar hayatta kalmıştı. Büyük karınca liginde oynayamayacak kadar küçüktüler. Hayatta

kalabilmek için mecburen yuvalarının gizliliğine ve yiyecek bulmaya çıktıklarındaki ürkek tutumlarına bel bağlamışlardı. Yanı başlarında savaş patlak verdiğinde gözlerden kaçabilmişlerdi. Ormanlıklılar hiç savaşmamıştı. Yenmek veya yenilmek gibi bir ikilem yaşamamışlardı. Zaafları kudrete dönüşmüştü, hiç değilse şimdilik.

Ormanlıklılar elindekilere sıkıca tutundukları sırada Patikabaşı Kolonisi'nin sonu yaklaşıyordu. Büyük zaferden üç hafta sonra Derekıyılı keşif erleri Patikabaşılı yuvasının perdelenmiş girişinin üzerinde birleşip hemen saldırıya geçti. Bazıları mevkiye daha fazla yuvadaş asker getirmek üzere kısa bir süre için koşturarak uzaklaştı. Burada bir araya gelen güçler savunmadakilerin yuva ağzını kapatmak için sürükledikleri çerçöpü bir kenara çekti. Patikabaşılı askerler, her şeyi göze alarak son bir gayretle girişi korumak üzere yuvadan dışarı fırladı. Bunu izleyen arbedede iki taraftan da birçok dövüşçü ölmüş ya da sakatlanmıştı. Sonunda güçten düşen Patikabaşılılar geri çekilmeye başladı. Nispeten zayıf olanlar tek tek direnişten vazgeçerek geri dönüp ana koridorlardan aşağıya doğru kaçtı, oradan da yan koridorlara ve yuvanın derinliklerindeki odacıklara çekildi.

Oysa Patikabaşılı askerler geri çekilmemişti. Aksine yeniden toplanıp, başları dışarıya dönük şekilde yuva girişinin etrafında sımsıkı bir çember oluşturmuşlardı. Son karıncaya kadar dövüşmeye hazırdılar. Takırdattıkları çeneleriyle saldırganları akşamüstünün geç saatlerine kadar uzakta tuttular. İlk bakışta sanki çatışmayı lehlerine çevirmeyi başarmışlardı. Hava kararkıça Derekıyılılar türlerinin biyolojik saatine, savaşta olsalar bile, her zamanki gibi sadık kalarak uzaklaşıp yuvalarına döndüler.

Bu geri çekilme ne Derekıyılıların ricatı, ne de Patikabaşılıların zaferiydi. Gece boyunca hüküm süren keşmekeşe rağmen Patika-

başı Kolonisi aşırı bir zorluk içinde olduğunu biliyor, hissediyordu. Yenilgi tasavvurları yoktu çünkü böyle bir şeyi hiç yaşamamışlardı. Yuvanın içi Derekıyılıların saldırı girişimi sırasında her iki tarafında saldığı tehlike kokuları ve seferberlik feromonlarıyla doluydu. Dövüşçülere saldırganların gövdelerinden yabancı kokular bulaşmıştı. Sürekli çalan siren çığlıklarına kulak kesilmişken, deyim yerindeyse, düşmanın savaş sancaklarını da görüyorlardı.

Tüm koloni panik içindeydi. Karıncalar yuvanın içinde oradan oraya, odacıklardan koridorlara koşuşturup duruyorlardı. Koloni henüz ne içinde bulunduğu ruh halini ne de hareketlerini tam kavramış değildi. Yine de içgüdüsel olarak son bir manevraya, bir finale, hazırlanıyordu. Bu her şeye rağmen bazı üyelerinin kurtulmasını sağlayabilecek, intihar gibi bir karşılık olacaktı. Bir seçenek olarak ellerinde kalan, herkesin kendi başının çaresine bakarak aniden dışarı fırlayıp kaçmasıydı. Şansları yaver giderse, kurtulanlar toplanıp koloniyi bir başka yerde yeni baştan kurabilirlerdi. Tabii gerçek bir kraliçeye sahip olsalardı. Ne yazık ki kala kala yetersiz bir asker-kraliçeye kalmışlardı.

Çaresizlik sürerken en yaşlı Patikabaşılı işçiler bir önceki yaz başlarına gelen bir başka olağandışı olayı hatırlamışlardı. O zamanlar daha gençtiler ve yuvadaşlarının çoğu daha doğmamıştı. O gün hava güneşliydi. Patikabaşı Kraliçesi güçlüydü. Kuluçka odaları da ağzına kadar iyi beslenen larvayla doluydu. Çok sayıda öncü bakıcılık işlerini bırakacak yaşa gelmiş ve açık havadaki ilk keşifleri için yola koyulan işçiler dahil yiyecek aramaya çıkmıştı.

Güneş bulutsuz gökyüzündeki tepe noktasına doğru yükselirken aniden kaybolmuştu. Sonra birdenbire yeniden belirmiş, ardından yine kaybolmuştu. Güneşin bir görünüp bir yok oluşu uzun süre devam etmişti. Bulanık karınca görüşüyle öncüler, gölge yapanların devasa ince uzun cisimler olduklarını fark etmişler-

di. Göğe uzanan ağaçlara benziyor ama hareket de ediyorlardı! Sonra yüksekçe bir yerden kuşların, sincapların ve ötücü böceklerin çıkardıklarından çok farklı garip ve gürültülü sesler gelmişti. Tıslama sesleriyle homurtular da vardı. Sesler birbirine karışıyor, tıslama yerini homurtuya bırakıyor, seslerin gücü bir artıyor bir azalıyordu. Ayrıca yere garip kokular çökmüş, toprağın üzerini kaplamıştı. Bu Patikabaşılı yaşlıların ömürlerinde ilk defa karşılaştıkları benzersiz bir altüst oluştu. Görüp geçirdikleri herhangi bir rüzgâr veya sağanak yağmur kadar da şiddetliydi. Çoğu öncü yuvaya kaçmıştı. Az sayıdaki karıncaysa bu hareket eden ağaçları kovalamış, üzerlerine tırmanıp onlara saldırmaya çalışmıştı.

Bir insan ailesi dikkatsizce Patikabaşılı yuvasının yanı başında piknik yapmış, öğlen yemeklerini yere serdikleri örtü üzerinde yemişlerdi. Gezi akşamüstüne kadar devam etmiş, sonra aniden sona ermişti. Garip sesler uzaklaşıp zayıflamıştı. Kokular da uçmaya yüz tutmuştu. Patikabaşılı işçiler dışarıya çıkmayı yeniden göze aldıklarında, önlerine çıkan manzarayı daha önce gördükleri dev cisimler kadar garipsemişlerdi. Dışarıda kalan bazı yuvadaşları ezilip yere yapışmıştı. Daha da tuhafı yuva yüzeyinin çevresi uzaklara kadar her tarafa saçılan yiyecek parçalarıyla doluydu. Bunlar karıncaların daha önceleri hiç karşılaşmadıkları cinstendi. Bazıları bir işçi karınca boyutlarında, diğerleriyse yüz binlerce defa büyüktü. Hiç biri ne ölü böceklere ne bitki parçalarına ne de Patikabaşılıların hatırladığı başka bir şeye benziyordu. Buna rağmen protein, yağ ve şeker bakımından zengin, katıksız besinlerdi. Karıncalar bu beklenmedik tanrı vergisi yiyecekleri *yaprak bitlerinin*[1] dışkılarından daha lezzetli, doğranmış *hamamböceklerinden*[2] daha besleyici bulmuşlardı. Şanslarına insanlar öğlen

1 *Aphidoidea* (çev.)
2 *Blattaria* (çev.)

yemeklerinden arta kalanları düşüncesizce Patikabaşılı arazisinin üzerine boşaltıvermişlerdi.

Salt içgüdü ve sezginin aksine, paylaşılan zekânın büyük bölümü yaşlı karıncaların anılarında saklıydı. Henüz bir yaşına bile basmamış genç bir karıncanın aklıyla, bir ihtiyarın bir yıl önceki bir olaya ilişkin anısı, iletilmesi mümkün olsa bile artık var olmayan karınca antikçağına dair bir şeydi.

Ne var ki Patikabaşı süper organizmasının bazı yaşlılarına göre hareket eden ağaçlar karınca kozmosunun dışında yaşayan güçlerdi. Bu insanların tanrılara ilişkin akıl yürütmelerine benziyordu. Yaşlılar ve bu yüzden koloninin bir bölümü, hareket eden ağaç tanrıların esrarengiz bir şekilde onları umursadığını düşünüyordu, aynen insan beyninin bir tarafında böyle bir fikrin olması gibi. Belki de bunlar dev yuvadaşlarıydı. Şimdi, Patikabaşılıların uğradıkları bu korkunç felaket anında onların yine iyiliği dokunacaktı.

Başka yaşlılarsa böyle düşünmüyordu. Onlara göre tanrılar her zaman karşılaştıkları güçlerin sadece daha az rastlanır örnekleriydi. Gölün üzerinden esen güçlü bir rüzgâr ya da gök gürültülü bir sağanak yağmurdan farksızlardı. En azından karıncaların kaderini umursayan canlı güçler değillerdi. Diğer bazılarıysa –kuşkusuz küçük bir azınlık– tanrıların asla var olmadığı kanısındaydı. Aksine tanrıları, çok önceleri –karınca standartlarına göre onlarca insan yılı önce– edinilmiş güçlü bir sanrı olarak görüyorlardı.

Patikabaşılı sakinleri içinde hem ağıt yakan hem de umut besleyenler vardı. Daha doğrusu bu iki duygu birbirine karışmıştı. Karıncalar kuşatma altındaki bir şehrin kaderine terk edilmiş insanları gibiydi. Ne yiyecek arama ne larvaların temizliği ve beslenmesi ne de yardımına koşacakları bir kraliçe bulunuyordu. Yerini alan asker-kraliçenin zayıf feromonları onları bir arada tutmaya

pek yetmiyordu. Koloninin düzeni bozulmak üzereydi. Dışarıda nefret edilen, iğrenç, karıncalıktan çıkmış ama yılmaz Derekıyılılar bekliyordu. Sonuç olarak, tüm Patikabaşılıların paylaştığı şey dehşet ve bir seçeneklerinin varlığıydı. Ya bu dehşetle mücadele edecekler ya da ondan kaçacaklardı. Ortak akıllarında başka bir şey yoktu.

Düşmanları kandırmak ve onların gözünü korkutmak, en sağlam kaleyi inşa etmek, manevra yapmak, yeni kuvvetler edinmek, gücünü korumak, saldırıyı etkisizleştirmek, daha iyi bir yuvaya göç etmek onları kurtarabilecek eylemlerdi. Ne var ki artık her şey geçmişte kalmıştı.

• 22 •

ERTESİ GÜNÜN sabahı güneş, Ölü Baykuş Girintisi'nin çiy kaplı çimenlikli zeminini ısıtıp kuruttuğunda ve çevresindeki tüm Nokobee karınca tepeleri canlandığında Derekıyılı ordu saldırısını yeniden başlattı. Patikabaşılı askerler bir kez daha yuvalarının girişi etrafında bir savunma çemberi oluşturdu. Bu sefer Patikabaşılı gençlerin hiçbiri dışarı fırlamamıştı. Bu nispeten küçük işçilerin, askerlerin kurduğu çemberin etrafında daha önce oluşturdukları tampon bölge de artık yoktu. Derekıyılı saldırısı yuva ağzına odaklanmıştı. Şiddetliydi ve durmak bilmiyordu. Bir saat içinde, uyguladıkları baskı zirveye çıktı. Direnci azalan Patikabaşılı askerler birer birer düştü. Kayıpların yerini dolduracak yeni dövüşçü yoktu ve çember yarılmıştı. Derekıyılı asker ve genç işçiler, ön cephedeki elit keşif eriyle birlikte kalan muhafızları hızla ezip geçip ana tünelin içine doluşmuştu.

Derekıyılı istilacılar, derinlere doğru inip yan koridor ve odacıklara yayıldıkça neredeyse hiçbir dirençle karşılaşmıyorlardı. Artan tehlike feromonunun gücü ve kendi yabancı koloni kokularının yuvanın her tarafını kaplaması ilerlemelerini sağlamıştı. İstilacıların aksine, Patikabaşılı Kolonisi'nde kıyamet kopuyordu. Her bir muhafız işçi kendi canını kurtarmakla meşguldü. Hayatta kalan işçi topluluğun tamamı paniğe kapılmış, çaresiz bir güruha

dönüşmüştü. Yukarıya doğru kaçışıp açık alanda yığılmış düşman işçilerini yarıp geçmeye çalışıyorlardı. Aralarında daha fazla iletişim kurmaya girişmemişlerdi bile. Örgütlü bir grup halinde geri dönme şansları yoktu. Ne bir kraliçeleri ne bir yuvaları ne de bundan böyle Patikabaşı Kolonisi vardı. Yeraltındaki yuvaları dahil, tüm toprakları artık Derekıyılı yurdu olmuştu.

Tek başına kalan çoğu Patikabaşılı sığınmacı, kendilerine yüzeyde geçici barınaklar buldu. Kuru yaprakların altına ve topraktaki çatlakların içine saklandılar. Bazıları birbirleriyle tesadüfen karşılaşıp bir süreliğine bir arada durdular. Ancak tek tek yırtıcı hayvanların ya da düşman karıncaların kurbanı oldular. Yeniden saklanmak üzere kaçıp kurtulmaya çalışmışlardı ama onlara yol gösterecek ne bir koku izi ne gözle görülür bir işaret ne de gidebilecekleri bir yuva kalmıştı. Karıncalıklarını belirleyen toplumsal düzenden mahrumdular. Tek başlarına ya bir saat ya da en çok birkaç gün daha yaşayabildiler. Kimi *kurt örümceklerine*[1] yem oldu, kimileri de su birikintilerinin içine düştü. Kimileriyse koşar adımla yürüyen asker karınca kıtalarına çok yaklaştı, ele geçince de yiyecek niyetine paramparça edildiler.

İstilacılar terk edilmiş yuvanın içini inceleyince kozalarından yeni çıkmış ve daha yaşlı yuvadaşlarıyla kaçamayacak kadar güçsüz bazı ergin işçilere rast geldi. Derekıyılılar bu esirlerin tümünü sağ salim kendi yuvalarına taşıdı. Birazı yiyecek, çoğu köle olarak tutulacaktı. Esir alanlar, her tür karıncanın taşıdığı bir özelliğin avantajından yararlanıyorlardı: Her bir köle, pupadan çıkıp aktif erginliğe eriştiği birkaç gün içinde önce yaşadığı koloninin kokusunu öğreniyor sonra da bunu kabulleniyordu. Nitekim o kısa dönemde Patikabaşılı yavrular Derekıyısı Kolonisi'nin kokusunu

1 *Lycosidae* (çev.)

edinmişti. O zamandan itibaren Derekıyılı yuvasına getirilip de yamyamlığın kurbanı olmayanlar, köleci koloninin parçası haline geleceklerdi. Bundan sonra onları esir edenlerle dost olup farklı koku taşıyan herhangi bir karıncaya saldıracaklardı.

Genç ergenleri koloni kokusunu öğrenecekleri yaşta devşirmeleri sayesinde muzaffer Derekıyısı Kolonisi işgücünü fazla çaba harcamadan takviye etmişti. Köleler –ki öyleydiler çünkü her bakımdan galip gelenlerin hizmetkârlarıydılar– savaştan ötürü meydana gelen Derekıyılı işçi kaybını telafi edecekti.

Eğer Patikabaşı Kraliçesi savaş sırasında hayatta olup da Derekıyılı akıncılar tarafından yakalansaydı hemen paramparça edilirdi. Yenilen bir karınca kolonisi kraliçesinin bir an için bile yaşamasına izin verilmezdi. Karınca aklı mutlak hükümranlıkta ısrar ederken amansızdı. Gücünü koruyan bir koloniye, hele yabancı bir kraliçeye göz yumulması mümkün değildi çünkü bu durum hükümranlık için bir tehdit oluştururdu. Bundan ötürü koloniler arası bir ittifak da söz konusu değildi. Yuva toprakları üzerindeki mutlak hâkimiyet süper organizma dünyasının vazgeçilmeziydi. Bir karınca kolonisinin varoluşundaki en önemli kural, hükümranlık alanının ne pahasına olursa olsun korunmasıydı.

Bununla birlikte, koloninin temel ilkelerinin üstünde ve dışında güçler de vardı. Üç hafta önce, Patikabaşılıları yendikten sonra, Derekıyılıların yuvasına hareket eden ağaçlar ziyarete gelmişti. Olay, yenilen Patikabaşı Kolonisi'nin bir yıl önce yaşadığına benziyordu. Devler ansızın ortaya çıkmış, karıncaların anlayabileceği bir neden olmaksızın da birdenbire gitmişlerdi. Yerde de çok büyük miktarda garip yiyecekler bırakmışlardı. Bu tesadüflerin hepsinin bir anda gerçeklemesi ve bahşedilenlerin çapı, Derekıyılıların esrarengiz ziyaretçileri hayırsever tanrılarla eşdeğer görmelerine neden olmuştu. Karıncalar tanrıların ziyaretini kendilerine özel, gerçekten de büyük bir lütuf saydılar. İnsanlar kadar karın-

calar için de geçerli olan *çağrışımsal geçiş*[1] kurallarını uygun şekilde, tanrıları geniş toplumlarının parçası olarak da görmüşlerdi: *Onlar bizim gibi düşünüyorlar (başka türlü düşünmek veya düşünme hakkında akıl yürütmenin başka bir yolu olduğunu kavramak mümkün değil) ve onlar gücümüzün parçası.*

Derekıyılılar, Patikabaşılıları yenmişti. Ardında da, yenik düşenleri tamamen yok eden bir Eski Ahit kabilesine benzer şekilde, soykırımın karınca muadili olan karınca kıyımını yapmışlardı. Kartaca'daki Romalı fatihlerinki gibi topyekûn yıkım, hasımlarının bir daha ortaya çıkmamalarını sağlayacaktı. Derekıyılılar artık fethettikleri arazinin her tarafına yayılmıştı. Kendi koku izlerini bırakıyor, her yeri ıslak dışkı benekleriyle işaretliyorlardı. Bunların hepsi onlara özgü maddelerden oluşan hükümranlık feromonunu içeriyordu. Ne var ki yenik düşen düşmanlarının geniş yuvasını işgal etmemişlerdi. Şimdilik karargâhlarını ana yuvada tutmakla yetiniyorlardı. Yeni topraklarını çeşitli avlar, özsu emicilerin dışkıları ve eklembacaklı cesetlerinden oluşan yiyecekleri toplamak için devriye geziyorlardı. Artan yiyecek miktarı Derekıyılı Kolonisi'nin hızla daha da büyümesine imkân veriyordu.

Seferberlik emrine uymuşlardı. Çağrıya cahilce, ihtiyaç olduğunda can vermeye hazır bir şekilde cevap vermişlerdi. Fethetmişler, esir almışlar ve kabilelerinin göz koyduğu toprakları işgal etmişlerdi. İçgüdülerine boyun eğmişler ve türlerinin varlığını sürdürmesi için gerekli döngüyü başarıyla tamamlamışlardı.

1 *Çağrışımsal geçiş*: Aynı anda meydana gelen olaylar – uyarıcılar - arasında bağ kurarak - muhakeme yapmaksızın – öğrenme süreci. (çev.)

. 23 .

BU ARADA, muzaffer Derekıyılı Kolonisi'nin doğusuna doğru, patika başından epey uzakta Ölü Baykuş Girintisi sahili boyunca uzanan çevre, Derekıyılıların henüz farkında olmadığı uğursuz bir değişiklikle karşılaşmıştı. Ne kuşların ne de ötücü böceklerin sesi duyuluyordu. Terk edilmiş arazide yiyecek arayan çok az sincap, *tarlafaresi*[1] veya başka memeli kalmıştı. Kelebekler ve örtücü bitkilerin diğer tozlaştırıcıları da yok olmaya yüz tutmuştu.

Çevreyi baskı altına alan etken karıncaların nüfus patlaması söz konusuydu. Derekıyılılar ve Nokobee Gölü kıyısında tepecikler inşa eden diğer karıncalarla aynı türdendiler ama sosyal sonuçları çok büyük olan, kalıtımsal bir değişim geçirmişlerdi. Bu mutasyon o kadar olağanüstüydü ki ilk bakışta farklı bir türe dönüşmüş gibiydiler. Bir zamanlar en çok on bin işçi ve tek bir ana kraliçe barındıran kolonilerin yerini bir Süper Koloni almıştı. Bu, milyonlarca işçisi ve binlerce kraliçesi olan devasa bir topluluktu. Topraklarını korumaları, turnuvalar düzenlemeleri, uçsuz bucaksız nüfuz alanlarında yiyecek için mücadele etmeleri gerekmiyordu. Süper Koloni, barınabilecek ne kadar yer varsa bunları birbirine bağlı sayısız yuvayla kaplamıştı.

1 *Arvicolinae* (çev.)

Öncüleri toprakları karış karış tarıyor, sürekli olarak devriye geziyorlardı. Yerdeki her tüneli ve her oyuğu inceliyorlardı. Solucan ve kınkanatlı böcek kurtçuğu deliklerini tek tek kontrol ediyorlardı. Ağından koparılabilecek her örümceği yiyorlardı. Bölgelerine giren başka cins karıncalara hiç göz yummuyorlardı. Derekıyılı sıradan karınca tepesi kolonileriyle kendi türlerinden diğer karıncaların aksine, çevredeki çıralı çam gövdelerinin tepelerine kadar tırmanmayı göze alıyor, alt dalları uçtan uca yokluyorlardı. Süper Koloni, sıradan karınca tepesi kolonilerinin asla yapmadığı şekilde çalı ve çok yıllık boylu bitkilerin altındaki seyrek örtü içinde devriye geziyordu. Koloni, Nokobee gölü sahilindeki çıralı çam savanının yükseklerindeki önemli bir arazi parçasını, başkalarına pek hayat hakkı tanınmadıkları bir karınca halısıyla kaplamıştı.

Zaman zaman bunun gibi karınca imparatorlukları dünyanın farklı bölgelerinde baş göstermiştir. Nitekim Güney Amerika'dan kazara getirilen mutasyon geçirmiş bir koloni, Birleşik Amerika'nın güneyindeki çoğu bölgeyi sararak ateş karıncalarını silip süpürmüştür. Nokobee Süper Koloni'sinin ortaya çıkışı, karıncaların kalıtımsal kodlarındaki tek bir gendeki değişiklik yüzündendi. Mutasyon beyin ve sinir sisteminde yeni işleyişlere yol açmamış, aksine birkaçını devre dışı bırakmıştı. Süper Koloni, türünün diğerlerine kıyasla koloni kokularına daha az duyarlıydı. Diğer karınca cinsleriyle mutasyona uğramamış kolonilerin kokularını hâlâ fark edebilmesine rağmen kendi sınırları içinde bölgesel ayırım yapamıyordu.

Mutasyon Süper Koloni'nin koku duyusunu zayıflatınca işçilerin kraliçenin kokusunu fark etme becerisini de azaltmıştı. Sonuç olarak artık, mutasyon geçirmemiş kolonilerin tek bir kraliçeye izin vermelerine kıyasla, bir sürü kraliçeye göz yumuluyordu. Bu karındaş denilebilecek kraliçeler uçsuz bucaksız Süper Koloni yuvasını ağ gibi saran koridor ve odacıkların her tarafına dağılmıştı.

Karındaş kraliçeler ayrıca mutasyona uğramamış kraliçelere göre ufak gövdeliydi. Çiftleşmek için yuva dışına uçmadıkları gibi kendi başlarına yeni koloniler kurmak için de çaba harcamıyorlardı. Aksine vakti geldiğinde, yuva yüzeyinde rast geldikleri erkeklerle çiftleşiyorlardı. Bu erkeklere kardeşleri ve çeşitli derecelerde uzaktan kuzenleri de dahildi. Sonra da Süper Koloni'nin büyümesi için daha çok yumurta üretmeye başlamak üzere hemen yuvaya dönüyorlardı.

İşe bakın ki genetik bir hata ve bedensel bir engel Süper Koloni'nin başarısının anahtarı olmuştu. İç hükümranlık bölgelerinin kalmaması sürekli tazelenen kraliçe stokuyla birleşince Süper Koloni'yi hem büyüklük bakımından sınırsız hem de potansiyel olarak ölümsüz kılmıştı. Mutasyon ayrıca ona çevreden, aynı türün mutasyon geçirmemiş kolonileri için mümkün olandan çok daha fazla kaynak aktarma gücü vermişti. Karıncalar yuvalarını sığdırabilecekleri daha büyük bir alana sahipti. Yoğun nüfusları daha fazla böcek ve eklembacaklıyı avlayabilmelerini sağladığı gibi yiyecek için onlarla çekişen diğer karınca türlerini saf dışı bırakmalarına da el veriyordu.

Mutasyon, taşıyıcıların sadece sosyal yapılarını farklılaştırmakla kalmamış, aynı zamanda savaşa tutuşma âdetlerini de değiştirmişti. Süper Koloni'nin *Mirmidonları*[1] hasım kolonilere yağmacı Moğol akıncıları gibi hücum ediyorlardı. Derekıyılı Kolonisi'nin Patikabaşı Kolonisi'ni yenmesinden bir yıl sonra baharın başlarında, Süper Koloni'nin devriyeleri ilk kez Derekıyılı Kolonisi'nin daha yeni güvenceye alınan doğu sınırına kadar dayanmıştı. Devriyelere rastlayan ilk işçilerin neyle karşı karşıya olduklarına dair hiçbir fikirleri yoktu. Aslında bu Derekıyılı karıncaların hayal

1 *Mirmidonlar*: *Myrmidon*, Yunancada kannca demektir. Mitolojiye göre bunlar, efendilerinin emirlerine gözü kapalı itaat eden, askerlere dönüştürülen kanncalardı. (çev.)

edebileceği en büyük doğal tehditti. Süper Koloni orduları nüfuz alanlarını, önce yeni fethettikleri topraklara yuva yaparak, ardından da keşif erlerini bu yuvanın biraz ilerisindeki araziye göndererek genişletiyorlardı. Sınırda seferber edebilecekleri yeterli büyüklükte kuvvet toplanıp da herhangi bir koloni ilerlemelerine engel olduğunda komşularına hiç tereddüt etmeden saldırıyorlardı.

Süper Koloni keşif erleri sınırda giderek artan sıklıkta belirince Derekıyılı meslektaşları onlara bir turnuva düzenlemeyi önermişti. Türlerinin kadim âdetlerini izleyerek de karınlarını şişirmiş, bacaklarını sırık gibi düzleştirmiş, davetsiz misafirlerin etrafında kasılarak dolanmaya çalışmışlardı. Süper Koloni keşif erleriyse aynı şekilde karşılık vermemişlerdi. Yalnız olduklarında hemen kaçmışlar, yuvalarına doğru giderken de takviye birliklerini seferber etmek üzere koku izi bırakmışlardı. Gruplar halindeyseler derhal saldırmışlardı.

Böylesi ani taarruz ve uyumsuz mukabelelerle geçen birkaç gün sonra, en yakındaki Süper Koloni yuvasının karıncaları yeterli güce ulaşıp galeyana geldi. O zamana kadar da bazı keşif erleri ilerleyip Derekıyılıların yuvasını çoktan keşfetmişti. Bıraktıkları koku izleri, yaydıkları tehlike feromonları ve yuvaya dönen keşif erlerinin üzerlerine sinen düşman kokusu cepheye Süper Koloni işçilerinin daha da fazlasını taşımıştı. Süper Koloni'nin istilâcı savaşçı sayısı arttıkça artıyordu. Derekıyılı muhafızları turnuva önerilerine bir süre daha devam etmişti. Süper Koloni istilacılarının bu teklife verdikleri karşılık tereddütsüz bir hücum oldu.

Sonunda Derekıyılılar diplomasiden vazgeçip temas halinde karşı koymaya başladılar. Ne yazık ki iş işten geçmişti. Talihsiz muhafızların direnişleri de çok zayıftı. Artık istilâcı sürüsünü durdurmak mümkün değildi. Bir gün içinde dalga dalga yayılan ölümcül dövüş Derekıyılı yuvası girişine yaklaştı. Barış ve refah zamanlarında karıncaların el gibi kullandığı çeneleri çoktan sila-

ha dönüşmüştü. Süper Koloni'nin istilacıları o kadar kalabalıktı ki karşı koyulması olanaksızdı. Üstelik istilacılar kendilerini kaybetmiş, önlerine çıkanı çeneleriyle adeta kılıçtan geçiriyorlardı. Yabanarısı atalarının yumurtlama sırasında kullandıkları iğneler de artık savaşmaya, saldırıp parçalamaya yarayan zehir uçlu hançerlerdi.

Birkaç saat içinde alan, her iki taraftan da kopmuş uzuv ile ölü ve yaralı karıncayla kaplanmıştı. Derekıyılı Kolonisi'nin savaşçı sayısı kısıtlıydı. Bu türleri için normaldi. Süper Koloni'ninse böyle bir sınırı yoktu. Savaş meydanında Derekıyılı askerlerin sayısı azalırken Süper Koloni'ninki ha bire artıyordu. Muhafızların arasındaki genç işçiler yuvalarına geri çekilmeye başladıklarında birçok asker de yuva ağzında bir çember oluşturdu. Cinslerine has bir manevrayla başlarını dışarıya çevirdiler. Güçlü bir koloninin aynı dövüş usullerini kullanan başka bir güçlü koloniyle karşı karşıya kaldığında işe yarayan bu taktik bu sefer iflas etmişti. Süper Koloni kuvvetleri, tepeci Nokobee karıncalarının alışık olduğu savaşlarda asla görülmemiş ölçüde çoğaldıkça çoğalıyordu.

Saldırganlar Derekıyılı askerlerin savunma çemberini yararak yuvanın içine doluşmuşlardı. Yer altındaki koridor ve odacık labirentinin derinlerine ilerliyor, karşılarına çıkan tüm sakinlere önce boyun eğdiriyor sonra da onları öldürüyorlardı. Ana kraliçeyi en dipteki odacıkta, sığındığı muhafız kıtası ve genç işçi yığını altında buldular, istilacılar muhafızları kenara çekip hepsini öldürdü. Bir düzinesi kraliçeyi ele geçirip bacak ve antenlerine asıldı. Bir askerse kafasını kopardı. Diğerleri de cesedini yiyecek niyetine Süper Koloni yuvasına yapacağı uzun yolculuk için yukarı doğru çekiştirmeye başladı. Derekıyılı yuvasının ağzına giriştikleri nihai saldırı üzerinden daha bir saat geçmeden savaş bitmişti.

Muzafferler, Derekıyılıların ne pupalarını ne de kozadan henüz çıkmış genç işçilerini sağ bırakmışlardı. Kendi kolonilerinin,

özellikle yeni fethettikleri arazilerde yararlandıkları kaynaklarla şaşılacak ölçüde artan üreme kapasitesi sayesinde kölelere ihtiyaçları kalmamıştı. Tüm genç esirleri oracıkta öldürüp cesetleri yiyecek olarak Süper Koloni yuvasına taşıdılar.

Derekıyılıların çok azı nihai muharebeden kaçıp yakınlardaki bitki örtüsünün içine saklanabilmişti. Kendi kolonileri de yuvasından olmuş, Patikabaşılı mülteciler gibi onlar da birkaç saat içinde ölmüşlerdi.

O yazın kalan bölümünde Nokobee Gölü sahilindeki diğer koloniler de aynı akıbete uğradı. Yaz ortasında Ölü Baykuş Girintisi kıyısından yarım kilometre ötelere kadar uzanan bir bölgedeki türlerin ve karınca dünyasının kalanının yerini başkasına hayat hakkı tanımayan devasa Süper Koloni aldı.

Bu küçük çıralı çam parseline imparatorluk barışı ve istikrarı gelmişti. Aynı türden koloniler arasındaki kavgalar, savaşlar, koloni içinde kimin üreme hakkına sahip olduğuna dair çekişmeler sona ermişti. Her türlü koloni sınırı da ortadan kalkmıştı. Tek bir ana kraliçeye bağımlı kalınan o eski düzen de unutulmuştu. Artık karındaş kraliçe bolluğundan geçilmiyordu. Ana kraliçenin yerini her an bir başkası alabilirdi. Biri ölse sonuçları fark edilmiyordu bile. Sosyal yapıdaki değişiklik, arazinin bir başından ötekine barış getirip yurttaşları tam eşit kıldığı gibi imparatorluğa da potansiyel ölümsüzlük kazandırmıştı.

Tek bir hamlede minicik bir mutasyonun araya girmesi sonucu, bir devir kapanıp yenisi başlamıştı. Nokobee ekosisteminin bu bölümünde hem iktidar el değiştirmiş hem de doğal hayatın niteliği farklılaşmıştı.

• 24 •

BU ZAFERİNE rağmen Süper Koloni imparatorluğu sağlıklı değildi. Doğayla uyumunu kaybetmişti. Muazzam ve yoğun nüfusuyla doğal ortam üzerinde taşıyamayacağı kadar ağır bir yük oluşturuyordu. İşçi sürülerinin ellerinin altındaki pek çok bitki ve hayvan çeşidi azalmaya başlamış, bazıları da hepten yok olmuştu. Bu durumdan öncelikle zarar görenler diğer karınca türleriydi. Süper Koloni'ninkine benzer toprak yuvalara sahip olanlar ya kovulmuş ya öldürülmüş ya da yenmişti. Benzer yiyecek çeşitlerine ihtiyacı olanların stokları hızla eksiliyordu. Bunların keşif erleri ve hasatçıları her yere yayılan Süper Koloni işçilerine yenik düşüyordu. Bir zamanlar Nokobee tepeci karıncalarına göz açtırmayan örümcek ve *koşucu böcekler*[1], artık av olmuştu.

Süper Koloni işçileri, durmadan yumurtlayan karındaş kraliçelere ve dev yuvanın her yanındaki kuluçka odalarını dolduran kurtçuk benzeri aç larvalara yiyecek yetiştirebilmek için koşuşturuyordu. Diğer türdeş karıncaların zamanında tehlikeli ve verimsiz bulunarak uzak durduğu çevrelere kadar sızıyorlardı. Karıncalar için tehlikeli bir yaşam alanı olan göl kıyısı boyunca avlanıyorlardı. Ağaçların gövdelerine tırmanıyor ve alt dallarını arayıp tarı-

1 *Carabidae* (çev.)

yorlardı. Tırtılları, *testere sineği*[1] larvalarını, *düzkanatlıları*[2] ve yakalayabildikleri canlı ne varsa öldürüyorlardı. Eskiden bölgede dolup taşan her çeşit gündüz ve gece kelebeği, arı, yabanarısı, *süprüntü sineği*[3], *altın böcek*[4] dahil çiçekli bitkilerin tozlaştıcılarını[5] ya avlıyor ya da istemeden ürkütüp kaçırıyorlardı.

Türlerin pek azı yeni mirmidonların şiddetli saldırılarına karşı koyabiliyordu. Göğüs gerebilenler arasında kalın zırhlı kınkanatlılar, çıyanlar ve kırkayaklar vardı. Nispeten güvendekilerse yem olmaya değmeyecek kadar küçük *akarlar*[6], *yay kuyruklar*[7] ve diğer eklembacaklılardı. Öte yandan solucanlar hem yakalanması zor hem de yoğun sümükle kaplıydılar. Hayatta kalabilen bu türler insanların etrafında serpil gelişen ama makbul olmayan ve de yakalanması zor bayağı serçeler, *kaya güvercinleri*[8] ve *kemelerin*[9] muadilleriydi.

Süper Koloni'nin arası çok az hayvanla iyiydi. Bunlar içi boş gagalarıyla bitkilerde delik açıp özsularını emen, yumuşak ve miskin küçük böceklerden olan *kabuklu bitler*[10], yaprak bitleri ve *unlu bitlerdi*[11]. Karıncalar onlara, insanlar nasıl ve ne amaçla evcil hayvan yetiştiriyorsa aynı şekilde sahip çıkıyordu. Süper Koloni, nüfuz alanının her tarafında özsu emici sürüleri besliyordu. Karıncaların özsu emici böcekleri düşmanlarından koruması

1 *Symphyta* (çev.)
2 *Orthoptera* (çev.)
3 *Syrphidae* (çev.)
4 *Cetoniinae* (çev.)
5 Tozlaştırıcı: polen taşıyıcı böcek (çev.)
6 *Acarina* (çev.)
7 *Collembola*: Uyuz böceği ve kene türlerinin de dahil olduğu örümceğimsi böcekler (çev.)
8 *Columba livia* (çev.)
9 *Keme*: Latincesi *Rattus* olan ve halk dilinde sıçan ya da lağım faresi denilen kemirgen cinsi. (çev.)
10 *Coccoidea* (çev.)
11 *Pseudococcidae* (çev.)

sonucu sürüler aşırı ölçüde büyümüştü. Normal şartlarda *tırtırlar*[1] yumurtalarını özsu emicilerin gövdelerinin içine bırakıyor, uğurböcekleri de bu küçük böcekleri düpedüz öldürüp yiyordu. Hızla çoğalan özsu emici böcekler bitkilerin gelişmesini önlüyor, yapraklarının sararıp dökülmesine neden oluyordu.

Önemsizler hariç tüm rakiplerinden ve karıncayla beslenen yırtıcılardan kurtulup dizginsiz kalan Süper Koloni'nin nüfusu sadece sayıca değil yoğunluğu bakımından da artıyordu. Santimetre kare başına o kadar çok karınca düşüyordu ki artık Nokobee Gölü kıyısı bu nüfusu kaldıramıyordu. Eskiden aralarında boşluk olan sağa sola dağılmış yuvalar varken bunların yerini neredeyse kesintisiz bir karınca şehri almıştı. Açgözlü Süper Koloni'nin ihtiyaçlarını karşılamak aşırı kalabalık bir insan şehrini ayakta tutmaya çalışmakla benzer hale gelmişti.

Yaz sonuna doğru Süper Koloni'nin yükselişi aksamaya başlamıştı bile. Bir bütün olarak ekosistem, yaşam destek sistemleri kötüye gidiyordu. Ayakta kalan çoğu bitki tohum veremeyecek kadar zayıflamıştı. *Kahverengi taklitçiler*[2], *altın ağaçkakanlar*[3], sincaplar, tavşanlar, tarla fareleri, kertenkeleler ve yılanlar dahil, yiyeceklerini toprak üstünde arayan hayvanlar araziden uzak duruyordu. Yiyecek azlığından olduğu kadar yiyecek ararken saldıran karıncaların ısırık ve iğnelerinden de kaçınıyorlardı.

Süper Koloni, insanlar arasında da konuşulur olmuştu. Ölü Baykuş Girintisi'ne gelen piknikçi ve balıkçılar koloninin toprak yığdığı yüzlerce yuvasının etrafında dolanıp olan biteni şaşkınlıkla izliyordu. Daha önceki yıllarda, Patikabaşılı ve Derekıyılı Kolonileri dahil artık ortadan kaybolmuş olan asıl yöre sakinleri pek fark edilmezdi. Çok az sayıda insan, genellikle de çocuklar göze

1 *Ichneumonidae* (çev.)
2 *Kahverengi taklitçi*: Latincesi *Toxostoma rufum* olan bir tür ötücü kuş.(çev.)
3 *Colaptes auratus* (çev.)

çarpan ama birbirinden epeyce aralıklı tepeciklere durup bakardı. Oysa Süper Koloni artık herkesin dikkatini çekiyordu. Çoğunlukla aynı düşünceyi paylaşıyorlardı: "Oradaki ateş karıncalarından beter, yeni bir karınca türü." Bazılarıysa, "Buraya bal gibi bir yok edici lazım," diyordu.

Süper Koloni doğal ortamın üstesinden gelmiş, rakip ve düşmanlarını alt etmiş, alanını genişletmiş, enerji kaynaklarını sonuna kadar kullanmış ve rekor düzeyde çoğalmıştı.

Bununla birlikte, Süper Koloni'nin Ölü Baykuş Girintisi üzerindeki kontrolü kalıcı değildi aslında. Ekolojik bakımdan sağlama aldığı süre topu topu birkaç sezondu. Geniş çaplı hâkimiyet uğruna öz yurdunun sürdürülebilirliğini riske atmıştı. Genleri müthiş bir hata yapmıştı. Bunun da bir bedeli vardı. Bundan önce ekosistem, sonra da destek sistemleri zayıflayan Süper Koloni'nin kendisi zarar görecekti. O yaz Süper Koloni hayatının zirvesindeydi. Hızla büyüdüğü bir mevsimdi ama yaşam kalitesi düşüyordu. Aşırı tükettiği enerji ve malzemeyi yerine koyamıyordu. Doğaya borçluydu. Süper Koloni, daha fazla toprak fethederek bu borcun ödemesini bir süreliğine erteleyebilirdi ama bu sefer de elindekini koruyabilmek için ha bire daha fazlasını ele geçirmesi gerekecekti. İşçiler işgal ettikleri topraklarda yeni yiyecek kaynakları bulabildiklerinde de borç ertelenebilecekti. Ancak bu ihtimal dışı durum gerçekleştiğinde nüfus yoğunluğu daha da artacak ve borç azalacağına yükselecekti.

Süper Koloni'nin uzakta beliren dar boğazında şaşırtıcı bir şey yoktu. Tüm türler ekolojik ömürleri boyunca ip üzerinde yürüyen cambazlar gibidir. İpin üzerine çıkınca ilerlemenin tek, düşmeninse bin türlü yolu vardır. Evrimin işleyişi böyledir. Bir bütün olarak doğa da kendini böyle çekip çevirir. Karınca tepesini sürükleyen içgüdüler geçmişte başarılı olanlardı. İçgüdüleri programlayan genler de geçmişteki belli bazı gelişmeler sonucu ayıklanmıştı.

Oysaki ne içgüdülerin ne de genlerin geleceği öngörme imkânları vardı. Yakın çevrede yaşanacak önemli bir değişiklik veya Süper Koloni'de ortaya çıkan cinsten bir mutasyon, çabucak bir felakete yol açabilirdi. Bir türün, varlığını belli bir doğal ortamda sonsuza kadar sürdürmesi dikkat ve şans gerektiriyordu.

Süper Koloni ipten düşmüştü. Bu can alıcı gidişatı, üzerinde ve etrafında yükselen, insanlara ait o muazzam karınca tepesininkini andırıyordu. Akıbeti de hareket eden tanrıların elindeydi.

• 25 •

AĞUSTOS'UN SONLARINDA, bulutsuz bir öğleden sonra Süper Koloni'nin sakinleri başlarına geleceklerden habersiz, her yıl tekrarladıkları en önemli olay için hazır bekliyorlardı. Çiftleşmek için toplanmak üzereydiler. Bununla tüm faaliyetlerinin doruğuna, bir koloni olarak asıl varlık amaçlarına ulaşacaklardı. Bu, türlerinin ölümsüzlüğünü mümkün kılacaktı. Mevsim de hava da uygundu. İki gün önce Meksika Körfezi'nin kuzey doğusundan gelen bir sağanak yağmur Nokobee Gölü havzasında tam beş santim yüksekliğinde su birikmesine neden olmuştu. O sabah toprak hâlâ ıslaktı. Yaz dönümü kuraklığında boynunu büken bitkiler biraz toparlanmış, bahar tazeliğine yeniden kavuşmaya başlamışlardı. Güneş ışınları geniş bir alana yayılmış yuvanın topraklarını ısıtırken, nemli ve durgun hava tüm ağırlığıyla üzerinde asılı kalmıştı.

Kuşluk vakti, Süper Koloni karıncalarının beynindeki bir biyolojik saat zifaf vaktini tetikledi. Binlerce işçi yuva girişlerinden oluk oluk dışarıya aktı. Yayıldıkları yuvaların üzerlerinde telaşla, kargaşa içinde dolanıp duruyorlardı. Birkaç dakika içinde kanatlı bakire kraliçe ve erkek sürüsü de onlara katıldı. Hiçbiri uçup gitmedi. Çiftleşme hemen başladı. Her bakire kraliçenin üzerine çok sayıda erkek üşüştü. Birbirlerini itip kakıyor ve aradan sıyrılıp cinsel isteklerini giderebilecekleri noktaya ulaşmaya çalışıyorlardı.

Hepsi cinsel ilişki için mücadele ediyordu. İçlerinden biri cinsel organını kraliçeninkiyle sağlamca birleştirmeyi başarsa bile çiftin etrafındaki arbede devam ediyordu. Başarısız erkekler çılgına dönüyordu. Tam o anda ve o yerde, bir kereye mahsus çiftleşmek varlıklarının yegâne amacıydı. Kraliçelerden birinin yerini birkaç saniye geç tespit etmeleri ya da bu ölüm kalım meselesindeki gayret eksikliği, yenilgi ve dölsüz ölmek demekti.

Kazananlar da kaybedenler de aynı şekilde uçup gitmişlerdi, sadece ölmek için. O gece civardaki, Nokobee Gölü yolu üzerindeki bir çiftlik evinin verandasında yanan lambanın altına binlercesinin cesedi yığıldı. Şafak vakti küçük kuşlar gelip bunlarla kendilerine bir ziyafet çektiler. Sabahın ilerleyen saatlerinde evin sahibi yaşlı kadın, "Aman tanrım, nedir bu böyle?" diyerek homurdandı ve veranda üzerinde kalanları bahçeye süpürdü.

Oysa kraliçelerin çaresizliğe kapılmaları için hiçbir neden yoktu. Hepsi çiftleşeceklerinden çok emindiler. Bir ya da daha fazla erkekle birleştikten sonra, kuru zarımsı kanatlarını koparıp tırmanarak yuvanın içine geri döndüler. Şansları yaver giderse, çok geçmeden Süper Koloni'nin yumurtlayan üreme gücü arasına katılacaklardı.

Ne yazık ki bu artık gerçekleşmeyecekti. Tamamen tesadüf eseri, hareket eden ağaçlar olarak görülen tanrılar çiftleşme gün ve saatini çevreyi düzeltme vakti olarak seçmişlerdi. Süper Koloni'nin kümbetlerindeki zifaf çılgınlığı etkisini kaybetmeye yüz tutmuşken ilahi varlıklar çıka gelmişti. Kısa bir süre önce, hareket eden ağaç tanrılardan eser bile yokken ansızın belirmişlerdi. Tepeleri göğe değiyor, gövde kalınlığındaki dallarının üzerinde hızla hareket ediyorlardı. Gölge ve kokuları Süper Koloni yuvasını yalıyordu. Bu sefer kalabalıktılar. Yanlarında havada süzülen büyük cisimler vardı. Adımlarıyla yeri titretiyorlardı. Yükseklerden garip

sesler geliyordu. Gök gürültüsü gibi değildi. Daha çok ağaç dalları arasında esen güçlü bir rüzgâr gibiydi.

Acayip görüntüler Süper Koloni yuva sahasından uzaklara, doğuya doğru ilerledi. Birkaç dakika sonra da onlardan hiçbir iz kalmadı.

Bir saat sonra karıncalar hâlâ dışarıda yuvanın üzerindeyken, tanrıların geri geldiği hissine kapıldılar. Bu sefer bu devleri göremiyorlardı. Yerine tuhaf ve hoş olmayan bir koku duydular. Karıncalar paniklemişti. Kokuya, sanki kendi tehlike feromonlarıymış gibi tepki gösterdiler. Adeta aralarından bazıları yaklaşan felakete karşı koku salarak bağrışıyordu. Sağa sola koşuşturup etraflarında çember çiziyor ve düşman arıyorlardı. Oysa ortada hiçbir şey yoktu. Ardından, daha bir dakika geçmeden, üzerlerinden usulca belli belirsiz kimyasal bir bulut geçti. Etrafı zehre boğan bir sisti bu. Yuvanın dışında kalan karıncalar başlarını kaldırıp merakla antenlerini sisin içinde dalgalandırdı. Birkaç saniye içinde felç geçirip yere yığıldılar. Dakikalar sonra da hepsi ölmüştü. Sis iyice yere çökerken yanlarında havada süzülen donanımlarıyla tanrılar geri geldi ve yuva ağızlarından aşağıya zehirli sıvıları boca ettiler.

Ertesi sabah muazzam karınca şehirleri ağı ölü bir doğa parçasına dönmüştü. Bir toplu katliam bölgesi, karınca kıyımı mıntıkası, tümünün cansız ve sessiz olduğu bir mezarlıktı burası artık. Ne bir karınca ne de başka bir küçük mahluk hareket ediyordu. Sınırlarının ötesinde bolca bulunan kuşlar, kertenkeleler ve sincaplar da bu mahvolmuş topraklara uğramıyordu. İlahi ziyaretçilerin ayakları altında ezilmemiş bitki kümeleri hâlâ dimdikti ama üzerlerinde ve etraflarında böcek hayatından eser kalmamıştı. Duyulan sesler, esen rüzgârın göl çevresindeki çam saçakları arasından geçerken çaldığı ıslık ve su kıyısındaki dalgaların tatlı şapırtısından ibaretti.

. 26 .

IŞILGAN KÖKLERİ arasındaki doğal bir oyuğun içine sıkışıp kalmış minik Ormanlık Kolonisi zorba komşusunun uğradığı yıkımdan kurtulmuştu. Süper Koloni'nin yok olduğu hâlâ cansız ve sessiz imha bölgesi, Ölü Baykuş Girintisi sahilindeki köşelerine çekilen Ormanlıklılara azıcık kala son bulmuştu. Bu bölgeye önce Patikabaşılı sonra da Derekıyılı Koloniler hükmettiğinde bunların keşif erleri bazen orman içlerine girmeyi göze alıp Ormanlıklı yuva ağzının yakınından geçerlerdi. Küçük koloniyiyse asla keşfedememişlerdi. Ancak bazıları, sıkça ve koloni sakinlerini korkutacak kadar yaklaşmıştı. Ormanlıklılar yuvalarından pek uzaklaşmıyordu. Yiyecek kırıntılarıyla, genellikle de ölü böceklerle yetinmek zorunda bırakılmışlardı. Bölgeye Süper Koloni hâkim olunca durumları daha da kötüleşmişti. Süper Koloni keşif erlerinin akınları önceki kolonininkilerden daha sıktı ve bazıları tehlikeli bir şekilde yaklaşıyordu. Ormanlıklı keşif erleri küçük yuvalarının girişine daha bir yakın mesafelerde dolaşmaya mecbur kalmışlardı. Buna rağmen bazıları Süper Koloni keşif erlerince alıp götürülmüştü.

Süper Koloni'nin yok edildiği sıralarda farklı bir şekilde olsa da Ormanlıklı Kolonisi de ölüyordu. İşçi sayısı Patikabaşı Kolonisi devrinde yüz civarındayken artık birbirlerine sokulmuş duran, yirmiye düşmüştü. Hiç asker yoktu. Kraliçe açlıktan kıvranıyordu.

Yumurtalıkları kuruyup büzülmüştü. Artık yumurtlamıyordu. İşçilerin ölüm oranı karşı konulmaz şekilde artarken doğum oranı sıfıra düşmüştü. Küçük koloninin, Süper Koloni'nin yakın bir komşusu olarak sıcak yaz sezonunu çıkarması pek mümkün görünmüyordu.

Çok geçmeden hareket eden ağaç gövdeleri, karınca tanrıları çıka gelmiş ve mucizevi şekilde Süper Koloni'yi karınca dünyasından silip süpürmüştü. Dolayısıyla zaten tehlikedeki Ormanlıklılar üzerindeki baskıları da bir anda yok olmuştu. Tanrılar geldiğinde Süper Koloni keşif erlerinin az bir bölümü ölüm bölgesi dışında dolaşıyordu ama bunlar da artık tehdit olmaktan çıkmıştı. Yuvalarına dönüş yolunda hâlâ zehirli toprağa farkında olmadan dokunur dokunmaz hepsi birkaç saat içinde ölmüştü. Böylece bir hafta içinde Ormanlıklıların yuvası etrafında kokuların izi bile kalmamıştı.

Baştan ürkek davransalar da Ormanlıklı işçiler yuvalarından daha önceleri hiç denemedikleri kadar uzaklara gitmeyi göze alır oldular. Daha bol ve besleyici yiyecekler buldular. Genellikle ölü ya da kolaylıkla yakalayabildikleri, eskiden baskın komşularınca avlanıp da bir türlü onlara sıra gelmeyen böceklerdi bunlar. Ayrıca civardaki bitki örtüsü üzerinde yaşayan yaprakbitlerinin şekerli dışkılarına da bolca rastlanıyordu.

Eylül sonunda hava hâlâ sıcak, bitki örtüsü de daha yeşilken, Ormanlıklı Kraliçe'nin yumurtalıkları yeniden canlandı. Yumurtluyor ve gizli yuvanın kuluçka odası sağlıklı genç larvayla doluyordu.

Ertesi nisan ayında toprağın derinliklerindeki oyuklardan ürperten kışın son izleri yok olmaya yüz tutup baharla birlikte bitkiler de yeniden canlanmak üzereyken, Ormanlıklı öncüler giderek daha uzaklara yolculuk yapmaya başladılar. Koloni yeniden eski büyüme hızına, bu sefer daha güçlü bir şekilde kavuştu. Birkaç

gün bile geçmeden, ilk Ormanlıklı keşif erleri bir zamanlar Süper Koloni hükümranlığında olan çorak topraklara girmişti bile. Böcek ilacı imha bölgesinden tamamen uçup gitmişti. Böcekler ve küçük omurgasızlar bölgeye sızıp bir başlarına keşfe girişmişlerdi. Çoğu da Ormanlıklılar için kolay yem olmuştu.

Arazi bir süreliğine çorak kalmıştı ama artık yeni yeşermiş, taptaze bir bahçe gibiydi. Ne de olsa bitkiler, eskiden Süper Koloni'nin işgalindeki arazi üzerinde serpilmişti. Yuvalarının tünel ve odacıklarıyla havalanan, çürüyen cesetleriyle gübrelenen toprak bitki gelişimi için idealdi. Çıralı çam düzlüklerine özgü çim ve otlar, karınca kıyameti sırasında hayatta kalan bitki türlerinin hepsine yeniden baskın çıktı. Haziran ayına kadar dirilen bitkiler eski yuva yüzeyinin tamamını kalın yeşil bir örtü gibi sardı. Hızlı büyüyen yaz otları haziranın ilk günlerinde iyice çiçeklendi. Tozlaştırıcı böceklerin her çeşidi de üzerlerine konmaya başladı. Altın böcekleri, süprüntü sinekleri, arılar; türlü türlü kelebekler: *orman perileri*[1], kükürtler, *akkanatlar*[2], *korubeniler*[3], *zıpzıplar*[4], *kırlangıçkuyruklar*[5] sanki hiç şiddet ve ölüm yaşanmamış gibi akın ediyordu.

Yazın doruğunda yabani ot cangılı, belli başlı her oyuğu kendine özgü yuvaya dönüştürmüş yüzlerce böcek türüyle dolup taşıyordu. Bunlarla beslenen türlü türlü örümcekler de oraya yerleşmişti. Bazı türler avlarını dairesel veya arapsaçı ağlarla tuzağa düşürüyor ya da huni şeklinde ördüğü ağların altından habersiz gelip geçen böceklerin üzerine atılıp avlıyordu. Bir kısmı da kendilerini çiçeklerin taç yaprakları arasına gizleyip hareketsiz durarak, arı veya diğer tozlaştırıcıları pusuya düşürmek için bekliyor-

1 *Cercyonis pegala* (çev.)
2 *Pieridae* (çev.)
3 *Phengaris* (çev.)
4 *Hesperiidae* (çev.)
5 *Papilionidae* (çev.)

du. Her boy ve şekilde örümceğimsi vardı: topluiğne başından bile küçük *bodur örümceklerden*[1] avucun yansı büyüklüğündeki kurt örümceklerine kadar.

Kanatsız olmalarına rağmen örümcekler yeniden hayat bulan Süper Koloni topraklarına ilk yerleşen hayvanlardı. Bazıları yürüyerek gelmiş, daha da garibi bazı öncüler de havada süzülerek buraya varmışlardı. Türleri arasında bu yöntem hem yaygın hem de çok eskiden beri vardı. Henüz olgunlaşmamış ama bu beceriye sahip bir yavru örümcek, uzun mesafeler kat etmek istediğinde, bir ot yaprağı ya da çalı dalının yüksekçe bir noktasına yavaş yavaş tırmanır. Buraya vardığında karnını kaldırır, ucundaki ipek bezlerini yukarı doğrultur ve bir ipek teli çıkartır. Bu incecik iplik parçası yavru örümceğin uçurtmasıdır. Ucunu bir yere tutturduğu iplikçik hava akımıyla yükselir ve gerilir. Gerilimi hisseden yavru örümcek iplikçiği usulca uzatır. Çekim kuvveti gövdesinin ağırlığını aşınca, sekiz bacağını birden salıverip kendini boşluğa bırakır ve süzülmeye başlar. Uçan bir yavru örümcek yüzlerce metre yükselip rüzgâr yönünde kilometrelerce yol kat edebilir. Yere inmek istediğindeyse ipek telini geri çekip milim milim yer. Tehlikeli olsa bile yumuşak iniş yapabileceği bir yeri hedefler. Riske girse de buna değer. İpekten balonuyla havada süzülen yavru örümcek, henüz birbirleriyle çekişen örümcekle dolup taşmayan topraklara ulaşabilir. Kısa bir süre için olsa da yakın zamanda boşalmış Süper Koloni topraklarının hâli buydu. Ortam ferahlamıştı.

1 *Linyphiidae* (çev.)

• 27 •

ORMANLIKLI KARINCALAR ıssız bir adaya çıkan kâşifler gibiydi. Terk edilmiş Süper Koloni toprakları açlıktan ölmekte olan koloniye besleyici ve geçici olarak sınırsız bir yiyecek stoku sunmuştu. Ormanlıklılar bir süre için diğer karınca kolonilerinin rekabetinden de uzaktılar. Ancak bu bol yiyeceğin hasadı o kadar da kolay değildi. Karıncaların avlaya geldikleri o sürekli kımıldayan, her an tetikte bekleyen yemler bir çalının rahatça koparılabilecek olgun yemişlerine benzemiyordu. Bunları yakalamak ustalık ve çeviklik gerektiriyordu. Ormanlıklı devriyeler bitki örtüsünün içlerine girdikçe avlamayı hedefledikleri türler onları gövdelerinin koruyucu unsurları ve evrimin milyonlarca yılda mükemmelleştirdiği davranış biçimleriyle karşılamışlardı. Bir alay savunma mekanizmasıyla donanmışlardı. Hatta bazıları özellikle karıncaları engellemek üzere gelişmişti. Çoğu, insanlara özgü askeri standartlar bakımından bile dâhiceydi. Ormanlıklı dişi avcılar, yavaş hareket eden *zırhlı akarlara*[1] rast gelmişlerdi. Bunlar örümcekle kaplumbağa arası hayvanlardı. Kolay lokma gibi görünüyorlardı ama güçlü çeneleriyle karıncaların bile diş geçiremeyeceği kadar sert kabukları vardı. Kırkayaklar paha biçilmez birer avdı. Ne var ki onlar da farklı şekilde zırhlıydılar. İnce uzun

1 *Oribatida* (çev.)

gövdeleri, ortaçağ şövalyeleri gibi mafsallı plakalarla kaplıydı. Bu özellikleri onlara belli ölçüde hareket kabiliyeti kazandırıyordu. Kırkayaklar, bu yetmediğinde de saldırganlannın üzerine siyanür dahil birçok zehri salıyorlardı. Karada yaşayan kabuklulardan olan tespihböcekleri, benzer mafsallı zırhlara sahiptiler ve kıvnlıp delinmesi neredeyse imkânsız birer top şeklini alıyorlardı. Yay kuyruk böceklerinin kemirmeye uygun küçük yumuşak gövdeleri vardı ama çok açıkgöz ve ürkektiler. Gövdelerinin altında havaya sıçramalannı sağlayan kuyruk benzeri yaylı bir organlan bulunuyordu. Bunlar sayesinde, insan ölçülerinde bir futbol sahası uzunluğundaki mesafeleri aşıp tehlikeden kurtulabiliyorlardı. İpliksi solucanlar yeryüzünde en sık rastlanır hayvanlardandı. Toprak onlara doluydu ama karıncalar açısından toplamaya değmeyecek kadar küçüktüler. Koşucu böcekler, yiyecek ve mekân ihtiyaçları bakımından karıncaların ezeli rakipleriydi ve çok yönlü birer dövüşçü olduklannı göstermişlerdi. Zırhlı, zehirli ve çevik olmalarının yanı sıra sıkıştırıldıklarında uçabiliyorlardı da. Başka çare kalmadığındaysa çenelerini kullanıyorlardı. Çeneleri o kadar keskin ve güçlüydü ki böcek böceğe bir dövüşte bir karıncayı ortadan ikiye bölebiliyorlardı.

Ormanlıklı dişi avcılar mevcut yumuşak, yavaş ve lezzetli yemler için ellerinden geleni yapıyordu. Bir Ormanlıklı tamı tamına bu özelliklere uyan, yere düşmüş bir tırtıla ya da başka bir omurgasıza rastladığında buna coşkuyla tepki gösteriyordu. Tabii zehirli değilse, keskin çeneleriyle sağa sola hamle yapmıyorsa, hız koşucusu gibi kaçmıyorsa ve en azından yakalamaya değecek bir büyüklükteyse. Keşfini koloniye yuvaya dönüş yolunda kimyasal koku izleri bırakarak ve yuvadaşlarına ön ayaklarıyla hafifçe ama hızlı hızlı vurarak haber veriyordu. Uyarıyı alan işçiler hemen yuvanın dışına fırlıyor ve avı kendileri de yeterince cazip bulurlarsa saldırıya geçiyorlardı. Eğer av tek bir işçiyi savuşturacak kadar

büyükse, işçi sürüsü aynı anda saldırarak üstesinden gelmeye çalışıyordu.

Yeni toprakları keşif sırasında yaşanan bir olayda, Ormanlıklı kuvvetler bir danaburnu nemfinin başına seferber edilmişti. Tam ergin olmamasına rağmen inek nasıl insandan büyükse nemf de işçi karıncadan o kadar büyüktü. Başına üşüşen ilk karınca grubu onu alt etmeye yetmişti. Saldırganlardan birkaçı hâlâ hareketli danaburnu nemfini bacaklarından yakalayıp dize getirdi. Diğerleri de zırh plakaları arasındaki savunmasız ek yerlerine iğnelerini batırdı.

Ormanlıklı keşif erlerinin rast geldiği ve haftanın avı olacak bir başka yemse bir *cecropia (sekropya) güvesi*[1] tırtılıydı. Büyüklüğüyle bir balinanın karınca dünyasındaki muadiliydi. Onu zapt edip yuvaya sürüklemek bu sefer onlarca asker eşliğindeki yüzlerce işçiyi gerektirdi.

Ormanlık Kolonisi, ölmüş hayvanları rakiplerinden önce davranıp sahiplendiğinde de aynı yöntemi kullanıyordu. Böylesi zengin bir besin kaynağını ele geçirmenin karşılığı müthişti. Bir seferinde işçiler yeni keşfedilen bir kertenkele cesedi etrafından toplanıyorlardı. Onlara koloninin en atılgan elit işçilerinden biri yol göstermişti. Koloniye günler boyu yetecek kadar yiyecek barındıran bir avdı bu. Ne yazık ki, bu paha biçilmez av ansızın küçük bir ateş karıncası grubu tarafından da fark edilmişti. Kendi keşif erlerince uzak bir koloniden seferber edilen düşman, ateş karıncalarının en iyi becerdiklerini yapmıştı. Güçlerini çabucak toplayıp, hareket eden ne varsa saldırmışlardı. Zorlu dövüşçülerdi, özellikle gruplar halindeyseler. Savaşa girişilmiş ve kısa bir süre sonra her iki tarafta da yığınla ölü ve yaralı birikmişti. Yine de Ormanlıklılar yuvalarının yakında olması ve savaşan kuvvetle-

1 *Hyalophora cecropia* (çev.)

rini daha hızlı takviye edebilmeleri nedeniyle duruma hâkimdiler. Askerlerin varlığı da yararlı olmuştu. Bu büyük kastın üyeleri ateş karıncalarını sadece zehirli iğneleriyle sokmakla kalmayıp çok keskin çeneleriyle de paramparça etmişlerdi. Ormanlıklılar savaşarak kertenkelenin üzerini ateş karıncalardan temizlemiş ve onu yavaş yavaş kendi yuvalarına taşımışlardı.

Sonunda Ormanlık Kolonisi askeri gücünü yeterli bir düzeye çıkarmıştı. Hepsi donanımlı ve zorlu birer savaşçı, birer *hoplitti*[1]. Sadece koloniyi savunmuyorlar, yiyecek bulup getiren işçilere de eşlik ediyorlardı. Gövdeleri kalın ve kaslıydı. Kafaları gövdelerine göre daha büyük ve kalp şeklindeydi. Başlarının arkasındaki şişkin loplar yaklaştırıcı kasla doluydu. Bu sayede çenelerini, çoğu böcek türünün kitinli dış iskelet ve kaslarını delip geçecek kadar, güçlü şekilde kapatabiliyorlardı. Çenelerinin iç yüzeyinde keskin sekiz diş diziliydi. Altçenelerinin ucundaki diş en sivrisiydi ve hem hasımlarını hançerlemeye yarıyor, hem de onları ele geçirip diğerleri yetişinceye kadar tutabilecekleri bir kanca görevi yapıyordu. Gövdelerinin merkezinden arkaya doğru uzanan bir çift diken askerlerin ince belini koruyor, dövüş sırasında ortadan ikiye bölünmelerini zorlaştırıyordu.

Asker karıncanın her an dövüşe kilitlenebileceği bir zihin yapısı vardı. Çene diplerindeki salgı bezlerinde bir düşmanla karşılaştığında havaya püskürtmeye hazır bol miktarda tehlike uyarısı feromonu taşıyordu. Meydan okunduğunda, bu maddelerden sıradan bir işçiye göre daha fazlasını üretmekle kalmıyordu. Asker aynı zamanda bunlara aşırı duyarlıydı. Bu kimyasallardan eser miktarını algılar algılamaz, düşmanların yerini bulmak için koşuşturuyordu. Dövüşen askerler diğer askerlerin de dikkatini çekiyordu. Çarpışma sahasının yüksek yoğunluktaki uyarı kokuları arası-

1 *Hoplit*: seçkin ve zırhlı eski Yunan mızraklı piyadelerine verilen ad. (çev.)

na girer girmez çılgınca çemberler çizerek koşturuyor ve hareket eden herhangi bir yabancı cismin üzerine atlıyorlardı. Ne ölüm tehlikesini ne de çok kuvvetli bir direnci umursuyorlardı. Onlar koloninin intihar komandolarıydı.

Ormanlık Kolonisi zayıfken asker yetiştirmeyi kaldıramazdı. Bu yatırım koloninin savunma kapasitesini artırıp tehlikeli bir düşman tarafından tamamen yok edilme riskini azaltırdı. Ancak işçi takviyesi koloninin gelişmesi açısından çok daha önemliydi ve hızlı büyüme can alıcı bir meseleydi. Koloni emekleme döneminde karşısına çıkacak ölümcül bir düşmanı göze alabilir ama büyümesini asla erteleyemezdi. Yiyecek toplama ve yavruları besleme işinde uzmanlaşmış işçi nüfusu arttıkça koloni de daha hızlı gelişiyordu. Büyüme hızlandıkça da koloninin ömrünü uzatabilme ihtimali yükseliyordu. Bakire kraliçe ve erkek karınca üretimine zaman ve güç ayırmayı ancak yeterli büyüklüğe ulaştıklarında el atabilirlerdi. O vakit geldiğinde de kendi türlerinden yeni koloniler kurabilirlerdi. Bu süreçte nüfuslarına asker de katıyorlardı ama uzmanlaşmış asker sayısı katı kurallarla kontrol altında tutuluyordu. Yeterli sayıda asker olmadığında koloninin düşmanlarınca yok edilme riski yükseliyordu, hele aynı türden kolonilerle savaştayken. Aşırı sayıda asker olduğunda da koloninin gelişmesi yavaşlıyordu. Topraklarından daha az yiyecek hasadı yapabiliyor, dolayısıyla koloninin geleceği tehlikeye atılıyordu. Askeri yatırımlarında dengesiz davranan bir koloni kendi türünden kolonilerle uzun süre rekabet edemiyordu. Özellikle yatırımlarını hem ayakta kalmayı hem de büyümeyi gözeterek optimize edebilen kolonilerle. Savunma amaçlı emekle üretken emek arasındaki dengeyi bulmak hayat memat meselesiydi.

Ormanlık Kolonisi asker sayısındaki ilk artışını işçi nüfusu yaklaşık iki yüz olduğunda yapmıştı. Uzun ve sıcak yaz günlerinde koloni hızla büyümüştü. Toplam nüfus bine çıktığında daha fazla

asker eklenmişti. Süper Koloni faciasını takip eden yıl toplam Ormanlıklı nüfusu on bine yaklaşmıştı. Bu sayının beş yüzü herhangi bir seferberlik çağrısına hazır bekleyen askerlerden oluşuyordu. Onların varlığı koloniyi ateş karıncaları ve armadillolarla zehir saçan tanrıların boyundan kısa tüm diğer düşmanların saldırıları karşısında neredeyse yenilmez kılıyordu.

Eskiden ezik olan Ormanlıklılar o yaz türdeş bir koloninin elde edebileceği en yüksek güce ulaşmışlardı. Kendilerini Süper Koloni'nin Tanrı vergisi bir yok oluşla bomboş bıraktığı keşfedilmemiş bir karınca kıtasının kıyısında bulmuşlardı. Topraklarının çapını adım adım genişlettikçe bir bütün olarak koloninin zekâsı da gelişmişti. Koloninin zihinsel dünyası her işçi tarafından eşit paylaşılmıyordu. Herhangi bir işçinin bildiği ve düşündüğü, koloninin bildiği ve düşündüğünün sadece bir bölümüydü. Koloni zekâsı tıpkı insan zekâsının insan beynindeki kıvrımlar, loplar ve sinir hücreleri arasında paylaştırılmış olduğu gibi üyeleri arasında bölüşülmüştü. Ormanlıklı işçilerin çekirdek kadrosundan biri yuva dışındaki toprakların bir kısmı hakkında bilgi sahibiyken bir diğeri başka bir bölümünü tanıyordu. Yuva inşa eden gruplar yuva sınırları içindeki çeşitli bölümlere nasıl gidebileceklerini hatırlıyorken yine diğerleri kuluçka odasının durumundan haberdardı. Birbirinden farklı emektar dişi avcılar yağış koşulları, düşman saldırısı, yaprak bitleri ve diğer özsu emicilerden bitki özü sağılması hakkında ayrı ayrı deneyimler edinmişlerdi. Keşif erlerinin çok azı koloni topraklarının genişleyen sınırına ulaşmanın yolunu biliyordu.

Bir bütün olarak Ormanlık Kolonisi bu usulle öğreniyordu. Feromonlar aracılığıyla iletilen bilgi kırıntılarını ihtiyaç duyulduğu kadarıyla hatırlıyor ve birleştiriyordu. Süper organizma tek tek karıncalardan daha çok bilgi sahibi olduğundan çok daha akıllıydı.

Ormanlık Kolonisi bahtiyarlıklarının tadını çıkarırken refahın

bedelinin ne olduğunu da öğrenmişti. Çok geçmeden saklandıkları eski yerlerinde sıkışıp kaldılar. İşçiler asıl yuvalarının altında ve etrafında yeni tünel ve odacıklar kazıp duruyor, toprağı alt çeneleri arasına sığdırabilecekleri kadarıyla parça parça taşıyorlardı. Ne var ki yuvanın yerleştiği toz toprak bu tür bir koloni için ideal olmaktan uzaktı. Hem çok kuru hem de kolayca ufalanıyordu. Her taraftaki ince kökler de işçilerin kesemeyeceği kadar kalın ve sertti. Daha da kötüsü bulundukları yerin bitki örtüsü birbirine arapsaçı gibi dolanmıştı, yüzey aşırı derecede gölgede kalıyordu, dolayısıyla yiyecek aramak için hiç de uygun değildi.

Keşif erleri Süper Koloni hayalet şehrini incelerken eski sakinlerin terk ettiği geniş alana yayılmış o muazzam tünel ve odacıklar sistemini çabucak keşfettiler. Çoğunun ağzı çöken toprakla dolmuş olsa da sayısız çıkışı vardı. Yeni araziyi araştıran keşif erleri, kullanılabilir çıkışlardan bodur çalılık arasındaki ana yuvalarına doğru iz bırakmaya başladılar. Bazı yuvadaşları bu izleri takip etti ama Süper Koloni'nin keşif erlerince işaretlenen yuva ağızlarına vardıklarında içeri girmekte gönülsüz oldular. Bu yüzden kendi zayıf, kopuk kopuk izlerini bıraktılar ya da yuvaya dönüşlerinde bu bilgiyi diğer yuvadaşlarına iletmediler.

Bu arada yuvalarındaki barınma sorunu giderek şiddetleniyordu. Ormanlık Kolonisi daha iyi bir yer için ciddi araştırmalara başlamıştı. Koloni üyeleri, gittikçe daha fazla sayıda potansiyel yere iz bırakıp bu izleri farklı düzeylerde coşkuyla takip ederek sunulan seçenekler arasından seçim yaptılar. Bazı aday yuvalar çok az, bazıları da hiç oy almadı. Başlangıçta tepkiler o kadar azdı ki yarışan konumlara iz bırakmak amacıyla akın edecek grupları toparlamak mümkün olmuyordu. Zamanla da çoğu için gönüllü bulunamaz hale gelmişti. Buna rağmen ağustos ayının ortalarında birkaç keşif eri eskiden Patikabaşı Kolonisi yuvasının merkezi olan bir yerin yakınlarındaki alışılmadık ölçüde uygun bir noktaya

rast geldi. Eski ana girişi tıkayan toprağı kazarak ilerlediler. Aşağıya, kısmen boş yuva ağına doğru yarıp geçtikçe gayretleri arttı. Bazıları yuvaya gittikçe daha kısa aralıklarla iyi haberlerle döndü. Mevkiye ulaşan bazıları da yolda kendi izlerini bırakmışlardı. İzler birleştikçe güçlendi. Hatta daha coşkulu bazı keşif erleri, ortaya çıkarttıklarının önemini belirtmek için antenleriyle yuvadaşlarının gövdelerine hafifçe vurmaya başladı. Mesajda ısrarla şu söyleniyordu: *Beni takip et! Beni takip et!* Oylama kararlı bir şekilde yeni yeni tercih edilen yerin lehine doğru yön değiştirdi. Ana yuvadan buraya gidip gelen işçi sayısı gittikçe hızlanarak artıyordu. Daha fazla iz maddesi bırakılıyor, daha fazla keşif eri antenlerini vuruyor, daha fazla yuvadaş ana yuvadan ayrılıp yeni yeri incelemeye geliyordu. Çok geçmeden karınca diyarı seçim sonuçları belli olmuştu. Ortak zekâ şöyle diyordu: *İşte burası!* Çabucak, bu sefer büyük bir istekle yeni yuvanın hafriyatına başlandı. Öğlene kadar boşaltılıp temizlenen dikey baca bir metre derinliğe ulaştı. Yeni yatay galerilerin inşasıyla eskilerin yeniden açılmasında epey yol alınmıştı. Ortaya çıkan yaşam alanı bir yılan iskeletini andırıyordu. Ana baca omurgaya, yatay galeriler de her yöne doğru uzanan kaburgalara benziyordu.

Yuva değiştirme sürecinin başından sonuna, ilk gönüllü toplama girişimlerinden kazı çalışmalarına kadar elit işçiler yol göstermişti. Tünel açılmasına bile bu liderlerden biri neden oluyordu. Diğerleri ya tünelin derinleştirilmesine yardım ediyor ya da kendi tünellerini açmaya girişiyorlardı. Elitler takipçilerine ilham veriyor, yaptıkları iş her bir görev tamamlanıncaya kadar aynı türden daha çok işin yapılmasını sağlıyordu. Koloni hem değişime ön ayak olma, hem de yuvadaşlarının işe sarılmaları bakımından elitlere tabiydi.

Çıralı çamların gölgeleri Ormanlık topraklarının o sıradaki kaynaşma merkezi üzerinde uzamaya başladığında yer altı in-

şaatı tamamlanmak üzereydi ve göç başlamıştı. Koloninin hızla hareket etmesi gerekiyordu. Karanlık, yürüyüş kolu henüz eski ve yeni yuva arasında bir yerdeyken, yani tehlikeli gece yırtıcıları ortaya çıktığında bastırırsa Ormanlıklılar pekâlâ yok olabilirdi. En önde, yola çıkmaya isteksiz yuvadaşlarını taşıyan işçiler geliyordu. Uyuşuklar koloninin tümü için sorundu. Karınca kolonilerinin önderlik yapacak elitleri olduğu gibi kuvvetli bir şekilde yüreklendirilmeleri gereken aylakları da vardı.

Her bir uyuşuk taşıma hamlesi aynı şekilde gerçekleşiyordu. Görevli taşınacak karıncanın karşısına geçiyor, hafifçe çenelerini çekiştiriyordu. Dokunulmakla sakinleşen karınca gevşiyor ve görevlinin onu çenelerinden ya da kafasının bir başka yerinden sıkıca kavramasına izin veriyordu. Görevli bunun ardından onu, gövdesinin aynen hareketsiz bir pupayken aldığı şekille, bacak ve antenlerinden tutarak kendine doğru çekiyordu. Bu hareket onun havaya kaldırılıp iki büklüm görevlinin gövdesinin üzerine bindirilmesini sağlıyordu. Böylelikle yeni yuvaya kolayca taşınabilecek sabit bir yüke dönüşüyordu.

Göçün en civcivli anında işçilerin büyük bir çoğunluğu koloninin diğer üyelerinin taşınmasıyla meşguldü. Görevliler pupa ve kurtçuk benzeri larvaları çeneleriyle nazikçe tutup dışarıya çıkarıyordu. Kraliçenin bir süre önce yumurtladığı ve henüz larvaya dönüşmemiş yumurta kümeleri de dikkatlice taşınıyordu.

Ardından kraliçenin kendisi çıka gelmişti. Ağır ağır, dikkatle ve ürkerek, yumurtalarla şişmiş karnını sürüyerek ilerliyordu. Bakıcı işçilerden oluşan özel muhafızları etrafına ve üzerine doluşarak gövdesini gözlerden gizliyordu. Bazıları ona alt çenelerinden hafifçe çekerek yol gösteriyordu. Bir işçi gibi kaldırılıp çabucak taşınamayacak kadar iri ve ağırdı. Bir işçi ekibiyle bile taşınması mümkün değildi. Zahmetli ilerleyişi göç sürecinde koloninin tamamını ilgilendiren en önemli aşamaydı. Bir kuş ya da kertenkele

onu fark edip de etrafındaki işçilerin arasından bir ısırışta çekip çıkartsa veya bir düşman karınca kuvveti muhafızlarını yanp onu öldürse Ormanlık Kolonisi kaderine terk edilirdi. Bu türün çoğu kolonisinin ender olarak kalkıştığı göç yolculuğunda, bu sefer kraliçe yeni yuvasına varmayı başardı.

Çıralı çam vahasına alacakaranlık bastığında kraliçe ve kolonisinin neredeyse tamamı yeni yuvanın içine yerleşmişti. İyice pekişmiş koku izleri üzerinden ileri geri koşuşturan tek tük karınca kalmıştı ama artık bunun da bir sakıncası yoktu.

Önceki yazın cücesine kıyasla bir deve dönüşen Ormanlık Kolonisi, bir süper koloninin umacağı gibi olmasa da türün herhangi bir süper organizmasının büyüyebileceği kadar büyümüştü. Tanrılar tarafından ona bahşedilen topraklar koloninin tamamına yayılma kapasitesini kat be kat aşıyordu. Ormanlıklı keşif erleri düzenli olarak Ölü Baykuş Girintisi'ndeki hiçbir koloniye nasip olmadığı kadar yuvadan uzaklara yolculuk yapıyorlardı.

Bu nedenle ertesi baharın başlarında, kâşiflerin en cesurlarından bir elit Ormanlıklı kaçınılmaz şekilde bir başka koloninin keşif erine rast gelmişti. Aynı türden olup da farklı bir koloni kokusu taşıyan bir karıncayla hiç karşılaşmamıştı. İki yabancı, koku ölçer antenlerini karşılıklı olarak tekrar tekrar sürterek birbirlerini dikkatle incelemişlerdi. Sonra da birdenbire durup çarçabuk uzaktaki yuvalarının yolunu tutmuşlardı.

İlerleyen günlerde birçok Ormanlıklı ilk keşif erinin bıraktığı izleri kovaladı. Onlar da dışarıdan gelen yabancılarla karşılaşmışlardı. Bu hasmane değiş tokuş vakalarının giderek çoğalması koku izlerinin de birikip uzamasına neden oldu. Aynı şey yabancıların da başına gelmişti. Zamanla iki koloniden de epeyce fazla sayıda işçi çekişme konusu arazi üzerinde devriye gezer olmuştu.

Ölü Baykuş Girintisi'nde daha önceleri yaşanan savaşlardaki gibi, keşif erleri asker taklidi yaparak hasımlarının gözünü korkut-

maya çalıştı. Karınlarını şişirip gövdelerini yükseltmek için bacaklarını düzleştirdiler, daha da iri görünmek için küçük çakıl taşlarının üzerine çıkıp caka sattılar. Gösteriye katılmak üzere gerçek askerler de gelmişti. Birbirlerinin etrafında daireler çizmek, koklaşmak ve karşılıklı toslaşmaktan oluşan içgüdüsel turnuva senaryosu bu sefer bu yeni yerde sahneleniyordu. Kolonilerden hiçbiri karşılaşmayı tırmandırıp düpedüz fiziksel bir saldırıya girişmeye kalkışmamıştı. İki taraf da hasım oyuncuların acze düşmesini bekliyordu.

Topraklar arasında bir sınır çizilmişti ama bunun hiçbir önemli sonucu olmayacaktı. Ormanlık Kolonisi'nin kraliçesi gençti. Koloninin nüfusu türün ortalamasının çok üstündeydi. Besin yönünden zengin ve verimli toprakları vardı. Güç ve dayanıklılığını kimse tehdit edemiyordu.

O yaz Ormanlıklılar bakire kraliçe ve erkek yetiştirmeye de başladı. Vakti geldiğinde asiller çiftleşmek üzere yuvadan ayrıldı. Ardından döllenmiş genç kraliçeler yurtlarının sınırlarını aşıp bilmedikleri diyarlara uçtular. Ormanlık Koloni kendini yeniden üretebiliyordu. Darwin kumarından kazançlı çıkmıştı.

Ormanlık Kolonisi'nin ortak aklı bu olağanüstü başarısının nedenini kısmen kavrayabiliyordu. En yaşlı üyeleri ansızın ortadan kaybolan ölümcül düşmanlarını hatırlayabiliyordu. Hiç beklemedikleri halde bahşedilen uçsuz bucaksız arazinin kaynakları hakkında bilgi sahibiydiler. Hem onlar hem de daha genç yuvadaşları büyük bölümünü keşfettikleri topraklara artık hâkim olmuşlardı. Çıkardıkları haritasını kolektif akıllarında saklıyorlardı. Hareket eden tanrılara akıl erdirebilseler fırtına ve yıldırımların tutuşturduğu yangınlardan hiç de geri kalmayan bu esrarengiz güçlerin nasıl onları böylesi bir kısmete boğduklarını da tahmin edebilirlerdi.

Karınca Tepesi Kronolojisi böylece son buluyordu. Bir dizi devir tamamlanmıştı. Ölü Baykuş Girintisi'nin minyatür uygarlık-

ları dönüp dolaşıp aynı noktaya gelmişti. Patikabaşı Kolonisi'nin topraklarında topyekûn yıkıma neden olan iki savaş, ardında da karınca tanrılarından kaynaklanan bir felaket yaşanmıştı. Doğal yaşam alanı, Nokobee havzasının bu ufacık parçası, başlangıçtaki haline geri dönmüştü. Artık her şey geçmişte kalmıştı. Artık türün tipik ama yepyeni tepelikli yuvası ilk yerinde sapasağlam duruyordu. Sakinleri layıkıyla bir Süper Koloni olmakla kalmayıp ilk sakinlerinin, yani Patikabaşı Kolonisi'nden doğan bir koloniydi. Kadim çıralı çam ekosisteminin zorlukları yenme gücü burada sınanmış ve hâlâ geçerli olduğu kanıtlanmıştı.

Devirden devire geçiş süreci binlerce yıldır devam ediyordu. Ne var ki artık her an bir değişiklik olabilirdi. Ağaç gövdeli tanrılar buraya bir kere ayak basmışlardı ve varlıklarını her yerde hissettiriyorlardı. İsteseler her şeyi ortadan kaldırma güçleri vardı. Hem de tek bir hamlede. Nokobee tarihinde ilk defa karıncasından kolonisi ve ekosistemine kadar büsbütün her şey tehdit altındaydı.

O kış durmak bilmeyen yağışlar iğne yapraklı ağaçların kapladığı Nokobee düzlüklerini sular altında bıraktı. Üç defa don yaşandı, Ormanlık Kolonisi sakinleri derinlerdeki odacıklarda kümeler halinde büzülmüş kış uykusundayken yuvanın kubbesi buz tuttu. Tam üstlerinde tanrılar bir ileri bir geri yürüyerek ölçüp biçti, plan yaptı ve birbirleriyle o garip, ıslık çalar gibi sesleriyle konuştular.

V

KUŞANMA

• 28 •

TÜM CANLILARIN akıbeti tek bir ailenin kararına bağlıydı. Jepson İlçesi'nin Jepson'ları Nokobee arazisinin beş kuşaktır sahipleriydi. Araziyi 150 yıl boyunca ailenin bir açık hava yadigârı olarak korumuşlardı. Önemsiz ilçe vergileri dışında bir yük getirmemişti. Pamuk ve ilçe dışı yatırımlardan kaynaklanan servetleri nedeniyle kerestesi çok değerli çıralı çam ormanına hiç el sürmemişlerdi. Ancak yirminci yüzyılın sonlarına doğru –o sıralarda Jepson Vakfı'nda çoğunluğu ellerinde tutan– aile gençlerinin neredeyse tamamı Körfez Kıyısı Düzlükleri'ni terk etmişti. Atlanta, Miami ve New York'un zengin muhitlerine yerleşmişlerdi. Öngörülen piyasa değeri bir yerlere oturduğunda araziyi en yüksek teklifi verene satacaklardı.

Raff, "Bu ne zaman gerçekleşir, bir tahmininiz var mı?" diye sordu. Dayısı Cyrus Semmes'in bürosundaki kanepede oturuyordu. Florida Eyalet Üniversitesi'nde üçüncü sınıfa başlamak üzereydi. Kendi geleceğinden emin olmadığı gibi Nokobee'nin geleceğinden de artan ölçüde endişe duyuyordu.

"Kesin bir şey söyleyemem," diye cevapladı Cyrus.

Bir sandalye çekip yeğeninin karşısına geçti. Bir Havana purosu yakmıştı gözlüklerini biraz aşağıya indirip çerçevesinin üzerinden merakla Raff'a bakıyordu. "Niye soruyorsun ki? Benim bilmediğim bir şey mi duydun?"

"Hayırefem. Sadece oradaki gelişmeleri takip etmek istiyorum."

Cyrus, başını hafifçe arkaya atıp gözlerini kapatarak halka şeklinde bir duman üfledi. Derin düşüncelere dalmış gibi duruşunu korudu. "Peki. Sana şu kadarını söyleyebilirim. Piyasada belediyenin iki üç yıl içinde Nokobee Gölü yolunu asfalt kaplayacağı konuşuluyor. Bu Nokobee'nin değerini yükseltir. Jepson'ların bunu bildiğini ve satışı bu gerçekleşinceye kadar erteleyeceklerini tahmin ediyorum."

"Öyleyse, kim satın alırsa alsın orada inşaat yapılacak, öyle mi? Ağaçların tamamını falan kesip evler inşa edecekler mi demek istiyorum?"

"Bundan emin olabilirsin, Fırlama." Cyrus eğilip purosunu sehpanın üzerindeki en yakın kül tablasına koydu. "Bırak ciddi para kazanmayı, masraflarını bile ancak böyle karşılayabilirler."

"Ama orası Alabama'nın bu taraftaki en güzel yerlerinden biri... Bunu siz söylemiştiniz. Sizce başka bir yolu yok mu bunu?"

Cyrus Raff'ın sözünü keserek, "Eh, imara açılınca güzelliğini kaybedecek değil ya. Anne ve babanla Destin'e gidip körfez boyunca o tatil köyleriyle mesken inşaatlarını ne kadar hoş yaptıklarını görmüşsündür. Çevre düzenlemesiyle tam bir uyum içindeler," dedi.

"Ama onlar doğal değil ki. Bütün o ağaçlara ve hayvanlara ne olacak? Sonra..."

Cyrus, "Fırlama!" diyerek yine söze karıştı. Yüzündeki babacan ifade silinmiş, kaşları çatılmıştı. Canının sıkıldığı belliydi.

"Fırlama, Nokobee havzasının senin için de annen ve baban için de ne kadar önemli olduğunun farkındayım. Seni bu nedenle takdir de ediyorum. Çok zengin biri olsaydım –ki değilim– o araziyi ben satın alırdım. Bu aile için sağlam bir yatırım olurdu. Bu konuyla nereye varmak istediğini anlamadığım gibi, ne yapaca-

ğını da bilmiyorum. Bu konuyu niye açtığından da emin değilim. Düşüncelerinin hiçbirinden vazgeçmedin, değil mi?"

"Hayırefem, ben sadece..."

"Öyle mi? Sadece biyoloji okuyup ömrünü açık havada, Nokobee Gölü'nde geçirmeyi planlamanın işe yarayacağını mı sanıyorsun? Birinci sınıf bir yaban hayat yöneticisi, profesörü ya da her neyse olacağından eminim. Yine de bunun, Nokobee havzasına ya da buralardaki kurtarmak isteyeceğin diğer harika yere ne faydası olacak?"

"Yine de *bir şey* yapmaya çalışsak fena mı olur?

"Anlaşmamızı yaparken söylediklerimi unuttun galiba. Toprakları kurtarmak istiyorsan elinde güç olması gerekir. Bu da çok para veya gayrimenkul ticareti ve imar işlerinde sözünün geçtiği bir mevki ister. Biliyorum, bu sıkı bir çalışma gerektiriyor. Ayrıca belki de alacağın derslerin hepsinden ve göreceğin eğitimden hoşlanmayacaksın. Ne var ki elinde gerçekten bir güç olmasını istiyorsan –ki ben buna sahip olmanı arzuluyorum– bunu sistemin içindeyken başarmalısın. Şimdi, sana dediğim şu: Bugüne kadar ne yaptıysan buna devam et. Hukuk fakültesine gir, elinden gelinin en iyisini yap. Sonra da ben sana destek vereceğim, elimden geldiğince."

Raff kapana kısılmış gibi hissediyordu. Dayısının önüne koyduğu çözümü anlıyor ama henüz bununla yüzleşemiyordu. Birbiriyle ters düşen güçlerin yarattığı ikilemi ortadan kaldırmanın tek yolu belki ikisini de hoşnut etmekten geçiyordu. Uzun vadeli bir hedefe ulaşmak adanmışlık ve olağanüstü gayret gerektiriyordu. Her şeye rağmen çözüm karşımda duruyor, diye düşündü.

"Haklısınız, haklısınız elbette... Teşekkür etmek istiyorum..."

Cyrus, "Bir şey daha var," diyerek yeniden söze başladı. "Bundan hoşlanmayacaksın ama Nokobee havzası *kim* ne yaparsa yapsın imara açılacak. Tam olarak ne zaman bilmiyorum. Kimse

de söyleyemez. Belki en erken beş yıl içinde, eminim en geç on yıl içinde."

Raff buz kesmişti. Nefesini tutmuş, dayısına bakakalmıştı. İşte şimdi sıra kesinlikle kötü haberde, diye düşündü.

"Raff, sana söylemeyecektim ama bu bilmen gereken bir şey. Sunderland Ortaklığı, Ölü Baykuş Girintisi parselini satın aldı. Hem de epeyce yüksek bir bedelle. Drake Sunderland, Nokobee havzasının batı yakasının tamamını ele geçirmek niyetinde olmasa böyle bir adım atmazdı. Jepson ailesi gayrimenkulü satışa sunduğunda –ki bu kimin eline ne kadar geçecek gibi pürüzleri halleder halletmez olacak– Sunderland hızla hareket edecektir. *Haziran böceği*[1] yakalayan bir tavuk gibi hemen üstüne atlayacaktır. Hiç şüphen olmasın Raff. Yüksek bir teklif verecektir. Eline geçirir geçirmez de avans için kerestelik ağaçları kestirecektir. Bunu da hızla yapacaktır. Ardından para bulup arazinin tamamını imara açacaktır.

"Anlamıyorum. Neden Nokobee kendi haline bırakılmıyor?" diyen Raff'ın sorusu safçaydı. Bunu anladığında mahcup olmuştu. Şimdi de tutunacak bir dal arıyordu.

"Çok basit. Sen daha iyi anlarsın. Jepson'lar paraya muhtaç."

"Neden Alabama Eyaleti burayı korunacak bir doğa parçası olarak devralmıyor?"

"Daha neler. Bu harika olurdu, değil mi? Yirmi milyon dolardan, belki de Nokobee göl kıyısı dahil otuz milyon dolardan bahsediyorsun. İlerde epey artacak araç trafiğini kaldırsın diye yolunu düzeltmek için biraz daha, hatta park tesislerinin inşası ve bakımı için daha da fazlası gerekiyor. Eyaletin, ne yazık ki meteliği yok. Elinde bir sürü park var zaten. Bir yenisi için vergi yükümlülerinin parasıyla böyle bir servet harcayamaz. Özellikle Nokobee gibi uzak ve ulaşım imkânları sınırlı bir yer için."

---

1 *Phyllophaga* (çev.)

"Peki, ne yapılabilir?"

"Şey... doğruyu söylemek gerekirse, hiçbir şey. Sunderland'ın tam da bu tarz arazi alımı ve ıslahı işlerinde çok başarılı bir geçmişi olduğunu anlamalısın. Nokobee de onlar açısından gelişen önemli bir iş. Şirket için belki de ya kazanmak ya da batırmak meselesi. Fırlama, bana bak. Oradaki ormana tutkun olduğunun farkındayım. Ayrıca güzel de bir yer, hatta annenle babanın gözde piknik alanı. Ne var ki senin yerinde olsam, koruyacak başka bir yer bulurdum."

Cyrus yarım dakika susmuş, ancak Raff'a bu süre yüz katı daha uzun gelmişti. Boğazını temizleyip gergin geçen iş tartışmalarında hep yaptığı gibi, orta parmaklarıyla başının kelleşmiş noktasını kaşıdı.

"Fırlama, bu konuda sana karşı samimiyim. Hem de senin iyiliğin için," diye devam etti. "Bu günlerde senin için endişeleniyorum. Bu konuda biraz yoldan çıkmış gibisin. Ben de genç ve idealisttim, inan bana. Vietnam'da bu yüzden az daha canımdan olacaktım. Nasıl hissettiğini anladığımı sanıyorum. Ne var ki bir parça sabit fikirli olduğunun farkına varmalısın. Resmin bütününü gözden kaçırıyorsun. Bak, kimse sana zarar vermek istemiyor, Fırlama. Ancak bu konuda Drake Sunderland'ın tarafındayım. Nokobee ve Jepson İlçeleri Alabama'nın en yoksul yöreleri arasında. İnan, hem de *adamakıllı* yoksul."

Raff, "Evetefem, bu bir gerçek," diyerek katıldığını belirtmişti.

"Oradaki ormanın büyük bölümü çalılıktan ibaret, yonga ve kâğıt hamuru yapmaktan başka bir işe yaramaz. Ha sanırım, bir de bıldırcın, hindi ve çıngıraklıyılanlara yarıyor. Brewton'lu Millbrooks gibileri çıralı çam tomrukçuluğuyla yüz yıl önce epeyce para kazanmıştı. Bu iş artık bitti. Ayrıca ilçeler Mobile'ın ekonomik katkısı bakımından biraz uzakta. Kendi hırdavat işinden hareketle baban da bu kadarını anlatabilir aslında sana. Bu il-

çelerin ikisinin de daha iyi okullara ihtiyacı olduğunu anlamanı beklerim, artık sen de yüksekokula gittiğine göre. Nokobee'nin imara açılması, doğru yapılırsa ve yapılacağına da inanıyorum, o bölgeyi özellikle Clayville'i ekonomik bakımdan sıçratacaktır. Birçok insan Clayville çevresindeki gayrimenkulleri iyi bir yatırım olarak görecektir."

"Bunu niye yapsınlar ki?" diye sordu Raff. Dayısının akıl yürütüşünde bir mantık hatası yakaladığını düşünüp biraz cesaretlenmişti. "Mobile ve Pensacola'dan hâlâ oldukça uzakta kalıyor. Ayrıca hem o civarda hem de körfeze doğru her türlü hoşça vakit geçirilecek yer var."

"İleriyi göremiyorsun, Fırlama, senin sorunun bu. Daha gençsin, bu yüzden seni ayıplamıyorum. Tamam. Nokobee halen ıssız ve orada kurulacak eğlence tesisleri belki ne Mobile civarındakilerle ne de Pensacola tarafındakilerle rekabet edebilecek. Evler ve göl kıyısındaki iskeleler inşa edildiğinde bile bu gerçek değişmeyecek. Ancak insanlar hızla Körfez Kıyısı'nın bu tarafına doluşuyor. Ayrıca bunlar sadece pamuk tarlalarından çıkıp gelen ortakçılar değil. Çoğu iyi eğitimli, çalışkan ve düzenli gelire sahip insanlar."

Raff yakaladığını sandığı mantık hatasının üstüne üstüne gitmeye çalıştı. "Ama daha fazla insan getirmek neden başlı başına iyi bir şey olsun ki?"

"Bana bak, Fırlama. Nokobee ve Jepson İlçelerinin ebediyen sadece birer amele cenneti kalmasını mı istiyorsun? İstediğin bu mu? Lütfen anla. Körfez Kıyısı'ndaki gelişmeyi hiçbir şey durduramayacak. Şimdiden *Güneş Kuşağı*'nın[1] çok önemli bir yöresiyiz. Mobile ve Pensacola Güneş Kuşağı standartlarının üzerindeki bir hızla genişliyor. Haksız mıyım?"

---

1 *Güneş Kuşağı* (*Sun Belt*): Birleşik Devletler'in güney ucundan güneybatısına kadar uzanan coğrafi bölgesi. (çev.)

Raff duraksadı. Sonra da fısıldar gibi konuştu: "Hı, sanırım. Evetefem." Aslında dayısıyla hemfikir olmak istemiyordu ama aklına başka bir şey gelmemişti. Ayrıca terbiyeli davranmak zorundaydı.

Cyrus, "Eski haliyle şimdiki halini kıyasla bir bakalım," diyerek söze atıldı. "Dada daha çocukken, Mobile'ın güneyindeki toprakların neredeyse tamamı ormanlık ve bataklıktı. Dog Nehri'nden Cedar Burnu'na kadar otomobille gittiğinde tek tük ev görürdün. Yolun son kısmı henüz asfalt kaplanmamıştı bile. Cedar Burnu'na vardığında da, karşına Dauphin Adası çıkardı. Plajlarıyla, bir ucundaki İç Savaş kalesiyle çok güzel bir yerdi. Oraya gitmek için tekne kiralaman gerekirdi. Adanın büyük bölümü boş araziydi. Şimdiyse buradan Dauphin Adası'na kadar olan bölge şehirleşti. Burası Alabama ekonomisinin gelişme gösteren tarafı oldu artık. Dauphin Adası'na otomobille birkaç dakika içinde geçebileceğin bir köprü bile var. İşte *buna* gelişme denir, Fırlama. Gerçek bir ilerleme. Bunun farkında değil misin?"

Raff, dayısına yenik düşmüştü. "Evetefem," dedi. Başını öne eğerek gözlerini dizlerine çevirdi, ancak sonra yukarı kaldırdı.

Dayısının konuşmasını henüz sona erdirmediğini fark edince şaşırdı. Telaşlanmaya başladı. Cyrus purosunu kül tablasına bastırıp söndürdü. Gözlüklerini çıkartıp Raff'a doğru salladı.

"Fırlama, Amerika bugünkü muazzam haline kıçının üstünde oturarak gelmedi. Haşin olduk, çok ter döktük. İtiraf etmek gerekirse, savaşarak geliştik. Amerikan tarihine bakman yeter. Demek istediğim, okulda öğretilen o hanım evladı solcu yorumlarıyla değil. Tanrı'nın aslında bize niyet ettiklerini almak için Kızılderilileri defetmemiz gerekti. Bu ülkenin topraklarını iki katına çıkarmak için Meksika'yla savaşa tutuştuk. Bu bizi Pasifik'e götürdü. Bunları yapış şeklimizin doğru ve iyi olduğunu söyleyeceğim. Ne yazık ki dünyada işler böyle yürüyor. Büyü ya da yok ol! Bizler,

özellikle Semmes'ler, Cody'ler ve civardaki diğer köklü aileler kazananlardı. Demek ki kaybedenler de vardı. Doğal parklarımızda vakit öldürüp şiir yazmadık. Fırlama, sen bir Semmes'sin ve bu ailenin özelliklerini taşıdığını biliyorum. Bir liberal gibi hayaller ülkesine dalıp gitmeni hiç istemem."

Raff sınıftaki bir öğrenci gibi söz istemek için elini kaldırmış, ancak sadece "Ama..." diyebilmişti.

Dayısı susmak bilmiyordu. "Körfez Kıyısı'nın bu bölümünün bütünüyle nereye yöneldiğini sana anlatacağım, Fırlama. Pensacola banliyö ve küçük uydu kentlerini batıya doğru, Fairhope ve Baldwin İlçesi'nin geri kalanından ortaya çıkanlarla birleşinceye kadar genişletmek zorunda. Mobile Satsuma'nın ötelerine kuzeye ve Mississippi sınırı boyunca oradaki Körfez Kıyısı'nı da içine alarak batıya doğru yayılacak. Elli yıl içinde Mobile ve Pensacola, çevresinde zengin banliyölerin yer aldığı tek bir kentler bölgesi haline gelecek. Florida'nın öteki tarafındaki *Altın Kıyı Şeridi*[1] gibi bir metropol ve St. Paul'la Minneapolis *İkiz Şehirleri*[2] gibi olacağını düşünmek isterim."

Cyrus nutkunu tam bitirmek üzereydi ki sekreteri Cindy Sue Lauchaux kapıyı hafifçe tıkırdatıp içeriye girdi. Uzun boylu, esmer, kırklı yaşların ortasında bir kadındı. Taba renkli bol bir pantolonla, fırfırlı beyaz bir bluz giymişti. Çift adı ailenin ikinci kız çocuğu olduğu için Güneyli gelenekleri gereği verilmişti. Soyadıysa, *Cajun*'lan[3] (*Keycan*) ya da daha küçük bir ihtimalle Eski Mobile'lı Fransızları akla getiriyordu. Ağır ağır, alto bir ses tonuyla konuşuyordu.

---

1 *Altın Kıyı Şeridi* (*Gold Coast*): Florida eyaletinin güneydoğu sahili boyunca uzanan iç içe geçmiş şehirler kümesi. (çev.)

2 *İkiz Şehirler* (*Twin Cities*): Minnesota eyaletinde bulunan, St. Paul ve Minneapolis şehirlerinin ikisini birden adlandırmak için kullanılan deyim. (çev.)

3 *Cajun*: Daha çok Louisiana'da yaşayan ve eski Fransız sömürgesi *Acadia* bölgesinden sürülenlerin soyundan gelen bir etnik grup. (çev.)

"Affedersiniz, Bay Semmes, antrenörünüz aradı. Saat dörtteki randevunuza yetişip yetişemeyeceğinizi soruyor."

Cyrus saatine göz atıp sandalyesinden kalktı. "Yolda olduğumu söyle."

"Gitmem lazım, Fırlama. Boks dersleri alarak forma giriyorum. Egzersizler arasında boks gibisi yok. Profesyoneller gibi yapmaya çalışıyorum."

Raff, kapıya doğru dayısını ardında giderken son bir hamle yapmıştı. "Yeni İkiz Şehirler'de korumaya alınmış, doğabilim parklarına hiç yer olmayacak mı?"

Cyrus durup yüzünü ona döndü. "Şey, bunları bir an önce planlarsak elbette. Kolay ulaşılabilir, ailelerin dinlenip biraz doğa görebilecekleri bir sürü park olacak. Disney World'deki gibi rehberli turlar düzenleyebiliriz. Bellingrath'taki kadar güzel bir sürü bahçe de olacak. Tam burada Mobile'daki Azalea Trail'i de genişletiriz diye umuyorum. Hatta eskisi gibi çok önemli bir yer haline getiririz, belki. Turizme katkısı muazzam olur."

"Ama yerel bitki ve hayvanlar için hiç hakiki vahşi doğa parçaları olmayacak mı?"

Cyrus duraksadı. Kafasını toparlayıp kaldığı yerden devam etti. "Bak, Fırlama. Sanırım burada başlayanın ne kadar önemli ve şahane olduğunu anlayacak kadar olgunlaştın artık. Drake Sunderland'le ben, Mobile ve Pensacola'nın diğer bazı iş dünyası ileri gelenlerinin yanı sıra bazı siyasi liderlerle birlikte kâr amacı gütmeyen bir grup oluşturduk. Bu gruba Körfez Geçidi Ortak Girişimi adını verdik. Elbette ki amacımız büyüme sürecinde yol göstermek, uzun vadeli olmasını, doğru yönde ve doğru tempoda ilerlemesini sağlamak. Doğaseverleri de memnun edeceğiz. Açıkçası, senin de bu çabamızda daima önemli bir rol oynamak isteyebileceğini umut ediyorum."

Bunun üzerine, arkasını dönüp çıkıp gitti. Giderken Cindy

Sue'ya, "Yarın sabah erkenden büroda olacağım," dedi. O da başını bilgisayarından kaldırmaksızın parmaklarını oynatıp el salladı.

Raff onu takip etmeye başladı. Sonra da, bu büroya geldiği her zaman yaptığı gibi kapının üzerindeki alana bakmak için bir an durdu. Orada Mobile-Tensaw Deltası'nın bataklıklarındaki bir av sırasında dayısının vurduğu içi doldurulmuş bir buçuk metrelik timsah asılıydı. Sürüngen sanki sarı renkli cam gözleriyle ona bakıyor gibiydi.

Raff'ın aklına Kurbağacı'nın Chicobee Nehri'ndeki dört metrelik Yaşlı Ben'i geldi. Duvardaki numuneye bakarak kendi kendine mırıldandı: "Daha yavruyken öldürüldüğün için üzgünüm."

Loding Binası'nın granit bordürlü girişinden çıkarken Raff, Bledsoe Cadde'sinden aşağıya doğru bakıp gözleriyle dayısını aradı. Onu kırk elli metre ötede şehir merkezine yürürken seçmişti. Ona yetişmeye hiç niyeti yoktu. Bu nedenle kısa bir süre için olduğu yerde bekledi. Öğleden sonrası güneşinin altında sıcak ve rutubetli havanın ağırlığını hisseden Raff, dar sokakta ilerleyip büyük bir manolya ağacının gölgesine sığındı. Bledsoe Caddesi'nden aşağıya, Loding Binası'ndan öteye bir kez daha baktı. Bulunduğu noktadan 1800'lerin ortalarında yapılan bir dizi küçük evi gördü. Evlerde o günlerden bu yana Mobile'lı aileler oturuyordu. Her birinin giriş kapısının yanında, tarihi önemini belirten küçük bir plaka vardı. Raff oraya doğru, ilk evin bitişiğindeki gölgede kalan bankta oturmak üzere yürüdü.

Tam oturmak üzereyken yukarıdan bir cıvıltı sesi geldi. Başını kaldırıp baktığında, yolun üstünden geçen telefon kablosunda bir sincap gördü. Hayvan bir cambaz gibi karşıdaki ağacın tepesine ulaşmaya çabalıyordu. Karşıdaki sık yapraklar arasından ikinci bir sincabın benzer cıvıltısı geldi. Raff iki hayvana odaklanmıştı. Ne oluyor böyle, diye düşündü.

Hemen aklına geldi: hükümranlık alanı! İki sincap hükümran-

lık alanı konusundaki bir çekişme içindeydi. Raff bu seslere Nokobee havzasından aşinaydı. Kablonun üzerindeki sincap istilacıydı. Ağacın tepesindekiyse alanını savunmaya çalışıyordu. Raff onlara daha yakından bakmak için banktan kalktı. Aklı Cyrus'la yaptığı sohbete gitti. Alan üzerinde hâkimiyet ve bunun sağladığı güç ile güvence: Sincaplar bunun için mücadele ediyordu. Karınca kolonileri arasındaki çekişme de buydu. Cyrus Semmes'in de anlatmak istediği buydu, trajik olsa da dünyada işler böyle yürüyordu.

Nokobee gibi el değmemiş yerleri koruyacak kimse yoktu. Sakinleri arasından da düşmanlarını durdurabilecek, gözdağı verebilecek tek bir canlı çıkamıyordu. Bölgeyi imara açmak isteyenlere karşı duran yoktu. O bölgedeki yok olmaya yüz tutan hayat sessiz kalıyorsa onlar için kim ağzını açacaktı ki? Raff yeniden şehir merkezine doğru yürümeye başladı. Nihayet nereye gideceği ve ne yapacağı hakkında bir fikre sahipti.

. 29 .

BEŞ KATLI binasına ulaştığı *Mobile News Register* gazetesinin yeşil duvarlı lobisine girdi. Yeni bir yaşam alanına adım atan bir doğa bilimci yaklaşımıyla, devam etmeden önce dikkatle etrafı inceledi. Karşıdaki vitrinli ödül dolabında iki raf dolusu plaket ve heykelcik sergileniyordu. Aynı duvarın sol tarafında çerçevelenmiş bir *Mobile News Register* baş sayfası asılıydı. Eskilikten sararan sayfada "NAZİLER POLONYAYI İŞGAL ETTİ" sürmanşeti vardı. Bitişiğindeki bir örnek çerçeveli bir başka sayfadaysa "JAPONYA TESLİM OLDU!" yazılıydı.

Ödül dolabıyla asansör arasında, üzerinde telefon santrali konsolunun da bulunduğu resepsiyon bankosu duruyordu. Raff, bankoda oturan genç kadına Bay Bill Robbins'le görüşmek istediğini söyledi. Çevreci muhabir ve doğabilim yazarı hemen telefona çıktı. Muhabir daha, "Buyurun ben Robbins," der demez Raff, polisi arayan bir kaza tanığı tarzı konuşmasıyla alelacele konuya girdi. Ona Clayville'li olduğunu, Florida Eyalet Üniversitesi'nde okuduğunu ve ciddi bir çevre sorununu konuşmak istediğini söyledi.

Beş dakika sonra Robbins lobiye indi. Raff'a eşlik edip asansörle ana basın odası katına çıktılar. Robbins'in masasının önünde oturan Raff, lise birinci sınıftan bu yana yazılarını kaçırmadığı muhabiri ilk defa yakından görüyordu. Robbins beklediği gibi biriydi. Orta boylu ve ortalama kilodaydı. Muhtemelen kırkına merdiven

dayamıştı. Kısa Lincolnvari bir sakalı, düzenli tararımış koyu sarı saçları vardı. Kanvas pantolon ve kahverengi avcı gömleği giymişti. Gömleğinin iki cebinden birinde mürekkep lekesi vardı. Kravat takmamıştı. İyi ki. Taksaydı genç adamın kafası karışırdı.

Raff Nokobee hikâyesinin tamamını anlatırken Robbins dikkatle dinledi. Cyrus Dayı'sıyla biraz önceki seansını bile aktarmıştı. Robbins anlatılanlara tepki göstermemişti. Koltuğuna hafifçe yaslanmış, gözlerini de kısmıştı. Kalemini bir geçit töreni batonu gibi parmaklarının arasında dolaştırıyordu.

Raff açıklamalarının sonuna geldiğinde umutsuzluğu her halinde belliydi. O kadar gerilmişti ki neredeyse ağlayacaktı. "Ne yapacağımı bilmiyorum. Dayımdan yardım isteyebileceğimi sanmıştım ama bu büyük bir hayal kırıklığı oldu. Sizinle şahsen tanışmadığımız halde yanınıza geldiğim için kusuruma bakmayın. Ancak tüm köşe yazılarınızı okudum ve olup biteni bilmek isteyeceğinizi düşündüm. Ayrıca yapabileceklerimle ilgili belki bana siz yardımcı olursunuz. Cyrus Dayı'nın meseleyi anladığını sanmıyorum. Daha da kötüsü anlasa bile umurunda değil. Doğal çevrenin ne demek olduğu hakkında hiçbir fikri yok. O kadar dediği dedik ki yaptığını kavrasa da yardım etmeyecek herhalde."

Raff konuşunca öfkesi azıcık dinmişti. Yerini suçluluk duygusuna bırakmıştı. Cyrus'un bu görüşmeden haberdar olmasını asla istemiyordu. "Bunlar aramızda kalsın olur mu?" demek sonradan aklına gelmişti.

Robbins başını sallayıp usulca, "Elbette," diye cevap verdi. Ardından kalemi masanın üzerine bıraktı. Havaya kaldırdığı ellerinin hareketiyle onu yatıştırmaya çalıştı.

"Dinle, sakin ol delikanlı. Bu işin yükünü tek başına üstlenmişsin. Böyle devam edersen baskıya dayanamaz ruhen yıkılırsın. Bak, Raphael, öncelikle yalnız olmadığını söylemeliyim. Sana Raphael diyebilir miyim?"

"Şey, daha çok Raff denilmesini tercih ediyorum."

"Peki, Raff. Alabama'daki tek doğa korumacı olduğunu düşünmüyorsun eminim. Nokobee'yi umursayan pek çok insan olduğunu özellikle ve şimdiden belirtmeliyim. Bunlar da, oranın eyaletin bu taraflarında bakir kalmış son ve en iyi çıralı çam ormanlarından biri olduğunun farkındalar. Ayrıca eğer bilmiyorsan, orada nesli tükenmekte olan birkaç tür de var, yani biyolojik çeşitliliği sıkı bir bölge. Dahası Nokobee Gölü de suda yaşayan canlılar bakımından ilave biyolojik çeşitlilik barındırıyor. Hepsini korumamız gerekiyor. Durumun farkında olan herkes aynı fikirde," diyen Robbins bir an için sustu.

Gözlerini yere dikmiş olan Raff da sessiz kalmıştı, muhabirin bir şeyler daha söylemesini bekliyordu.

"Her şeye rağmen," diye devam etti Robbins, "Cyrus Dayın bir konuda haklı. Nokobee havzası anında yok edilebilir. Bunun için bir yuvarlak testere ve birkaç buldozer yeterlidir. Deneyimli bir ekip işe koyulunca da kalkıp oraya gidinceye kadar her şey mahvolabilir. Konuyu takip edenler olarak Jepson Vakfı'nın Nokobee'yi Alabama Eyaleti'ne bağışlamasını umuyorduk. Vakıf da bunun karşılığında önemli bir vergi indirimi elde eder diye düşünüyorduk. Ancak vakıf üyeleri artık bu civarda yaşamıyor ve ne yazık ki uzaktan gösterdikleri ilgi de yetersiz. Dahası, yaptıkları yanlış yatırımlardan dolayı vakfın kilit noktalarındaki bazı üyelerinin canı da yanmış. Böyle duydum. Nakde ihtiyaçları varmış, mümkün olan en kısa zamanda ve en yüksek tutarda."

Bir an için yüreği ferahlayan Raff'ın yeniden ruhu kararda. "Peki *kimin* umurunda o halde?" diye sordu.

"Bir sürü insanın, bir sürü insanın, Raff. Tesadüfen bu konuda sana bilgi verebilecek doğru insana geldin. Geçen sonbahar havzayla ilgili epeyce ayrıntılı bir makale yazdım ve bu makalenin gerçekten bazı etkileri oldu. Fark etmediğine şaşırdım. Sanırım o

sırada FSU'daydın. Makale, Ulusal Çevreci Muhabirler Birliği'nin ödülünü kazandı. Aynca ne zaman Mobile ve sahil şeridindeki diğer yerlerde 'Sonuncu Harika Bölgeler' adlı konferansımı versem Nokobee'den söz ediyorum. Nokobee'yi korumakla ilgilenen birkaç özel kurum da var: *Alabama Koruma Kurulu*[1], *Çıralı Çam Birliği*[2], *Delta Koruma Birliği*[3] gibi. Seni onlarla tanıştırmamız gerekiyor. Ayrıca hem bu yörede hem de Florida Çıkıntısı'nda bu durumu yakından takip eden birkaç servet sahibi var. Bunlar havzanın risk altında olduğunu anlarlarsa satın alabilirler."

"Bunların hepsi yardımcı olsa bile konuşulan bedeli karşılayabilecekler mi? Bana epeyce yüksek gibi geldi."

"Her şey göz önüne alındığında, bu noktada şansımızın yarı yarıya olduğunu söyleyebilirim. En büyük sorun, etrafta dolaşan ve arazinin üstüne atlayacak çok sayıda müteahhidin olması. Hem paraları var, hem de çok hızlı hareket edebilirler. Açıkçası bunlar Nokobee'nin ölmesini bekleyen akbabalar gibi. Önde gelense Drake Sunderland. Ondan söz ettin. En büyük tehdit o. Dahası birkaç ay önce Ölü Baykuş Girintisi'ndeki parseli almakla kapıyı sağlam bir şekilde araladı bile."

Robbins masanın üstüne işaret parmağıyla hafifçe vurarak durumun ciddiyetini göstermek istedi.

"Dayının sana anlattığı gibi, Körfez Geçidi Ortak Girişimi'nin desteğini de almış. Girişimin üyelerinin hepsi iş dünyasıyla siyasilerin civardaki büyük oyuncuları ve para kadar önemli bir başka şeye de sahipler. İleri görüşlüler ya da görüş *dedikleri* bir şeyleri var. Din gibi bir şey bu. Daha doğrusu, bu onlar için kutsal bir görev *anlamına geliyor*."

"Cyrus Dayım bu konuda istim üstünde."

---

1 *Alabama Koruma Kurulu*: *Alabama Nature Conservancy* (çev.)
2 *Çıralı Çam Birliği*: *Longleaf Alliance* (çev.)
3 *Delta Koruma Birliği*: *Delta Protection Alliance* (çev.)

"Hı hı. Bir planları olduğunu sanıyorlar. İnsanların gelecekte *Özbeöz Güney*'in[1] ünlü şehirlerini sıralarken Houston, New Orleans, Miami, Atlanta, belki Birmingham ve –sakın gülme– Mobile-Pensacola İkiz Şehirleri'nden bahsetmesini istiyorlar. Hatta Jet Blue'yla konuşup burayı yeni bir havayolu bağlantı merkezi haline getirmeye çalışıyorlar."

Robbins kaşlarını çatıp başını hafifçe sallayarak sözlerine devam etti. "Felsefelerine göre dünya insanoğlu için yaratılmış. İncil'de sözü edilen doğa üzerinde hâkimiyet, doğanın yerine insanları koymak olarak anlaşılmış olmalı. Dünyayı birbirinden kopuk iki parçaya ayırıyorlar. Bizim yaşadığımız yer burası, doğaysa orada bizden uzakta bir yerde. Hayvanlar, böcekler ve yabani bitkiler o yerde yaşıyor. Görüşlerine göre doğa değiş tokuşu yapılabilir bir meta. Hatta Nokobee'nin değeri konusunda yerel bir bankacı yüzüme karşı, 'Yirmi milyon dolar eder. Bu bedelden de birkaç nesli tükenen tür için vazgeçilmez,' demişti."

"Peki, onca kilise? Onlar da mı çevreyi umursamıyor?"

Robbins yeniden başını salladı. "İster inan ister inanma. Bu civardaki çoğu aşırı sağcı Hıristiyan korunacak doğa alanlarına hepten karşı. Doğayı korumanın her bakımdan kötü bir fikir olduğunu düşünüyorlar. Beni yanlış anlama. Tanıdığım çoğu evanjelik koruma yanlısı. Tanrı'nın bizden Yaratılış'ı ve genel olarak Tanrı'nın hayırlı yeşil dünyasını korumamızı beklediğine inanıyorlar. Bununla birlikte az sayıda yobaz ise Tanrı'nın kesinlikle tam aksini yapmamızı istediği kanısında. Söyledikleri: 'Her şeyi tüket. Ne kadar çabuk tüketirsen o kadar iyi çünkü İsa geliyor. Kıyamet çok yakın. Gezegen biraz daha berbat olur olmaz ortaya çıkacak. Şeytan hepimizi burada tutmaya uğraşırken İsa bizi semaya

1 *Özbeöz Güney* (*Deep South*): South Carolina, Mississippi, Florida, Alabama, Georgia, Louisiana ve Texas eyaletlerini kapsayan ve hâlâ İç Savaş öncesi Güneyli geleneklerinin yoğun şekilde yaşandığı ileri sürülen bölge. (çev.)

taşımak istiyor. O, en azından gerçek inanç sahiplerini cennete götürmek arzusunda.' Bunların hepsinin Vahiy Kitabı'nda yazılı olduğunu anlatıyorlar."

"Evet. Bunlar ürkütücü. Radyoda buna benzer şeyler dinledim. Epeyce kötü."

"Evet. Her neyse. Bu hiç değilse tam açığa çıkmamış bir zorluk. Alabama'nın bu kesimiyle kapı komşumuz Florida Çıkıntısı, din ve siyaset bakımından herhangi başka bir yerde görebileceğinden daha sağda. Bereket aşırılar küçük bir azınlık. Onlar da genellikle kırsal kesimdeki küçük kiliselerin müdavimleri. Ancak radyolarda vaaz verenler sayılarının çok ötesinde bir güce sahip. Ayrıca zaman zaman Tanrı adına şiddeti teşvik etmeye çok yaklaşıyorlar. Örneğin İslamın şer bir din olduğunu veya Birleşik Devletler'in Castro ya da Tanrı'ya inanmadığını iddia ettikleri bir başkasını öldürmesi gerektiğini söylemeleri gibi. İyisi mi onlardan uzak durmalı. Onlardan kaçınman mümkün olmazsa hiç değilse üstüne sıçratma diye öneririm. Onlarla sohbet bile etme."

"Cyrus Dayı imkânı olsa Nokobee'yi satın alacağını söyledi."

"Öyle mi. Eminim alırdı. Yine de –beni sakın yanlış anlama– onunla ne yapacağını sanıyorsun? Her neyse. Sıkma canını. Duyduğuma göre önümüzde üç dört yıl belki de daha uzun bir süre var. Muhtemelen bu süreden önce pek hile hurda yaşanmaz. Aldığım haberler bazı Jepson'ların daha yüksek bir teklif alıncaya kadar bekleyecekleri yönünde. Beterin beteri gerçekleşir de Nokobee Sunderland'e ya da daha yüksek bir teklifte bulunan bir başka müteahhide gidecek olursa bölgedeki çevreciler özel olarak bir araya gelip bununla mahkemede ve kamuoyunda mücadele edecekler."

Robbins ayağa kalkıp elini uzattı. "Nokobee için bu arada yapabileceğin en iyi şey hukuk fakültesine girmek olur. Dayına bu konuda tamamen hak veriyorum. Hedefin buraya geri dönmek

olsun. Mahkemelerde doğayı temsil ederken senden faydalanabiliriz. Bu arada sohbetimiz için endişelenme. Bundan kimseye bahsetmeye niyetim yok. Ailenle aranı bozmak istemem, özellikle Cyrus Dayı'nla."

Raff gülümseyerek başını salladı. "Teşekkür ederim. Çok memnum oldum. Sanırım, artık kendimi olup bitenle ilgili daha iyi hissediyorum."

"Tamam, iyi o halde," dedi Robbins. "Yine de irtibatı kesme. Olmaz mı, Raff? Söz veriyorum. Gerçekten ciddi bir gelişme olduğunda seni bilgilendireceğim. Ayrıca umarım dönüşünde davaya katılmaya da hazır olursun."

• 30 •

RAFF, ÖNCE Cyrus dayı sonra da Bill Robbins'le konuşunca hukuk fakültesine, hatta mümkünse en iyi ve en çok emek isteyenine gitmeye karar verdi. Bu nedenle kalan seçmeli derslerinin tamamını hukuk okumaya hazırlanan öğrencilerinkilerle değiştirdi.

"Fred Amca, açıkçası bir kez başlayınca gerisi gayet kolay geldi," dedi bir gün. "FSU'nun da, MIT ve Caltech için çıkarılan söylentiler gibi bir tür acemi birliği olacağını sanıyordum. Zor dersler var, tamam ama öğrenciler bunlar hakkında bilgi sahibi. Dolayısıyla bu dersleri ancak bu konuda gerçekten ciddilerse alıyorlar. Sana bir şey söyleyeyim mi, insan Nokobee Lisesi gibi küçük bir okuldayken üniversitenin nasıl bir yer olduğunu pek anlamıyor. Etrafa biraz bakmak yeterli, burada her şey var. Zorluğu da kolaylığı da sana kalmış. Sanırım ne ölçüde iddialı olduğunla ilgili. Burayı sevdim. Bu yüzden hukuk fakültesinde başarılı olacağımı düşünüyorum."

Raff'ın Florida Eyalet Üniversitesi'ndeki performansı pek de sıkı olmayan Nokobee İlçesi Bölge Lisesi'ndeki vasat geçmişine aşina olan yakınlarını şaşırtmıştı. Beklenmedik bir şekilde *Phi Beta Kappa*[1] üyeliğine kabul edilmişti. Cyrus Dayı, bundan dolayı

1 *Phi Beta Kappa*: 1776'da kurulan ve tam adı *the Phi Beta Kappa Society* olan, ABD'nin ileri gelen üniversite ve yüksekokullarında olağanüstü başarı gösteren öğrencileri bünyesine kabul eden akademik bir onursal topluluk. (çev.)

onu tebrik edip ona pahalı bir Omega marka kol saati göndermişti. Karınca Tepesi Kronolojisi başlıklı mezuniyet tezi bundan haberdar olan öğretim üyeleri arasında epey yankı uyandırmış ve o güne kadar lisans öğrencilerince sunulan en iyi tez olarak nitelenmişti.

"Ülkedeki herhangi bir lisansüstü programına başvurabilirsin, tabii biyolojide kalmak istiyorsan," demişti Needham. "Hukuk fakültesi konusunda düşünceni değiştirirsen sana burada bir yer bulacağımızdan emin olabilirsin. Doktoranı üç, en fazla dört yılda yapman için yeterli birikimin olur, hiç kuşkum yok."

Ne var ki Raff'ı hukuk fakültesinden caydırıp dikkatini tekrar biyolojiye çevirmenin imkânı yoktu. O konu biraz bekleyecekti. Son sınıfta olduğu yılın sonbaharında bir sürü hukuk fakültesine başvurmuştu. Notları yeterliydi. Ayrıca bunlara ilaveten sıra dışı bir bilimsel geçmişi vardı. Hukuk fakültesine hazırlık için uygun olan derslerin bazılarını da almıştı. Çevre sorunlarıyla ilgilenmek istediğini, gerekirse bunu bedavaya yapacağını ifade ediyordu. Florida Eyalet Üniversitesi'ndeki öğretim üyeleri sağlam tavsiyeleriyle ona arka çıkıyordu. Bilimsel bakımdan pek başarılı sayılmayan bir coğrafi azınlığın üyesi bir Körfez Sahili çocuğu olmasının pek önemi yoktu.

Raff nisan ayına doğru çoğu okuldan kabul edilmişti. Başvurusunu reddedenler arasında Emory Üniversitesi vardı. Buna çok şaşmıştı. Gelgelelim olumlu cevap verenler arasında ilk tercihi olan Harvard Hukuk Fakültesi de bulunuyordu. Cambridge'ten gelen haberleri duyan arkadaşları ve rehberleri onu yüreklendirmek için bir parti vermişlerdi. Partiye çoğu başına telden yapılmış bir çift anten takarak gelmişti. Cyrus Dayı ona bir tebrik mektubu göndermişti. Dayısı mutluluktan uçuyordu. Hem de onun gibi sıkıcı birinden beklenenin ötesinde.

Yaz ortasında, kuzeye taşınma planları yaparken hacca gider gibi tekrar Nokobee Gölü'ne gitti. Bütün çevresini dolaştı. Gölde yuvalanmış timsahlardan birinin yaşadığı yerde durakladı. Hayvan gözüne ilişti. Gözleriyle ensesi dışında kalan gövdesi *su mercimekleri*[1] altına gizlenmişti. Aklının bir köşesine yılın o döneminde çiçek açmış bitki örtüsünü kaydetti. Uzun çıralı çam ağaçlarını gözden geçirip bir kırmızı kokartlı ağaçkakanın ağaç tepelerinde bir görünüp bir kaybolmasını izledi. Ayrılmadan önce canı kadar sevdiği bu yere verdiği sözü sessizce tekrarladı.

İşçi Bayramı'ndan bir hafta sonra Ainesley ve Marcia, oğullarını hayatının ilk havayolu seyahati için kamyonetle Clayville'den Mobile Bölgesel Havalimanı'na götürdü. Tesisinin Cyrus Semmes ve Körfez Geçidi Ortak Girişimi'nin öngördüğü uluslararası havayolu bağlantı merkeziyle uzaktan yakından ilgisi yoktu. Yine de terminale doğudan ulaşım yolu burayı Birleşik Devletler'in en sıkışık karayolu yapacak kadar kalabalıktı.

Boston'daki Logan Havalimanı'ndan dışarı çıkan Raff, *MBTA*[2] ulaşım ağında hayatının ilk metrosuyla karşılaştı. FSU Phi Beta Kappa'sı ve Harvard Hukuk Fakültesi öğrencisi görevli görünümlü, ona göre sabırsız ve asık suratlı üç ayrı kişiye ardı ardına ve mahcubiyetle Harvard Meydanı'na nasıl gideceğini sormak zorunda kaldı. Bir yandan ağır bavulunu sürüklerken, diğer yandan da aşırı yüklü sırt çantası yüzünden beli bükülmüş halde ilerledi. İstasyon çıkışında Oxford Caddesi'ndeki lisansüstü öğrenci yurtlarını bulabilmek için birkaç kişiye daha yolu sormaya mecbur olunca tekrar küçük düştü. Ona yol tarif edenlerden biri ağdalı bir Doğu Hindistan aksanıyla konuşuyordu. Yoksul giyimli bir diğe-

1 *Lemnaoideae* (çev.)
2 *MBTA*: Massachusetts Körfezi Toplu Taşıma Yönetimi'nin (*Massachusetts Bay Transport Authority*) kısaltılmış adı. (çev.)

riyse ona yaklaşınca besbelli ürkmüş ve sadece İspanyolca karşılık verebilmişti. Yürürken, o ünlü Harvard aksanını işitebilmek için gelip geçenlere kulak kabarttı.

Richards Öğrenci Yurdu'na[1] nihayet vardığında, Gabon'lu bir rahibin oğlu olan siyahi oda arkadaşı ona, "Harvard aksanı diye bir şey yok," dedi, "burası bundan ibaret değil. Harvard'a hoş geldin."

1 *Richards Hall* (çev.)

• 31 •

KUZEYDEKİLER, HARVARD'IN dünyanın en mükemmel üniversitesi olduğu iddiasındaydılar. Öyle olmasa da dünya çapında bir üniversiteydi. Buradaki kültür Clayville'dekinden çok farklıydı, küreseldi. Bu kültüre de Birleşik Devletler'in dışına çıkmaya gerek kalmadan erişilebiliyordu. Harvard Üniversitesi'nin kendine özgü havası pek de müze ve kütüphanelerinin bolluğundan kaynaklanmıyordu. Her tarafından tarih fışkırıyordu. Sanki yüzyılların tarihi sıkıştırılıp bu uzay ve zamana sığdırılmıştı.

Washington'un koloni birliklerini bir araya getirip komutası altına aldığı *Cambridge Parkı*'ndan[1] bir top menzili kadar uzaklıkta *Harvard Meydanı*[2] bulunmaktaydı. Öğrenciler 1969'da Vietnam Savaşı'na karşı burada başkaldırmış ve "İktidar halka!" diye haykırmışlardı. Meydan, "Bak, tereyağımız bile bozuk!" diye bağrışılan 1766 Gıda Ayaklanmaları'nda da ayaklar altında kalmıştı. *Üniversite Binası*[3] okulun 1636'da kurulduğu alana yani *Eski Meydan*'a[4] bakmaktaydı. Binanın önünde üzerinde *VE-RI-TAS*[5] yazılı arma bulunan koyu kırmızı Harvard bayrağının yanı sıra misafir devlet başkanlarının bayrakları da dalgalanıyordu. Üni-

1 *Cambridge Common* (çev.)
2 *Harvard Yard* (çev.)
3 *University Hall* (çev.)
4 *Old Yard* (çev.)
5 *Veritas*: hakikat. (çev.)

versite binasının arkasındaki açık alana *Üç Yüzyıllık Harekât Alanı*[1] deniliyordu. Alanın sol kanadında Memorial Kilisesi, tam karşısında büyük hatip ve filozofların sıkça uğradığı sırasıyla Sever ve Emerson Binaları bulunuyordu. Sağ tarafındaysa, çocukları *Titanic*'le birlikte sulara gömülen varlıklı bir ailenin bağışladığı muazzam Widener Kütüphanesi yer alıyordu. Kütüphane tüm öğrencilerin ve dünyanın en önemli bilginlerinin sıkça bir araya geldiği bir mekân olmakla kalmayıp Harvard'ın *Gutenberg İncili*'ni[2] kucaklamış halde pencereden atlayıp kaçmaya çalışırken ağır şekilde yaralanan bir hırsızla da ünlüydü. Her Haziran Ayı Diploma Töreni'nde yirmi dört bin kişilik kalabalığın çoğu kütüphanenin önündeki saymakla bitmez merdivenlere oturuyordu. Törene sayısı ona varan ünlü kişiler fahri doktora unvanı verilmesi damgasını vuruyordu. Bir gece önce Memorial Binası'nda onların onuruna düzenlenen ve yüzlerce kişinin katıldığı ziyafete kadar kimlikleri gizleniyordu. Büyük derin bir mağarayı andıran Memorial Binası, Eyaletlerarası Savaş'ta ölen Harvardlı erkeklerin anısına 1872 yılında inşa edilmişti. Sadece Birlik saflarında ölenlerin anıldığı, Harvardlı Müttefikler'den kimsenin adının geçmediği Raff'ın dikkatini çekmişti. Victoria dönemi mimarisiyle yapılmış binanın saat kulesi bir zamanlar *bayağı doğan*[3] yuvalarını barındırıyordu. Bu doğan türünün nesli tarım ilaçları yüzünden yok olmak üzereydi. Binanın güneydoğusunda Amerika'nın güzel sanatlar müzelerinin en muazzam birkaçı batısındaysa kademe kademe yükselen modern yapısıyla Bilim Merkezi yer alıyordu. Bu bina neo-ziggurat tarzındaki tasarım ve ihtişamına rağmen fen bilimleri lisans eğitimi için ayrılmıştı. Memorial Binası'ndan kuzeye doğru bir blok ötedeyse bir gökdelen gibi yükselen William

1 *Tercentenary Theatre* (çev.)
2 Gutenberg İncili: On beşinci yüzyıldan kalma ilk matbaa ürünü İncil. (çev.)
3 *Falco peregrinus* (çev.)

James Binası bulunuyordu. Sosyal bilimler bölümlerinin bulunduğu bu binadan, etrafında fırtına şiddetinde esen buz gibi rüzgârlar yüzünden kışları uzak duruluyordu. Binanın şekli ve diğer yapılardan kopukluğu, onu kaçınılmaz olarak her yönüyle bir rüzgâr tüneline dönüştürmüştü. Oradan daha kuzeye Divinity Bulvarı'yla Oxford Caddesi'ne doğru ilerleyince karşınıza binaları, uğultusu ve hareketliliği nedeniyle popüler adı Bilim Şehri olan bölge çıkıyordu. Bölgede moleküler biyoloji ve sitoloji bölümlerinin camdan sarayları ağır basıyordu. Nitekim bu binalar, tarihi Divinity Binası'nı gölgede bırakıyor ve on dokuzuncu yüzyılın büyük düşünürlerine ev sahipliği yapmış bu yapıyı cüceleştiriyorlardı. Ayrıca dünyadaki en geniş özel bitki ve hayvan koleksiyonlarını barındıran diğer kıymetli ve çoğu ahşap binayı da önemsizleştiriyorlardı. Oysa Karşılaştırmalı Zooloji Müzesi'nde Yeni Zelanda'dan getirilen üç metre yüksekliğindeki bir *moa*[1] iskeleti, soyu tükenmiş *büyük dalıcımartıların*[2] varlığı bilinen otuz iki numunesinden ikisi, dünyanın en büyük kaplumbağa fosili saklanıyordu. Bunların yanı sıra yepyeni bir kuş türünün Lewis ve Clark tarafından toplanan referans numunesi, dünyanın dört bir tarafından özenle toplanmış beş milyonu aşkın böcek numunesi de vardı. Nihayet kuzey uçta hem mecazi olarak hem de gerçekten üniversitenin sınırındaki İlahiyat Fakültesi yer alıyordu. Yapı diğer binalardan uzakta ve sakin bir köşedeydi. Basık bir katedrale benziyordu. Burada, zaman zaman civardaki bilimadamlarının arasından çıkan bazı kuşkucuların Vahiy Kütüphanesi diye adlandırdığı muhteşem bir kitap koleksiyonu bulunuyordu.

Harvard, sanki insanlara özgü bir karınca tepesiydi. Mutluluğu çoğunluğun yararına çalışmakta bulan, hayatlarını buna adamış, ha bire yenilenen bir uzmanlar yelpazesi barındırıyordu. Körfez

1 *Moa*: soyu yaklaşık yedi yüz yıl önce tükenen dev kuş. (çev.)
2 *Alca impennis* (çev.)

Sahili çocuğunu en fazla kaygılandıran, hatta delirten uzun ve çekilmez kış mevsimiydi. New England'da her yıl dört ay boyunca hava erken kararıyor ve bölgeyi sıkça kuzeyli siklon rüzgârlan dövüyordu. Atlantik sahili boyunca kuzeye doğru ilerleyen kasırga New England'ı üç gün boyunca etkiliyordu. Nispeten ılık ve nem oranı iyice yükselmiş hava buraya ulaştığında şiddetli rüzgârın yanı sıra yoğun yağmur, sulusepken ve kar yağışına neden oluyordu. Zaten Boston Amerika'nın en rüzgârlı üç şehrinden biriydi. Kuzey Atlantik'e doğru ilerleyen kuzey rüzgârlan bahtsız bölge sakinlerini kutup soğuklanna maruz bırakıyordu. İlk gün Cambridge'in kaldırım ve sokakları su birikintileri ve cıvık karla doluyordu. Ertesi gün üstlerini cam gibi buz kaplıyor, yer yer de donmuş kardan duvarlar oluşuyordu. Üçüncü gün ve sonrasındaysa Montreal Ekspresi adı verilen rüzgârlar havayı iyice soğutarak buz kaplı kaldırımlarda daha fazla yayanın kayıp düşmesine yol açıyordu.

Bu berbat mevsim boyunca sokakta neredeyse hiç hayat belirtisi olmazdı. Kalın giyinmiş insanlar ıslık çalan rüzgârın içinde, buz kesen havada oradan oraya koşuştururlardı. Ortalıkta bir de çaresiz güvercinlerle serçeler kalırdı. Avrupa kökenli, dolayısıyla bölgenin yabancısı bu kuşlar tüylerini kabartıp ısınmaya çalışırken seke seke iyice azalan yiyecek artıklarını ararlardı. Raff da kendini, "İnsanlar niye burada kalırlar ki? Akıllarına bundan iyisi gelmiyor mu?" diye sormak zorunda hissederdi.

Raff'ın buraya ilk geldiği aldatıcı bahar günlerinde duyduğu neşe kısa sürede insanın içini oyan bir yabancılaşma hissiyle dengelenmişti. Bu hiç bitmeyecekti, kendini hep dışlanmış hissedecekti. Zamanla Harvard'daki *herkesin* dışlanmış olduğunu ya da en azından zaman zaman bu duyguyu yaşadığını öğrenecekti.

Harvard ortamının güçlü akıntıları, zamanının çoğunu hayatının yeni merkezinde yani Hukuk Fakültesi'nin gri renkli taş binasında geçiren, Raff'ı bir girdabın ortasında bırakmıştı. Ders-

lerinden vakit bulup Harvard hayatının tadına bakması, bir yangın hortumundan su yudumlaması kadar zordu. Bu akıllı insan kıtalarının en ağırbaşlıları ve ileri sürdükleri fikirleri onun kafasını karıştırıyordu. Öğrencilerin çoğu entelektüel bakımdan kendilerini daha buraya gelmeden önce ispatlamışlardı. Lisans öğrencileri arasında okul birincileriyle *Ulusal Yetenek Bursiyerlerine*[1] sıkça rastlanıyordu. Birinci sınıf lisansüstü öğrencilerinin Phi Beta Kappa üyesi olmasıysa sıradan bir durumdu. Harvard'da en geçerli akçe fikirdi. Fikir şampiyonları arasındaki rekabet de göz korkutucuydu.

Kuzeye yaptığı yolculuk öncesinde Raff, Harvard'ın ölçek bakımından farklılığına rağmen Florida Eyalet Üniversitesi'yle benzer çıkacağı umuduyla kendini rahatlatmıştı. Harvard, olsa olsa hormonlu FSU'dur diye düşünmüştü. Ne var ki çok geçmeden önemli bir gerçeğin farkına varmıştı. Organize bir sistem, ister bir üniversite ister bir şehir isterse de herhangi bir organizma topluluğu olsun, yeterli bir büyüklüğe ve çeşitlilik barındıran bir nüfusa ulaşıp evrilmek için yeterli ömre sahipse *nitelikçe* de farklılaşıyordu. Bunun nedeni basitti: Birbirini etkileyen unsurların sayısı arttıkça sistemin içinden daha fazla yeni olgu ortaya çıkıyordu. Dolayısıyla öğrenciler de öğretmenler de her gün daha fazla sürprizle karşılaşıyordu. Böylelikle bir bütün olarak dünya giderek daha şaşılası ve ilginç bir hale geliyordu. Florida Eyalet Üniversitesi'ndeyken Bill Needham'ın ona anlattığı gibi, aynısı farklı türden karınca kolonileri için de geçerliydi. Nokobee karınca tepelerindeki büyük koloni sakinlerinin arasında karmaşık bir işbölümü vardı ve kraliçeler işçilerden hem daha büyük hem de fiziksel olarak daha farklıydılar.

---

1 *Ulusal Yetenek Bursiyeri* (*National Merit Scholar*): ABD'nde *National Merit Scholarship Corporation* adlı kurum tarafından yönetilen öğrenci bursu programı. (çev.)

Raff çok geçmeden kampüste bu önemli ve değerli kurala tamı tamına uygun bir olay keşfetti. Bu bir radikal çevreci öğrenci hareketi olan Gaia Birliği'ydi. Sonbahar döneminin ilk toplantısı *Kıpkırmızı* bir ilanla duyurulmuştu.

GAIA BİRLİĞİ

25 Eylül Çarşamba günü, saat 20.00'de, Lowell Binası Toplantı Salonu'nda bir toplantı yapılacaktır. Kaygılı bir grup öğrencinin demokratik örgütü olan Gaia Birliği, İNSANLIK İÇİN! ÖNCE DOĞA! konusunu tartışacaktır.

Alabama'lı delikanlı bu gruba katılmanın ona çok uyacağını düşündü. Ne de olsa o da bir radikal çevreciydi. Hem de bir hayli. Hiç değilse Mobile da öyleydi.

Lowell Binası'ndaki toplantıya katıldığında, Gaia Birliği'nde Raff'ın hiç beklemediği halde ilgisini çeken yeni bir şey ortaya çıktı. Bu sosyal bilimler son sınıf öğrencisi JoLane Simpson'dı. Hem de şaşırtıcı bir şekilde Arkansas, Fayetteville doğumluydu. JoLane'in babası bir *İsa Mesih Cemiyeti*[1] kilisesi papazı ve yöresinde ünlü bir evanjelikti. Ateizm, eşcinsellik, evrim, kürtaj, sosyalizm ve tanrısız bilime karşı mücadele edenlerin liderliğini yapıyordu. JoLane, dörtdörtlük lise notları sayesinde Harvard'a burs kazanarak girmişti. Üniversitedeki ilk yılının sonunda babasının inançlarıyla taban tabana zıt görüşler benimsemişti. Onu koyu Hıristiyan bir genç kız olarak yetiştirmeye çalışıyorlardı. Oysa o buna sırtını dönmüş, hissiz bir manolyayken sosyalist devrim militanı olup çıkmıştı. Harvard'ın hastalık ölçüsündeki rahat ortamı-

1 *İsa Mesih Cemiyeti*: İngilizcesi *Assembly of Jesus Christ* olan ve Protestanlıktan türeyen bir Hıristiyan mezhebi. (çev.)

nın yarattıklarına kıyasla görünüşte aklıselimini koruyarak siyasi bakımdan olabildiğince sola kaymıştı.

Fayetteville ve Cambridge'teki gibi adaletsiz rejimlere karşı devrimci mücadele verirken bile JoLane Simpson hâlâ babasının kızıydı. Hem saplantılı ahlaki öfkesiyle, hem de etkileyici hitap tarzıyla babasına çekmişti. Öfke dolu düşüncelerinin olmadığı tartışmaya açık bir konu yoktu. En ateşli olduğu konu da, doğup büyüdüğü eyalette hiç çekinmeden yapıldığını bizzat gördüğü ve çevreye zarar veren faaliyetlerle mücadele etmekti.

JoLane asla oy vermeyeceğini uluorta söylüyordu. Başkanlık süresi henüz biten hemşerisi Arkansaslı Bill Clinton dahil hiçbir ulusal liderin, hatta cennetlik Ralph Nader'in bile insanlığı kurtaracak devrimi başlatmaya muktedir olmadığında karar kılmıştı. Güneyli aksanından vazgeçmeye çalışıyordu. Ona göre bu aksan cehaleti, daha da kötüsü siyasi muhafazakârlığı çağrıştırıyordu. Arada sırada kazara ağzından "siz hepiniz", "minnettarım", "fikslenmek" sözcüklerini kaçırıp mahcup oluyordu. Dili sürçüp "istemek" yerine "istimek", "edinmek" yerine "idinmek", "sor" yerine "sur" dediğinde de Güneyli damgasından kurtulması mümkün olmuyordu.

Raff, Gaia Birliği resepsiyonuna çıka geldiğinde, JoLane doğruca ona yaklaşıp kendini tanıttı. Bu, Arkansaslı terbiyeli bir hanım kızdan hiç beklenmeyen, çoğunlukla Cambridge Halk Cumhuriyeti denilen ortamda tamamen özgürleşmiş bir genç kadından da hep beklenen bir davranıştı.

"Selam. Ben JoLane Simpson ve bu geceki toplantımıza geldiğin için çok memnun oldum."

Raff, "Şey, teşekkür ederim hanımefendi," diye henüz su katılmamış Alabama aksanıyla karşılık verdi. "Çevre için çalışan örgütünüzle ilgileniyorum."

Bir Güneyli, diye düşündü JoLane. Raff'ı kolundan tuttu, ona

bir içki alıp odanın bir köşesine doğru götürdü, ve onu canlı bir sohbetin içine soktu. Artık tüm insanları kucaklayan küresel bir vatandaş olmasına rağmen içinden hâlâ sıla özlemi çektiğini kabul ediyordu. Hem Raff Hukuk Fakültesi'ndeydi. Bu sayede gelecekteki Gaia faaliyetlerinde siyasi açıdan faydası olabilirdi. Oysa çoğu diğer Gaia'lının dalı İngilizce veya sosyolojiydi.

Heyecanla birbirlerinin geçmişini ve dünya görüşlerini keşfederken JoLane Raff'ı toplanmaya başlayan küçük gruptan uzakta tuttu. Raff'ın meziyetlerine ilişkin notunu çabucak vermişti. Sonuç olumluydu. Sıradan bir çevreci dava arkadaşı değil, amaçlarının da gayet bilincinde olduğunu düşünüyordu. Güneyliliğin içine işlediği, bunu da bir şekilde belli ettiği kanısındaydı. Kendisini Güneyli saymayıp aksini iddia etse de bu durum onu epeyce rahatlatmıştı. Ayrıca az çok olgun bir erkek, öyle saçma sapan nedenlerle ve kolayca heyecana kapılmayan biriydi. Dahası *ceketli ve kravatlıydı*. Saçı sakalı bakımlıydı, en önemlisi kendi Episkopalyan inancından duyduğu kuşkuları da açıkça ifade ediyordu.

Kısacası Raff, kendilerini beyin takımı ve Gaia Birliği'nin öncü savaşçıları gören, çocukça svetşörtler giymiş California'lılara hiç benzemiyordu. Lider görünümlüydü. Belki de diye düşündü, grubun en çok böyle insanlara ihtiyacı vardı. Birliğin diğer üyeleri çoğunlukla 1970'lerin Yeni Sol hareketinin çocuklarıydı. Bunlar da kendilerini yeni sosyalist devrime olan inancın bekçileri sayıyorlardı. Devrimin de, Kızıl Kmerler'in vahşeti ve Berlin Duvarı'nın inşası gibi birkaç pürüz halledilince başlayacağından emindiler. O güne kadar da doktrinden sapmaya asla izin yoktu. İdeolojik saflığı korumak için kendilerini, başkanlığın cinsiyet ve azınlıklar arasında dönüşümlü üstlenildiği bir ideolojiye adamışlardı. Pratikte bunun pek işlemediği ortadaydı. Tüm kararlar grup tarafından toplantılarda alınıyordu.

Gaia Birliği'nin amacı eski düzeni yıkıp yerine doğru tasarlanmış bir düzen inşa etmekti. Yeni düzenin ne olacağı tartışmaya açıktı. Ha bire tartışılıyordu. Bu sefer hiç hata yapmamak uğruna gelecekte de tartışılmaya devam edecekti. O güne kadar iyice yerleştirilebilen topu topu iki ilke vardı: cinsiyet ve ırklar arasında tam eşitlikle Gaia üyeleri arasındaki cinsel özgürlük. Aslında günlük dildeki anlamıyla bu rastgele cinsel ilişkiden başka bir şey değildi.

İş olacağına varmış ve kaçınılmaz bir şekilde Raff, JoLane'den hoşlanmıştı. Onu hiç tereddütsüz seçip ayıran çekici bir kıza ilgi duymaması elinde değildi. Onu, her heteroseksüel erkeğin, önünden ne kadar hızla geçip giderse gitsin görüş alanına giren güzel bir genç kıza baktığı gibi dikkatle inceledi. Onu olağan genetik programlama sırasına göre sözdü. Öncelikle karşısındaki numunenin boyu Raff'ınki kadardı. Gençti. Genel olarak ergen bile sayılabilirdi. İnceydi, belki biraz fazla, ama o atik, telaşlı haliyle uyumluydu. JoLane'in bakışları keskin ve zekiceydi. Yüz hatları bilimsel açıdan güzel sayılması için gerekli iki özelliğe de sahipti: Küçük bir çenesi ve birbirine yakın olmayan gözleri vardı. Ancak üçüncü özellik yani çıkık çene kemikleri yoktu. Koyu kahve saçları aşırı kısa kesilmişti. Devrimcilik gereği cins farkı olmasın anlayışıyla mı, yoksa kadınsı süslenmeden hoşlanmama yüzünden mi olduğunu tahmin etmek mümkün değildi. Parmağında yüzük yoktu. Nihayet, ses tonu ve vücut dilinden anlaşıldığı kadarıyla eşcinsel değildi.

Ayrıca çoğu zeki erkek, dolayısıyla Raff için de önemli olan, ikisinin de uyanık ve hedef odaklı olmalarıydı. Birbirlerine çocukluklarını anlatmakta çok istekliydiler. Yetiştirilme tarzlarıyla çekinmeden dalga geçip gülebiliyorlardı. O gece baş başa yaptıkları sohbet yarım saat sürdü. Toplantının ardından bir yarım saat daha konuşmaya devam ettiler. Grup dağılıncaya kadar da diğer

Gaia Birliği üyelerinin dikkatini çekmişlerdi. Raff, JoLane'in herhangi bir erkek arkadaşının sohbetleri sırasında araya girmemesine sevinmişti. Oysa toplantı bitiminde biri çıka gelip pekâlâ, "Hadi JoLane, seni eve götüreyim," diyebilirdi. Ona sahip çıkan bir erkeğin sohbetlerini bölmemesinin cinselliğin açığa vurulmasına dair bir tabunun işareti olabileceği sonradan aklına gelmişti. Belki de bunun temelinde böylesi erkeksi bir tutumun, her ne kadar hormonlardan kaynaklansa da aslında çevre düşmanlarına has bir özellik olduğu inancı vardı.

İki gün sonra kahve içmek üzere Memorial Binası'nın bodrumundaki öğrenci merkezinde buluştular. Bu sefer daha ciddi konular üzerine konuştular. Çevre koruma eylemciliği ve dünya meselelerine daldılar. Gaia'lı erkek rakiplerden hâlâ bir eser yoktu. Takip eden cumartesi günü birlikte Hukuk Fakültesi'ne gittiler, Raff ona binayı gezdirdi ve ha bire lâfladılar. Ondan sonraki hafta sonuysa Raff'ın Richards Öğrenci Yurdu'ndaki oda arkadaşının bir Gabon özgürlük yürüyüşüne gitmesi nedeniyle yatak sohbeti yaptılar.

Harvard'a gelmeden önce, FSU'deki arkadaşlarının aksine Raff'ın herhangi bir cinsel deneyimi olmamıştı. Ufak tefek fiziği ve çocuksu görünümü yüzünden çoğu sıradan kıza bile çekici gelmiyordu. Dahası çekingendi. Kızları hamile bırakmanın yanı sıra, dikkatini planladığı kariyerinden uzaklaştıracak ciddi bir ilişkiye girmekten de korkuyordu. Her halükârda, romantik bir ilişki için Amerika'nın büyük bir bölümünde önkoşul olan otomobil kullanmayı dahi bilmiyordu.

Buna rağmen Florida Eyalet Üniversitesi'ndeyken yine de kızlarla çıkmıştı. Birlikte yemek yiyip muhabbet etmişler, ya da FSU'nun içindeki veya mümkün olan en yakınındaki bir sinemaya gitmişlerdi. İki defa da kız yurdunun dışında, o veya flörtü bunu başka çiftlerin de yaptığını görüp olabildiğince sevişmişlerdi. Bu

buluşmaları sıkça aklından geçirip hayalleriyle süslemişti. Daha fazlasını da rüyalarında görmüş ama işleri oluruna bırakmıştı.

Raff bu yüzden, JoLane'in gösterdiği yoğun fiziksel ilgiye hiç hazırlıklı değildi. Bunlar, günün birinde yaşamayı hayal ettiklerinden dağlar kadar farklıydı. FSU'da tanıştığı genç hanımefendiler hem çok iddiasız hem de tek eşlilik yanlısı olmuştu hep. Onlar ilerde kocaları olabilecek bir iki arkadaşıyla cinsel bağ kurma arzusundaydılar. Böylesi bir ilişkiyi hiç değilse üstü örtülü biçimde erkek arkadaş denilebilecek biriyle, her halükârda hayatlarının aşklarıyla yaşamak istiyorlardı. Raff da aynı mahalli anlayışa sahipti.

Aksine JoLane, cinselliğin keyfini dibine kadar yaşamayı hedefliyordu. Radikal feminizmden kaynaklanan deneyci ve deli dolu bir yaklaşımı vardı. Siyasi bir tavırdan çok doğal bir fiziksel arzuydu bu. İdeolojisinin sağladığı meşruiyet sayesinde hiç sınır tanımıyordu. Cinsellik onun için sabahları kupasına kahve koymak kadar rahat davranabildiği bir eylemdi. Her pozisyonu denediği, her deliğini kullandığı ilişki sırasında kendinden geçiyordu.

JoLane, onu hayallerinin ötesine taşımıştı. O *Lilith*'ti[1], Afrodit'ti, bir afetti. Aşk maceralarını Raff'ın, mantığın baskın olduğu aklının alması mümkün değildi. Normal bir genç erkek olarak kendini salıvermiş, üstelik kontrolü de JoLane'e bırakmıştı. Bir yandan da bu kuraldışı deneylerin nereye varacağını merak ediyordu.

Harvard gibi önemli bir üniversitedeki aşk macerası, cinsel çabanın çapından bağımsız olarak başka bir yerde yaşanana hiç benzemez. Raff ve JoLane, zeki insanlarla dolu karınca tepesinde mutluluktan uçuyorlardı. Sınıflar, arkadaşlarıyla birlikte ya da tek başlarına yaptıkları toplantılar ve ders çalıştıkları saatler arasında

1 Musevi ve Hıristiyan inancına göre Âdem'in ilk eşi. (çev.)

mekik dokuyorlardı. Hayatları sanki şekli sürekli değişen bir labirentte geçiyordu. Bu arada ne zaman bir iki saat baş başa ya da kısmen baş başa kalsalar bitkin düşünceye kadar sevişiyorlardı.

Birlikte hem Harvard'da hem de yakın çevrelerindeki Cambridge'te akıl çelici yeni ortam ve etkinlikler keşfetmişlerdi. Buralarda bulunmaktan da giderek daha fazla keyif alıyorlardı. Hukuk Fakültesi'nde bir Yüksek Mahkeme yargıcı tarafından verilen "Anayasa ve Uluslararası Müzakere" konulu bir konferansta JoLane kıkırdamaya başlamış, Raff da onu susturmuştu. Fogg Sanat Müzesi'nde bir saat boyunca gezinmişler, merakla Rembrant'ın eskizlerine ve Bizans dönemi ikonalarına bakmışlardı. Ne var ki bu sırada Raff'ın aklı fikri gezintileri sonrasındaki sevişmedeydi. Gerçi kendi kendine vakit bulunca sanat tarihi çalışacağına söz vermişti ama pekâlâ bu sözünü ertesi gün unutacağının da bilincindeydi.

Bir seferinde de iki saat süren bir atonal müzik konserini izlemişlerdi. Raff hiçbir şey anlamamıştı. Oysa JoLane dahil herkes anlamış gibi gözükmüştü. Bu yüzden Raff konser bitişinde çıtını çıkarmamıştı. Bir başka sefer de Bilim Merkezi'nin A Blok'unda Pekin Üniversitesi'nden gelen ve botanik biliminin çetrefil konularında uzman ünlü bir profesörün "Çözülen Bir Sır: Çiçekli Bitkilerin Kökeni ve *Filogeni*[1]" hakkındaki konuşmasını el ele tutuşarak izlemişlerdi. "Burma'ya Özgürlük" gösterisine de katılmışlar ve askeri cuntanın yağmur ormanıyla ilgili tutumunu merak etmişlerdi. İkiz Kuleler saldırısı karşısında ikisi de çok üzüntü duymuş ama Afganistan halkının da bu yüzden haksız yere acı çekmemesini dilemişlerdi. Birlikte Harvard Meydanı'nın uzağındaki küçük bir restoranda ilk defa Etiyopya mutfağını denemiş ve pişman olmuşlardı.

---

1 *Filogeni*: Bir türün gelişim tarihi. (çev.)

Birlikteyken içinde bulundukları eksantrik Harvard ortamına gülüp geçmişler, hiç aldırmamışlardı. Ne de olsa Oxford Üniversitesi'nden gelen konuk profesörler, Oxford aksanıyla konuşup yazılarını *The New York Review of Books*'ta[1] yayınlıyor, Amerikalı profesörler de Oxford aksanıyla konuşuyor ama yazılarını *London Review of Books*'ta[2] yayınlıyorlardı. Üniversitenin resmi gazetesi *Harvard Gazette* de, Harvard'daki futbol müsabakalarına zorlama bir ilgi gösteriyordu. Harvard'lı öğrencilerin giydiği svetşört ve montlarda nadiren okulun armasına rastlanıyordu. Aksine genellikle, göze batacak şekilde karşıt bir züppelikle, *Georgia Tech University*[3] veya *Slippery Rock College*[4] yazıları tercih ediliyordu.

JoLane hariç tanıştığı hiç kimsenin Amiral Raphael Semmes'in adını duymamış olması Raff'ın biraz canını sıkıyordu. Zaten JoLane de hayal meyal hatırlıyor ve bu akrabasını hor görüyordu. Neyse ki bu gocunma pek önemli değildi ve Harvard'ın o büyülü ortamı çok geçmeden bunu unutturmuştu. İlk sömestrinin sonuna doğru hayatının olabildiğince dolu dolu geçtiğini ve bir dengeye kavuştuğunu düşünüyordu. Ne de olsa yeni arkadaşları ve JoLane'le hızla gelişen bir ilişkisi vardı. Hatta boş zamanlarında bazen aklına her şeyi bırakıp bir Harvard otlakçısı olmak geliyordu. Derslere bedavadan girebileceğini, önemli konferans ve etkinliklerde de çaktırmadan arka sıralarda oturabileceğini hayal ediyordu. İçki ve ordövrler için resepsiyonlara, hatta belki kısmen

---

1 *The New York Review of Books*: on beş günde bir yayınlanan, edebiyat ağırlıklı bir Amerikan dergisi. (çev.)

2 *London Review of Books*: on beş günde bir yayınlanan, radikal içerikli bir bağımsız İngiliz dergisi. (çev.)

3 *Georgia Tech University*: resmi adı *Georgia Institute of Technology* (Georgia Teknoloji Enstitüsü) olan, bilim ve teknolojiye ağırlık veren, saygın bir devlet yüksek okulu. (çev.)

4 *Slippery Rock College*: resmi adı *Slippery Rock University of Pennsylvania* (Pennsylvania Slippery Rock Üniversitesi) olan ve sadece lisansüstü eğitimi yapılan bir devlet üniversitesi. (çev.)

öğrenci doluyken Fakülte Kulübü'nün bir salonuna sızabilirdi. Hayatını geçici işlerde kazanabilirdi. Vefalı bir sevgilisi, hayatında belki de hep JoLane olurdu. Orta yaşlara geldiğinde kirli sakal bırakır, saçını atkuyruğu yapardı. Harvard Meydanı'ndaki yarı profesyonel satranç oyuncularından biri haline gelirdi ("Bir uzmanla satranç oynayın: $5"). Tipik satranç hamlelerini yeterince öğrenebilir, amatörleri hızla mat edip akşam yemeğini meydan civarındaki iyi bir restoranda yiyebilirdi. Ne var ki bu sadece bir fanteziydi. Raphael Semmes Cody yılmadan yoluna devam edecekti.

Raff ve JoLane'in ilgi alanları büyük ölçüde örtüşüyordu ama yaradılışları farklıydı. Bu benzemezlik kilit çevre koruma eylemciliği noktasında ortaya çıkmıştı. JoLane körü körüne hareket eden bir fedaiydi. Devrimden başka bir şey düşünmüyordu. Tercih ettiği strateji yoğun propagandayı takip eden gösteriler ve ayaklanmalar aracılığıyla yürütülecek bir cephe saldırısıydı. Raff'ın temkinli, yasalara saygılı yaklaşımını bir türlü kabul edemiyordu.

JoLane aralarında gerilim yaşanmasına meydan vermemeye çalışıyordu. Bu da baş başa sohbetlerinde düşüncelerini özgürce ifade etmelerini engelliyordu. Bazı görüşlerini yumuşatıyorlar, ırk ve ekonomiyle ilgili olanlar dahil bazı konuları da hiç açmıyorlardı. Raff, karıkoca yakınlığındaki mahremiyetin bazı entelektüel görüş alışverişlerine sınır çekmesinden endişeleniyordu. Ayrıca bu durumun cinsel ilişkilerini de birbirlerinin yabancısıyken olan doğallığından uzaklaştırmasından korkuyordu.

Sonunda bir gece, Raff ihtilafları çözme yöntemleri ve hukukun rolü konusunu açtığında JoLane köpürdü.

"Gayrimenkul yatırımcıları çok güçlü Raff! Bu insanlarla *uzlaşamazsın*. Para onlarda. Yandaş politikacıları da var. Sadece bunlar değil bir de yaptıklarının ülke yararına olduğunu ileri sürüyorlar. Bu da işe yaramazsa bunun Tanrı'nın emri olduğunu söy-

leyecekler. Yaban Hayatı Müdürü Tanrı'dır diyecekler, o kadar. Bununla nasıl başa çıkabilirsin ki? Onlarla aşık atamazsın, Raff. Onları ikna edemezsin. Her seferinde seni ezip geçeceklerdir. Yapılabilecek tek şey onlara saldırmaktır, inan bana. Babamdan bazı şeyler öğrendim. Tutku ve cesaret, Raff. Bunlara sahip olmanın yanı sıra savaş meydanında kan da dökülecektir. Ayrıca çok da zamanımız yok, Raff."

Sanki tartışılan erkekliğiymişçesine bu kadar ileri gitmesi Raff'ın canını sıkmıştı. "Sanırım sen benim bir ceza avukatı olup Gaia Birliği üyeleriyle diğer radikalleri hapisten uzak tutmamı istiyorsun. Benim başka planlarım var."

JoLane, "Ne planları?" diye sordu, ansızın sakinleşerek.

Raff, münakaşayı daha fazla uzatmamak için, "Bir gün anlatırım, canım," deyip geçiştirdi.

JoLane'in içine oturmuştu. Kendince tumturaklı laflar ettiği bir konuşmanın ortasında sözünün kesilmesine alışık değildi. Ne var ki o da işi uzatmadı.

Raff daha fazla ne söyleyeceğini bilemiyordu. Ağız dalaşına alışık değildi, hele saldırganca yapılanlarına. Ekolojik savaş fikri de ona itici geliyordu. Daha da önemlisi, kanunları çiğnemenin düşüncesine bile katlanamıyordu. Bu cesaretsizliğinden değildi. Sonucun ne kadar vahim olabileceğini ve ters tepebileceğini anlamakla ilgiliydi. JoLane de herhalde bu kadarını kavrıyordur, diye düşündü. Ne elektrikli testereleri bozmak için *Douglas köknarı*[1] gövdelerine çivi çakmak ne de buldozerlerin önüne yatmak, mahkeme emirlerini yırtmak ve duruşma salonundan dışarıya atılırken televizyon kameralarının önünde meydan okuyarak bağırmak ona göreydi.

Bazen sivil itaatsizliğin ya da arada sırada şiddetli direnişin

1 *Pseudotsuga menziesii* (çev.)

gerekebileceğinin bilincindeydi. Henry David Thoreau'yla Martin Luther King, Jr.'un kahramanlıklarını ve Lexington'la Concord'da ölen *Minutemen*'i[1] anlayabiliyordu. Ne var ki o farklı bir yol izlemek istiyordu. JoLane ve diğer Gaia'lıların tercih ettiği yaklaşımla felsefi bakımdan derin ayrılığı vardı. İnsan hakları mücadelesiyle doğayı koruma uğruna yapılacak savaşı bir türlü eşit göremiyordu. Burası Amerika'ydı. Bilinçlendirilmeyi bekleyen karınlıkta bırakılmışlardan oluşmuyordu. Ağaçlar ve ayılarsa hiç de haklarından mahrum kalmış insanlar değildi. Zafer kanun dışına çıkmadan kazanılabilirdi, kazanılmalıydı da.

Raff, JoLane Simpson'la arasında oluşan uçurumu aşmak için entelektüel ve duygusal destek aramaya koyuldu. Sağa sola bakınıp çareyi Joseph Bullard Çevre Hukuku Profesörü Russell Jones'la görüşme yapmakta buldu.

Jones'un Cambridge Park'ına bakan büyük dikdörtgen odasında buluştular. Duvarlardan birine kitaplar dizilmişti. Üzerlerindeki frizde on dokuzuncu yüzyıldan kalma Batı Hint Adaları ve Güney Amerika kuşlarının resimleri vardı. Bir diğer duvarda ödül belgeleriyle fotoğraflar asılıydı. Fotoğraflar Jones'un Kosta Rika Devlet Başkanı Oscar Arias ve diğer Latin Amerikalı çevre koruma reformu öncüleriyle birlikte çektirdiği resimlerden oluşuyordu.

Jones uzun boylu, aşağı yukarı altmış yaşlarında bir adamdı. Hâlâ temiz, yakışıklı ve uzun kuş gözlem gezileri yapacak kadar zindeydi. Gür, darmadağınık, orta uzunlukta, bembeyaz saçları vardı. Harvard'a (Eliot ve Lowell zamanlarında[2] yapılan kürsü tekliflerinde söylendiği gibi) çağırılmadan önce Latin Amerika'yla ilgili

1 *Minutemen*: Amerikan Bağımsızlık Savaşı'nda hızla hareket edip, İngiliz kuvvetlerine ilk direnişleri gösteren seçkin milis birlikleri. (çev.)

2 Charles William Eliot ve Abbott Lawrence Lowell Harvard'ı geliştiren ve diğer üniversitelere de örnek olan rektörlerdir. (çev.)

çevre ve ticaret politikaları uzmanı olarak Dışişleri Bakanlığı'nda çalışmıştı. Hem İspanyolca hem de Portekizceyi akıcı bir şekilde konuşuyordu.

İkisi de birer sandalyeyi çıplak çam döşeme üstünde gürültülü bir şekilde odanın tek penceresi önüne sürte sürte çektiler. Oturunca insanı adamakıllı rahatsız eden sandalyelerde, siyah zemin üzerinde altın varaklı Harvard amblemi bulunuyordu.

"Bir çevre avukatı olarak bana öğrencilerden çok fazla görüşme talebi gelmiyor," dedi Jones. "Bugünlerde neredeyse hepsi daha çok iki aşırı uçtan birinde çalışmak istiyor. İlgileri insan hakları için bedavaya iş yapmak veya Wall Street'te bol para kazanmak yönünde."

Raff önce randevu verdiği için ona teşekkür etti, sonra da Nokobee'deki durumu anlattı. Müteahhitlerin galip gelebileceğini ve o zaman da bu paha biçilmez mirasın yok olacağını söyledi. "Ben de ilerde çevre avukatı olmayı hedefliyorum. Ancak Nokobee'yi ve Güney'de buna benzer elimden geldiği kadar fazla yeri kurtarmak için şimdiden destek vermek istiyorum. Aşağıda çok şey kaybediyoruz. Çok zaman da kalmadı."

"Pekâlâ," dedi Jones, "buradaki alışılagelen hukuk öğrencilerinden kesinlikle farklı bir hak arayıcısısın. Dolayısıyla sana şöyle cevap vereceğim. Bu tür meseleleri halletmek, hele ülkenin sizin taraflarında zor, tamam kabul ediyorum. Yine de haklısın. Hukuk içinde kalarak da çözülebilir."

"Hangi kanun, o halde?" diye sordu Raff. "Diyelim bir şirket aslında korunması gereken bir doğa parçasının sahibi. Bu arazi hem sapa bir yerde hem de gözlerden uzakta. Orayı dümdüz etmekten bu şirketi ne alıkoyabilir ki?"

Raff, bu soruyu sorarken kendinden rahatsız olmuştu. Son günlerde Alabama aksanını, özellikle otorite sahiplerinin yanındayken kaybetmeye başladığını fark etmişti. Bilinçsizce daha hızlı

konuşuyor, bazı sözcüklerin son hecelerini yutuyordu. Böyle olmasını istemiyordu. Ne var ki eski haline dönmek istediğinde de kendini engelleyemiyor, yumuşak Güneyli ses tonunu abartıyordu. Güney Carolina'lı biri gibi konuştuğunu düşünüyordu.

"Kanunların yanı sıra bunların çeşitli yorumları da vardır," dedi Jones. Raff bunu tam anlasın diye de bir an için sustu. "Bazı yorumlarla, eğer güçlü manevi dayanakları varsa ve kamuoyu desteği buluyorsa teamül aksi yönde olsa bile mahkeme lehte karar verebilir. Hukuk fakültesinde öğreneceğin de bu zaten, umarım. Araziyi korumak için bir dizi argüman öne sürülebilir. Bu argümanlar da karar temyiz edilse de, hatta teorik olarak Yüksek Mahkeme'ye kadar götürülse bile galebe *çalabilir*. Bu büyük ölçüde bir cezai mahkûmiyeti temyiz etmek gibidir."

"Tanrı yardımcımız olsun," dedi Raff. "Doğayı bir suçluymuş gibi mahkemede savunmak zorunda kalmak korkunç bir şey."

"İyi de, unutma ki burada emsal kararlardan oluşan ortak hukukla uğraşıyorsun. Ortak hukuk da daima karmaşıktır ve bir ölçüde ahlaki muhakemeye dayanır. Ayrıca senin anlattığın türden bir davada bu daha da geçerlidir. Bunun nedeni böyle ihtilafların, Cumhuriyet'in iki kutsal dayanağı arasındaki çelişkiden kaynaklanmasıdır: özel mülkiyet hakları ve Amerika'nın doğal mirası. Bir parça arazin varsa bununla istediğini yapabilirsin ama bir yere kadar. Bu gayrimenkulde kamu yararı aleyhine olacak bir değişiklik yapamazsın. Örneğin kullanılmış nükleer yakıt gömemezsin ya da içinden geçen bir akarsuya set çekemezsin. Arazi korunmaya değerse imara açmakla zarar verebileceğin bir kamu yararı söz konusudur. Dolayısıyla Nokobee havzasıyla ilgili davada burayı imara açmanın doğal mirasa zarar vereceği noktasından hareket etmelisin. Bu zararın da burayı geliştirmekle sağlanacak yeni iş imkânı ve gelir artışı sayesinde elde edilecek kamu yararından fazla olacağını öne sürmelisin."

"Bu çok sübjektif değil mi?"

Jones bu yoruma katıldı: "Evet. Hem de çok sübjektif olduğunu kabul ediyorum. Ayrıca malum Alabama gibi, doğayı koruma konularının çok ağırdan alındığı bir bölgede bu işler çok zor. Körfez Geçidi Ortak Girişimi gibi, imara açma konusuna kamu yararına öncelikli bir gelişme diye yüklenen bir organizasyonla daha da zorlaşır. Sonuçta hiç yerinde olmak istemem."

"Ben de," dedi Raff.

Ayağa kalkıp Jones'a teşekkür etti ve yakındaki Richards Öğrenci Yurdu'na doğru yürüdü. Gabonlu oda arkadaşı yine dışarıdaydı. Oda arkadaşı ve bazı hemşerileri bugünlerde neredeyse ömürlerini John F. Kennedy Siyaset Enstitüsü'nde geçiriyorlardı. Kim bilir belki de bir devrim için gizli planlar yapıyorlardı? Raff yatağına uzanıp bir süre gözlerini tavana dikti. Biraz önceki sohbet üzerine kafa yordu. Öyleyse bazı yeni konuları öğrenmem gerekiyor, diye düşündü.

Raff, ihtilâfları çözme yöntemiyle kazanılan davaları araştırmaya karar verdi. Özellikle de federal ve eyalet hukukuyla kesinlenmiş olanları. Bu yolla güçlü olacağını düşündüğü bir yöntembilim geliştirecekti. Hem meydan okuyacak hem de ihtilâf çözümü yöntemiyle nüfuz kazanmaya çalışacaktı. Çevreyi korumayı başarmanın yanı sıra –eğer mümkünse– mülk sahipleriyle müteahhitleri de memnun edecekti. Onları memnun etmek mümkün olmazsa geri çekilip Gaia'lılar gibi yeşil savaşçılarla ittifak kuracaktı. O durumda da baskıyı arttırmak için protestolar ve kolektif davalardan yararlanmak için hazırlıklı olacaktı. Ne var ki belli bir dava çözülse de geriye kalan az sayıdaki paha biçilmez doğal yaşam alanlarının zerresinden bile asla gönül rızasıyla vazgeçmeyecekti.

Bir gece Lowell Binası'nda toplanmışken Raff felsefesini bir grup Gaia Birliği üyesine anlatmaya karar verdi. Kendilerini çevreciliğin militanları olarak görenlere müzakere ve uzlaşma öner-

mekle risk aldığının farkındaydı. Yaptığı şeytana kartopu atmak gibiydi. Buna rağmen düşüncelerini kaldırıp kaldıramayacaklarını görmek istiyordu. Dahası, kabul etmek zorundaydı ki JoLane'i etkilemek arzusundaydı.

Yanlış bir hamle yaptığı aşikârdı. Dinleyicilerin huzursuz olduğunu anlayabiliyordu. Daha konuşmasını bitirmeden ön sırada yayılmış oturan ve tepeden tırnağa kanvas giyimli bir California'lı bağırarak sözünü kesti.

"Hayret bir şey, nedir bu dostum? Neville Chamberlain[1] devrinde miyiz? Ne halt ettiğini sanıyorsun ki? Müteahhitler için mi çalışıyorsun? Belki de sadece yüreksizin tekisin. Her halükârda tamamen saçmalıyorsun."

Odadaki herkes donup kalmıştı. Raff'ın da nutku tutulmuştu. Bir Harvard'lı böyle davranmazdı. Bu ancak bir sokak çetesi üyesinden beklenir, aşağılayıcı bir konuşmaydı.

Tam bir dakika boyunca iki genç adam birbirlerine dik dik baktı. Raff'ın şaşkınlığı çok geçmeden yerini öfkeye bıraktı. Sonra tuhaf bir şekilde, Raff gevşedi. Daha önce de benzer deneyimler yaşamıştı. Çocukken Clayville'in o daha kaba dünyasında, bir zorbanın başka bir çocuğa sataşmasıyla başlayan türden birkaç okul kavgasına karışmıştı. Kendisininkiler de, bir öğretmen veya daha büyük bir çocuk kavgacıları ayırdığında son bulmuştu. Gelgelelim meydan okumaların akıbeti çoğunlukla itiş kakıştan uzak durma şeklindeydi. İki tarafın da ağız dalaşı yaptığı ama birbirlerine girişmedikleri anlaşmazlıklardı. Etrafta toplanan çocuklar da hep bir ağızdan, "Biri korkmuş, diğeri de bundan son derece memnun olmuş," diye tezahürat yaparlardı.

---

1 1937-1940 yılları arasında Birleşik Krallık'ın başbakanı olan Arthur Neville Chamberlain, Nazi Almanya'sının Çekoslovakya'yı işgaline göz yumduğu ve Hitler'le 1938'de Münih Anlaşması'nı imzaladığı için eleştirilen bir İngiliz siyasetçisidir. (çev.)

Raff sanki geçmişe, Clayville günlerine geri dönmüştü. California'lıya doğru adım attı, o ise ayakta kıpırdamadan duruyordu.

Doğa kanunu, diye düşündü. Hayvanlar dövüşten çok gösteriş ve şişinme için zaman harcıyorlardı. Karıncaları bile hükümranlık sınırlarını çoğunlukla turnuvalar düzenleyerek, bir damla hemolenf –karınca kanı– dökmeden belirliyorlardı.

Yarım dakika kadar daha ayakta dikildiler. Grubun geri kalanı da sessiz kalmıştı. Raff, itibarını korumaya çalışıyor, diye düşündü: Benden daha yapılı ama zinde olmayabilir. O kadar marihuana tüttürmek ve bira içmek yüzünden hızı kesildi herhalde ve belki de bunun farkında.

Raff, primat duygularının o dile getirilmeyen ilkel kuralları gereği arkasını dönüp kavgadan uzak dursa başına geleceklerden emindi. Gaia'lılar gözündeki tüm itibarını kaybedecekti. Daha da önemlisi JoLane'in önünde küçük düşecekti. Ona pekâlâ çekip gitmekle doğru yaptığını ve şiddete tenezzül etmediği için memnun olduğunu söyleyebilirdi. Ne var ki tam aksini düşünecekti.

Sonra zihninde on yaşındaki çocukla konuşan Ainesley'in sesi yankılandı: *Haklılığından emin olduğunda asla geri adım atma.* Odanın arka taraflarındaki Gaia'lılar hareketlenmeye başlamıştı. Gitmek için mi, öne gelmek için mi ayağa kalktıklarını anlayamadı. Raff fısıltılar da duyuyordu. Karşısındaki adamı yeterince tanıdığı kanısındaydı. Blöf zamanı gelmişti. Kanayan burnun bedelini de ödemeye hazırdı. Bir adım daha attı. İkili birbirine iyice yaklaşmıştı. Aralarında ancak bir metre kadar bir mesafe kalmıştı. Raff'ın kolları iki yanında sarkık duruyordu ama yumruklarını sıkmıştı.

Ardından nihai meydan okuma geldi. "Bir bok bildiğin yok, değil mi, *oğlum*?" diye gürledi Raff. "Sana biraz öğüt vereyim.

Bildiğini okursan, *oğlum*, yakında kodesi boylarsın. Aslında böylesi herkes için daha hayırlı olur, seni gidi maskara boşboğaz."

Şaşıp kalma sırası California'lıdaydı. Geri adım atmamış ama ağzından çıkan tek lâf, "Siktir," olmuştu. Bu da bir ödleğin klasik kaçış repliğiydi. Raff son sözü onun söylemesine, bu karşılaşmanın berabere bitmesine izin verdi.

Sonra ikisi de aynı anda birbirlerine sırtlarını dönüp karşısındakinin gaddarlığına hayretini belirten bir hareket yapıp uzaklaştı. O günkü meydan okumaya testosteron hormonları hâkim olmamış ve şiddet galip gelmemişti. Yine de bu yüz yüze gelme Raff'a cesaretsiz olmadığını göstermişti. Hem de bir iç gözlemin asla ortaya çıkaramayacağı bir şekilde. Ayrıca kanvaslı California'lının da o kadar budala olmadığını anlamıştı.

Raff'a durumun saçmalığı nihayet dank etmişti. Zaten *hiç kimse hiçbir* koşulda Harvard Üniversitesi'nin Lowell Binası Toplantı Salonu'nda yumruk yumruğa kavga edemezdi. Buna rağmen Raff sonuçtan memnundu.

Hemen sonrasında büyük ölçüde rahatlamış ve göğsü kabarmış olan Raff, JoLane'e Leverett Yurdu'ndaki odasına kadar eşlik etti. Erkekçe tutumun ona California'lıyla zıtlaşması hakkında tek bir söz söylememek olduğunda karar kılmıştı. Böylece, "*O mu? Bir şey değildi canım. Bu tür meselelerle kolaylıkla başa çıkabilirim,*" demeye getirecekti. Ne var ki onun da bu konudan bahsetmemesi, ona olan sadakatine dair tek bir işaret vermemesi yüzünden kafası karışmıştı. İki gün sonra Memorial Binası kafeteryasında yeniden buluştuklarında da bu olay gündeme gelmemişti. O zamana kadar Raff zıtlaşmayı aklından çıkarmıştı ama JoLane'in sessizliği onu hâlâ tedirgin ediyordu.

Raff, iki hafta sonra yapılan Gaia Birliği toplantısına şöyle bir uğradı. California'lının husumeti karşısında yılmadığını göstermek istiyordu. Ayrıca birkaç üyeyle edindiği arkadaşlığını sürdürmek

niyetindeydi. Buna rağmen düşmanının yerini belirlemek üzere sağa sola bakınıp ondan uzakta bir yere mevzilenmekte karar kıldı. Aynı şeylere yeniden katlamanın hiç anlamı yoktu. Öteki adamı fark ettiğinde, JoLane'le bariz şekilde samimi bir sohbet içinde olduklarını görüp canı sıkıldı. JoLane, Raff'ı gördüğünde ötekinden uzaklaşıp yanına geldi.

Raff, JoLane'e söyleyeceği uygun kelimeleri seçmek için çırpınırken kıskançlık duyguları kabarmıştı. Neden sevgilim bu pislikle konuşuyor ki, diye düşündü. Kıskançlık duygusu etkisini kaybederken yerini burukluğa bıraktı.

Günler geçtikçe, Raff'ın kızgınlığı artmış ve güven duygusu azalmaya başlamıştı. JoLane hâlâ ondan desteğini esirgiyordu. Sonra da derslerinin yoğunluğuna kapılıp cinsellikten uzaklaşmıştı. Raff ruh halindeki bu değişikliği mantıklı kılmaya çalıştı. Onu halen sergilediği vahşice özgür ruh hali nedeniyle seviyordu. Ayrıca neden onun sahibi olduğunu düşünmeliydi ki? Yine de Raff JoLane Simpson'u çözmeye çalışırken uykusuz geceler geçiriyordu. Hem gururunu koruyup hem de bu sorunun üstesinden gelmesinin yolu yoktu.

İlişkiye son noktayı koyan JoLane olmuştu. Leverett Yurdu Dinlenme Odası'nda içtikleri kahvenin ardından, Charles Nehri kıyısında birlikte yürümek istediğini söylemişti. Bazen âşıkların buluştuğu Longfellow Köprüsü'nün tam ortasında durmuştu. Gözleri köprünün altından akıp geçen sulara dalmışken JoLane yüzünü ona çevirmiş, hafifçe başını kaldırıp onu dudaklarından öpmüştü.

"Raff, mezun olunca ne yapacağıma karar verdim. Haiti'nin *Amerikalı Dostlar*[1] komitesine katıldım. Harvard'da bir temsilcilikleri var. Oraya gidip insanlara nasıl yardım edebileceğime

1 *Amerikalı Dostlar*: tam adı Amerikalı Dostlar Hizmet Komitesi (*American Friends Service Commitee*) olan bir gönüllü yardım kuruluşu. (çev.)

bakacağım. Kendime tarım ya da yeniden ağaçlandırma faaliyetlerinde bir iş bulabilirim. Anlarsın ya, çevre için bir şeyler yapabilirim. Tanrı bilir, belki de buna ihtiyaçları vardır. En küçük bir katkı bile işe yarar, değil mi?"

Son anlamsız sözcük kırıntılarının ardından Harvard'a doğru önden yürüyüp gitmişti. Tipik JoLane davranışı, diye düşünmüştü Raff. Ani, kararlı, her şeye rağmen bildiğini okuyan biriydi o. JoLane Simpson gibi zekâ, vahşi bir tabiat ve tutkuyu aynı anda barındıran bir başka kadını asla bulamayacağının farkındaydı.

Raff o kadar derinden yaralanmıştı ki bunu düşünmek bile istemiyordu. Bu yüzden bir daha Gaia Birliği toplantılarına katılmadı. Sadece JoLane'in Haiti'ye giderken California'lı kabadayıyı da yanında götürüp götürmeyeceğini merak ediyordu. Sonuçta JoLane'in gerçekten gidip gitmeyeceğinden de emin değildi. Artık bunların önemi de yoktu. Bir an önce eski dengesine kavuşması gerekiyordu. Kendini yeniden hukuk eğitimine verdi.

• 32 •

GEÇEN HER ayla birlikte ve Harvard döneminin sonuna yaklaştığını gördükçe Raff, muazzam bir üniversitenin seçkin hukuk fakültesinde okumanın asıl avantajını iyiden iyiye anlamaya başlamıştı. Arkadaşları ve mesleki irtibatlarıyla inşa edebileceği ilişkiler ağının potansiyel gücünü fark etmişti. Raff, ona faydası olacak insanlarla tanışmak için ülkeyi bir baştan ötekine dolaşmak zorunda kalmamıştı. Onlar da Harvard'a gelmişti: kâh toplantılara katılmak, kâh seminer vermek, kâh kütüphanelerde araştırma yapmak, kâh da üniversiteyi ziyaret eden meslektaşları arasından yeni birileriyle tanışmak için. Raff bilgi edinmek ve ilerde yardım almak amacıyla artık *Doğa Koruma Derneği*[1], *Sierra Kulübü*[2] ve *Çevreyi Savunma Fonu*'yla[3] irtibat içindeydi. Bu kuruluşlar sayesinde Adalet ve İçişleri Bakanlıklarında nereye gideceğini, oralarda kiminle görüşmesinin işe yarayacağını öğrenmişti. Alabama'nın kongre ofislerindeki bazı çalışanlarla arkadaş olmuştu. Alabama, Mississippi kıyısındaki ilçeler

1 *Doğayı Koruma Derneği*: İngilizcesi *The Nature Conservancy* olan kuruluş dünyadaki hayatın çeşitliliğini yansıtan bitki, hayvan ve ekosistemleri muhafaza amacıyla bunların yaşaması için gerekli toprak ve sulan korumaya çalışmaktadır. (çev.)

2 *Sierra Kulübü*: İngilizcesi *Sierra Club* olan ABD'nin en eski ve en büyük çevre koruma örgütü. (çev.)

3 *Çevreyi Savunma Fonu*: İngilizcesi *Environmental Defense Fund* olan ve ağırlıkla küresel ısınma, ekosistemlerin onarımı, insan sağlığı gibi konularda çalışan bir grup. (çev.)

ve Florida Çıkıntısı'ndaki çevreci liderlerle onların destekçilerinin adres ve telefon numaralarını da derlemeye başlamıştı.

Çevre dışındaki alanlarda da bireysel haklarla kamu yararının çatıştığı davaların özünü anlamayı öğrenmişti. Böylesi davaların kapsamını genişlettiği ortak hukuk konusunda uzman olmuştu. Bu bilgilerin Körfez Kıyısı'ndaki memleketinde ortaya çıkacak en zor meselelerde bile kullanılabileceği kanısındaydı.

Raff, ihtilaf çözümüne dair bilgisini giderek pekiştirmişti. Senaryolar oluşturup bunları diğer öğrencilerle tartışıyordu. Klasik doğa-iş karşıtlığının, birinin öteki üzerinde kesin zafer kazanmasıyla çözülemeyeceğinden artık hiç olmadığı kadar emindi. Bunun yenik düşenin canını acıtacağını, hatta onu bir sonraki karşılaşma için azdıracağı kanısındaydı. İki tarafı da memnun edecek bir anlaşmaya varmanın en iyisi olduğunu düşünüyordu. Üstelik böylelikle tamamen savunmasız da kalmayıp dürüst, hakkaniyetli ve özverili bir tutum sergileme imkânı bulunabilecekti. Ancak bu tür anlaşmalara varmanın en uygun yolu hangisiydi acaba? İşin zor tarafı bunda karar kılmaktı. Mücadele etmek yerine mahkemelerin, yani Amerikalı Kral Süleyman'ın iki tarafı da dinleyip ihtilafı çözecek bir hükme varmasını sağlamak her halükârda ona daha cazip geliyordu.

Bir orta yol izlemeyi seçmekteki iyimserliğinin az çok mantığı vardı. İçişleri Bakanlığı ve Çevre Savunma Fonu'nun onlarca yıl boyunca geliştirdiği umut vaat eden bazı formüllere rast gelmişti. Diyelim ki, biyolojik bakımdan değerli ıssız bir yerde arazisi olan bir mal sahibi var. Mal sahibi buraya el sürülsün istemiyor ama ihtiyacından ötürü kendini, ensesinde boza pişiren bir müteahhide satmaya mecbur hissediyor. Bazı durumlarda bunun çözümü son derece basit olabiliyordu: Araziyi korumak için biyolojik bakımdan daha az değerli ama satıcı için uygun bir başka araziyle takas et. Böylelikle mal sahibinin bu araziyi aynı ya da daha yüksek

bir bedelden satmasını sağla. Bir başka durumda da: Varsayalım ki, mal sahibi araziyi muhafaza edip miras bırakmak istiyor. Ancak mirasçılarının arazinin tamamını ya da bir parçasını emlâk vergilerini ödemek için satmalarından korkuyor. Mümkünse süre sınırlaması olmayan ancak araziyi doğal halinde muhafaza etme şartına bağlı bir vergi ertelemesi anlaşması yap.

Anayasa hukukunun yukarıdan aşağıya soyut bir şekilde uygulanması yerine somut olaylar bazında geliştirilen bu tür çözümler Raff'ın gelecekteki kavgada kullanacağı donanımına özenle eklediği en iyi silahlarıydı.

Bahar, ani hava değişiklikleriyle New England'ı gafil avlar. Nisan soğuk ve yağmurlu havanın hüküm sürdüğü bir aydır. Arada sırada da, neyse ki kısa süreli, kar fırtınaları görülür. Kuzey rüzgârları esmeye devam eder, şiddetli hava akımları hissedilen sıcaklığı donma noktasına kadar indirir. Nihayet nisan sonuyla mayıs başında, Boston ve Cambridge'in dar meskûn sokaklarında *altın çanak*[1] çalılarının çıplak dallarında parlak sarıçiçekler patlar. Yaprak döken manolyaların yere düşen beyaz ve eflatun renkli taç yaprakları bahçelerin kupkuru yüzeylerini bir halı gibi kaplar. Aralarından cesur çiğdemler fışkırır ve çimler onları boğmadan, köpek dışkıları da onları ezmeden alelacele çiçek açarlar. Ne yazık ki o sevindirici vakte kadar bitki örtüsünün yeşerdiğini görmek isteyen biri otomobille kırlara çıkmak durumunda kalır. Otomobilini bir yol kenarı bataklığını buluncaya kadar da dikenli çalılar arasından sürüp *kokarca lahanası*[2] kümelerini aramak zorundadır.

O yıl Raphael Semmes Cody, Harvard'daki son ayları olduğundan uzun buzul devri ertesi kışına daha bir neşeyle katlanabilmişti. Nisan ortasında yavaş yavaş hukuk bürolarından mektuplar

1 *Forsythia* (çev.)
2 *Symplocarpus foetidus* (çev.)

gelmeye başlamıştı. Bunlar Atlanta, Memphis, Birmingham, Miami ve New York'taki firmalardan gönderilen başvuru formları, hatta kesin olmayan iş teklifleriydi. Uzmanlık dalı bir süredir aşırı talep görüyordu. Hukuk Fakültesi öğretim üyeleri arasında konuşulan, büyük firmaların çevreyle ilgili ihtilafları çözebilecek yetenekleri toplamaya çalıştıkları yönündeydi.

Raff, her birine kapıları açık tutacak şekilde incelikli ve saygılı cevaplar yazmıştı. Ne var ki kariyerinin muhtemelen hiçbir zaman o yönde gelişmeyeceğinin de bilincindeydi. Bir işi olsun olmasın evine, Mobile'a geri dönmekte kararlıydı.

İki ay sonra mezun olduğunda bu kararından hâlâ vazgeçmemişti. Geleneklere uygun şekilde haziranın ilk perşembe günü sabahı mezuniyet töreni yapılmıştı. Raff, tören dolayısıyla ebeveynlerini davet etmişti. Bir akşam önce de onları akşam yemeği için en sevdiği Hint lokantasına götürdü. Lokanta Harvard Meydanı'ndan bir ada ötede Massachusetts Bulvarı üzerindeydi. Ainesley Cambridge'le ilgili her şeyden açıkça tedirgin oluyordu. Mobile'dan yukarı kadar yaptıkları yolculuk nedeniyle kendini iyi hissetmiyordu ve sinirliydi. Babasının gözlüklerini takıp menüyü uzun bir süre incelemesi Raff'ı epeyi duygulandırmış, içini bir sevgi fırtınası sarmıştı. Babası nihayet "Kızartılmış bir şeyleri yok mu?" diye sordu.

Ertesi gün, alışılmışın tersine –bazılarının ilahi takdirin ihlali demelerine neden olacak şekilde– doğu Massachusetts'de yağmur çiseledi. Ülkenin en muhteşem ve en çok saygı uyandıran mezuniyet töreni, semtin tüm kiliselerinin çanlarını bu etkinliğin mutluluk ve sevinç getirmesi için çalmasıyla başladı. Çalan çanlar alkışlara neden olurken Rektör Lawrence Summers, Harvard Akademik Kurulu'yla Gözetmenler Kurulu üyelerinin eşliğinde Eski Meydan'dan çıkarak sıra halinde yağmur suyu birikmiş Üç Yüzyıllık Harekât Alanı'na yürüdü. Dünyanın dört bir tarafından

gelen öğretim üyeleri rengârenk, kat kat cübbeleri ve ellerinde tuttukları şemsiyeleriyle onları takip etti.

Duvarlarını mezun yığınlarının ördüğü dar koridordan geçtiler. Binlerce akraba ve misafirin tıka basa doldurduğu alanda tezahürat ve kutlamalar yükseliyordu. Platformun üstüne çıkan gruplar yerlerine oturur oturmaz gürültü sona erdi. Middlesex şerifi öne çıkıp asasıyla altı boş tahtaların üzerine üç defa vurdu. Tüfek atışı gibi çıkarttığı sesle de toplantıyı açmış oldu.

Ardından toplantıya katılanlar hep bir ağızdan ulusal "Yıldız-Bezeli Sancak" marşını söyledi. Marşı bir dua takip etti. Tüm Hıristiyanlarca kabul edilir olması için içeriği özenle arındırılan "Tanrı Korusun" ilahisi icra edildi. İlahiyi de öğrencilerin on yedinci yüzyıldan bu yana hiç değişmeden Latince ve İngilizce yaptıkları konuşmalar izledi. Koro tarafından söylenen ve enstrümantal müziklerden sonra da platforma *en yüksek dereceleri*[1] elde eden fen ve edebiyat lisans öğrencileri çağrıldı.

Bunun üzerine Rektör Summers, Harvard derecelerini kazananları fakülte bazında sundu. Törendeki sükûnet de böylelikle yerini coşkuya bırakmıştı. Tabipler boyunlarına, çok şükür henüz hiçbir hastada kullanmadıkları, stetoskoplarını açtılar ve tabii ki İşletme Fakültesi mezunları da havaya avuçlar dolusu birer dolarlık banknotlar saçtılar. Diplomasını almak üzere sınıf arkadaşlarıyla birlikte Raff da ayağa kalkmıştı. Rektörün monoton bir sesle "... bizi özgür kılan o bilgece kısıtlamalar... " demesi üzerine, artık hukuk eğitimi resmiyet kazanmıştı. Ayaktayken gözleriyle o büyük kalabalığın içinde ebeveynlerini aradı ama onları seçemedi. Beklenmedik yoğun bir özlemle, mezun olan son sınıf öğrencileri arasında boşuna JoLane'i de görmeye çalıştı. O kep denizinde onu fark etmesi mümkün değildi.

1 Harvard Üniversitesi'nde bu tür akademik dereceler için hâlâ Latince "*summa cum laude*" ya da kısaca "*summa*" kullanılmaktadır. (çev.)

Nihayet sıra mesleğinde önde gelen dokuz kişiye fahri doktora unvanı vermeye gelmişti. Her biri sırayla platforma çıkıp nezaket gereği olanından gümbürtülüsüne kadar değişen düzeyde alkış topladı. Hepsi hakkında övgü metinleri okundu. Mezar kitabesi olacak kadar da kısaydı metinler, şiirsel bir dilde yazılmıştı.

Platform üzerindeki topluluk yere inip öğrenci yığınlarının oluşturduğu duvarlar arasından sıra halinde yürüyüp gitti. Bunun üzerine Harvard mezuniyet töreni katılımcılarının meydan getirdiği ve karınca gibi kaynayan o büyük kalabalık da dağıldı. Marcia ve Ainesley, Raff'ı John Harvard'ın heykeli altında beklemek için Harvard Meydanı'na yönelmişlerdi.

Ainesley oğlunu beklerken heykele doğru uzanıp elini ayakkabılarından birinin burnuna sürttü. Ayakkabının ucu ondan önceki binlerce turist tarafından özenle cilalanmıştı. Yakında duran yaşlı siyahi bir adam gördü. Gümüş başlı bastonuna yaslanmış, kibar bir Güneyli aksanıyla konuşuyordu. Yaşlı adamla hemen ahbaplık kuran Ainesley onun Hattiesburg'deki Güney Mississippi Üniversitesi profesörlerinden biri olduğunu öğrendi. Yanı başındaki kız torununun da Harvard Hukuk Fakültesi yeni mezunlarından olduğu ortaya çıktı. Genç kız Raff'le karşılaştığını, ancak onu çok iyi tanımadığını itiraf etti. Ainesley ona gelecek için planlarını sorduğunda, Mississippi bölgesinden siyasete atılacağını söyledi. Marcia, Ainesley'in ikisine birden dönüp, "Birlikte bizim oralara gelmenizden çok memnun olurum. Sizden yararlanabiliriz," demesine şaşıp kalmıştı.

Sonraki gün Cambridge ve Boston'u gezdiler. Marcia'nın ısrarıyla zamanlarının çoğunu Güzel Sanatlar Müzesi'nde geçirdiler. Cody'ler ertesi sabah memleketlerine döndü. Ainesley, Mobile Bölgesel Havalimanı'nda pek gururlandığı mor renkli Toyota marka yeni kamyonetini otoparktan aldı ve hep birlikte Clayville'e doğru yola çıktılar. O akşam Raff, son havadis ve dedikoduları öğrenmek

için Nokobee Bölge Lisesi'nden hâlâ civarda yaşayan eski arkadaşlarına telefon etti. Bir sonraki gün yani pazar günü de ebeveynleriyle birlikte Brewton'a gidip Episkopal kilisesindeki ayine katıldı.

Raff, günün geri kalanını eski yatağına uzanıp pinekleyerek geçirdi. Yanında *News Register*'ın pazar baskısı duruyordu. Okumamış, kestirmişti. Akşam yemeğinden sonra oturup kahve içerken Raff, babasına Nokobee havzasıyla ilgili yeni bir gelişmeden haberdar olup olmadığını sordu.

Ainesley, "Görebildiğim kadarıyla, her şey yolunda. El değiştireceği yok," dedi.

Raff bir yıldır uğraştığı planını uygulamaya hazırdı. Kafası haftalardır bununla meşguldü. Daha fazla ertelememek gerektiğini düşünüyordu. Oyalanma, harekete geç diyordu kendi kendine. Ertesi gün Cyrus Semmes'in bürosunu arayıp randevu aldı.

İki gün sonra sabah yedide, Clayville'den Mobile'a giden otobüse bindi. Bunun son otobüs yolculuklarından biri olmasını diliyordu. Ainesley'e bir işe girdiğinde yapacağı ilk şeyin bir otomobil satın almak olduğunu söylemişti. Bienville Meydanı yakınlarındaki bir durakta inip Loding Binası'na kadar yürüdü. Binaya girince de asansörle en üst kata çıkmıştı.

Cyrus, yeğenini resepsiyonda karşılayıp onu kucakladı.

"Sonunda! Seninle ne kadar gurur duyduğumu anlatamam, Fırlama. Sanırım işe artık hiç değilse sana Raff demekle başlamalıyım. *Bay Cody*'ye ne dersin? 'Fırlama' adını oğluna saklarız. Tabii eğer bir oğlun olursa. Umarım olur da. Baban tarafındaki Cody'ler de eminim seninle son derece gurur duyuyorlar. Sana tek bir şey söyleyeceğim: O avuçtan yemlenenler tayfası arasında yıldız gibi parlayacaksın kesinlikle. Dinle, seni Kozmopolitler Kulübü'nde öğlen yemeğine götüreceğim. Ailemizin bazı dostlarıyla tanışmanı istiyorum. Ayrıca eğer sence bir mahzuru yoksa biraz da geleceğinden konuşalım."

Böylece baba oğul gibi gevezelik ederek ağır ağır beş ada ötedeki Bankhead Kulesi'ne yürüdüler. Asansörle büyük girişli en üst kata çıkıp Mobile'ın seçkin işadamlarıyla yöneticilerinin özel salonuna adım attılar. Arkasından içten sözlü selamlaşmalar, el sıkışmaları, kol ve omuzların kavranması, babacanca itiş kakış ve gülüşmeler geldi. Erkeklerin çoğu orta yaşlı, tenleri haziran gelinlikleri kadar beyazdı. Ceketli ve kravatlıydılar. Mobile belediye başkanıyla, az sayıda siyahi Amerikalı lider ve işadamları da oradaydı. Toplananların neredeyse hepsi Güneyli aksanıyla konuşuyordu. Ülkenin diğer taraflarından gelenler bile biraz ağır ağır konuşuyor, bazı kelimeleri heceleyerek uzatıyor, bazılarının da son harflerini yutuyorlardı. Kulak misafiri olduğu birinin "Cumartesi gel, Fray-yed. Biloxi açıklarında mercana çıkıcam herhalde," dediğini duydu.

Az sayıda şık giyimli kadın da vardı. Birkaçının erkeklerle yaptıkları sohbet ve kahkahalarındaki rahatlıktan anlaşıldığı kadarıyla onlar da profesyonel ve yöneticiydi. Kadınların geri kalanıysa, bu saygın ortamda kendi aralarında konuşuyordu. Neredeyse hepsi topluluk arasındaki erkeklerin eşleri olmalıydı. Kimse buraya metresini getirmeye cesaret edemezdi. Getirenin de Kozmopolitler Kulübü'ndeki üyeliği son bulurdu.

Cyrus, onu takip eden Raff'le birlikte Mobile Nehri'ne bakan bir köşeye yönlendirilmişti. Raff dışarıya bakmak için lamine cam kaplı pencereye doğru yürüdü. Önce on iki kat aşağıdaki trafiğe, sonra da Cooper Riverside Park'ıyla yeni Kongre Merkezi'ne kadar uzaklara baktı. Epeyce ilerde, güneye doğru Pinto Adası'nı ve Mobile Koyu'nun kuzeybatı sahilini de görebiliyordu. Nehrin koya döküldüğü noktayı seçebilmek için gözlerini kıstı. Oralarda bir yerde suların üzerinde, geminin çarkçısı olarak çalışan Ainesley tarafından büyük büyükbabası, gemi ateş alıp battığında ölmüştü. Raff o trajediyi zihninde canlandırmaya çalıştı. Dikkatini

Mobile Antrepoları'ndan kuzeye doğru ağır ağır hareket eden bir yük trenine verdi. Tren düdüğünü bir defa öttürdü. Bu ses Raff'a, insanın her zaman bir ölçüde içini ezen bir gece yarısı vedasını hatırlattı.

Bir körfez kılavuz gemisi Alabama Eyalet Limanı'ndan çıkıp güneye, Dauphin Adası resiflerine doğru yol almıştı. Orada nehir ağzı kılavuz gemilerinden devraldığı yeni bir yük gemisini, nehir yatağının dibi taranmış derin sularından tehlikesizce aşağıya Mobile Koyu'na kadar getirecekti.

Raff evine dönmüştü. Artık ufku genişlemişti. Bu yükseklikten topluca gördüğü coğrafyası ona Eski Mobile'ı düşündürdü. Marybelle'in inşa edildiği zamanları, koyun başındaki yelkenli yük gemisi kalabalığının direkleriyle bir orman gibi durduğunu hayal etti. Kuzey ve güneye doğru hâlâ balta girmemiş çıralı çam savanı uzanıyordu. Şehir merkezinde yaşayanlar, koy kıyısına gelip henüz kirlenmemiş sulardan topladıkları yengeç ve istiridyeleri at arabalarına yüklüyorlardı. O günlerde ekonominin lokomotifi olan büyük çiftlikler ve emlâk piyasası burada son bulan muazzam nehir boyunca hızla gelişiyordu. Limana pamuk ve tütün balyaları yağıyordu. Batı Hint Adaları'ndan şeker, rom ve tropikal ağaç kerestesi akıyordu. Her türlü imalat sanayi ürünüyse Atlantik Kıyı Şeridi ve uzaktaki Avrupa'dan geliyordu. Aşağıda Bankhead Kulesi'nin civarında, Government Caddesi'nin girişinde bir zamanlar açık köle pazarı kuruluyordu. Burada Afrikalılar alınıp satılıyordu. Birbirlerinden ömür boyu ayrılan aile bireyleri büyük çiftlik ve limanlarda çalışmak üzere nehrin yukarılarına gönderiliyordu.

"Harikulâde, değil mi?" diyen Cyrus, Raff'ı dalıp gittiği hayallerden kopardı.

Raff oturdu. İki garson onlara su ve mönüleri getirdi. Birbirlerine usul usul yabancı bir dilde hitap ediyorlardı. İspanyolcaydı. Bu yöre için yeni bir durum bu, diye düşündü Raff.

Öğlen yemeği gelmişti: yengeç yahnisi ve ıstakozlu Sezar salatası. Istakoz, Kuzey'den getirilen iri kıskaçlı tür değil, Batı Hint Adaları'nın dikenli bir türüydü.

Sohbetleri Raff'ın Harvard Hukuk Fakültesi'ndeki kariyeri ve o ortama dair izlenimleriyle başladı. Cyrus, arada bir lafa karışıyor ve Raff'ın anlattıklarını Alabama Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ndeki kendi deneyimleriyle kıyaslıyordu.

Sofraya kahve ve tatlı getirilmişti. Tatlı, Raff'ın tanımlamaya bile çalışmadığı çikolata ve konyak karışımı bir şeydi. Cyrus, ceketinin iç cebinden bir Havana purosu çıkarıp ambalajını açtı ve yaktı. Dumanı derin derin içine çekip her zamanki gibi, halka şeklinde tavana doğru üfledi. Sonra da bir kül tablası aradı. Yoktu. Cyrus hatırladı: Böylesi konfora Kozmopolitler Kulübü'nde giderek daha az rastlanır olmuştu. Artık çok az üye bunlara ihtiyaç duyuyordu. Kulüp mütevelli heyetinin genç üyeleri Kozmopolitler Kulübü'nü sigara içilmeyen bir lokale dönüştürmekten söz ediyordu. Hatta içlerinden biri şöyle bir yorum yapmıştı: "Bu neden köklü bir değişiklik olsun ki? Bir zamanlar bu kulübün dört bir tarafında tütün çiğneyenler için tükürük hokkaları bulunuyordu. Bunları da mı geri getirelim?"

Buraya yemeğe gelip de hâlâ sigara içenler genellikle küllük yerine kahve fincanı tabaklarını kullanıyordu. Cyrus, asla böyle yakışıksız bir davranışta bulunamazdı. Garsonlardan birine işaret edip purosunu göstermiş, hemen bir kül tablası getirilmişti.

"Bir gün kendi küllüğümü cebimde taşımak zorunda kalabilirim," dedi.

Ardından Raff'a dönüp sadede geldi.

"Peki. Geleceğin için nihayi bir plan var mı? Ne yapmak istiyorsun? Tek söyleyebileceğim, benim ve buradaki çoğu dostumuzun umudu, planın ne olursa olsun Mobile'dan çok uzaklara gidip başıboş dolaşmaman yönünde."

Raff gerilmişti. Defalarca cevabının provasını yapmıştı ama gösterilecek tepkiyi bir türlü kestiremiyordu.

"Şey, efendim. Farkındayım, söyleyeceklerim sizi biraz şaşırtabilir. Şehir dışından, hayal edebileceklerinizin ötesinde, olağanüstü teklifler aldım. Ancak benim asıl yapmak istediğim burada, Mobile'da, Sunderland Ortaklığı'nın hukuk danışmanı olarak çalışmak. Hatta sizin için sorun değilse benim adıma Bay Sunderland'le konuşabileceğinizi umuyordum."

İkisinin sadece iş ve siyaset bakımından ortak hareket etmekle kalmayıp Eski Güney'de hâlâ büyük ölçüde geçerliliğini koruyan şekilde sıkı dost olduklarını biliyordu. Mobile'lı Semmes'lerin dört kuşaktır Sunderland'lerle yakın sosyal ilişkileri vardı. Verilen sözler, anlaşmalar ve tokalaşmalar bir onur meselesi olarak bağlayıcıydı; özellikle evlilikler dolayısıyla aile geçmişlerinin bir yerlerde iç içe girmesi söz konusuysa.

Cyrus kaskatı kesildi. Başını öne eğip, Raff'a dik dik baktı. Konuşurken, kalabalık salonda bir duyan olmasın diye sesini alçaltmıştı.

"Ciddi misin? Bu bir Harvard şakası mı yoksa?"

"Çok ciddiyim."

"Ne söylediğinin farkında mısın o halde? Sen de benim kadar iyi biliyorsun ki, Drake Sunderland satışa çıktığında Nokobee havzasını alıp imara açma konusunda kesinlikle kararlı. Birkaç yıl önce bu konuyu seninle konuşmuştuk. Ölü Baykuş Girintisi'nin kilit önemdeki parselinin şimdiden sahibi olduğunu unuttun mu? Ne yani ona *yardım* etmek istediğini mi söylüyorsun bana?"

"Size onun için çalışmak istediğimi söylüyorum."

"Ama neden? Bunu nasıl alnının akıyla yapabileceğini düşünüyorsun ki?"

"Size bunu hem alnımın akıyla yapabileceğimi, hem herkesi memnun edebileceğimi, *hem de* Nokobee havzasını kurtarabileceğimi söylüyorum."

Raff bu sözlerinden sonra sustu. Kahvesinden bir yudum aldı. Artık bunun üzerinde konuşmayıp planlarını kendine saklamak istiyordu.

Cyrus başını çevirip pencereden dışarıya baktı. O da bir süre sessiz kaldı. Raff'ın anlattıkları üzerine mantıklı bir senaryo inşa etmeye çabalıyor ama beceremiyordu. Bir süreliğine bu konuyu kurcalamamaya karar verdi. Ayrıca Raff'ın verdiği kısa ve öz cevaplardan yeğeninin sorulsa bile daha fazla açıklama yapmayacağını da hissetmişti.

Öyleyse, ya kendi kanından olana güvenecekti, ya da onu iyice uzaklaştıracaktı. Güvenmeyi seçti. Ne var ki bir şey daha istiyordu.

"Peki," diye devam etti, "tamam. Aslında, işlerin böyle yürüyor görünmesinden çok memnunum. Ayrıca senin burada Mobile'da çalışman benim ve Anne için, tabii ki ebeveynlerin için de harika olur. Ancak herhangi bir şey yapmadan önce, Drake Sunderland'le görüşmeyi *aklıma bile getirmeden* önce, bana cidden söz vermeni –yemin etmeni– istiyorum. Sadece Sunderland Ortaklığı'nın çıkarları için çalışacaksın ve katiyen, hiçbir şekilde Sunderland'e zarar vermeyeceksin. Bunu yapabilir misin? Unutma ki, burada söz konusu olan sadece senin değil ailenin de şerefi."

Raff gözlerini yumup derin bir nefes aldı. Şu anda ahlaki bakımdan riskli bir noktadaydı. Ne var ki bundan kaçış yoktu. Zaten başa çıkılması gereken mesele de buydu.

On saniye bekledi, nefesini bırakıp gözlerini açtı.

"Evetefem," dedi, sonra da düzeltti, "Evet, Cyrus. Söz. Sana söz veriyorum."

Cyrus purosunu ağzına götürüp bir fırt daha çekti. Dudaklarını büzüp dumanı bu sefer ağzından usulca ve kıvrıla kıvrıla bıraktı. Ömrü boyunca birkaç defa benzer bir durumda kalmıştı. Vermek

üzere olduğu ciddi kararın sonuçlarını kestiremiyordu. İhtimalleri hesap edemiyordu. Ancak başka da seçeneği yoktu. Ayrıca tereddüt etmesi hoş karşılanmazdı.

İçi daralmış, acısını purodan çıkarmıştı. Uzanıp sinirli bir şekilde puroyu aniden bastırıp söndürdü. Kendi kendine, "Kahrolası şeyler," diye mırıldandı.

"Pekâlâ, Raff. Eğer buralardaysa yarın Drake Sunderland'le konuşacağım. Senin hakkında her şeyi biliyor. Harvard'dayken seninle ne kadar övündüğümüzü Tanrı bilir."

Ardından kafasını ağır ağır salladı, ortadaki üç parmağıyla kelini ovuşturdu. Böylelikle biraz olsun ruhsal bakımdan dengeli eski Cyrus Semmes haline yeniden kavuştu.

"Yine de bu işi olmuş bilme. Yardımıma rağmen seni işe almayabilirler. Sunderland'in şirketi hep bağımsız bir hukuk bürosuyla çalışmıştır. Bünyelerinde danışman bulundurmaları bir ilk olacaktır. Öte yandan, Harvard Hukuk Fakültesi mezunu birini ekiplerine katmaları bana kesinlikle denemek isteyecekleri bir şeymiş gibi geliyor; üstelik bu, bölgemizden, iyi bir aileden gelen –hem de güçlü bir bilimsel alt yapısı olan– genç bir avukatsa. Ancak seni işe alırlarsa bilesin ki bu deneme niteliğinde olacaktır. Elbette bu her yerde böyle, katılmak isteyeceğin herhangi bir hukuk bürosunda bile."

VI

NOKOBEE SAVAŞLARI

• 33 •

BÜTÜN ZORLUKLARINA, hiç akla uygun gelmemesine rağmen istediği gerçekleşmişti. Raphael Semmes Cody, Güney Alabama'nın en açgözlü gayrimenkul yatırım şirketlerinden birinin hukuk otoritesi olmuştu. İşe başlayacağı gün yolda yürürken kendini riskli, belirsiz bir konuma doğru ilerliyor gibi hissediyordu. Diken üstündeydi. Birbirine zıt taraflardan hangisine sadık kalacağından emin değildi. İlkelerinden taraflardan herhangi biri lehine vereceği en ufak taviz, dönek olarak damgalanmasına neden olacaktı. Ya Sunderland onu işi baltaladığı için suçlayacak ya da çevreciler onu hain ilan edeceklerdi. Her halükârda kimse ona bir daha güvenmeyecek, özenle inşa ettiği harekât planı yerle bir olacaktı. Bu yüzden hep dikkat kesilmesi, adımlarını da daima muhakeme yürüterek atması gerekiyordu.

İşyerinin bulunduğu binaya tam saat dokuzda geldi. Binanın önünde durakladı, başını kaldırıp girişin üzerinde asılı, köşeli harflerle SUNDERLAND ORTAKLIĞI yazılı, büyük çelik tabelaya göz attı. Ardından elleriyle yeni aldığı J. Press marka keten ceketinde oluşan kırışıklıkları gidermeye çalıştı. Kestane renkli Harvard kravatının düğümünü yoklayıp uçuk mavi Pinpoint Oxford gömleğinin düğmeli klapalarıyla tam hizada olup olmadığını kontrol etti. Görünürde Alabama Clayville'e özgü hiçbir şey bulunmadığından

emin duruma gelince derin bir nefes alıp omuzlarını dikleştirdi ve döner kapıdan geçip ana lobiye girdi.

İçeride onu, kendini özel sekreteri olarak tanıtan bir kadın bekliyordu.

"Günaydın, Bay Cody, sizi burada görmek ne güzel. Yukarıda Sunderland Ortaklığı'ndaki herkes sizinle tanışmak için sabırsızlanıyor. Adım Sarah Beth Jackson ve size ben yardımcı olacağım."

"İyi. Seninle tanıştığıma memnun oldum," diye karşılık verdi Raff. "Birlikte yapacağımız bir sürü önemli iş var."

Sarah Beth adı ne kadar da Alabama tarzı, diye düşündü. İkinci kız çocuğuna çift ad vermenin bir Güneyli âdeti olduğunu yeniden hatırlamıştı.

Sarah Beth çenebazdı. Bir an için bile susmaktan hoşlanmıyordu. Asansöre binerken, "Umarım siz de bizim gibi iyi bir hafta sonu geçirmişsinizdir," diyerek konuşmasını sürdürdü. "Ailemle birlikte Pascagoula'ya balık tutmaya gittik. İki büyük *vahu*[1] yakaladık. Tazeyken ızgara yapılırsa çok lezzetlidir. Hiç vahu yediniz mi?"

Raff kaşlarını çatıp başını da bu deneyimden mahrum kaldığı için üzgünmüş gibi hafifçe salladı. Aslında bir vahuyu zihninde canlandırmakta bile zorlanmıştı. Restoranlarda arada sırada rastlanan, büyük bir olta balığı olduğunu ve Mobile gibi Körfez'deki liman kasabalarında yeni, tuhaf bir şey olarak sayıldığını hatırlıyordu.

Dördüncü kata çıkıp opak camlı, üzerinde sarı yaldızla SUNDERLAND ORTAKLIĞI yazılı bir kapıdan üst yönetim bölümüne girdiler. Resepsiyon bankosu üzerinde elle HOŞGELDİNİZ, BAY CODY yazılı bir levha yerleştirilmişti.

Sarah Beth, katın uzak bir köşesindeki odasına kadar ona yol gösterdi. Raffi içeri girip etrafa göz gezdirdi. Sonra da dışarıya

1 *Acanthocybium solandri* (çev.)

bakmak için cam kenarına gitti. Manzara katranlı kâğıtla kaplı çatılar ve tıklım tıklım dolu dar caddelerden ibaretti. Katın öteki tarafındaki odaların Mobile Koyu'na baktığını tahmin etti. Bunun odanın kitapsız ve evraksız olarak geçirdiği son gün, hatta son saat olacağına emindi. Sarah Beth ona elle yazılmış bir not uzattı. Üç saat sonra Drake Sunderland ve Richard Sturtevant'le, yani başkan yardımcısı ve finans direktörüyle yapacağı bir yemekli toplantıya bekleniyordu. Katın karşı tarafında, Sunderland'in süitinde bir araya geleceklerdi.

Çoğu ya elinde sabah kahvesiyle masasına yerleşen, ya da havadan sudan konuşan çalışanlar neyle meşgullerse ara verip yeni hukuk danışmanıyla tanışmaya gelmişlerdi. Hoş geldiniz demek için odasını tek tek ya da küçük gruplar halinde ziyaret ettiler. Bir süre ondan bundan çene çaldıktan sonra hepsi mecburen, "Ha, eğer sizin için yapabileceğim bir şey olursa, haberim olsun," diyerek ya da ona benzer bir şeyler söyleyerek ayrıldı.

Raff, ne kadar üstün körü olursa olsun, her birinin söylediğini dikkatle dinledi. İsimlerini ezberlemek için bayağı çaba harcadı ve ima ettiklerini anlamaya çalıştı. Birkaçının üstünlük tasladığı ve ekibin yönetici üyelerinin oynadığı rolü uzun uzun anlatmaları gözünden kaçmamıştı. Ayrıca bunlar, herhangi bir tavsiyeye ihtiyaç duyduğunda, yardıma hazır olduklarını da vurgulamışlardı.

Raff, yirmi beş yaşında birinin şirketlerinde, hem de kendilerinkinden daha yüksek bir seviyede sandıkları bir noktada işe başlamasına içerlediklerini ima etmelerini anlayabiliyordu. Onlara hukuk danışmanlığının Sunderland'de yeni bir makam olduğunu ve bunun hiyerarşinin dışında yer aldığını hatırlatmak istiyordu ama şimdi sırası değildi. Ayrıca o, Sarah Beth Jackson haricinde, kimsenin ne üstü ne de yöneticisiydi. Bir ölçüde endişeli gördüklerini aklının bir köşesine yazdı. Onlara yaklaşmanın ve zamanla güvenlerini kazanmanın akıllıca olacağını düşündü.

Raff, yemekli öğlen toplantısında çok daha büyük bir riskle karşı karşıya kaldı. Masaya yemekler getirildiğinde ve hoşbeş bitip artık ciddi konulara geçme vakti geldiğinde Sturtevant baklayı ağzından çıkardı.

"Raff, Bay Sunderland ve ben bir meseleyle ilgili durumu kesin olarak açıklığa kavuşturup yolumuza öyle devam etmek istiyoruz. Şirket içinde ne herhangi bir çıkar çatışması yaşanmasını ne de yaşanıyor gibi görünmesini arzuluyoruz. Bundan da yüzde yüz emin olmak ihtiyacını duyuyoruz. Hiç kuşkum yok, böyle bir şeyi sen de istemezsin."

"Hayırefem, kesinlikle," dedi Raff. "Böyle bir şey bu şirketin faaliyetlerini baltalar. Hatta bazı durumlarda bizi hukuki ihtilaflara karşı savunmasız bırakır. Ancak açıkça anlayabilmem için, söyleyebilir misiniz, burada tam ne hakkında konuşuyoruz?"

Raff, Sturtevant'in nereye varmak istediğini kavradığından emindi. Tehlikeli bir alana adım atmıştı, hem de tahmininden çok daha çabuk.

"Tamam. Senin adamakıllı iyi bir doğabilimci olduğunu biliyoruz," diye cevap verdi Sturtevant. İki elinin parmaklarını birbirine kavuşturmasından, sözlerini tartarak konuşacağı belliydi. "Ayrıca Harvard'dayken çevre hukuku konusuna da epeyce ağırlık verdin. Beni yanlış anlama. Günümüzde çevre meseleleri gitgide daha fazla önem kazanıyor, iş dünyasında da. Epeyce fırtınalı geçecek gibi görünen sularda da senin sahip olduğun türden uzmanlığa ihtiyacımız var. Yine de bu konulardaki tutumunu, neler hissettiğini gerçekten duymak istiyoruz. Yani diyelim ki bir çevre meselesini tırmandıracak baskıyla yüz yüze kaldık. Varsayalım ki, projelerimizden birinde Sunderland Ortaklığı çevreci bir grup ya da bir başkasının şiddetli direnişiyle karşı karşıya geldi. Medya da bunu büyük bir mesele haline getirdi. Muhabirler seninle röportaj falan yapıyorlar. Bu durumun üstesinden nasıl gelirsin?"

İşte bütün çıplaklığıyla mesele ortadaydı. Sturtevant daha açık olamazdı. Raff, o anda vereceği cevabın hem Sturtevant ve Sunderland'le ilişkisinin niteliğini, hem de bu yeni işiyle ilgili gelecekteki itibarını belirleyeceğinin bilincindeydi.

Ellerini kaldırıp avuçlarını açarak, "Bay Sturtevant, bana bunu sorduğunuz için memnumum."

"Rick, bana Rick diye hitap et. Artık burada resmiyete gerek yok, Raff."

"Peki, Rick. İyi ki bu soruyu sordun. Bu mesele üzerinde ben de epeyce düşündüm, inan bana. Senin ve Bay Sunderland'in endişelerini hemen şimdi gidermek istiyorum. Hem de en ufak bir kuşkunuz kalmayacak şekilde."

Nitekim o an vereceği cevabı neredeyse harfi harfine ezberlemişti.

"Ele alacağım hiçbir hususta çıkar çatışması veya çıkar çatışması görüntüsü olmayacağına söz veririm. İzin verin, bunu nasıl yapacağımı olanca açıklığıyla ifade edeyim. Doğrusu civardaki çevreci gruplarla birlikte çalışmak ve çevrenin korunmasını teşvik etmek niyetindeyim. Umarım bunu uygun bulursunuz. Bu bölgenin buna ihtiyacı var. Ancak sizi bütünüyle hoşnut kılacak çözümler ve benzeri için de çaba sarf edeceğim. Sanırım çevreci kuruluşlarla olan bağlantılarımın şirketin işine yarayacağını zamanla siz de anlayacaksınız."

Grup yarım dakikadan fazla sessiz kaldı. Ardından Sturtevant sakin bir şekilde, "Pekâlâ. Bu cevapla ikna oldum derken sanırım artık Drake Sunderland adına da konuşabilirim," dedi.

"Evet," diye çabucak ekledi Sunderland, "teşekkür ederim. Şimdi, eğer bu herkesin içine sindiyse toparlanalım. Hazırsanız gündemdeki öteki konulara geçelim."

Hafta sonuna doğru Raff, daha önce bağımsız danışmanlara verilen türden hukuk işlerine daldı. Yeni görevlerini büyük ölçüde

hiç zorlanmadan halledebileceğini anlayınca rahatladı. Üstelik bu yolla Sunderland Ortaklığı'na ciddi bir tasarruf sağlayacağını da tahmin ediyordu. İşin çoğu şehir içinde ve banliyölerdeki arsaların alım satımı ve üzerlerine yapılacak inşaatların sözleşmeleriyle ilgiliydi. Şimdilik her şey Harvard'daki Sözleşme Hukuku 101 dersi seviyesindeydi.

Raff, birkaç ay sonra yeni konumunda huzur bulur bulmaz, Alabama Koruma Kurulu'yla bir devlet kuruluşu olan *Audubon Cemiyeti*'ne[1] katıldı. Üye olur olmaz ilk fırsatta da kuruluşların bölgesel temsilcilerine ücretsiz hukuk danışmanlığı yapmayı teklif etti ve canı gönülden karşılık buldu. Bu tür işler de ne zor ne de çok önemliydi. Bu kuruluşlara verdiği görüşler, Sunderland Ortaklığı'nın çıkarlarıyla çatışacak sonuçlara da yol açmıyordu. Alışılagelmiş müzakere yöntemleriyle çözülemeyen çevre koruma konularına nadiren rast gelmişti.

Bir taraftan da hem bölgesel hem de eyalet seviyesindeki hükümet, iş dünyası ve arazi yönetimi[2] ileri gelenleri hakkında bilgi toplamaya başlamıştı. Bunların içinden en önemlileriyle tanışmak için şartlarını epeyce zorluyordu. Raff bilinçli olarak ilerde doğabilecek, olağanüstü ustalık ve çaba gerektirecek, ufak tefek çıkar çatışmalarına hazırlanıyordu. Sunderland ve Sturtevant'e verdiği sözü tutmaya mecburdu. Şirket bazen galip gelecek, bazen de kaybedecekti. Ayrıca tahminlerine göre, çok azının önemli uzun vadeli sonuçları olacaktı. Bunlardan en fazla acı vereni Nokobee havzasının akıbetiydi. Raff, bu konuda yapacaklarının oyunu bozacağını biliyordu.

Bu arada Raff, yemekli toplantılar ve davetler dışında, sosyal

---

1 *Audubon Cemiyeti*: *National Audubon Society* (çev.)

2 Yazarın burada sözünü ettiği kuruluş ABD İçişleri Bakanlığı'na bağlı çalışan ve tüm kamu arazilerinin kullanımından sorumlu Arazi Yönetimi Bürosu'dur (*the Bureau of Land Management*). (çev.)

hayatını Sunderland Ortaklığı'ndaki iş arkadaşlarıyla geçirmiyordu. Aksine boş zamanlarını çevre koruma hareketi içindekilerle dostluk kurmaya harcıyordu.

Raff'ın bu çevrelerle en önemli bağlantısı Bill Robbins'ti. Ne de olsa *Mobile News Register*'deki bürosu Sunderland İşmerkezi'nden topu topu beş ada uzaklıktaydı. Robbins'in Raff'le ilişkisinin niteliği, çok geçmeden akıl hocalığı ve yol göstericilikten, yakın arkadaşlık ve iş ortaklığına dönüştü. Öğlen yemeklerini Rebel Cafe and Deli'de yemeyi alışkanlık haline getirmişlerdi. Bledsoe Caddesi üzerindeki bu yer, işyerlerinin arasındaki yolun tam ortasındaydı. Kefal kızartma, hushpuppy ve yengeçli yahnisiyle ünlüydü. Arada sırada şehir merkezindeki Sears mağazasında müdür olan Bill'in karısı, Anna Jeanne Longstreet Robbins de işinden kaçabildiği ölçüde onlara katılıyordu.

Değişken sohbet konuları geniş bir alana yayılıyordu. Genellikle de eyalet civarından çıkan zararsız siyasi dedikoduları içeriyordu: zimmetine para geçiren bir vali, takımından biriyle oynaşması yüzünden kovulmak üzere olan ünlü bir futbol antrenörü, Biloxi'deki bir kumarhaneden bir erkek fahişeyle birlikte çıkarken kameralara yakalanan bir eyalet senatörü.

Daima üstünde durdukları konularsa, Güney Alabama çevre koruma cephesinden son haberlerdi. Robbins yanında hep, geride kalan henüz el değmemiş servi ve çıralı çam kaplı taşkın ovası bölgelerini gösteren katlanmış bir haritayla çıkageliyordu. "Şu küçük parseller her şeyin anahtarı," diyordu.

Raff ikinci toplantılarında Nokobee'yi kurtarma planının tamamını açığa vurmaya karar vermişti. Böylelikle planı uzun uzadıya tartışabileceklerini düşünüyordu. Robbins dışında kimseye güvenmiyordu. Ayrıntıları sadece o bilecekti. Anne Jeanne'ye bile anlatılmayacaktı. Cyrus Semmes'eyse asla söylenmeyecekti. Raff, konuyu Alabama doğasının korunmasını gerçekten umursayan

bir başkasıyla paylaşabilmek için her şeyi göze almıştı. Konuyu iyi bilen gazetecinin pratik tavsiyelerine de ihtiyacı vardı. Araştırmacı gazeteciliğin o sıkça tekrarlanan tarifine aşinaydı: önce baştan çıkarıp, sonra ortada bırakmak. Ne var ki Robbins'e güveni tamdı. Kusursuz bir iş ortağıydılar, aynı amaçlarla birbirlerine kenetlenmişlerdi.

Sunderland Ortaklığı'nda geçirdiği bir yılın sonunda, Nokobee'yle ilgili hâlâ bir karar verilmemiş olması Raff'ı gitgide kaygılandırmaya başlamıştı. Çoğu insanın onun bu takıntısını sağlıksız bulacağının farkındaydı. Ancak bu işe o kadar zaman ve çaba harcamış, benliğiyle o kadar ortaya atılmıştı ki artık boşlaması mümkün değildi. Jepson'ların araziyi satışa çıkarmalarını istiyordu. Planını uygulamaya sokacak, şu ya da bu şekilde meseleyi çözüme kavuşturacaktı. Robbins'e, siperden çıkma emrini veren o düdük sesini bekleyen bir asker gibi hissettiğini anlatmıştı. Daha doğrusu, belki de duruşma salonunda jüri kararını bekleyen bir mahkûm gibiydi. Kaderine razıydı. Tanrıların neye karar verdiğini bilmek, meseleyi ne pahasına olursa olsun hiç değilse biraz huzur bulacağı bir şekilde sonuçlandırmak istiyordu.

Rebel'da haşlanmış kerevit, yahni ve peynir ezmesi yedikleri bir gün Robbins'e, "Bazen kendimi neredeyse yazı tura atmaya razı gelecek gibi hissediyorum, sırf endişesinden kurtulmak için," dedi.

"Dinle dostum. Bu meselenin ne kadar içini kemirdiğini anlıyorum, inan bana. Ancak konuya şöyle bakmalısın. Jepson'lar geri durdukça Körfez Kıyısı'ndaki kamuoyu zamanla görüşlerini çıralı çam ekosisteminin geride kalanını koruma yönünde değiştirecektir. Eğer Jepson'lar işi yeterince uzatırsa, Sunderland ya da başka bir müteahhidin Nokobee'yi yerle bir etmesi iyice zorlaşabilir. Gitgide daha da zorlaşır çünkü Nokobee hızla Güney Alabama'da kalan son gerçekten bozulmamış arazi parçası ha-

line geliyor. Mobile ve güneydeki bir sürü ilçenin, hatta Florida Çıkıntısı'ndaki komşu ilçelerin halkı burayı sahiplenip *kendi* çıralı çam doğa parkı olarak düşünmeye başlayabilir."

Raff, "Müteahhitler Nokobee'yi satın almayı erteleyip paralarını bir başka yere yatırırlar demek istiyorsun. Başka bir deyişle kendilerini bir sürü dertten kurtarırlar, değil mi?" diye sordu.

"Aynen öyle," diye cevap verdi Robbins. "Sunderland gibi büyük oyuncular bu işten çekildiğinde de muhtemelen satış fiyatı, daha doğrusu önceden belirlenen asgari teklif bedeli düşer. O zaman da Nokobee'yi, kim bilir belki de Alabama Eyaleti ya da Koruma Kurulu gibi bir çevre koruma kuruluşu satın alır."

"Sahi. Aslında, bunun üzerine epeyce kafa yordum. Mümkün," diyen Raff, bir kereviti ortadan ikiye ayırıp içini emdi, ardında da birasından bir yudum aldı. "Ne var ki bu durum yağmacı bir grubun buraya el koymasına da neden olabilir. Sonra da orayı ne yaparlar Tanrı bilir. Belki de domuz çiftliğine çevirirler."

"Sanırım, bu oldukça kötümser bir yaklaşım," diye karşılık verdi Robbins, "Çok büyük paralar söz konusu. Neyse, daha epeyce bir süremiz olduğu kanısındayım. Uzun zamandır sana söylemek istiyordum. Görünüşe bakılırsa Jepson'lar bir süre daha ne yapacaklarını münakaşa edip duracaklar."

"Bu benim için iyi haber. Nereden biliyorsun?"

"*Atlanta Constitution*'da birkaç arkadaşım var. Jepson Vakfı yönetimi ne zaman toplantı yapsa kulak kesilirler. Vakfın hem bu civarda hem de Georgia taraflarında para bağladığı daha bir sürü arazisi var. Son zamanlarda satış ve inşaat konularında bir hayli kavga ediyorlar. Cidden saplantı haline getirdikleri mülklerden biri de Nokobee."

Raff, "Sence bu niye böyle? Acaba bazı Jepson'lar burada kendileri mi inşaat yapmak istiyor? Yoksa fiyat mı yükseltmek niyetindeler?" diye sordu.

"Hayır, hayır. Hiç biri. Öyle değil. Durum şundan ibaret, birkaç Jepson araziyi hemen nakde çevirmek isterken diğerleri sıkıp suyunu çıkartmak, satışı olabilecek en uygun ödeme planına bağlamak istiyorlar. Kopan bu yaygara yüzünden bütün iş tıkanıp sonuç alınması gecikebilir. Belki de birkaç yıl daha."

"Öyleyse kahretsin!" dedi Raff ve masadaki bir başka tabağa uzanıp bir hushpuppy aldı. Sonra da bunu kaşığıyla parçalayıp peynir ezmesiyle karıştırdı. Ağzındaki lokmayı çiğnerken de, "Sorarım sana, neden Tanrı beni bir milyarderin oğlu olarak yaratmadı ki? Bütün araziyi cebimdeki bozukluklarla satın alır ve bu işi bitiriverirdim!" diyerek yakındı.

Robbins, kucağındaki gevrek kırıntılarını temizlerken, "Sonuç olarak, beklemekten başka yapacak bir şey yok," dedi.

• 34 •

GERÇEKTEN DE beklemekten başka bir şey yapamamışlardı. Rebel Cafe and Deli'deki sohbetlerinden iki yıl, dört ay ve bir gün sonra nihayet Atlanta'dan haber geldi. Ölü Baykuş Girintisi civarında Sunderland Ortaklığı'nın sahip olduğu arazi dışında Nokobee havzası satışa çıkarılmıştı.

Raff'ın o ana kadarki vakti de boşa gitmemişti. Hatta Sunderland'de geçirdiği günlerin ona faydası dokunmuştu. Arkadaş çevresini çarpıcı bir şekilde genişletmişti. Harvard Hukuk Fakültesi'nde başını dersten kaldıramadığı günler epeyce geride kalmıştı. Neyse ki ona acı veren anıları da çoktan unutmuştu. Jo-Lane Simpson arada sırada aklına geliyordu. Nerelerde olduğunu merak ediyordu ama Harvard Mezunlar Bürosu'nu arayıp da soracak kadar değil. İşlerinin çoğu sıradan olmaya devam ediyor ve bu sayede kendine gitgide daha fazla boş vakit yaratıyordu.

Raphael Semmes Cody, yirmi sekiz yaşına geldiğinde çocukluğunkinden çok farklı bir dünyaya uyum sağlamıştı. Artık Clayville kültürel bakımdan Mobile'ın, Mobile'ın Cleveland veya Albany'den olduğundan çok daha fazla uzağındaydı. Harvard'daki günlerinin aksine Raff artık düzenli olarak en iyi lokantalarda yiyor, filmlerin ilk gösterimlerine gidiyor, rock ve klasik müzik konserlerini hiç kaçırmıyordu. Bunların yanı sıra Körfez ve nehirde balığa çıkıyordu. Bölgedeki diğer doğabilimcilerin saha gezilerine de katılıyordu.

Kadınlarla düzenli olarak flört ediyor ama bu ilişkileri ciddiye almıyordu. Kendinden genç kadınlarla arzusu dışında evliliğe kadar gidebilecek ilişkilerden kaçınıyordu. Sunderland işyerlerinden de kimseyle çıkmamıştı. Hiç de komik olmayan sözlerine bile kahkahalarla gülen sekreterinin sesindeki cilveyi sezmiş olsa da Sarah Beth'le de flört etmemişti. Neyse ki sekreteri, daha bir yıl bitmeden Mississippi Lucedale'den boşanmış bir banka müdürüyle evlenmiş ve kıkırdamaları da biraz daha az göze çarpar olmuştu. Bununla birlikte hâlâ her gün uzaktaki eviyle işyeri arasında gidip geliyor ve Raff'ın odasını dur durak bilmeden neşe dolu gevezeliklerine boğuyordu.

Raff, Mobile'a yerleşmesinin üzerinden daha bir yıl bile geçmeden bölgenin çevreci cemaatince saygı gören biri haline gelmişti. Birkaç örgütün toplantılarına düzenli olarak katılıyordu. Bedelsiz hukuki görüş bildirmeye de devam ediyordu. Neyse ki bunların büyük bölümünün Sunderland Ortaklığı'na olan yükümlükleriyle ilgili görülmesi pek mümkün değildi. Yine de birkaç çevreci meslektaşı Sunderland'de çalışıyor olmasının bir çıkar çatışması sergileyip sergilemediğinden kuşku duyuyordu. Ancak görüşleri istikrarlı bir şekilde o kadar yararlı ve yerindeydi ki kimse muhtemel bir uyuşmazlıktan açıkça söz edemiyordu.

Raff artık kiliseye devam etmiyordu. Yerine dinsel olmayan bir kuruluş ikame ederek Amerikan İzcileri'nde bir liderlik mevkiini kabul etmişti. Eğitimi ve kişiliğinin gelişmesine katkısı nedeniyle minnettar olduğu bu kuruluşa sadık kalmıştı. Mobile'daki 43. Oymak'ın lideri olmuştu. İki haftada bir Broad Caddesi'yle Dauphin Caddesi'nin köşesindeki İlk Metodist Kilisesi'nin ek binasında toplantılar yapıyordu. İhtiyaç duyduklarında çocuklara da hukuki görüşlerini aktarıyordu. Liyakat nişanı beratlarıyla kişisel terfilerini o onaylıyordu. Nokobee havzasına arada sırada yaptığı gezilere özellikle izci gruplarını da götürüyor ve anlattığı doğabilim hikâyeleriyle çocukları büyülüyordu.

Raff zinde kalmak için haftada iki üç defa Mobile Yöneticiler İçin Spor Salonu'nda egzersiz yapıyordu. Bütün gününü işyerinde geçireceği zamanlarda da atış talimi için öğlen paydosunda Oak Caddesi'ndeki Henry'nin Silahevi ve Atış Poligonu'na gidiyordu. En gözde silahı 22 kalibre tek atımlık av tüfeğiydi.

Aralarındaki yükselen yıldızın silah atışından hoşlanması, çevreci hareket içindeki bazı arkadaşlarının kafasını karıştırıyordu. Bu konuda Bill Robbins'e yaptığı ve inandırıcı bulduğunu umduğu açıklama basitti.

"Bak, insanların silah kültürü içinde yetiştiğimi gerçekten anlamasını isterim. Çocukluğumdan beri oldukça iyi bir keskin nişancıyım. İnan, benim için savunmasız kuş ve hayvanları katletmenin bir anlamı yok. Öte yandan dürüst olalım, örneğin arada bir yabani geyikleri avlamak lazım. Doğa avcılarının kökünü kazıdık ve şimdi geyik nüfusunda patlama yaşıyoruz. Banliyölerdeki insanlar avcılara katlanabilir ama kurtlara ve *puma*lara[1] göz yummayacaklardır. En azından henüz değil."

"Tamam. Ya bıldırcın ve ördek ve hindilere ne demeli?" demişti Robbins.

"Bunlar boş laflar, Bill. Sen ve ben gidip atış talimi için bıldırcınları kullanmayız. Ancak sen de benim kadar iyi biliyorsun ki çevreci hareketin dışında en iyi dostlarımız yasalara uyan avcılar. Onlar da en az bizim kadar doğal yaşam alanlarının korunmasını istiyor. Kabul et. Onlar, bizimkilere benzer amaçlara sahip farklı birer doğal kaynakları koruma yanlıları. Bir bıldırcını ha bir *Cooper atmacası*[2] yakalamış ha bir avcı vurmuş. Atmaca ve bıldırcınların yaşadığı ormanları koruduğumuz sürece aramızda büyük bir fark olmadığını düşünüyorum."

Aslında Raff'ın, Henry'nin Silahevi ve Atış Poligonu'na gitme-

1 *Puma concolor* (çev.)
2 *Accipiter cooperii* (çev.)

sinin farklı bir nedeni vardı. Bu konuyu asla ne Robbins'e ne de bir başkasına açıklamaya çalışmıştı. Onun için atış talimi, özellikle tüfekle yaptığında bir çeşit Zen meditasyonuydu. Tüfek, ona göre ok ve yaydan sonra keşfedilmiş insan bedeniyle en uyumlu ve en kusursuz silahtı. Kulaklıkları takıp sabit bir hedefe atışa başladığında iyiden iyiye rahatlıyordu. Sadece silah ve hedeften oluşan, ona özel küçük bir dünyanın içine giriyordu. Raff bu sırada gerçek dünyadan kopuyordu. Bütün dünyası nişan hattı, hedefin hareketsiz siyah merkezi, nefesini tutması, tetiği hafifçe çekmesinden oluşuyordu. Ateş etmek için yüzükoyun yattığında bu dünya yegâne gerçekliğe dönüşüyordu. Diğer düşüncelerinden sıyrılıyordu. El ve kolunun istemsiz çok hafif titreşimiyle, tetiğe dokunması dışındaki diğer bütün hareketler de duruyordu. Tek değişken mesafeydi. Bu uzaklığın yirmi mi elli metre mi olacağıydı. 22 kalibre fişeğin fırlaması neredeyse hissedilmiyordu. Zihinsel amaç, fişekle birlikte hedef tahtasının merkezine doğru yol almak ve ona tam ortasından dokunmaktı. Bu nadiren gerçekleşiyordu. Zaten bilişsel amaç farklı ve daha önemliydi. Amaç, dikkatini bütün duyularıyla son derece basit bir nesne üzerinde toplayarak zihnini normal hayatın geride kalan keşmekeşine kapatmaktı.

Raff, bu zihindışı deneyimi yüzünden ve avcıların çevre koruma konusundaki rollerini takdir ettiğini göstermek için *Ulusal Silah Birliği*'ne[1] katılmıştı.

Bu gelişme üzerine Bill Robbins paniğe kapılmıştı. "Verdiğin işaret yanlış, Raff. Hiç değilse arka tamponundaki şu NRA çıkartmasını söker misin lütfen?"

"Anlamıyorsun, Bill. Bu bir dürüstlük ve iç huzur meselesi. Bana göre, 22 kalibre tüfekle yaptığım atış talimine az çok benzer iki şey var: sıkı bir masaj ve seks."

1 *Ulusal Silah Birliği*: the *National Rifle Association (NRA)* (çev.)

Günlerden birinde, ayağa kalkıp tüfeği yere bıraktığında ve tam kulaklıklarını çıkartırken arkasındaki bir ses, "Oldukça iyi bir atış. Orduda mıydın?" dedi.

Raff arkasına döner dönmez elleri belinde duran bir adamla karşılaştı. Kırk yaşlarında, zayıf, üstüne oturmayan lacivert takım elbiseli biriydi. Kaba düğümlü, Amerikan bayrağı desenli kravatı da gömleğinin klapalarını hafifçe yukarı kaldırmıştı. Ceketinin sol yakasına altından kaba haç şeklinde bir iğne takmıştı. Bakımlı ve sinekkaydı tıraşlıydı. Geniş ve sıcak bir gülümsemesi vardı ama gözlerini kısması ve başını acayip bir şekilde yana eğmesi bu yüz ifadesiyle çelişiyordu. Sanki aklından Raff'le boy ölçüşüp ölçüşemeyeceğini geçiriyordu.

Hemen arkasında ikinci bir adam duruyordu. Raff yaşlarındaydı. Kot pantolon ve önünde üç geniş kırmızı şerit olan beyaz bir gömlek giymişti. Üç günlük kirli sakalı ve pala bıyığı vardı. Gömleğinin arka yakasına kadar sarkan uzun saçlarını dümdüz geriye doğru taramıştı. Sağ gözünün altında bir gözyaşı damlası dövmesi vardı. Boynunun iki yanından yükselen mavi alev şeklindeki dövmeleriyse uzayıp tüm yüzünü kaplayacak gibi duruyordu. Yavaş yavaş ama hiç durmadan geviş getirir gibi bir şey çiğniyordu. Belki tütündü ama Raff, ağzının kenarlarında hiç leke görmediğinden bunun pabuç kadar bir sakız olduğunu düşünmüştü.

"Hayır, hayır. Hiçbir zaman orduda görev almadım," dedi Raff. "Sadece çocukluktan beri atıcılıktan hoşlanıyorum."

"İsmim Wayne LeBow," diye devam etti ilk adam. "Bu da Bo Rainey."

Raff ikisiyle de tokalaştı.

Rainey, "O, Peder Wayne LeBow," dedi.

"Doğru. Peder LeBow," dedi ilk adam. "Ne fark eder ki? Monroeville yakınlarında küçük bir cemaatim var. Adı Hazreti

İsa'nın Kilisesi. Büyük ihtimalle adını hiç duymadın." Kıkırdayıp, ceketini çekiştirip düzelttikten sonra ilave etti. "Sadece elli kadar müdavimi var. Gündüz işim Monroeville Islahevi'nde çalışmak."

O ara verince Raff, "Peki, Peder LeBow. İsmim Raphael Cody. Tanıştığımıza çok memnun oldum. Sizin için ne yapabilirim?" dedi.

LeBow, gülümseyip tekrardan başını eğdi. "Birlikte bir bira içer miyiz diye düşünüyorduk. Görüşünü alabilmeyi ümit ettiğimiz bir şey var da."

Raff da gülümseyerek karşılık verdi. "Elbette. Gerçi birkaç dakikam kaldı. Yarım saat sonra büromda olmam gerekiyor. Bir randevum var da."

LeBow, Henry'nin Silahevi ve Atış Poligonu'nun arka tarafındaki bara doğru önden gitti. Barda Budweiser, Coors, Miller ve sıradan insanların tercih ettiği birkaç gerçek Amerikan birası bulunuyordu. Henry'nin vatansever işletmesinde butik ya da yabancı biralara yer yoktu. Tavanda içerideki ağır sıcak havayı dağıtan, yavaş yavaş dönen büyük bir vantilatör vardı. Çevrelerini neftyağı ve sigara kokusu sarmıştı.

Duvarda yan yana asılı Birleşik Devletler ve Alabama Eyaleti bayraklarının altındaki bir masanın karşılıklı banklarına oturdular. Yazar kasanın yanına üzerinde Konfederasyon sancağının resmi olan bir kartpostal yapıştırılmıştı. Uzun bir süredir orada olduğu, kenarlarının pul pul dökülmesinden belliydi.

LeBow, "Harvard'da çok şey öğreniliyor mu?" diye sordu.

Raff önce tereddüt etti, sonra da, "Besbelli siz hakkımda, benim sizin hakkınızda bildiğimden daha çok şey biliyorsunuz, Peder. Harvard'da elbette bir şeyler öğrendim. Bu çok önemli değil. Buralarda da iyi üniversitelerimiz var. Harvard'a haksızlık etmek istemem. Ancak neden sordun ki?" diye cevap verdi.

"Mobile çevresinde gitgide önemli biri haline geliyorsun. Bu

nedenle bazı dindar kardeşlerimiz hakkında biraz daha fazla bilgi sahibi olmak istedi."

Raff, Ta Monroeville'e kadar ha? diye düşündü.

Raff daha cevap veremeden Bo Rainey boğazını temizleyip, "Harvard'da evrimi öğretiyorlar mı?" diye sordu.

Raff, pekâlâ bunun nereye varacağını anladım, diye düşündü ve, "Tabii ki," dedi. "Harvard'da evrimle ilgili eğitim veriyorlar. Temelleri sağlam bir teori bu, destekleyen de bir sürü bulgu var. Kuşkusuz civarda ve Amerika'nın diğer kesimlerindeki birçok iyi insan buna inanmıyor." Raff'ın İhtilaf Çözümü Kuralları Kitabı'ndaki Bir Numaralı İlkesi: Hasmını gereksiz yere kendine düşman etme.

Peder LeBow cevabı görmezden gelip, "İncil'i de öğretiyorlar mı?" diye sordu.

"Elbette," diye karşılık verdi Raff. Niyetlerini anlamaya başlayarak biraz olsun rahatlamıştı. Yoksa bunlar Bill Robbins'in uzak dur dediği aşırı sağcılardan mı? diye düşündü. "Koskoca bir İlahiyat Fakülteleri var. Harvard üç yüz yetmiş yıldır hatip yetiştirip duruyor."

Raff, Harvard'a azıcık kutsallık atfettiği bu kısa ifadesiyle LeBow'a tepeden baktığı için pişman olmuştu. İki Numaralı İlke: Böbürlenme, asla düşmanını küçümser görünme. Alçak gönüllü ol. Bu mümkün değilse, en azından rengini belli etme.

Sorgulama, bara kadar yankılanan bir silah sesiyle kesintiye uğradı. Biri otomatik tüfekle ateş ediyordu. Raff sesi duyunca, ister istemez irkilmişti. Bu silahtan nefret ediyordu. Piyadelerin bazen yakın dövüşte kullandıkları namlusu kısaltılmış tüfeklerle aynı işleve sahipti. İki silahta da pek bir incelik yoktu. Ne de isabet hassasiyetleri vardı. Bir iki tanesi hedefi bulsun diye bir sürü mermi saçılırdı, o kadar. Gürültünün kesilmesini beklerken Raff kendi kendine konuşuyordu. Nişan alacak vakit yok. O hal-

de ilk sen ateş et, çabucak öldür. Bunlar yasal mı? Olmadığını sanıyordum. Olmalı gerçi, yoksa Henry bunları binaya sokmazdı. Orduda olsaydım pusu nişancılığını tercih ederdim. Dürbün ve susturucu kullanır, vurup kaçardım.

Silah atışı bir iki dakika sonra durdu, LeBow da kaldığı yerden devam etti. "İncil'de okuduklarına inanıyor musun?"

Raff'ın canı sıkılmış, izin isteyerek kalkıp gitmeyi düşünmüştü. Ancak bu davranışı onu ağırlayanları kesinlikle kızdıracaktı. Ayrıca LeBow'ın ondan ne istediğini merak ediyordu.

"Şey, eminim İncil'deki bazı şeyler doğru, bazıları da doğru olabilecekleri sadece farklı bir şekilde ifade etmekten ibaret. İncil'i kesinlikle anlamaya çalışmak lazım," dedi Raff.

"Gel bunu farklı bir açıdan konuşalım," diye sürdürdü LeBow. "Ayrıca merak etme, asıl meseleye birazdan geleceğim. Bu senin için kişisel bakımdan önemli bir şey. Hatta Bo ve ben seni bu nedenle ziyarete geldik. Biraz sabırlı ol."

"Peki, devam et."

"Teşekkür ederim. Öncelikle gel, sen de ben de buna İncil demekten vazgeçelim. Onu gerçekten neyse öyle adlandıralım: Oğlu Hazreti İsa aracılığıyla iletilen Rabbimizin Kelâmı."

"Öyle ifade etmek istiyorsan buna itirazım olmaz. İncil'in nasıl yorumlanacağı hem Yahudiler hem de değişik Hıristiyan mezhepleri arasında epeyce fark ediyor. Bu nedenle inanç özgürlüğümüz var, değil mi? Bu bir demokraside neden o kadar önemli olsun ki?"

LeBow ısrar ederek, "Niye o kadar önemli anlatayım. Ya Rabbin Kelâmı'nın doğru olduğuna inanacaksın, ya da istediğin köhne usullerden biriyle, hangisiyle daha rahat hissedeceksen, o şekilde yorumlayabileceğini zannedeceksin," dedi.

Raff teolojiden hoşlanmıyordu. LeBow'ın tutumu da canını sıkmıştı ama hâlâ dayanıyordu. "Tamam, konuyu bu şekilde ortaya

koymak epeyce aşırıya kaçtı ama sanırım söylediğin özünde doğru. Ancak, yine, ne fark eder? Bununla nereye varabiliriz ki?"

"Raphael –sana böyle hitap edebilir miyim?– sana kişisel bir soru sorabilir miyim?"

"Şey..." diye söze başlayan Raff, aslında mahsuru olduğunu söyleyecekti ama LeBow fırsat vermedi.

"Raphael, Hazreti İsa'nın günahlarını bağışladığını düşünüyor musun?"

"Şey, ben bir Episkopalyanım, en azından kısmen. Bu sayılır mı?" diyen Raff saatine bakıp kaşlarını çattı.

LeBow, Raff'ın bu hareketine hiç aldırmamıştı. "O kiliseye bağlı olabilirsin, Raphael. Ancak bu ruhen Hazreti İsa'ya bağlı olduğunu göstermez. Ayrıca öldüğünde Cennetin Krallığı'na gideceğin anlamına da gelmez. Bu senin için önemli mi?"

"Sana katılmıyorum," diye karşılık verdi Raff. "Daha doğrusu, neden bahsettiğini anlamıyorum. Açıkçası bunları umursuyor muyum, bundan da emin değilim. Kusura bakma ama bu sohbeti neden yaptığımızı söyleyecek misin?"

"Demek istediğim şu: Cici bir topluluğun mensubusun, Tanrı'ya ve belki oğlu İsa'ya da inanıyorsun, kiliseye gidip dua falan ediyorsun. Ancak henüz bağışlanmadın, dostum. Kendini Hazreti İsa'ya adamış değilsin."

Raff göstere göstere yeniden saatine göz attı. "Ne demek oluyor bu şimdi? *Bana* niçin bunu söylüyorsun? Neden burada oturuyoruz?"

"Sana bunu açıklayacağım," dedi LeBow. "İnsanlar ikiye ayrılır. Bir tarafta Rabbin Kelâmı'na bahşedildiği gibi inananlar, ruhlarını da bedenlerini de Hayreti İsa'ya, Oğluna adamışlar var. Diğer taraftaysa kuşku duyanlar veya Kelâm'a büsbütün inanmayanlar bulunuyor. Bunlar ne yaparlarsa yapsın, ne düşünürlerse düşünsün günahkârdır. Kıyamet Günü Tanrı'nın huzuruna çıktığında

Şey, ben senin söylediklerine kısmen inandım, mı diyeceksin? Gerçek Hıristiyanlar, Hazreti İsa'nın dönüşünü bekliyor. Onlar Tanrı'nın bahşettiği her paragrafa, her cümleye, her kelimeye inanıyorlar. Başkalarının da buna iman etmelerini iş edinmişler. Onlar mümkün olduğunca çok insanın kendileriyle birlikte Cennetin Krallığı'na kabul edilmesini istiyorlar."

"Sanırım, ayrıca bunu yapmak için çok da fazla zamanımız kalmadığını söylüyorsun," dedi Raff. LeBow'un nereye varmak istediğini anlamıştı. Peygamberin alışılagelmiş Ahir Zaman mesajından söz etmek üzereydi. Ancak hâlâ neden bu vaaz için kendisinin seçildiğini kestiremiyordu.

"Bilesin çok zamanımız yok, Raphael. Harvard'da kafana doldurdukları o saçmalıklar yerine İncil'ini okusaydın zamanımızın kalmadığını sen de anlardın. Hazreti İsa'nın Dönüşü'nü önceden haber veren belirtiler ortaya çıktı bile. Yahudiler evlerine döndü, kargaşalık yeryüzüne yayılıyor, çevre gitgide berbat oluyor. Çaktın mı, Raphael? Çevrenin hali de işaretlerden biri. Bunların tek bir anlamı var. İsa geliyor, oğlum. Yüzyıl sonra falan değil. Çok yakında. Her an gelebilir. Belki de yarın. Rabbimiz döndüğünde, O'nun sayesinde bağışlananlar hep birlikte göğe yükselecekler. Diğerleri geride kalacak ve bu yüzden korkunç acılar çekecekler. O kadar perişan olacaklar ki dünyaları cehenneme dönecek. Öldüklerinde de asıl cehennemi boylayacaklar ve ebediyen orada kalacaklar."

"Saygısızlık etmek istemem, Peder ama ben öyle görmüyorum. Hazreti İsa'nın Dönüşü bu kadar barizse neden diğer insanlar, özellikle senin günahkâr saydığın Hıristiyanların büyük çoğunluğu bunun farkında değil?"

"Bu soruyu sorduğun için memnunum, Raphael. Seni uyarmak için bu nedenle bizzat ben geldim. Çünkü Deccal zaten burada. İsa hatta Tanrı'nın aziz melekleriyle yakın gelecekteki savaş için kendi bildiğince hazırlanıyor. Güç topluyor. Onun kim

olduğunu bilemezsin çünkü en az kuşkulandıklarımızdan biridir. Aramızda şimdiden muazzam bir ordusu var ve belki de sen onun kim olduğunu *biliyorsun*. Çoğu insan onu tanımaz ama onun hesabına çalışır. Deccal, Son Muharebe'de yenik düşmeyeceğini düşünüyor. Bu savaştan galip çıkacağını ve Tanrı'nın hükümranlığını ele geçireceğini sanıyor. Tanrı'yla Deccal arasındaki savaşta çok sayıda insan mahvolacak."

"Papaz Efendi, pek çok dindarın senin anlattıklarına inandığının farkındayım. Ayrıca şükürler olsun ki, Deccal'la tanışmadım, her neyse. Hiç olmazsa bana şunu açıkla: Eğer Tanrı her şeye kadirse ve Tanrı İsa'da vücut bulduysa, *Teslis*'in[1] parçasıysa ve hayatlarımızdaki o muazzam sevgi ve merhametin kaynağı İsa'ysa, neden Tanrı ve İsa savaş ve acıya izin versin ki?"

"Evine gidip Hazreti Yahya'nın Vahiy Kitabı'nı okumanı öneririm, Harvard'lı dostum. Bu İncil'lerin sonuncusudur. Herkes okusun diye kaleme alınmıştır. Kehanet, İsa'nın kendi sözleriyle anlatılır. *O'nun sözleriyle*. Herhalde beynin, Rabbin her zaman iyiliksever ve bağışlayıcı olduğunu düşünecek kadar yıkanmış. İşte bu tam bir zırvalık! İsa, Yahya'ya elinde bir kılıçla gelmişti. Ona, başkalarını aldatanlardan ve O'nun hükümranlığını kabul etmeyenlerden *nefret* ettiğini söylemişti. O, onları *öldürecek* demişti. Evet. O, Tanrı'ya, O'nun Kelâmı'na inanmayı seçenleri korumak için insanları *öldürecek*. İçinde bulunduğumuz savaş böyle bir şey, Raphael. Deccal'ı ruhlarını Hazreti İsa'ya, hem de hemen şimdi armağan edenlerden başka kimse yenemez."

Raff nihayet bu tuhaf adamla dövmeli yoldaşının yapabileceklerinden kaygılanmaya başlamıştı.

"Peki, Papaz Efendi. Sanırım söylediklerini anlıyorum. Oradan oraya dolaşıp inançları farklı olan herkesi bu konuda zorluyor

1 *Teslis*: Üçleme veya Kutsal Üçlük diye de adlandırılan, Hıristiyanlık inancında Baba, Oğul (İsa) ve Kutsal Ruh'tan meydana gelen Tanrı kavramı. (çev.)

musun? Son defa soruyorum, neden ben? Bu ne anlama geliyor? Şeytan ve Deccal, her *kimse*, onun için çalıştığımı mı sanıyorsun?"

"Dinle beni, oğlum. Kimin için çalıştığını gizliden gizliye biliyorsun aslında. Olup biteni anlamaman mümkün değil. Hem çok akıllı, hem de çok eğitimlisin. Neden buraya geri döndün ki?"

"Şeytan için çalıştığımı nasıl düşünebilirsin? Beni tanımıyor musun? Oysa Tanrı'nın bu civardaki eserlerini kurtarmaya çalışanlardan biri olduğumu pekâlâ biliyor gibisin!"

"Meseleyi anlamadığının farkındayım. Belki niyetin buydu. Belki de böyle bir iş çevirmeye çalışıyorsun. Tanrı tek Oğlunu böcek ve yılanları kurtarmak için göndermedi. Onu *ruhları* kurtarmak için gönderdi. O'na inananların bunlardan nasıl yararlandıkları dışında araziler de, üzerindeki yaratıklar da Tanrı için bir *bok* değil. Burası cennet ya da cehenneme giden yolda bir duraktan ibaret... O'nun iradesinin karşısında olan her şey şeytan işidir."

Raff, gitmek üzere ayağa kalktı. Ancak LeBow susmak bilmiyordu. "Cevap mı istiyorsun? Buralarda büyüdün ama sonra Harvard'a gittin ve lanet olsun ateist biri haline geldin. Önemli bir bilim âşığısın. Anlattıklarına göre, bununla da ha bire böbürleniyorsun. Gitgide civarda nüfuz sahibi oluyorsun. Dahası ne Tanrı'nın ne de O'na inananların dostusun."

Raff usulca LeBow ve Rainey'nin arasından sıyrılıp çıkışa doğru yürüdü. Otomatik tüfek atışıysa yeniden başlamıştı.

LeBow arkasından bağırdı: "Sen münafıklardan birisin! Deccal için çalışıyorsun ama bunu anlamayacak kadar da budalasın. İnsanları hem Tanrı'nın İradesi'nden hem de Tanrı'nın Kelâmı'ndan uzaklaştırıyorsun."

Raff çıkış kapısına ulaştığında LeBow da ona yetişmiş ve kulağına eğilip sakin sakin, "Beni dinle, Raphael. Daha vakit varken aklını başına alsan iyi olur!" dedi.

• 35 •

RAFF, HENRY'NİN silahevi ve Atış Poligonu'ndan çıkıp Oak Caddesi boyunca koşturmadan mümkün olduğunca hızla yürüdü. Bledsoe Caddesi'nden dönüp Sunderland İşmerkezi'nin kapısına varıncaya kadar da durmadı. Öğlen paydosundan dönen çalışanlarca dolu asansörün içine zar zor sığıştı. Üst yönetim katında inince eline bir dosya tutuşturmak üzere olan bir çalışanını da elinin tersiyle uzaklaştırdı. Odasına girip kapısını kapadı, döner koltuğuna çöküp hızlı arama tuşuna basarak hemen Bill Robbins'i aradı.

Cevap veren telesekreter, muhabirin bir araştırma nedeniyle sahada olduğunu, ertesi gün döneceğini bildirdi. Robbins cep telefonlarından hoşlanmıyordu. "Kuşları kaçırıyor," diyordu. Raff mesajı duyunca, Robbins'in Red Hills'i ziyaret eden küçük bir ekolojist grupla birlikte olduğunu hatırladı. Mobile-Tensaw Deltası'nın kuzeyindeki bu kırsal alanda ayakta kalan son bakir çıralı çam savanıyla çiçekli bitki kaplı koyakları keşfe çıkmışlardı.

Raff telefona mesaj bıraktı. "Hey Bill, mutlaka konuşmalıyız. Lütfen ara. Acil."

Bir süre için sakinleşmeye çalışmaktan başka yapacak bir şey kalmamıştı. Odasından çıkıp dosyayı aldı, geri döndüğünde de masasında yığılı duran diğer evrakın üzerine bıraktı. Kollarını kucağında kavuşturup gözlerini birkaç dakikalığına evrak yığınına

dikti sonra da kalkıp pencere kenarına gitti. Dışarıya boş boş bakarken aklından uzun uzadıya Peder Wayne LeBow'la olan tuhaf karşılaşmasını geçirdi. Bu da işin içyüzünü anlamasına yardımcı olmadı. Bu nedenle bir süre sonra masasına dönüp evrak işlerine gömüldü.

Gecenin geç bir vaktinde Raff yatağa girmeye hazırlanıp dikkatini televizyondaki *WBC*[1] hafifsıklet şampiyonluk maçıyla dağıtmaya çalışırken nihayet Robbins aradı. Özür dileyerek çok bitkin olduğunu belirtti ve ertesi gün erkenden yanına gelebileceğini söyledi.

Ertesi sabah kahvaltı için Sunderland İşmerkezi'nin birinci kat kafeteryasında buluştular. Oturur oturmaz Raff, "Dün galiba ölümle tehdit edildim," dedi. Ardından Wayne LeBow'la görüşmesini elinden geldiğince detaylandırarak anlattı.

"Öyleyse, tebrikler. Gidyon'un Kılıcı'nın elinden kıl payı kurtulmuşsun," dedi Robbins. "Seni bu insanlar hakkında uyardığımı hatırlıyorum. Görünüşe bakılırsa senin bu civardaki epeyce önemli insanlardan biri olduğunu düşünüyor ve biraz dayılanmak istiyorlar. Bu grubu az çok tanırım. Kanal Sekiz Haberleri'nden Rob Davis arada sırada onlardan söz eder. LeBow, buralarda mantar gibi biten kışkırtıcı egomanyaklardan biridir. Aslında oldukça eğitimlidir. Birkaç yıl Auburn Üniversitesi'ne devam etmiş, inanılmaz değil mi? Din bilimi üzerine lisans eğitimi görmüş. Gerçek bir papaz değildir. En azından benim bildiğim bir kurum tarafından papazlığa atanmadı. Aslında Monroeville Hapishanesi'nde başgardiyandır. Duyduğuma göre hükümlülerle İsa'nın izinden gitmek hakkında boş konuşup duruyormuş. Kısa bir süre önce yakınlardaki bir kilisenin yönetimini ele geçirmiş. Kilisenin adı neydi?"

---

1 *WBC*: *World Boxing Council* (Dünya Boks Konseyi). (çev.)

"Sanırım, Hazreti İsa'nın Kilisesi demişti."

"Hı. Peki, her neyse... LeBow antika biri işte. Malum, Güney Alabama için çok da uçuk biri sayılmaz. Mobile'ın içinde ve çevresinde çalışan ahalinin yanı sıra taşralıların çoğu aşağı yukarı aynı düşüncelere sahip. Güya İsa'nın geri döndüğünü göreceğiz, dolayısıyla hazırlık yapmalıyız. Buna Göğe Yükseliş deniyor. Bağışlananlar hep birlikte göğe yükselecekler. İsa onlara yol gösterecek. LeBow kehaneti yorumlarken sadece ölçüyü kaçırıyor, o kadar. Asıl kaygı veren gitgide saldırganlaşması ve bir sürü taraftar bulması. Her pazar o küçücük kilise dolup taşıyor. Tarikat kuruyor, yaptığı bu. Onlara LeBowist mi desek acaba? Şeytanla savaşa girişmek için can atıyorlar. Asıl papaza ne olduğunu Tanrı bilir. Başına gelenler hakkında Rob Davis'in bir fikri olmalı. Unutmazsam ona sormaya çalışırım. Belki de onunla, istersen tabi, sen kendin gidip konuşabilirsin."

Raff'ın nefesi daralmıştı. Dişlerini sıkmış, derin derin soluk alıyordu. Bu görüşme onu hiç de rahatlatmıyordu. Ayaklarını uzatmak için sandalyesini geri itti ve gözlerini sıkıca yumdu.

Robbins, "Her neyse," diye devam etti, "hafif militarizm bulaşmış, çok eski bir evanjelik gelenek bu. Yirmili yılların ileri gelen evanjeliği Billy Sunday'i hiç duydun mu? Derdi ki –eski bir kayıtta gerçekten kendi sesinden dinlemiştim– 'Günahla, kollarımın gücü bitene kadar savaşacağım ve sonra ısıracağım. Dişsiz kaldığımda da damağımı kullanacağım.' Boş laflar! Gerçi şimdi arada bir fark var ve bunu çok da hafife almak istemiyorum. Gidyon'un Kılıcı gibi aşırı radikal kesimler her zaman tehlikelidir. Bir kısmı olmadık yerde şiddete başvurabilir. Ya da zaten baştan beri şiddet yanlısı birer kaçıktırlar. Bunlar yüzünden bu ülkede ve başka yerlerde pek çok cinayet işlendiği gibi kitleler halinde intiharlar da yaşanıdı. Gidyon'un Kılıcı, başka bir açıdan da aynı şablona göre hareket ediyor, hiç değilse bu yörede. Aşırı dindar grupların çoğu

gibi saflarına genellikle kendilerini şu ya da bu nedenle ezik hisseden yoksul beyazları katıyorlar. Bunlar halen Güney'in topluma en yabancılaşmış kesimi. Temelde değişen bir şey yok. Ne şekilde olursa olsun adaleti elde etmeye çalışacaklardır, gerekirse şiddet yoluyla. Ekonomik adaleti sağlayamasalar da öyle ya da böyle sosyal adaleti sağlamaya uğraşacaklardır."

"Sen sözünü edince, şimdi aklıma geldi," dedi Raff. Gözlerini açmış, sandalyenin üzerinde doğrulmuştu. "LeBow'a eşlik eden adam haydut kılıklının tekiydi. Koruması ya da vücut geliştirmiş bir çeşit kabadayı sanmıştım. Aslında niye orada diye de merak etmiştim. Papazın yardımcısı olmadığı kesin."

"Hı. Buna bir açıklık getireyim, tabi henüz sen de fark etmediysen. Bence bir yanda ameleler diğer yanda da beyaz amele ayaktakımı var. Nüfusun, kendilerine amele diyen ve bununla dalga geçen, büyük bir kesimi aslında iyi insanlardan oluşur. Gerçekten sağlam kişilikli, çoğunlukla işçi sınıfına mensup vatandaşlardır. Ancak beyaz ayaktakımı, iyiden iyiye alt tabakadır. Onlar evlerinin bahçelerinde kaderine terk edilmiş otomobiller duran, her tarafta mutfak artıklarıyla beslenen kırma köpeklerin dolaştığı kesimlerdir. Hani şu karayolunda kazara ezip de kimsenin umursamadığı köpekler. Erkekleri striptiz batakhanelerinde vakit öldürür, bolca bira ve viski ya da o gece paralarının yettiği herhangi bir şeyi içerler. Eğer onları gocundurursan bıçak çekip seni delik deşik ederler. Bu arada onurları, onlara ya da kız arkadaşlarına çok uzun süreyle bakarsan bile kırılıverir. Irkçıdırlar, elbette. Ancak onlar daha çok kendini bilmezler güruhudur. Daima da beş parasız ve öfkelidirler."

"Hı, sanırım biriyle başının belaya girmesini istiyorsan, ya motosikletine tekme atacaksın ya da kız arkadaşına asılacaksın. Bu yöre geleneğimizin parçası değil mi zaten?"

Robbins, "Ancak, sen de biliyorsun belki parmak bastığın da bu zaten," diyerek devam etti, "onlar kendini bilmez olsa da birer canavar değiller. Biriyle arkadaşlık kurduğunda sırtındaki gömleği çıkarıp sana verir belki de. Benim işaret etmek istediğim eğitimsiz olmaları ve bu yüzden de Tanrı adına konuştuğunu ileri süren herhangi biri tarafından kolaylıkla yönlendirilebilmeleri. Onların önemli bir bölümünün kümelendikleri bir yeri merak ediyorsan Monroeville Hapishanesi'ne gitmen yeterli. Emin ol. İsa, orada hepsini kurtarmıştır."

"Aklıma *Klan*[1] geliyor," diye ekledi Raff. "Malum, bunlar eski Klan'ın ayak işlerini yapanlarla aynı kaynaktan geliyor. Sanırım farkları Klan'ın çıplak ırkçılığı telkin etmesiyken, Gidyon'un Kılıcı gibi grupların daha çok dinsel bağnazlığa ağırlık vermesinde."

Robbins aynı fikirde olduğunu teyit etmek için iki işaret parmağını birden Raff'a doğrulttu. "Klan ve senin uğraştığın Yeniden Doğanlar'ın *ikisinin* de hem ırkçılık hem de dindarlık bakımından bağnaz olmaları haricinde sana katılıyorum. Fark ırkçılık ve dindarlığın oranında," dedi.

"Her neyse," dedi Raff. "Sana asıl sormak istediğim şu: Kaygılanmalı mıyım? LeBow ve çetesi, 'İsa öldürür' safsatalarıyla beni kişisel olarak tehlikeye düşürür mü? Ne dersin, yapmam gereken bir şey var mı, polise gitmeli miyim? Belki de bunlar yersiz diye düşünüyorum. LeBow beni gerçekten tehdit etmedi. Sadece cehennem azabı çektiğim bir vaaz verdi."

"Rob Davis, LeBow'ın şu lafazanlığı başkalarına da yaptığını söyledi: birkaç öğretim üyesi, lise müdürü, yerel politikacı falan. Dolayısıyla yalnız değilsin. Bir tür 'İsa'ya yaklaş' sloganlı vaaz *olması* nedeniyle belki de aslında sana seslenmiyor diye düşünüyo-

1 *Klan*: Klu Klux Klan, 1865'te Tennessee'de kurulan siyahî karşıtı ırkçı gizli örgüt. (çev.)

rum. Müritlerini etkilemeye çalışıyor olabilir. Malum haçlı seferine çıkmış biri, İsa'nın bir neferi o. Ahalisine şöyle diyor: *Bakın şu mühim liberal ateistleri nasıl da itip kakabiliyorum.*"

"Bu aklıma yattı," dedi Raff. "Yine de sence onlar tehlikeli mi? Gerçekten birine saldırdıkları olmuş mu?"

"Peki. Sen de biliyorsun ki, evet, bunlar tehlikeli adamlar. Bunu bazı dayak atma ve faili meçhul cinayet ve ortadan kaybolma vakaları olduğu için söylüyorum. Fakat ne LeBow ne de kilisesinin mensuplarından biri bunlar yüzünden suçlandı, en azından şimdilik. Ayrıca bugüne kadar kurbanlar da, duyduğum kadarıyla döneklerdi. Anlarsın ya, hasım ve karşı tarafa geçenlerdi. Hiç biri senin gibi grup dışından değildi."

"İktidar kavgasına benziyor," dedi Raff. "Belki de bu yüzden LeBow gitgide saldırganlaşıyor. Bu, yanında getirdiği dövmeli adamı açıklıyor. Çaresiz."

"Olabilir. Her halükârda ben dikkat ederdim. Senin yerinde olsam, Rob Davis'e her şeyi anlatırdım. Polise şikâyette bulunurdum. Hatta LeBow'ı, eğer bir daha karşılaşırsan, bundan haberdar ederdim. Kim bilir? Belki de birisi *onu* öldürmek istiyordur?"

• 36 •

NOKOBEE İÇİN karar günü gelip çatmıştı. Körfez Kıyısı Düzlükleri'nin sıcak eylül sonu sabahlarından biriydi. O kadar sıcaktı ki sanki buralara sonbaharın gelmesi yasaklanmıştı. Saat sekizde baştan aşağı keten giysilere bürünmüş üç yönetici Sunderland İşmerkezi'nin en üst katındaki yönetim kurulu odasına girdi. Babasının adını taşıyan şirketin hem yönetim, hem de icra kurulu başkanı Drake Sunderland, toplantı masasının yanından geçip giderek odanın bir köşesindeki kahvaltı masasına yöneldi. Kahvaltı masasında kendine kahve koydu, içine yağsız süt ilave etti ama şeker atmadı, şeker kaplı bir donat aldı, parmaklarına bulaşan sosu peçeteyle silip masadaki en yakın koltuğa çöküverdi. Elli yaşındaydı, on beş kilo fazlası vardı ve sağ şahdamarı kısmen tıkalıydı ama bu sorunu henüz ortaya çıkarılmamıştı.

Yirmi sekiz yaşındaki, kısa boylu, fidanı gibi ince başdanışman Raphael Semmes Cody'yse J. Press marka yazlık takım elbise ve gömlek giymiş, aynı markanın kravatını da takmıştı. O kahvaltı masasından kruvasan, yapay tereyağı ve meyve almıştı. Altmışını geçkin, darmadağınık kır saçlı başkan yardımcısı ve finans direktörü Richard Sturtevant, oldukça kalınlaşmış beliyle keyifli bir hayat sürdüğünü belli ediyordu. Önce tereddüt etmiş ama o da masadan Raphael'in seçtiklerinin aynısını almıştı. İkisi de başkanın tam karşısına oturmuştu.

Drake Sunderland, yüzünü buruşturup gülümsedi, gücünü gizlemeden babayani bir ifade takınmaya çalışıyordu. "Çok iyi, Raff. Katılabildiğin için memnunum. Seni gördüğüme de sevindim. Ne var ne yok?" Konuşurken koltuğunda doğrulmuştu. O sabah gergin olduğu her halinden belliydi. Her zamanki o yapmacık neşesinden eser yoktu. Üçü de bu toplantının Sunderland Ortaklığı için çok önemli olduğunun farkındaydı.

Raff kendini yatıştırmaya çalışıyordu. İçinden, *Sakin ol. Dikkat kesil*, diyordu. Konuşurken sessizce derin derin nefes alıyordu. "Şey, efendim. İyi haberlerim olduğu kadar, azıcık yarı-kötü haberlerim de var. Doğrusu, halledilmesi gereken birkaç mesele bulunuyor."

Sunderland birden canlandı, gözlüklerini kaydırıp üzerinden Raff'a bakıp yüzünü inceledi.

Raff, "İyi haber, Nokobee Batıyakası için yapılan kapalı zarf usulü ihaleyi kazanmamız," dedi. "Atlanta'daki Jepson avukatları, söz verdikleri gibi, otuz dakika önce beni arayıp ihalenin sonuçlandığını bildirdiler. Dahası, bizden sonraki en yüksek teklifin sadece yüzde beş üzerindeymişiz. Böylelikle teklifimizi fazla yükseltmek zorunda kalmadık. Bu işi iyi becerdik."

Sunderland'in yüzü aydınlandı ve öne doğru kaykıldı. Auburn Üniversitesi futbol karşılaşmalarında yaptığı gibi ellerini yumruk yapıp başparmaklarını havaya kaldırdı. Ancak o sabah eskisine göre daha az enerjikti.

"Bu iyi, gerçekten iyi oldu. Kötü haberler ne?" Sonra da kaşlarını çatıp, ağzını şekilden şekle soktu.

"Şey, efendim. Tahmin edeceğiniz gibi, yine çevreciler. Ne kadar ciddi olduklarını küçümsedik. Bu sefer onları mutlu edemeyeceğiz. Nokobee Batıyakası, onların değişiyle 'biyolojik bakımdan zengin'."

Başkan Yardımcısı Sturtevant, "Kahretsin, bu ne anlama geliyor ki?" dedi.

Raff soruya aldırmadan devam etti: "Burayı yöresel biyolojik çeşitlik bakımından 'sorunlu bölge' ilan etmişler. *Alabama Çevre Yönetimi Müdürlüğü*'ne[1] danıştım. Verdikleri bilgilere göre, Nokobee Gölü'nün yakın batısındaki bölgede *Tehlike Altındaki Türler Yasası*[2] çerçevesinde zarar görebilir sayılan iki tür semender, bir tür kuş ve bir tür kaplumbağa bulunuyor. Daha da kötüsü arazinin ulusal ormanla sınırı üzerindeki etobur bitki bataklığında var. Buradaki iki bitki türü endemik sayılıyor. *Endemik* yani dünyanın başka bir yerinde görülmeyen türden..."

Başkan Yardımcısı Sturtevant yapmacık bir kızgınlıkla lafa karıştı. "Desenize beyler, şu boktan semenderler ve etobur bitkiler yüzünden golf sahasından olduk."

"Maalesef daha fazlası var," diye devam etti Raff. "Çıralı çam ağaçlarına dokunamayız. Kesim yapmak basbayağı imkânsız. Çıralı çama Güney'in her yerinden rastlandığı için, Nokobee'dekileri sökmek sorun olmaz diye düşünmüştük. Ne yazık ki batı yakasındaki bakir bir ağaçlık ve Birleşik Devletler'in sadece yüzde ikisinde böyle gerçekten el değmemiş yer kalmış. Nokobee'deki kerestenin bir milyon dolardan fazla ettiğini biliyorum. Ancak bunu hasat etmemiz mümkün değil."

Sturtevant yine Raff'ın sözünü kesti. Delikanlıya haddini bildirme zamanı geldiğini düşünüyordu. Ölçüyü kaçırmıştı. Artık herkesi çok uğraştırıyordu. Ellerini masanın üzerine çarptı, ancak ona bakan Sunderland'den sadece bir metre kadar uzakta olduğundan, çok da sert vurmamıştı. "Ne demek istiyorsun? Bu

---

1 *Alabama Çevre Yönetimi Müdürlüğü: Alabama Department of Environmental Management*. (çev.)

2 *Tehlike Altındaki Türler Yasası: Endangered Species Act*. (çev.)

işten çekilmeli miyiz? Bu şirketin şimdiye kadar yakaladığı en iyi iş ve insanlar bu değerli bölgeye yerleşmeye başladı bile. Emlak fiyatları yükseliyor. Nokobee Batıyakası bize hiç olmadığı kadar büyük bir kazanç sağlayacak."

Söyledikleri akıllarda yer etsin diye duraksadı. Sonra da sakin sakin devam etti. "Bana bak. O bölgenin tamamı halen iğne yapraklı bitkilerle kaplı olabilir. Ancak birkaç yıla kalmaz üzerine tıpkı Mobile ve Pensacola'nın banliyölerindeki gibi inşaat yapılacak. Yaşamaya değer güzel bir yer olacak. Bilirsin, Yeni Güney gibi. Konutlar, okullar, dükkânlar inşa edilecek, anladın mı? Bir sürü asfalt kaplı yol açılacak. Böylelikle bahsettiğin tehlike altındaki türlerin, ya da ne haltsa, zaten hiçbir şansı kalmayacak. Sence kalacak mı? Sadece bataklığa ve beş on bin metrekarelik çamlığa el sürmesek yetmez mi? Küçük bir doğa parkı bıraksak, mesela. Bu hâkim ve jüriyi tatmin etmez mi? Böylelikle çevrecileri oldubittiye getirsek? Bırak bu kadarı çevrecilerin işini görüversin. Bizim oralarda Emory'de dedikleri gibi *fat accomplee*[1] olsa?"

Richard Sturtevant dindar ve namuslu biriydi. Eskiden bir Güneyli Baptist papazıydı ve karısını hiç aldatmamıştı. İnancı onu iç huzura kavuşturmuştu. Ona göre, iyi ya da kötü ne olursa olsun, ister insan aklı alsın isterse kavrayabileceğimizin ötesinde olsun bu, Tanrı'nın iradesiydi. Ne var ki ayrıca Emory Üniversitesi'nden işletme yönetimi yüksek lisansı diploması da almıştı ve ruhu bilançonun kâr hanesine takılı kalmıştı. Bu onun için Hıristiyanlığın on emri kadar kutsaldı, sanki on birinci emirdi. İnsanların, işlerin ve kişi başına yıllık gelirle ölçülen refahın, yani Amerika'nın kâr hanesinin önemi vardı. Birkaç ender rastlanır canlı türünün akıbeti öncelikler listesinin alt sıralarında kalsa hiç fark etmezdi.

---

1 *Fat accomplee*: Güney'de İngilizce okunuşuyla kullanılan bu Fransızca deyişin aslı *fait accompli*'dir ve oldubitti demektir. (çev.)

Sturtevant, Sunderland'in onayladığını sandı. Bu nedenle ortalığı kızıştırıp dini nükleer silahı kullanmak gerektiğine karar verdi. Dişlerini sıkarak, "Bu Tanrı'nın dileği," dedi. "Kutsal kitaptan da okuyabilirsin. Yeryüzünün hâkimiyetini bize bıraktı. Boş oturup aval aval bakmamız için değil, faydalanmamız, onunla refaha ermemiz ve çoğalmamız için."

Raff bu çıkışa hazırlıklıydı. Önünde sonunda tartışmanın içine Tanrı konusunun gireceğini hissetmişti. "Dediğini anlıyorum, Rick ama şunu göz önünde bulundur. İnsanlar yaşam kalitesini de umursuyor. Nokobee Batıyakası'nın her tarafından hayat fışkırıyor. Demek istediğim, eğer dikkatli olmazsak bu iş yüzümüze gözümüze bulaşabilir. Yazılarını hiç okudunuz mu bilmiyorum, *News Register*'deki o muhabir Bill Robbins, bu konularda çok zorlu biri. Herif eyaletin bu taraflarındaki her çeşit bitkinin yanı sıra çoğu hayvanın da ismini biliyor. Bataklık ve el değmemiş çıralı çam ormanlarına da özel bir ilgisi var. Yanlış bir adım attığımızda, topal bir tavuğa saldıran bir atmaca gibi üzerimize çullanması işten değil. Üstümüze Sierra Kulübü, Doğa Koruma Derneği, Çıralı Çam Birliği ve adını bile duymadığınız bir sürü insan daha gelebilir."

Kollarını hızla havaya kaldıran Sturtevant, Raff'a sert bir karşılık verdi. "Bu hayatımda duyduğum en tek taraflı hikâye. Çevrede çamlıklara bayılmayan bir sürü insan olduğunu unutuyorsun. Doğrusunu istersen, nüfusun çoğunluğu... Amerika'nın en muhafazakâr ve en dindar bölgelerinden birinde yaşıyoruz. Ormanlara gidip avlanmaktan, balık tutmaktan falan hoşlanan çok insan var ama herhangi bir ihtilafta bunlar, insanların önde geldiğine inanır. Her yerinde bekçilerin dolaştığı doğa parklarını istemezler. Devletin hayatlarına karışmasından memnun olmazlar. Montgomery ve Washington'daki liberal bürokrat sürüsünün

onu bunu düzene sokmasından ve onlara nasıl hareket edeceklerini dikte etmesinden hoşlanmazlar. İsa'nın böcek ve yılanları değil, ruhları kurtarmaya geldiğine inanırlar."

Son cümleyle Raff'ın gözleri yuvalarından fırlamıştı. Bu kelimesi kelimesine LeBow'ın söylediğinin aynıydı.

Sturtevant devam etti. "O'nun geri döneceğinden, Ahir Zaman'ın yaklaştığından eminler. Doğru ya da yanlış, yerinde olsam onlara gülüp geçmezdim. Ülkede böyle hisseden bir sürü insan var, özellikle buralarda. Nokobee gibi çok değerli bir arazide, işi durdurursak onlar kıyameti kopartırlar? *Kan* çıkar, sana söylüyorum."

Drake Sunderland başını çevirip gözlüğünün üzerinden yeniden Raff'a baktı. Kasılmaya başlamıştı. Bu seçkinlerin bir araya gelip samimi bir ortamda büyük işleri rahat rahat konuştukları, Kozmopolitler Kulübü'nde poker oynamaya benzemiyordu. *News Register*'ın finans sayfalarındaki iş dünyası haberlerinden de farklıydı. Bu dahi çocuğu hiç şirkete sokmasaydık belki daha iyi olacaktı, diye düşündü. Sonra da aklı başına geldi: Hayır, hayır, öyle olamaz. Yol yordam biliyor. Çaresini de bulacaktır.

Karşısındaki iki adama dönüp, "Bir avuç İncil çığırtkanı ve zırcahilden gerçekten çekinmeli miyiz?" diye sordu.

Sturtevant, "Drake..." diyerek karşı çıkmaya kalkıştı.

Sunderland elinin hareketiyle onu susturdu. "Bir dakika, Rick."

Sunderland aklından en kötü durumu geçiriyordu. Sunderland Ortaklığı'nı hem bir mali çıkmaza hem de bir halkla ilişkiler felaketine sürüklediğinde ne ismi ne de ailesinin hisseleri onu kurtarmaya yeterdi. Şu kahrolası Bill Robbins de kim oluyor? Ne yazık ki, arkadaşlarıyla birlikte başıma pekâlâ bela kesilebilir, o öyle biri işte... diye düşünmüştü.

Sunderland neredeyse fısıldar gibi, "Anlaşıldı, Raff. Önerin nedir? Eminim bu konuyu enine boyuna değerlendirmişsindir," dedi.

Sturtevant yeniden konuşmaya çalıştı: "Drake, Tanrı aşkına..." Ancak Sunderland ikinci bir el hareketiyle yine sözünü kesti.

Raff başını sallayıp masanın altına, yanında getirdiği evrak çantasına uzandı. Az kaldı, diye düşündü. Dikkatini topla, dikkatini topla, dikkatini topla...

"Bay Sunderland, Drake... ve Rick, bu sorunu bir strateji değişikliğiyle çözebileceğimize eminim. Bunu, umarım herkesi memnun kılacak şekilde, hem de finans direktörümüz olarak Rick, sana saygısızlık etmeden, aynen bütçeyi hazırlarken kullandığımız yöntemle yapabiliriz. Diyelim ki, engel olarak gördüğümüz doğal yaşam alanı ve canlı türlerini bilançonun gider tarafına değil de gelir tarafına koyduk."

Evrak çantasını açıp içinden hazırladığı üç sayfalık raporunun kopyalarını çıkardı. İkisine de birer tane uzattı.

"İnceledim. Ülkenin dört bir tarafında üst sınıfa hitap eden emekli mahalleleri ve tatil köyleri kurarak doğayı mümkün olduğunca bir servete dönüştürmek âdet haline geliyor. Birinci sayfada göreceğinizi gibi bu akım altmışlarda başladı ve doksanlı yıllarda tırmanışa geçti. Artık ülke çapında bir akım oldu. Durgunluklardan da pek etkilenmiyor. Bölgede de epeyce yol alındığını göstermek için bir dizi Güneyli eyaletteki durumun ayrıntılarına girdim.

"Bu konuda kesin verilerim yok ama sanki kârlılık açısından iki unsur önemli rol oynuyor gibi. Yatırım, önemli bir yerleşim merkezine ne kadar yakınsa ve çevresindeki doğal alan ne kadar büyükse dönüm başına kâr da o kadar yüksek oluyor, özellikle üst gelir grubuna hitap eden meskenlerde. Ülkenin her tarafından birkaç emlak yönetimi uzmanına ve büyük bir gayrimenkul yatırımcısına danıştım. Bu konuda neredeyse hemfikirler. İsimlerine ikinci sayfada yer verdim. Üçüncü sayfadaysa yapmamız gerekeni kısaca özetledim."

Raff duraklayıp Sunderland ve Sturtevant'in sayfalara göz gezdirmelerini bekledi.

"Sonuç şöyle: Planladığımızdan daha az sayıda emlak inşa etmemizin daha kârlı olduğu bir durumla karşı karşıyayız. Belki de Nokobee Gölü Batıyakası boyunca sıralanmış, kapılı özel yolları olan, nispeten küçük meskenler yapmalıyız. Her evin göle müstakil erişim imkânı bulunmalı ama ortak kullanıma açık alanlarla kayıkhane aşağı yukarı ortada yer almalı. Böylelikle yapılacak doğal patika sayısı bir miktar daha artar ancak Nokobee havzasının geri kalanına dokunmak zorunda kalmayız. Arazinin tamamını imara açmaya ihtiyaç duymayız çünkü her evin bir tarafında göl, diğer tarafında da koruma altına alınmış bölge olur. Bunun güzelliği, fazla masrafa girmeden hem göl hem de iç kısımlardaki doğal hayatın hoş yönleriyle iç içe yaşanmasıdır. Ayrıca çoğu yüksek kalitedeki eve kıyasla arsa bedeli ve inşaat maliyeti de gerçekten düşer. Emlak piyasasının bugünkü durgunluğunda da bu iyi bir şey. Dolayısıyla mesele, şirketin hangi sağduyulu stratejiyi izleyeceği. Kısa vadeli mi *yoksa* uzun vadeli çıkarlarını mı gözetecek. Zenginler her zaman ev satın alabilir ama orta sınıf belki."

Drake Sunderland, ifadesiz bir yüzle tüm dikkatini Raff'a vermişti. Raff, son kozu diye düşündüğünü oynamak üzereydi. Bir yudum su içip genzini temizledi.

"Şimdi, bir şey daha var. Bu basın ve halkla ilişkiler açısından da kesinlikle müthiş bir potansiyel barındırıyor. Kurtardığımız tehlike altındaki doğal yaşam alanları ve canlı türleriyle manşete çıkabiliriz. Bu fikri reklamlarda kullanırız. Nokobee'yi meşhur ederiz. Kaç imar faaliyeti, özellikle bu eyalette tehlike altındaki türlerle itibar görebilir ki? Dahası, kaç yerde evinden çıkıverip de onları görebilirsin? Sakinler için doğal patika turları düzenleyebilir, Nokobee ortamının güzelliği ve değerini yansıtan broşürler bastırabiliriz. Açılış günü kutlamaları için valinin desteğini alabi-

liriz. Bu onun için de bizim için de müthiş bir basında yer alma, televizyona çıkma fırsatı olur. Hatta belki büyükçe bir bölümünün eyalet botanik bahçesi ilan ettirip hem ciddi bir vergi indirimi alır, hem de yönetim hizmetleri masraflarını eyaletin sırtına yıkarız."

Raff konuştukça, Rick Sturtevant'in gitgide daha fazla tedirgin olduğunu fark etmişti. Yüzü kararmaya başlamıştı. Raporu elinin tersiyle itip köpürdü.

"Öyle mi? Tanrı aşkına, nedir bu? Kahrolası Dünya Günü mü? Söylediklerimin hiç birini duymadın mı yoksa? Güney Alabama hatta Florida Çıkıntısı'na kadar olan bölge Amerika'nın geri kalanından farklıdır. Kafandaki şemaya uymaz. Sana buranın Birleşik Devletler'in en muhafazakâr ve en dindar bölgesi olduğunu anlatıp duruyorum. Yöre halkı İncil'de okuduklarına inanır, her kelimesine. Ayrıca sana söylemeliyim ki ben de. Öfkeliler. Baştan beri devletin işlerine karışmasını istemiyorlar. Hele bir takım zengin ağaç âşıklarının buraya gelip en değerli topraklara el koymalarından, onları da işlerinden etmelerinden asla hoşlanmazlar."

Sunderland'in ağzı açık kalmıştı. Afallamıştı ve cevap vermek için çırpınıyor gibiydi. Raff'se kendini çabucak toparlamış, bu parlamayla birlikte rahatlamıştı. Rick Sturtevant çözülüyordu. Kafası karışmış, sızlanmaya başlamıştı. Raff'ınki gibi bir teklife hiç hazır olmadığı besbelliydi. Duygusal bir tepki göstermişti.

Raff'ın hayatta üç düsturu vardı: Her şeye hazırlıklı olanın şansı da yaver giderdi, insanlar gittiği yeri bileni takip ederdi. Ayrıca orta noktaya hâkim olmak gerekirdi çünkü nasıl olsa önünde sonunda işin ortası bulunurdu.

"Rick, dediğim gibi, hareket noktanı anlıyorum," diye devam etti Raff, "ancak lütfen beni iyi dinle. Kabul ediyorum. Önerdiklerim yirmi otuz yıl önce ortalığı karıştırabilirdi. Bu konuda haklısın. Ne var ki sen de her şeyin hızla değiştiğini kabul etmelisin. Üst gelir grubuna hitap eden emlak piyasasına girenlerin pek çoğu

körfezin yerlileri. Sadece yabancılar değil. Ayrıca çoğu da en az senin kadar dindar ve muhafazakâr. Elbette bu siyasi görüşlere saygı göstermeli ve bunun epeyce üstünde durmalıyız. Yine de pek çok insan –özellikle emekli kesiminden– gitgide çevreci oluyor, hem de nerden gelirse gelsin."

Sturtevant soğukkanlılığına tekrar kavuşuyordu. Raff'ın hatırşinas cevabı da onu cesaretlendirmişti. "Bu bir avuç, durmadan hatır hutur kahvaltılık gevreği yiyen solcu için geçerli olabilir. Güney Alabama ve Florida Çıkıntısı'ndaki muhafazakâr çoğunluğun bu yönde değişebileceğini de nerden çıkarıyorsun? Muhafazakârlık bu insanların kanına işlemiş."

Bu insafsızca bir hamleydi ama Raff üstesinden geldi. "Haklısın. Bu doğru. Yine de şu iki kelime üzerinde biraz kafa yor: muhafaza ve muhafazakârlık. İkisi de Latince *conservare* kelimesinden türemiştir." Gülerek ilave etti: "Şimdi bana bunun Harvard'dan kaptığım bir şey olduğunu söyleme. Aslında bunu Florida Eyalet Üniversitesi'ndeyken, iki konunun da uzmanı Güneyli bir profesörden öğrendim. Bir derste sınıfına şöyle sormuştu: Muhafaza etmeden nasıl muhafazakâr olunur ki? Ayrıca muhafaza etmesini bilmeden, nasıl hem enerji bakımından bağımsız kalıp hem de doğal kaynaklarımızı koruyabiliriz? İşte size üzerinde düşüneceğiniz bir konu. Geçenlerde bir yazar şöyle ifade etmişti: Kırmızı, beyaz ve mavi bayrağımızın yeni rengi yeşildir."

Raff sonunda ellerini yalvarırcasına havaya kaldırdı. "Ayrıca kabul etmelisin ki, herkes golftan hoşlanmıyor. Birçok insan doğaya yakın yaşamak istiyor. Benim kadar iyi bildiğin gibi, buralarda istersen yıl boyu tişört ve şortunla açık havaya çıkıp doğanın tadına varabilirsin."

Richard Sturtevant dinlemekten vazgeçmişti. Raff'ın verdiği raporun arkasına bir şeyler karalayıp duruyordu.

Sunderland gürültülü bir şekilde öksürerek boğazını temizledi,

bu hareketiyle ikisini de susturmuştu. Sonra da ayağa kalkıp güneşin doğduğu taraftaki duvar boyunca uzanan pencere kenarına doğru yürüdü. Gökyüzü hâlâ masmaviydi. Yükselen güneş Mobile Nehri'nin koyu renk sularını açık kahveye dönüştürmüştü. Binaların şafak vaktindeki bronz renklerinin yerini parlak güneşin rengârenk ışıltıları almıştı. Sunderland'in gözleri, yaklaşan bir otomobilin gürültüsüyle telaşlanıp bir otoparktan havalanan *ringa martısı*[1] sürüsüne takıldı. Mobile Koyu'nun üzerinde daireler çizip duruyorlardı.

Sunderland başını sekiz yüz metre ötedeki Barıkhead Kulesi'ne çevirdi. Hâlâ şehirdeki en yüksek binaydı. Üst katları şehir merkezindeki diğer binalara tepeden bakıyordu. Şehrin birinci sınıf lüks daireleri bu binadaydı. Tepesindeki Amerikan bayrağı, serseri bir rüzgâra kapılıp bir süre dalgalanıyor, sonra da duruluyordu. İşte şirketin en büyük başarısı, babamdan kalan yadigâr, diye düşündü.

Aslında daha Raff konuşurken kararını vermişti. Kullanacağı kelimeleri toparlamaya çalışıyordu.

Hâlâ dışarı bakarken, "Böyle bir şey yapabiliriz," dedi.

Ardından döndü, masaya doğru yürüyüp Raff'a yukarıdan bakarak konuşmaya devam etti. "Yalnız, çevreciler bize güvenir mi? Ne de olsa bu şirket onlara göre büyük kötü kurt. Nokobee'de zaten kara listeye alındık. Verdiğimiz ilk ve tek çevre kararında Ölü Baykuş Girintisi'ndeki fiyasko yaşandı. Başka seçeneğimiz olmadığını muhtemelen anlamayacaklardır. O karıncalar bölgeyi canlı canlı kemiriyordu. Doğayı kendi haline bırakırsan işte böyle olur. Orada insanlar bile birkaç dakikadan fazla kalamıyordu. Bu yüzden ilaçlamak ya da başka bir şey yapmak zorundaydık. Tabii ki yanlış bir yol izlediğimiz ortaya çıktı. Bunu itiraf etmeliyim. Serpintinin çoğu göle aktı ve Tanrı yardımcımız olsun Ölü Baykuş

1 *Larus smithsonianus* (çev.)

Girintisi kıyısı boyunca ne var ne yoksa öldürdü. Gölün ortalarına kadar ölü balık doluydu. Kuş cesetleri patikanın her tarafına yayılmıştı. Çevreciler de, bölge halkı da hayatı bize cehennem etti. İnsanlar, onları kanser hastası yapacağımızı düşündü. Niye para cezası yemedik veya hakkımızda neden dava açılmadı, hiçbir zaman anlamayacağım. Ucuz atlattık."

"Bu yüzden sana soruyorum. Ya karıncalar geri gelir ama ilaçlama yapamazsak?"

"Bunun pek mümkün olmadığını düşünüyorum, efendim," dedi Raff. "Bildiğiniz gibi, Florida Eyalet'teyken yıllarca bu karıncaları inceledim. Bu konuda epeyce bilgi sahibiyim. Bu ender rastlanır bir genetik mutasyon nedeniyle meydana gelmişti. Yüzde yüz emin değilim –gerçi bu konularda kim kesin konuşabilir ki?– ama bildiğim kadarıyla böyle bir şey daha önce yaşanmamıştı. Bir daha yaşanmayacağından da oldukça eminim." Aslında pek emin değildi ama böyle söylemek zorundaydı.

Sunderland finans direktörüne dönerek, "Pekala Rick. Denesek mi?" dedi.

Sturtevant alaycı bir şekilde, "Belki Bay Cody'yi kayıkhane ve kavşağı oraya yapmak için ikna edebilirsin. Böylelikle alanın tamamı beton ve çimle kaplanır. Bu da karıncaları durdurur," diye cevap verdi.

Sonra da yüzünü ekşitip kollarını havaya fırlattı. "Kahretsin, Drake. Karar senin. Ancak ben fikrimi değiştirmeyeceğim. Abartmak istemiyorum ama bunun, çevremizdeki bazı insanlar yüzünden biraz da tehlikeli olduğunu düşünüyorum. Her neyse. Konuyla ilgili son sözüm bu. Fikrinizi değiştirmek uğruna da kendimi paralamayacağım. Bu işle ilgili sadece muhasebe kayıtlarını tutup hayırlısı olsun demekle yetineceğim."

Ardından başını çevirdi ve anlamsız bir ifadeyle bir an için gözlerini Raff'a dikti. Ne yapalım, herhalde geleceğin etraftaki en

etkili insanına bakıyorum, diye aklından geçirdi. Şirketin başarısız olmasını arzulamıyordu ama doğrusu bu pisliğin çarşafa dolandığını da görmek istiyordu.

Toplantı bitmişti. Dışarıda batı yönünde bulutlar belirmişti. Yeni bir hava cephesi dalga dalga Körfez'in üzerini kaplıyor, akşam saatlerinde bir miktar yağış bekleniyordu. Kötü hava bu güzel memlekete her zaman ya Kansas, ya Illinois, ya da Amerika'nın uzak başka bir köşesinden geliyordu.

Birlikte odadan çıktılar. Sturtevant önden gidiyordu. Kapıda Drake Sunderland, Raff'a biraz beklemesini söyledi. Gözlerini kıstı. Yüzünde karamsar bir ifade vardı.

"Bak, Raff. Bu konuda senin yanındayım. Tamam. Bu bir kumar, kendimizi kandırmayalım. Yine de bu muhtemelen en az baş ağrısına neden olacak başarı getirecek bir yol. Dua ederim ki, böyle sonuçlanır. Doğruyu söylemek gerekirse, başardığımız takdirde, iftihar edeceğimiz bir şey elde ederiz. Aslında Nokobee havzasını, daha iyisini yapabildiğimiz sürece bir sürü zevksiz evle doldurmayı hiç istemedim. Özellikle aşırı büyük bir projeyle yatırım yapıp da iflas etme ihtimalimiz olunca."

Raff güçlü şekilde başıyla onayladı. "Evetefem, teşekkür ederim. Bunu belirttiğiniz için teşekkür ederim."

"Raff, yine de seni uyarmalıyım. Rick Sturtevant'in söyledikleri beni gerçekten tedirgin etti. Bunda doğruluk payı olabilir. Yöremizde şehirleşme ve din konuları karman çorman olmuş durumda. Bazıları Tanrı'nın, O'nun bize bahşettiği tüm toprakların kullanılmasını yani imara açılmasını; bazılarıysa Tanrı'nın, O'na ait Yaratılış'ın korunmasını istediğini söylüyor. Eğer iki fanatik gruptan herhangi birinin bu işi tırmandırmasına engel olamazsak başımız büyük belaya girer. Konunun mahkemeye taşınıp Nokobee'nin bir savaş alanına dönmesini hiç istemem. Medya bizi aptal yerine koyar."

"Bu nedenle sana tek bir şey söyleyeceğim. Bizi bir halkla ilişkiler belasıyla burun buruna getirme. Ne çevreci arkadaşların ne de avaz avaz İncil propagandası yapan kaçıklarla bir sorun yaşayalım. Özellikle de şu Tanrı'nın cezası *Mobile News Register* ensemize yapışmasın. Yeterince açık ifade edebildim mi? Bir şey daha var. İşin sarpa sardığını görür görmez, ocak üzerinden fırlayan bir kurbağa gibi hızla elimi eteğimi çekerim. Karşılığında kredi kullanıp araziyi usulca ve küçük parseller halinde imara açarım."

Raff başını ciddiyetle salladı. "Evetefem. Her şey çok açık..."

• 37 •

ALTI AY sonra Raff Nokobee Gölü'nün yemyeşil kıyısındaydı. Dua eder gibi dizlerinin üzerine çökmüş, küçük bir yabani lavanta çiçeğinin resmini çekiyordu. Her taraftan Nokobee baharının müjdeleri fışkırıyordu. Kıyı boyunca yayılan yabani açelyaların kıpkırmızı çiçekleri patlamıştı. Bitki örtüsü kendini yenilemeye başlamıştı. Kışın son donu toprağı çatlatmış, sanki arazinin üzerine taze yeşil sürgün ve yapraklardan oluşan bir halı serilmişti.

Araziyi koruma uğruna giriştiği mücadele, tam umduğu gibi bir zaferle sonuçlanmıştı. Sunderland Ortaklığı'ndaki herkes artık Nokobee projesinin uygulamaya sokulabileceği konusunda hemfikirdi. Yönetici masalarının üstü mimari planlardan geçilmiyordu. Hem şehir içinden hem de Fort Walton Beach'ten müteahhitlerle görüşmeler yürütülüyordu. Pazarlama faaliyetleri epeyi ilerlemiş, talep toplanmaya başlanmıştı. Nokobee'nin, göl kenarı arsaları dışında kalan neredeyse yüzde doksanına dokunulmayacaktı. Atık suyun arıtılmasıyla gölün kirlenmesi önlenecekti. Batı sahilini mesken edinmiş olan iki timsah, alıştıra alıştıra doğu kıyısına nakledilecekti.

Raff önemli bir açıdan haklı çıkmıştı. Sunderland projesi çok ilgi çekmişti. Medyanın bu ilgisi de o günlere kadar hep lehte olmuştu. *Mobile News Register*'dan Bill Robbins, "İki Dünyanın En İyisi" başlıklı üç bölümlük bir yazıda bu projeye yer vermiş-

ti. *Atlanta Constitution*'da yayınlanan bir başyazıda, Nokobee uzlaşması "Güneyli şehirleşmesiyle yaban hayatını koruma arasında örnek olacak bir uzlaşma" diye ilan edilmişti. Robbins'in yazı dizisinin gelecek yılın araştırmacı muhabirlik dalında Pulitzer Ödülü'ne aday gösterileceği üzerine bahse bile tutuşulmuştu. Sunderland Ortaklığı'nın, Doğayı Koruma Derneği'nin Yeşil Yaprak Ödülü için sırada olduğu söyleniyordu. Raff da Mobile ve Pensacola civarındaki sivil toplum kuruluşları ve kiliselerde konuşma yapmak için davet edilmişti.

Raff, ebeveynlerini ziyarete gittiğinde vakit buldukça, hâlâ tek başına Nokobee'ye uğruyordu. Göl kıyısında dolaşıyor, yapılaşma öncesi halini kayda geçiriyordu. Ölü Baykuş Girintisi'nden başlayıp nehir ağzı çevresindeki bataklığa kadar uzanan mevcut patika boyunca bir ileri bir geri yürüyordu. Sınırları arazi mühendislerinin kırmızı uçlu çubuklarıyla işaretlenmiş bölgeleri karış karış inceliyordu. Bitki örtüsünün resimlerini çekiyor, notlar alıyor, bitkilerden ufak parçalar keserek tanımlama için numune topluyordu. Elektrikli testereler ve buldozerler gelmeden önce göl kıyısındaki yaşam alanının el değmemiş haliyle ayrıntılı bir biyolojilik çeşitlilik haritasını çıkarmış olacaktı. Bu bilgiler, gelecek kuşak doğabilimcilerinin araştırmaları için, Mobile'daki Güney Alabama Üniversitesi arşivlerinde saklanacaktı. Nokobee'nin bu bölgesini kurtaramamıştı ama hiç değilse hatırlanmasını sağlayacaktı.

Akşamüstü çamların gölgeleri uzayıp göl kıyısındaki arapsaçına dönmüş bitki örtüsü de karanlıkta kalırken Raff, patikadan otomobiline doğru yürüdü. Yaklaştıkça otomobilin başında onu bekleyen üç kişiyi görüp şaşırdı. Peder Wayne LeBow ve yardımcısı Bo Rainey'i tanımıştı. Hadi be, diye düşünmüştü. Yanlarında bir de delikanlı getirmişlerdi. Modaya uygun kirli sakal bırakmış, koyu renk camlı güneş gözlüğü takmış, başına da geniş kenarlı bir şapka geçirmişti. LeBow takım elbisesiyle gelmiş ama bu

sefer kravat takmamıştı. Kanvas pantolonlu Rainey ve kovboy, kısa kollu gömleklerinin eteklerini kısmen kemerlerinin üzerine çıkarmışlardı. Üçü de onunla otomobili arasında duruyor, hiç konuşmaksızın ona bakıyordu.

Raff onları görür görmez önce telaşlandı, sonra da adeta paniğe kapıldı. Geri dönüp ormanda tamamen izini kaybettirmeyi düşündü. Böyle yapsa gülünç durama düşecekti. Hem kim bilir? Belki de buraya barış ilanı, ya da haklı çıkabilecekleri bir konu ileri sürmek için gelmişlerdi. Ya da biraz daha tartışmak için. Ancak niye üç kişiydiler? Kovboy şapkalı çocuk kimdi?

Onlara yaklaştığında LeBow'a, "Merhaba. Peder LeBow, değil mi? Sana yardımcı olabilir miyim?" diye seslendi Raff.

LeBow, "Seninle konuşmamız lazım," diye karşılık verdi.

Raff, verilen cevabın kabalığından hiç hoşlanmamıştı. "İsterdim ama bir randevuma geç kaldım. İstersen, daha sonra buluşabiliriz. Beni ara," dedi. Ardından da etraflarından dolaşıp geçip gitmeye kalkıştı.

"Hayır. Hemen şimdi konuşmak istiyoruz," dedi LeBow.

"Dinle. Şimdi yapamam. Kuşkun olmasın, yakında bir araya gelebiliriz. Önümüzdeki günlerde senin için uygun olan bir zamanda, Peder. Seni yemeğe götürürüm. Zaten sana bira borcum var."

"Hayır, hemen şimdi," diye yineledi LeBow.

Rainey, gömleğinin sarkık eteğini gelişigüzel kaldırıp pantolonun beline sıkıştırdığı kısa namlulu tabancasını ucundan ucundan Raff'a gösterdi.

Aman Tanrım, diye düşündü Raff. Uyumlu davranmalı, zaman kazanmalı, dertleri neyse bunu bir çare bulmalıydı.

LeBow, "Önce sana bir şey göstermek istiyoruz," diyerek ani bir baş hareketiyle patika girişine işaret etti.

Raff'ın aklından bir sürü düşünce geçiyordu: Bana neyi gösterecekler ki? Beni tehdit edecekler, Nokobee projesiyle ilgili

bir şey yapmaya zorlayacaklar. Keşke polise daha o günlerde şikâyette bulunsaydım.

Topluca patika başına, oradan da batı yakasındaki yola yürüdüler. Kimseden ses çıkmıyordu. LeBow ve Raff önden gidiyor, Rainey ve Kovboy Şapkası onları yakından takip ediyordu. LeBow'un yavaşlamaya hiç niyeti yoktu.

"Nereye gidiyoruz? Bana ne göstermek istiyorsunuz?" diye sordu Raff.

"Göreceksin," dedi LeBow.

Raff, "Peki ama nereye gidiyoruz?" diye yeniden sordu.

"Nehre," diye cevap verdi LeBow.

Raff, aman Tanrım daha da kötü, diye düşündü. Benden ne istediklerini bilmemden bile korkmuyorlar. Beni öldürüp nehre atacaklar. Kayıplara karışacağım. Çıldırmış bunlar.

Raff'ın aklından bir sürü kaçış planı geçiyordu. Zihni adeta plan akınına uğramıştı ama hemen harekete geçmeliydi. Rainey'nin yanı sıra Kovboy Şapkası'nda da muhtemelen silah olduğuna karar verdi. LeBow'unsa silahsız olduğunu düşünüyordu. Bir yolunu bulup silahlarını çekip ateş etmelerine fırsat vermeden kaçıp kurtulmalıydı. Tek çıkar yol buydu. Hızlı davranıp bunu daha fazla uzaklara gitmeden önce yapmalıydı.

Raff, Nokobee'yle ilgili derin bilgisi sayesinde kaçış yolunu hemen kafasında canlandırdı. Hâlâ gölün yakınında ve karanlık ağaçlık arazi içindeydiler. Nehir ağzına yaklaşınca karşılarına patikanın batı yakasındaki –sel deresi etrafında yetişen sık çiçekli bitki korusunun oluşturduğu– bir kubbe çıkacaktı. Bunun arkasında, karşı kıyıda küçük bir açıklık vardı. Açıklığın gerisinde de sık ama içinde yürünebilir, çiçekli bitkilerle çam ağaçlarının içi içe geçtiği bir orman bulunuyordu. Eğer ani bir hareketle kubbenin arkasına doğru kaçabilirse, vurulmadan sık ormanın içine dalıp kurtulma şansına sahipti.

Raff, patika üzerindeki uygun yere geldiklerinde ansızın durup beklenmedik bir şekilde, "Dinleyin. Çok sıkıştım. Bir saniye bile sürmez," dedi. Zor durumdan habersizmişçesine de mümkün olduğunca sakin bir ses tonuyla konuşmuştu.

Mahkûma acımış rolü oynayan LeBow'sa, "Tamam ama fazla uzaklaşma ve sakın bir şey denemeye kalkışma," diye karşılık verdi. Ardından Kovboy Şapkası'na seslenip, "Sunky, peşinden ayrılma ve kaçmaya kalkarsa vur onu," dedi.

Bunun üzerine Raff patikadan çıkıp adımlarını dikkatlice atarak kubbeye doğru yürüdü. Sunky neredeyse uygun adımlarla arkasından geliyordu. Raff kubbenin çevresindeki çalılıklara ulaşıp patikadan altı metre kadar uzaklaşıncaya kadar ilerledi. Kubbe civarına geldiğinde yapacağı sürat koşusunun her adımını planlayıp zihnine yerleştirdi.

Sunky onu sertçe sırtından dürterek, "Yeterince uzak," dedi.

Raff arkası Sunky'ye dönük şekilde bir süre kıpırdamadan durdu, ardından da kollarını pantolon fermuarını indiriyormuş gibi hareket ettirdi. Birkaç saniye sonra Sunky'ye göz atmak için belden yukarısını kısmen arkaya çevirdi. Delikanlının tabancasını henüz çıkarmadığını fark etti. Rainey de patikanın üzerinde usulca LeBow'la konuşuyordu. Onun tabancası da hâlâ gömleğinin altındaydı.

Raff bütünüyle arkasına dönerken konuşmaya da başladı.

"Sunky kıpırdama. Yılan..."

Ayaklarını yere sağlam basacak kadar döner dönmez Sunky'yi elinden geldiğince kuvvetli bir şekilde itti. Genç tetikçi sırtüstü devrilip yere sertçe çarptı. Feryat ediyor, kollarıyla silkiniyordu. Şapkası bir tarafa uçmuştu. Sunky yere düştüğünde Raff çoktan kubbenin kıyısına varmış ve çevresinden dolanmak için depara kalktı. Rainey hemen tepki verdi. Beş saniye içinde tabancasını çekip çıkardı ve ateş etmeye başladı. Raff ilk atıştan önce gözden

kaybolmuştu. Rainey, Raff'ın bitki örtüsü içindeki ilerleyişini hesap etmeye çalışıp kapkaranlık yapraklar arasına da birkaç el ateş etti. Orman örtüsü içinde koşan bir geyiği avlamakta nadiren işe yarayan bu taktik bu sefer de boşa çıkmıştı.

Raff kubbenin ardındaki dar açıklığı geçip kendini önündeki fundalığa attı. Onu kovalayanlar, kubbenin etrafından dönünceye kadar kayıplara karıştı. Rainey ve artık kendini toparlayıp peşinden koşan Sunky kurşunlarını hedefin açığa çıkacağı an için saklıyorlardı. Böyle bir anı yakalayamayınca da arkasından fundalığa daldılar. LeBow da onları takip ediyordu.

O sırada Raff ancak kırk elli metre kadar öndeydi. Onu ilk bir iki dakika içinde vurulmaktan kurtaran sık yapraklı bitki örtüsüydü. Oysa arayı açabileceğinin farkındaydı çünkü Nokobee'nin vahşi arazisini diğerlerine kıyasla adı gibi bilen oydu. Havzanın bu kesiminde hem çalılıklar içindeki açıklıkların yerini, hem de devrilmiş ağaçların iç içe geçmiş kalıntıları arasındaki yolları ezberlemişti. Çiçekli bitkilerden oluşan çalılıklardan çıkıp nispeten seyrelen çam savanına ulaştığında neredeyse yüz metre öne geçmişti. Arayı açmıştı. Üstelik hâlâ dosdoğru yol alıyordu. Peşinden koşanlar açık alana vardıklarında o bir görünüyor bir kayboluyordu.

Raff, kısa bir süre sonra tayfanın birbirlerine bağıra çağıra birkaç kola ayrıldığını fark etti. İlk önce onu kaybettiklerini ve yerini tespit etmeye çalıştıklarını düşündü. Sonraysa kafasına acı gerçek dank etti. Üçlü yerini biliyordu, hiç değilse yaklaşık olarak. Üstünlük, onun yerine onlardaydı. LeBow ve adamları hiç kuşkusuz usta avcılardı. Araziyi köşe bucak tarayarak avlarını tercih ettikleri bir köşeye sıkıştırmaya çalışıyorlardı. Peşine düştükleri bir yaban domuzu gibi onu nehir kıyısına doğru sürüyorlardı. Kıyıya doğru dümdüz ilerlemesi halinde onu üç taraftan kuşatıp tuzağa düşüreceklerdi.

Raff, hızlı koşarak can havliyle tuzaktan kurtuluş yolu arıyordu. Nehre onlardan önce ulaşıp sulara dalmayı düşündü. Ne var

ki kötü bir yüzücüydü. Boğulmasa bile başı kıyıdan yapılacak tabanca ateşine kolay hedef olacaktı.

Sonra aklına bir plan geldi. Peşindekilerin seslerinden LeBow'un solunda olduğunu anlamıştı. LeBow silahsızdı. Bundan bir hayli emindi. Ayrıca peder diğerlerinden yaşlıydı ve Raff'a pek formda gözükmemişti. Kuşatmayı çaprazlama koşarak sol taraftan yarmayı denerse, birazcık daha hızlanarak Chicobee'ye LeBow'dan önce varabilirdi. Sonra da nehrin sol kıyısı boyunca ilerleyip hepsinin önüne geçebilirdi. Bunu zamanında yapamasa bile her halükârda LeBow'u, diğerleri daha yetişemeden alt edip nehrin aşağısına doğru yol alması mümkündü.

Sola kıvrılıp savanın bitiminden taşkın yatağının ikincil servi fidanlığına doğru zikzak çizerek ilerledi. Tahmininden önce, üç dakika içinde, nehir kıyısına varmıştı. Kararını tam vaktinde verdi. LeBow da neredeyse orada, sadece otuz metre kadar uzağındaydı ve hızla geliyordu. Raff önünden geçtiğinde papaz da arkasından yetişmiş ve diğerlerine de o tarafa gelmeleri için seslenmişti.

Raff bu sefer sağındaki nehirle solundaki çamurlu arazi arasında kalmıştı. Taşkın yatağı ormanına geri dönüp peşinden gelenlerin elinden orada kurtulmayı düşündü. Ancak izini sürüp onu yeniden sıkıştırabilirlerdi. Ayrıca nehre paralel bir sürü bataklık gölünden birine rast gelme riski vardı. Böyle olduğunda da rahatlıkla tabancalardan birinin menziline girer ve her şeyin sonu gelirdi.

Raff, bütün umudunu nehir kıyısından ayrılmamaya bağlamıştı. Keşke karada ya da suların üzerinde başkalarıyla karşılaşsaydı. LeBow ve kiralık katil dostları, yabancıların kovalamalarına tanık olmalarından korkarak geri dönebilirlerdi. Ne var ki içini rahatlatan bu düşüncesinin gerçekleşme ihtimali çok zayıftı. Nehir kıyısının ilerlediği bölgesi Chicobee'nin en az ziyaret edilen kısmıydı. En yakın karayolu veya iskeleden de çok uzaktaydı.

Bir balıkçı kulübesinden başka Chicobee'nin bu kısmındaki en

yakın ev acaba hangisiydi? Aklına bir tek Chicobee gulyabanisi, Kurbağacı geliyordu. Evi dört beş kilometre uzaklıkta olmalıydı. Raff, o kadar yolu hızla koşarak aşabilirse ihtimali zayıf olsa da hayatta kalma şansı vardı. Kurbağacı azılı bir paranoyak, hatta belki de klinik bir akıl hastasıydı. Raff her şeye rağmen artık bu düşünceleri bir yana bırakıp koştu.

Yolun bir noktasında artık peşindeki üçlüden, nehir kıyısındaki kovalamaca başladığından bu yana hiç ses gelmediğini fark etti. Pes mi etmişlerdi acaba? Çok mu gerisinde kalmışlardı? Ona yetişememişler miydi? Soluklanmak için kısa bir süre durabilirdi belki de. Kısmen bir servi kütüğünün arkasına gizlenerek duraklamıştı da. Çok geçmeden bunun bir hata olduğunu anladı. İki tabanca kurşunu çok yakınında çınladı! Raff, bu seslerle birlikte ancak sendeleyerek ilerleyebiliyordu.

Engelli koşu yapar olmuştu. Dosdoğru koşamıyor, zikzak çiziyordu. Sıkça ya su birikintilerinin içinden bata çıka geçiyor, ya da etraflarından dolaşmak zorunda kalıyordu. Ayaklarını yapışkan balçıktan çekip çıkarmak için çırpınıyordu. Zaman zaman servi ağaçlarının topraktan dışarı fırlamış kökleriyle devrilmiş kütükleri sürünerek aşıyordu. Artık bu engellerin üzerinden atlayıp hızını arttıracak gücü kalmamıştı.

Her şeye rağmen sonunda Kurbağacı'nın evine ulaşabildi. Bir an için bile olsa duraklaması sırtına bir kurşun yemesiyle sonuçlanabilirdi. Derme çatma iskeleye çıkıp patikadan hızla yürüyerek ön kapıdan içeriye daldı. Kurbağacı Raff'ın yaklaştığını duymuş olmalıydı. Arka odanın girişi önünde ayakta duruyordu. Sakalının uzamış ve kırlaşmış olması dışında hâlâ Raff'ın aklında kaldığı gibi gözüküyordu. Paçaları dizine kadar kesilmiş bir denim pantolonla kirli bir tişört giymişti. Tişörtünün üzerinde Olimpiyatlar'ın iç içe geçmiş beş halkasıyla harfleri solmuş ATLANTA 1996 yazılı bir baskı vardı. Kıpırdamıyor, Raff'ı bekliyordu.

Raff nefes nefese, "Lütfen, bana yardım eder misin?" dedi. "Tam arkamda beni kovalayan bazı herifler var. Silahlılar ve beni öldürecekler."

Kurbağacı aldırmaz bir tavırla onu göz ucuyla süzdü. Sonra da kısa koridorun bir tarafındaki dolabı işaret etmişti. Raff aralık kapısından dolabın yarısının alet edevat, paçavra ve olta takımlarıyla dolu olduğunu gördü.

"Oraya gir, kapıyı kapat ve sesini çıkarma."

Bir iki dakika içinde Rainey ve Sunky, soluk soluğa kapıdan içeri girdiler. Rainey, Kurbağacı'ya, "Polis memurlarıyız. Biraz önce koşup buraya giren bir kaçağın peşindeyiz. Komiserimiz de birazdan burada olur," dedi.

Kurbağacı hiç karşılık vermedi.

Sakin bir şekilde öylece ayakta dikilip durdu. Üç dakika sonra Wayne LeBow çıkageldi. Terden sırılsıklamdı ve güçlükle soluyordu.

"Komiserim," dedi Rainey rahibe, "buradaki beyefendiye bir kaçağı kovalayan polisler olduğumuzu söyledim."

Bitkin hali devam eden LeBow, "Doğru. Eyalet polisi. Peşinde olduğumuz herif bir akaryakıt istasyonunu soydu ve görevliyi de vurdu," diye konuştu hırıltılı bir sesle.

"Kimlik kartlarınız var mı?" diye sordu Kurbağacı.

"Nehrin yukarısındaki otomobilimizde bıraktık. Acelemiz var. Bize yardımcı olur musunuz?" diyen LeBow, Rainey'nin başıyla onayladığını gördü. Raff'ın evin içinde olduğunu biliyorlardı.

"Elbette," dedi Kurbağacı. Koridora yürüyüp asılı duran pompalı av tüfeğini eline aldı. Sonra da dolaba doğru dönüp, "Çık dışarıya, seni küçük pislik." diye bağırarak seslendi.

Raff karşılık vermedi ve Kurbağacı bu sefer kükreyerek buyurdu. "Hemen dışarıya çık. Yoksa arkasında saklandığın o kapıyı delik deşik ederim."

Ortaya çıkan Raff, teslim olmaya hazır bir halde ellerini kısmen havaya kaldırdı. Dehşet içindeydi. Bitkinlikten de bayılmak üzereydi. Şoktaydı. O kadar yorgundu ki gözünün önündeki sahneyi kavramakta güçlük çekiyordu.

Kurbağacı'yla yüz yüzeydi. Adam pompalı tüfeğini göğsüne doğrultmuştu. LeBow ve diğer ikisi tam arkasındaydı. Rainey ve Sunky tabancalarını kemerlerinin içine sokup gömleklerini düzelttiler. Giysileri, Raff'ınkiler gibi çamura bulanmış ve yer yer yırtılmıştı.

Kurbağacı, başını hafifçe arkaya çevirip, "Biriniz nehir kıyısına inip su üstünde kimse var mı baksın. Oradan da seslenip bizi haberdar etsin," dedi.

Rainey, Sunky'ye bakıp başparmağını bükerek nehre doğru işaret etti. Artık şapkasız genç kapıdan dışarıya yöneldi.

Bir dakika sonra Sunky, yukarı bağırdı: "Her şey tıkırında..."

Bunun üzerine Kurbağacı, tüfeğini çevirip Bo Rainey'i göğsünden vurdu. Tetikçinin gövdesi ikiye katlanıp sırtüstü yere devrildi. Bacakları dimdik kalmış, kollarıysa iki yana savrulmuştu. Patlama Raff'ı sağır etmişti. Yerde bir defa debelenen Rainey'nin gövdesinin etrafına çok geçmeden kan ve kemik kırıntıları yayıldı.

Wayne LeBow, dönüp gitmeye kalkıştı ama Kurbağacı tüfeğini tekrar ateşledi. Karnının sol tarafından vurulan LeBow, fişeğin etkisiyle fırıldak gibi kendi etrafında döndü. Bağırsağının parçalanan bir kıvrımı kopup yere saçılan kanın içine düştü. LeBow yüzüstü devrildi.

Sunky, ilk silah sesiyle birlikte tabancası elinde patikadan eve doğru koştu. Bir yandan da bağırıyordu: "Hey! Hey! Hey! N'oluyor? N'oluyor?"

Bunlar hayatının son sözleriydi. Kapıdan içeri girmesiyle çıkması bir oldu. Av tüfeği fişeği tam göğsüne isabet edince gerisin geri dışarıya savrulmuştu. Tabancası elinden fırladı ve büyük bir gürültüyle verandanın zeminine düştü.

Raff olduğu yerde donup kalmıştı. Elleri hâlâ havadaydı. Sıra ona mı gelmişti? Kurbağacı dönüp ona baktı.

"Orospu çocukları. Buraya ellerinde silahlarıyla girip bana yalan söylediler. Beni öldürüp varımı yoğumu elimden almak istediler. Her şeyi kırıp dökeceklerdi."

İşlediği cinayet sonucu ortaya çıkan ceset yığınına göz gezdirmek için durakladı, sonra da, "*Seni* öldürmeyeceğim, delikanlı. Ancak seni bir daha burada görürsem öldürürüm. Çok öncelerivdi. Seni o zamandan hatırlamadığı mı sanıyorsun? Biraz önce burada olanlar hakkında herhangi birine bir şey söylersen ve kastettiğim *herhangi biri*, peşine düşer hem seni hem de aileni temizlerim. Anladın mı?" dedi.

Raff ne diyeceğini şaşırmıştı. Bu yüzden sadece, "Evetefem, Evet, *efendim*!" diye mırıldandı.

Elleri titriyordu. Gömleği terden sırılsıklamdı. Burnundan da ter damlıyordu. Susuzluktan geberiyordu. Kurbağacı'nın tırnağıyla sakin sakin dişlerini temizlediğini fark etti. Raff'ın ayrılma vakti gelip çatmıştı. Hem de *hemen*. Sıkıntıdan kurtuldu. İçi minnet duygularıyla dolup taşıyordu. Bir şeyler daha söylemeliydi. Bir şeyler daha yapmalıydı. Sapıkça, canını kurtaran bu canavar ruhlu adamla bir şekilde dost olmak istiyordu.

Göz ucuyla Rainey ve LeBow'un cesetlerine baktı. Gövdeleri yarılmış, kaburgaları dışarı fırlamıştı. Parçalanmış atardamarlarından oluk oluk kan akıyordu. LeBow'un koparı bağırsağı acayip bir organ gibi sarkıyordu. Titrek bir sesle, "Birileri bu herifleri aramaya gelirse ne yapacaksın?" dedi.

"Onları kimse burda aramaz," dedi, usulca Kurbağacı. "Akıllarında buraya gelmek yoktu, var mıydı ki. Yani bunu sen ve ben biliyoruz. Ama eğer bilen arkadaşları varsa, bunu söyleyemeyecekler. Çünkü işin içinde olduklarından içeri atılırlar." Koridora doğru yürüyüp tüfeği yerine astı.

"Cesetleri nehre atarsan bir yerde ortaya çıkarlar."

"Bu çocuklar nehri boylamayacaklar kesinlikle. Çünkü ortada bulunacak ceset falan kalmayacak. Onları küçük parçalara ayırıp Yaşlı Ben'e yedireceğim. Hiç yoksa beş yüz kilodur. O çoğunu halleder, kemikler falan, hiç sorun değil. Barsaklar ve etlerinden falan kalanlarla da nehir dibindeki büyük yayın balıkları ziyafet çeker. Herhangi birinin nehrin aşağısında toplayabileceği timsah bokundan başka bir şeycik olmaz.

"Şimdi defol git ve sadece sana söylediğimi hatırla. Seni de bu pislikler gibi bir solukta öldürebilirim. Şimdi veya ne zaman ve nerde istersem ve cidden gözümü bile kırpmam."

Raff hemen arkasını döndü. Wayne, Bo ve Sunky'nin ceset kalıntıları arasından seke seke yol aldı. Islak paslı demirinkine benzer taze kan ve mezbahadakine benzer yeni boşalmış dışkı kokularının içinden çıkıp gitti. Nehir kıyısına doğru yalpalayarak ilerleyen Raff, her an sırtında bir fişek patlayabileceğinin farkındaydı. Buna rağmen hiç değilse acı çekmeden birdenbire can vereceğini düşündü. Önemli değildi, artık gerçekten önemli değildi. Çok yorulmuştu ve o kadar sarsılmıştı ki sanki bütün duyguları körelmişti.

Raff, Chicobee Nehri'nin ağzına vardığında dönüp dakikalar önce koştuğu yoldan bu defa ağır adımlarla yürüdü. Kendine geldikçe zihninde hem korku, hem ferahlık, hem de katledilmiş üç adamın tüyler ürpertici görüntüleri yankılanıyordu. Aklından geçenler karmakarış ve deliceydi. Bütün timsahlar gibi Yaşlı Ben'in yemek yiyişi de gözünün önünden gitmiyordu. Sığ sularda yattığı yerden başını kaldırıp kıyıdaki Kurbağacı'nın parça parça attığı et ve kemik lokmalarını midesine indiriyordu.

Sıkça tökezleyerek sonunda Nokobee Gölü'ne dökülen dereye ulaştı. Su kenarı çalılıklarının parlak ve koyu yeşil yaprakları onu yeniden hayata döndürmüştü. Dizlerinin üstüne çöküp berrak sularını önce yüzüne çarptı, sonra avuç avuç içti.

Ardından derenin kaynağına doğru yönelip aşina olduğu arazide ilerledi. Güneş batmak üzereydi. Önünden bir *zebra kırlangıçkuyruklu kelebeği*[1] geçti. Siyah beyaz şeritli kanatlan parıldıyor, kuyruklan birer sicim gibi arkasından uzanıyordu. Onu bu kadar belirgin bir şekilde görünce şaşırmıştı. Gövdesinin ve kanatlarının her bir ayrıntısı gözünde büyüyor, desenleri keskinleşiyordu. Derin uykuya dalmadan önce görülen rüyalar gibi zihninde yer ediyordu.

Yürümeye devam etti, adım attıkça kelebeklerden başka bir şey düşünemez olmuştu. Gözleriyle başka kelebekleri, farklı türleri aradı. Aklına başka bir şey gelmiyordu. Sanki Nokobee ormanında kala kala sadece kelebekler vardı. Onların güzelliği içinde korkuya yer bırakmamıştı. Artık önemli olan sadece kelebeklerdi.

Nokobee patikasından kafasına kelebekleri takmış bir halde yürürken ruhsal bakımdan da ölümden dönmüştü. İnce bir dala konan bir köpeksuratlı kükürt kelebeğini gördü. Durup, bir açıklıktaki çiçeklerin üzerinde birbirlerinin etrafında pırpır eden iki korubeniyi seyretti. Sonra yeniden yürümeye başladı ve çok geçmeden hayatını kurtaran ağaçlık alanlara özgü kubbeye ulaştı. Bir *orman kelebeği*[2] koyulaşan gölgelere doğru kanatlarını kesik kesik çırparak uçtu. Raff bir süre daha orada durdu. Zihni açılmaya başlamıştı.

Sunky'nin kovboy şapkasının savrulup düştüğü çalı tepesinde takılı kaldığını fark etti. Çekip aldı ve yanında götürdü. Katil bozuntularının izlerini silmek için bundan kurtulmayı düşündü. Kurbağacı'yı koruması şarttı.

Patika başı yakınlarında kafasının üstünden parlak kahverengi ve sarı renkli, bir dev kırlangıçkuyruk süzülüp yola doğru alçaldı, sonra da göl kıyısındaki koruluğun içine saptı. Geceyi geçirmek için tüneyeceği ağaç tepelerine doğru kanat çırptı.

1 *Eurytides marcellus* (çev.)
2 *Cercyonis pegala* (çev.)

"Hey, merhaba *Papilio cresphontes,*[1]" diye mırıldandı Raff. Ona bilimsel adıyla seslenip saygı göstermek istemişti. Hey, merhaba, merhaba, diye devam etti. Gitgide sersemliyor ve hafiften saçmaladığını hissediyordu. Ben de evime gidiyorum. İkimizde hayattayız. Sapasağlamız. Otomobiline binip derin bir nefes aldı, sonra da kontağını açtı. Araziden çıkıp Clayville karayoluna doğru ilerledi.

Ebeveynlerinin evine güneş batarken vardı. Ön bahçenin köşe başında aniden fren yapıp bir süre otomobilin içinde sessizce oturdu. Kendine, Neden buraya geldim ki? diye sordu. Sonra hatırladı. Onların sağ salim olduklarını kendi gözleriyle görüp kuşkularını gidermek içindi.

Raff, otomobilin koltuğunda mıhlanmış gibi oturuyordu. Zihnini biraz daha toplamıştı. Karanlık basarken etrafına göz gezdirdi. Bir yarasa evin üzerinden ok gibi fırlayıp ilerdeki ağaç saçaklan arasında gözden kayboldu. Arka bahçe boyunca uçan bir fener sineği yanıp sönen ışık benekleriyle çiftleşme çağrısı yapıyordu: nokta-nokta-nokta-tire-nokta-nokta... Dikkatini bu *semafor*[2] kodlarına verip kendi kendine sordu: Bunu doğru mu anladım acaba, nokta-nokta-nokta-tire-nokta-nokta-tire miydi? Bu yolla tabiatın o güvenli ve önceden kestirilebilir dünyasına geri dönebilse ne kadar da huzur bulacaktı. Yine hezeyana kapılmakta olduğunu anlayıp kendini toplamaya çalıştı.

Hemen ön kapıdan içeriye girip salondaki ebeveynlerini kucaklayabilirdi. İçinde bunu yapmak için yoğun bir istek uyanmıştı. Ancak bunu göze alamazdı. Biraz önce otomobil kazası geçirip de enkazın içinden sürünüp çıkmış birine benzediğini biliyordu. Bir açıklama beklerlerdi ama bunu göze alamazdı. Başından ge-

---

1 *Papilio cresphontes*: dev kırlangıçkuyruklu. (çev.)
2 *Semafor*: Demiryolları ve denizcilikte kullanılan bayrak veya ışıkla haberleşme sistemi.

çen o dehşet yüzünden Ainesley ve Marcia'ya sıkıntı vermenin hiç âlemi yoktu. Daha kötüsü, Kurbağacı bunları birine anlattığını bir şekilde öğrenerek öfkesinden kudurup yeni bir kitle katliamı için bataklıktan çıkıp gelebilirdi. Raff da ölümcül bir laneti sağa sola bulaştıran habis bir ruh durumuna düşerdi.

Bu yüzden Raff otomobilinden çıkmadı ve ön camdan ebeveynlerini bir an için olsun görmeyi umdu. Birkaç dakika sonra salon penceresinde ışık titremesi başlamıştı. Bu babasının akşam haberlerini izlemek üzere en sevdiği koltuğa yerleştiğini gösteriyordu. Ainesley'in o günlerde eskisi gibi pek sağda solda vakit öldüremediğini düşündü. Önceki yıl hafif bir kalp krizi geçirmişti. Hipertansiyon ve göğüs anjini için ilaç alıyordu. Hâlâ sabahları hırdavat dükkânına gidiyordu ama ava ve balığa çıkmasıyla, düşkün olduğu o ucuz gece kulüplerine gitmesi önemli ölçüde seyrekleşmişti. Bu yüzden sigarayı da azaltmıştı. Marcia, boşanma tehdidi dahil her şeyi denemişti ama henüz bıraktıramamıştı.

Raff özellikle annesini görmek için can atıyordu. Hayat dolu olduğunu tahmin ediyordu. Cyrus'un on yıl önce Raff'a bahşettiği yüksekokul eğitimi imkânından beri Marcia hayatından çok memnundu. İlk Metodist Kilisesi'ndeki sosyal etkinliklere katılıyordu. Gittikçe artan güveni sayesinden ailenin Marybelle'de bir araya gelmesini iple çekiyordu. Hasret kaldığı kimlik sonunda ona bağışlanmıştı. Artık sadece Bayan Cody değildi. Aynı zamanda, kocasının yanında olmak için Clayville'de yaşayan bir Mobile'lı Semmes'di.

O gece mutfakta ışık yanıyordu. Muhtemelen akşam yemeğini hazırlıyordu. Bir iki defa, pencere önündeki eviyeye yaklaştıkça, başı gözüne ilişmişti.

Ardından kontağı açıp otomobilini gece olması nedeniyle boşalan Clayville'in ana caddesinden sürdü. Sonra da Mobile'a gitmek için daha az kullanılan iki şeritli karayolunu tercih etti. Yolda bile yalnız kalmak ve gizlenmek istiyordu. Kurbağacı ve

LeBowistlerin onun nerede olduğunu bilmemesi gerekiyordu. Atmore'un hemen güneyindeki bir içki dükkânından, raftaki en pahalı viski olan bir şişe Johnnie Walker Gold Label satın aldı. Yolda giderken otomobilini Güneyli Konukseverliği Motel'ine çekip park etti. Burayı daha önceki seyahatlerinde önünden geçerken fark etmişti. Sakin ve ucuz görünüyordu. Hem de portakal rengi neon lambalı tabelasında BOŞ yazısı yanıp sönüyordu.

Raff odayı tuttu. Sıkıca kavradığı Johnnie Walker şişesi de elindeydi. Resepsiyon görevlisi, onu sarhoş sanmış ve otomobilinden sağ salim indiği için de şanslı olduğunu düşünmüştü. Raff odasına girince kapıyı sıkıca kilitledi, soyundu, duş aldı ve kendini çırılçıplak halde çift kişilik yatağın üstüne attı. Televizyonu açıp sesini iyice kıstı. İzleyeceği yoktu. Sadece etrafında normal insan sesi olsun istiyordu. Şansına açtığı ilk kanalda Pakistan'daki intihar bombacılarıyla ilgili haberler çıktı. İlk yardım ekipleri İslamabat sokaklarında parçalanmış insan bedenleri taşıyorlardı. İrkilip insanların gülümsediği hatta kahkaha attığı bir sohbet programı yakalayıncaya kadar kanaldan kanala geçti. Viskinin kapağını açıp şişeyi ağzına dikti. Hiçbir şey düşünmemeye çalışarak boş boş duvara baktı. Bitkinliği bunu kolaylaştırmıştı. Neyse ki uykuya dalmadan önce şişenin kapağını kapatıp yatağın üstüne bırakmayı becermişti.

Raff ertesi gün öğlene doğru uyandı. Başı çatlıyor, midesi bulanıyor ve susuzluktan ölüyordu. Yüzünü suyla ovalayıp bir bardak suyu devirdi. Giyinip resepsiyona yürüdü. Sabahçı görevliden aspirin aldı. Odanın karşı tarafındaki BEDAVA KAHVE yazan makineye gidip aspirini kahveyle yuttu.

Üç bardak kahve içmesine rağmen hâlâ kendini iyi hissetmiyordu. Güneyli Konukseverliği'ne hesabını ödeyip Mobile'a doğru yola çıktı. Şehre vardığında korkudan neredeyse eli ayağı tutmuyordu. Bu yüzden dairesine gitmek yerine otomobilini

Bledsoe Caddesi'ndeki otoparka bıraktı. Oradan da Sunderland İşmerkezi'ne yürüyüp asansörle şirket merkezine çıktı. Dosdoğru odasına girdi, ona bir soru sormaya kalkışan Sarah Beth'e eliyle işaret edip gelmemesini söyledi. Darmadağınık haline gözlerini diken çalışanlara da aldırmadı.

Raff, kapıyı örtüp koltuğuna oturdu. Gözlerini yumarak kalp atışlarının şakaklarında zonklamasını dinledi. Dikkatini buna verdi. Güm, güm, güm... *Hayatta, hayatta, hayattaydı*... Neden odasında olduğuna şaştı. Sonra da etrafında insanların bulunmasını istediği için olduğunu hatırladı. Kurbağacı ya da LeBowist'lerden herhangi biri onun canına okumak için buraya gelirse onca çalışanın arasında geçmek zorundaydı.

Nihayet öfkelendi, bu da bir ölçüde korku ve çaresizliğini bastırdı. Artık daha mantıklı düşünebiliyordu. Sunderland Ortaklığı'ndaki ezeli düşmanı Rick Sturtevant'e ne demeliydi? Wayne LeBow'la aynı şeyleri söylemişti: İsa ruhları kurtarmaya geldi, böcek ve yılanları değil. Sturtevant LeBowist'lerle danışıklı dövüş mü yapmıştı? Raff'ı ele verir miydi? Muhtemelen hayır. Büyük ihtimalle bu yorumu, basmakalıp evanjelik fikirlerden ibaretti.

Raff, bu tatsız duygulardan kurtulmak için debelenip duruyordu. Sonunda kendi kendine söz verdi. Yirmi sekiz yaşındaydı. Bırak, ne olacaksa olsun, diye düşündü. Onunla bununla düşüp kalmaktan vazgeçecek, birini bulup evlenecekti. Bir aile kurmalıydı. Mazbut olmalıydı. Savaşı başkalarına bırakmalıydı. İçinden, "Canı cehenneme, artık umurumda değil," dedi.

Tam o sırada telefon çaldı. Arayan Bill Robbins'ti.

"Nasılsın ahbap?"

Raff boğuk bir sesle, "Eh, hayattayım," diye cevap verdi.

"Nerelerdeydin? Dün bütün gün sana ulaşmaya çalıştım. Nokobee projesinin son şeklini aldığı haberleri üzerine seni tebrik etmek için aramıştım. Sunderland'in bu işi sonuçlandırması senin

sayende elbette. Konuyla ilgili bu pazar yeni bir özel haber yapacağız. Abartmıyorum, Raff. Yaptıkların için sana minnettar bir sürü insan var."

"Teşekkür ederim," dedi Raff. Kendini sıkmış, şakakları yeniden zonklamaya başlamıştı. Mide bulantısı da nüksetmişti. Daha fazla konuşmak istemiyordu ama telefonu en iyi arkadaşının yüzüne kapatamazdı. "Sana teşekkür borçluyum. Bunu daha sonra konuşuruz."

"Raff?" dedi Robbins, "İyi misin? Ölü gibisin. Çok çaba harcadın. Başından çok şey geçti. Farkındayım. Belki de uzun bir süre dinlenmelisin. Bunu hak ettin."

"Zordu Bill. Kesinlikle *çok* zor anlar geçirdim. Tahmin edebileceğinden de zor."

Aslında Raff, Bill Robbins'e yaşadıklarını asla anlatmayacaktı. Bu en iyi arkadaşına yapacağı en korkunç şey olurdu. Düşündükçe iliklerine kadar ürperiyordu. Bu ikilem, özellikle onun gibi bir muhabir ve ünlü biri için ağır bir yük haline gelirdi. Robbins hikâyeyi bilip de sesini çıkarmasa sadece bir gerçeği saklamakla kalmaz, bir gün gerçek ortaya çıktığında adaleti engellemek suçundan kovuşturmaya da uğrayabilirdi. Diğer taraftan, bilgiyi başkalarıyla paylaşırsa Raff ve ailesinin hayatlarını tehlikeye atardı. Kurbağacı ve intikamcı LeBowist'ler pusuda bekleyeceklerdi. Acaba önce kim peşlerine düşerdi? Önemi yoktu. Bill Robbins asla bilmeyecekti.

Ancak sırası geldiğinde, can yoldaşı ve yüksekokuldaki akıl hocası, Fred Norville Amca'sına anlatacağının farkındaydı. İkisi de birçok konuda aynı zevk ve hayallere sahipti. Fred Amca, Raphael Semmes Cody'nin iç dünyasına ebeveynlerinden daha aşinaydı. Böyle bir sırdaşa ihtiyacı vardı. Birkaç ay, belki de yıllar sonra başından geçenleri ona anlatacaktı. Kim bilir ne zaman?

• 38 •

ALTI AY SONRA bir sonbahar sabahı, Ölü Baykuş Girintisi'nde güneş ışıkları ilk önce çıralı çamların tepesini yalamaya başlamıştı. Sonra da yavaş yavaş dallardan ve gövdelerden aşağıya inip çalı ve otlardan süzülerek orman yüzeyini ışık ve gölgeyle, sıcaklık ve soğukluk cümbüşüne boğmuştu. Gölden yükselen hafif bir rüzgâr kıyıdaki sarp kayalıkların üzerinden esiyordu. Karınca tepelerini aşıp çevredeki ormanı, çobanpüskülü ve *tatlı biberçalısı*[1] kokularıyla tatlanmış dökülmüş çam iğnelerinin o taze ve hayat veren rayihasıyla dolduruyordu.

Ormandaysa çiy damlaları bir gece önce örülen dairesel ve sarkık örümcek ağlarına takılı kalmıştı. Kurt örümcekleri, havanın kararmasını beklemek için ipekten duvarlı yuvalarına çekilmişlerdi. Bunlar gece böceklerinin amansız avcılarıydı ama yiyeceklerini yüzeyde arayan gündüz vakti kuşlarına yem oluyorlardı. Çiftleşme uçuşundaki *tatarcıklar*[2], yakınlardaki bir derenin üzerinde dans ediyordu. Ufacık gövdeleriyle bir dağılıp bir toplanan, yeniden dağılan, sonra tümden kaybolan yarı saydam bir bulut oluşturuyorlardı. Bu kısacık gösterilerinin zamanlaması içgüdüseldi, selametleri içindi. Geç gelseler aç yarasalara, erken gelseler *yusufçuklara*[3] yem olacaklardı.

---

1 *Clethra alnifolia* (çev.)
2 *Chironomidae* (çev.)
3 *Anisoptera* (çev.)

Civardaki karınca tepesinde, biyolojik bir saat de işlemeye başlamıştı. Eskiden Patikabaşı Kolonisi'ne ait olan yuva, artık aynı soydan gelen Ormanlık Kolonisi'nce kullanılıyordu. Dikey tünellerden derinlerdeki pupa ve aç kurtçuk benzeri larvayla dolu kuluçka odalarına kadar, dalga dalga yayılan bir hareketlilik vardı.

Güneş yuva tepesinin üst odacıklarını ısıttıkça, oralarda kümelenmiş işçiler yukarılara doğru tırmanıp asıl yuva ağzından dışarıya fırlıyordu. Birazı giriş çevresinde kalıp yuva yüzeyini ısı tutan döküntülerle kaplamak için kullandıkları sap ve ağaç kömürü kırıntılarına çekidüzen veriyordu. Diğerleriyse daha uzaklara yol alıp yuvanın sınırında devriye geziyordu. Sonra da, gece boyunca bol miktarda biriken besinleri aramak üzere çevredeki araziye üşüşüyorlardı. Başka bir deyişle yeni avlar, taze eklembacaklı cesetleri, un böcekleri ve diğer özsu emici böceklerce bırakılan şekerli dışkıların peşinde koşuyorlardı.

Bir saat sonra Ölü Baykuş Girintisi'ne insanlar doluşmaya başladı. Bunlar 43. Oymak'ın, Panter ve Şahin Keşif Kollarıydı. Bu Amerikan İzcileri grubu, Nokobee Gölü çevresinde gün boyu sürecek bir doğa gezisi yapmak için Mobile'dan gelmişlerdi. Oymak liderleri Raphael Semmes Cody'ydi. Nokobee'ye geri dönmek için ne kadar can attığını bilemezlerdi. Ne var ki yalnız gelmesi mümkün değildi. Etrafında kalabalık bir insan topluluğu olması şarttı. İki de bir ona soru soran çocuklar da bu amacına mükemmel bir şekilde hizmet ediyordu.

Onları getiren minibüslerden dışarı fırlarken ergenlik çağındaki oğlan çocukları o belirgin aşırı gürültülü ve çatallaşmış sesleriyle birbirlerine bağırıp çağırıyorlardı. Patika başına kadar karınca tepesini fark etmeden yürüdüler. Sırt çantalarında gözlemlerini not edecekleri suya dayanıklı dizüstü bilgisayarlar taşıyorlardı. Boyunlarındaysa, her şeyi görüntüsüyle kaydedecekleri fotoğraf

makineleri asılıydı. Nokobee Gölü'nde yaptıkları keşifler daha sonra bir araya getirilip 43. Oymak merkezine gönderilecekti.

Güneş yükseldiğinde Raff ve izciler, bir büyük mavi balıkçılın gagasıyla bir yayın balığını avladığını gördüler. Bir elmas sırtlı çıngıraklıyılanın döktüğü deriyi buldular. Deri kısmen bir çıralı çam köküne sarılıydı. Büyük bir su mokaseninin kıyadan suya kayıp gitmesini izlediler. Yılan saklanmak için sık hasır otu saplarının arasına doğru, kıvrıla kıvrıla ilerliyordu. Tuhaf bir şekilde inatla yavaş yavaş hareket ediyordu. Gölün sığ sularında gezinen çamur kaplumbağalarını, kıyı şeridini arapsaçı gibi saran sucul bitki örtüsünün altındaki *akciğersiz semenderleri*[1] not ettiler. Bunların yanı sıra çiftleşme döneminde olup vıraklayan *bronz kurbağaları*[2], bir yerlere sığınmak için hızla kaçan üç çeşit kertenkeleyi, düzinelerce çiçek açan bitkiyi, hiç birinin tanımlayamadığı bir alay uçan ve sürünen böceği saptadılar. Gezinin asıl amacı olan kırmızı kokartlı ağaçkakan dahil, yirmi üç kuş türü gözlediler.

Ne var ki keşif gezisinin en heyecanlı anı soyu tükenmekte olan ağaçkakanı görmeleri değildi. Yaklaşık elli santim boyunda, burnundan kuyruğunun ucuna kadar parlak kırmızı, siyah ve sarı halkları olan bir yılanın keşfiydi. Bu paha biçilmez güzellikteki hayvanı, patika kenarındaki kuru bir ağaç dalını ters çeviren bir izci bulmuştu.

"*Mercan yılanı*[3]!" diye bağırdı Raff. "Ondan uzak dur. Çok zehirlidir!"

Tabii ki çocuklar Raff'ı dinlemeyip yılana yakından bakmak için çevresini sarmışlardı. Ancak hiç değilse çok yaklaşmamışlardı. İçlerinden biri, "He, bu keriz seni ısırırsa, bir saat içinde ölürsün," dedi.

---

1 *Desmognathus auriculatus* (çev.)
2 *Rana clamitans clamitans* (çev.)
3 *Elapidae* (çev.)

Rengârenk sürüngen, ağaç dalının altındaki humuslu toprağın içine girip saklanmaya çalıştı. Raff eğilip onu yakından inceledi. "Durun bir dakika. Bu bir mercan yılanı değil ki. Bu bir *al kral yılan*[1]. Hey, bu kesinlikle zararsızdır! Herkesi yanıltır. Aldandıkları için de kimse ona bulaşmaz. Halkalarına bakın: kırmızı, siyah, sarı, siyah, kırmızı, siyah, sarı, siyah ve öyle devam ediyor. Mercan yılanlarınınsa kırmızı, sarı, siyah halkaları vardır. Kral yılanıyla mercan yılanını ayırt etmeyi öğrendiniz mi? Şu kısa tekerlemeyi aklınızda tutun: Kırmızıyla siyah yan yana, olduk mu senle kanka; kırmızıyla sarı yan yana, kıyarsın cana."

Hiç birisi zararsız bilinen kral yılanına dokunmaya cesaret edemedi. Canlı türlerinin binlerce yıldır kullandığı koruyucu taklitçiliğin büyüsü bu sefer de işe yaramış ve al kral yılanı olay yerini zarar görmeden terk edebilmişti.

Akşamüstüne doğru Panter ve Şahin Kolları'nın on altı üyesiyle Raff, patika başıyla Ölü Baykuş Girintisi'ne giden yol ayrımındaki açıklığa geri döndü. Onları eve götürecek minibüsleri beklerken yere çöküp sere serpe uzandılar. Yılanlar hakkında duydukları ve kimilerinin de az çok inandığı yaygın efsaneler üzerine gevezelik yapıyorlardı. Bunlar dev yılanlar, zehir tüküren yılanlar, tortop olan yılanlar, bir insanı görür görmez kovalayan yılanlarla ilgili hikâyelerdi. Bir de Chicobee İblisi'ni konuşup durdular. Ardından da konuyu değiştirip Nokobee İlçesi Bölge Lisesi'nde oynanan futbol ve bir sonraki doğa gezisi üzerine laklak ettiler. Az sayıdaki izci de bundan şişinebildiği ölçüde, diğer eyaletlerle yurt dışı gezilerinden söz açmıştı. Yanlarında her şeye kulak misafiri olabilecek bir yetişkin bulunduğundan her zamanki en gözde konuların yani kızlar ve cinselliğin hiç bahsi geçmedi.

---

1 *Lampropeltis elapsoides* (çev.)

İzcilerden biri ayağa fırlayarak, "Tanrım, şuna bakın!" diye herkesin sözünü kesti. Küçük bir kertenkeleyi Ormanlık tepesine doğru sürükleyen yüzlerce karıncaya işaret ediyordu. Birkaç metre ilerdeki türdeşleriyse akınlar halinde yuva ağzına girip çıkıyordu. Dağınık bir şekilde öncü grubun etrafında koşuşturup duruyorlardı. Bir bölümü, kertenkelenin yanına vardıktan kısa bir süre sonra çabucak yuvaya dönüyordu. Belli ki koloninin geri kalanına başlarına konan devlet kuşunu haber vermeye gidiyorlardı. Kertenkele parçalanmıştı. Kuyruğu yoktu. Başı da neredeyse gövdesinden kopmak üzereydi.

Raff, büyük ihtimalle bu kertenkeleyi ya bir atmaca ya da bir *örümcek kuşu*[1] yakalayıp düşürdü, diye düşündü.

İzciler, "Hey, yuvada bunlardan milyonlarcası olmalı," diyerek karıncalar hakkında konuşmaya başladı.

Raff, içinden aslında on bin diye geçirdi. İzcilerden uzakta, buğdaygiller ve çiçeklenen otsu bitkilerin sardığı tümseğin üstüne yerleşmişti. Oturduğu yerden, çevresini kuşatan çıralı çamlar nedeniyle Nokobee Gölü'nü ancak ince bir dilim halinde seçebiliyordu. Akşamüstü güneşi orman yüzeyinden çekilmişti ama hâlâ ağaç tepeleriyle gölün görünen yüzeyini aydınlatıyordu.

Güneyden, arkasındaki ağaçtan duvarın ötesinden hafif bir gök gürültüsü sesi işitti Raff. Oysa başının üstündeki ve görebildiği kadarıyla uzaklardaki gökyüzü açıktı. Körfez Kıyısı Düzlükleri'nde, Kuzey Amerika'nın subtropikal bölgesinde iklim çok değişkendi. Raff çok uzaklarda, üç yüz metre yükseklerde atmaca ve akbaba sürülerinin yavaş yavaş daireler çizmesini izledi. Günün son sıcak hava akımları üzerinde yükseliyorlardı. İrtifa kazanmak için kanatlarını iyice açıp dönerek süzülüyor, sonra da ilerlemek için alçalıyorlardı. Ardından yeni bir hava akımı yakalıyor, bunun

1 *Lanius ludovicianus* (çev.)

üzerinde bir yukarı bir aşağı uçarak yol alıyorlardı. Bir demliğin içinde birlikte kaynayan çay yapraklarına benziyorlardı. Güneye doğru sonbahar göçünü yapıyorlardı. Sürüler halinde uçuyorlardı ancak göç mevsimi dışında birbirlerini umursamıyorlardı. Birbirlerinin ne dostu ne de düşmanıydılar.

Kuşlar nadiren kanat çırpıyorlardı. Onları inanılmaz bir şekilde yukarıya ve aşağıya taşıyan hava akımları belli olmuyordu. Sürüyü izlemek Raff'ı adeta hipnotize ediyordu. Kanatlanıp, durgun Körfez sularının üzerinden güneye doğru yorulmaksızın onlarla birlikte uçabilse tüm sıkıntılarından kurtulacaktı. Akla hayale gelmeyen diyarlara gidip bir süre oralarda kalabilecekti.

Günün sonunda Raff yorgun düşmüştü. Derin düşüncelere dalıp gitmişti. Çocukların sesleri birbirlerine karışıyor, parazite dönüşüyordu. O kolektif monotonluğu sadece arada sırada duyduğu gürültülü bir gülüş ya da çığlık bozuyordu. Nokobee'ye, çevredeki insanların bütün tahripkârlığına rağmen bu küçük dünyanın nasıl olup da mükemmel bir şekilde ayakta kaldığını kendi gözleriyle görmek için gelmişti. Bu sefer bu geziyi mümkün kılan, farkında olmasalar da bu çocuk kalabalığıydı.

Her şeye rağmen hedefine varmıştı. Nokobee yerli yerinde duruyordu. Daha çocukken bulduğu halde; sonsuza kadar canlı, yarasız beresiz ve sakin kalacaktı. Nasıl çok eski atalarının kutsal yerleri varsa burası da onun için öyle bir yerdi. Nokobee sınırsız bilginin yaşam alanıydı. Atalarının yaşam alanlarında olduğu gibi, insan aklının almayacağı sırlarla doluydu. Anlamsızlıklar denizindeki adasıydı. Nokobee ayakta kaldığı için o da ayaktaydı. O önemini korudukça, Raff'ın hayatı da anlamını koruyacaktı. Bu değerli armağanları ona Nokobee bağışlamıştı. Onu artık burası iyileştirecekti. O da bunun karşılığında Nokobee'ye ölümsüzlüğünü, ebedi gençliğini ve tarihinin sürekliliğini geri vermişti.

TEŞEKKÜRLER

BU KİTABI kaleme almamı önerdiği ve yazarken verdiği akıl için yayıncım Robert Weil'a son derece minnettarım. İlave öneri ve yardımlarından dolayı William Finch, Kathleen M. Horton, D. Bruce Means, Anne Semmes, James Stone, Walter Tschinkel ve Irene K. Wilson'a içtenlikle teşekkür ederim. Metni son haline getirirken yaptığı dikkatli ve ustaca düzetmeler için Dave Cole'a çok şey borçluyum. Haritayı, Nokobee İlçesi'ni kusursuzca Güney Alabama'nın eski coğrafyasına yerleştiren David Cain çizdi. Bundan çok memnumum. Özellikle de, yayın temsilcim John Taylor (Ike) Williams'a hem bu kitabın oluşturması sırasında ve de daha önce yayınlanan çoğu çalışmamda uzmanlığı, arkadaşlığı ve cana can katan neşeli mizacıyla hiç esirgemediği destekten ötürü müteşekkirim.

Bu hikâyenin bir bölümü olan "Karınca Tepesi Kronolojileri", birkaç gerçek karınca türüyle ilgili bilimsel bulgulardan hareketle yazılmıştır. Bu bölüm ayrı ayrı yayınlanan araştırmaların birleşiminden oluşmuştur; örneğin, Bert Hölldobler ve Edward O. Wilson'un birlikte kaleme aldığı *Karıncalar* (1990) ve *Süper Organizma* (2009) çalışmalarından. Bu böceklerin hayatları, mümkün olduğunca aynen karıncaların bakış açısıyla anlatacak bir üslupla yazılmıştır.

YAZAR HAKKINDA

EDWARD O. WILSON, dünyanın önde gelen biyolog ve doğa bilimcilerinden biri sayılmaktadır. Güney Alabama ve Florida Çıkıntısı'nda büyümüştür. Çocukken vaktinin çoğunu bölgenin yılan, kelebek ve karıncalarıyla ilgili bilgi topladığı orman ve bataklıklarını keşfetmekle geçirmiştir. Karıncalar ömür boyu sürecek uzmanlık dalı haline gelmiştir. Hem anne, hem baba tarafından İç Savaş öncesi Alabama'ya yerleşen ailelerin soyundan gelmektedir. Wilson, doğup büyüdüğü eyaletin tarihi ve doğal ortamına derin bir tutkuyla bağlıdır. Özellikle de bu kitabın konusu hikâyenin geçtiği bölgeye. Alabama Üniversitesi'nden mezun olduktan sonra biyoloji doktorası yapmak üzere Harvard'a gelmiştir. Harvard'lı bir profesör olarak (şimdi emeritus) çevre, hayvan davranışları, hayvanlar arası iletişim ve biyolojik çeşitlilik konularındaki pek çok araştırmaya öncülük yapmıştır. Aldığı birçok bilimsel ödül arasında Birleşik Devletler Ulusal Bilim Madalyası *(National Medal of Science)* ve İsveç Kraliyet Bilimler Akademisi'nin Crafoord Ödülü bulunmaktadır. Sonuncusu ekoloji dalında verilen en önemli ödüldür. Bilimsel araştırmalarıyla kurgusal olmayan edebiyat dalında iki defa Pulitzer Ödülü'ne layık görülmüştür: *On Human Nature* (İnsanın Doğası Üzerine) (1978) ve Bert Hölldobler'le birlikte yazdığı *The Ants* (Karıncalar) (1990). Son yıllarda küresel çevre koruma konularıyla meşgul olmaktadır. Sık sık da çocukluğunun Güney'ine ve kişiliğinin gelişmesini sağlayan o vahşi ortamlara geri dönmektedir.

Raff Cody meşhur katilin arazisine masum bir adım attığında, "Siz ne halt ettiğinizi zannediyorsunuz?" diye hırladı Kurbağacı. Oysa on beş yaşındaki Raff ve kuzeni Junior'ın tek istediği, Kurbağacı'nın 450 kiloluk timsahına göz ucuyla bakmaktı.

★★★

Raff, hayatın anlamını ve güzelliğini Nokobee Gölü'nü çevreleyen balta girmemiş çıralı çam ormanının oluşturduğu doğada bulur. Burası sanki onu çağırıyordur.
Sıra dışı bir genç olan Raff, Florida Devlet Üniversitesi'nden mezun olduktan sonra bilime olan yatkınlığına rağmen Harvard Hukuk Okulu'nu tercih eder. Çevre için savaşın laboratuvarlarda olduğu kadar mahkeme salonlarında da verilmesi gerektiğine inanmaktadır. Adaletin koruyucusu olarak döndüğü evinde, nehrin çevresindeki doğal yaşam alanlarını parsellemek ve asfaltlamak için son derece istekli olan açgözlü müteahhitlerle karşılaşınca yolculuğu da başlar.

★★★

Karınca Tepesi, dünyayı en yırtıcı ekolojik yağmacı olan insandan kurtarmaya karar veren Raff'ın ilham verici ve büyüleyici bir hikâyesi...

Sayfa6
ISBN 978-975-10-3116-7
9 789751 031167
info@sayfa6.com
www.sayfa6.com

2019
₺ 24.00